

Raftul
Denisei

„2084 e mai dur decât *Supunere*, descriind
un adevărat totalitarism religios.”

Michel Houellebecq

Boualem Sansal

2084

Sfârșitul lumii

Marele Premiu
al Academiei Franceze

book
HUMANITAS
fiction

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

Boualem Sansal

2084

Sfârșitul lumii

Traducere din franceză de
DORU MAREȘ

HUMANITAS
fiction

Redactor: Iuliana Glăvan
Lector: Gabriela Riegler
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Cristina Jelescu
DTP: Emilia Ionașcu, Carmen Petrescu

BOUALEM SANSAL
2084. LA FIN DU MONDE
© Éditions Gallimard, 2015
All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2016, pentru prezenta versiune românească
(ediția print)
© HUMANITAS FICTION, 2016 (ediția digitală)

Acest ebook a fost creat pentru uz privat și este protejat de legea drepturilor de autor. Punerea la dispoziție publică, prin orice mijloace, fără acordul scris al deținătorului copyright-ului, constituie o încălcare a legislației privind protecția proprietății intelectuale și se pedepsește conform legilor în vigoare.

ISBN 978-606-779-078-8 (pdf)

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0372.743.382; 0723.684.194

Poate că religia te face să-l iubești pe Dumnezeu,
însă nimic nu are mai multă forță decât ea în a
te face să detești omul și să urăști omenirea.

Avertisment

Cititorul va avea grijă să nu creadă că povestea care urmează este una adevărată sau că a împrumutat ceva din vreun eveniment real. Ei bine, nici vorbă de așa ceva, totul a fost inventat, personajele, faptele și toate celelalte, iar dovada este că lucrurile se petrec într-un viitor îndepărtat, într-un univers îndepărtat, care nu seamănă întru nimic cu al nostru.

Este vorba despre o lucrare de pură ficțiune, lumea lui Bigaye pe care o descriu în paginile de față nu există și nu ar avea nici un motiv să existe pe viitor, la fel cum nici lumea celui Big Brother, închipuită de maestrul Orwell și atât de frumos povestită în relatarea din 1984, nu exista pe vremea lui, nu există nici în vremea noastră și, evident, nu ar avea nici un motiv să existe vreodată, în viitor. Dormiți, prin urmare, liniștiți, oameni buni, totul este absolut fals, iar restul e sub control.

CARTEA 1

În care Ati ajunge în Qodsabad, orașul lui natal și capitala Abistanului, după doi ani îndelungați de absență, unul petrecut în sanatoriul lui Sin, de pe muntele Oua, celălalt bătând din greu drumurile, ba cu o caravană, ba cu alta. Pe drum, îl va cunoaște pe Nas, un anchetator al preaputernicei Administrații a Arhivelor, Cărților Sacre și Memoriilor Sfinte, care se întoarce dintr-o misiune într-un nou sit arheologic, de dinainte de Șar, Marele Război Sfânt, a cărui descoperire stârnise o agitație bizară în sânul Aparatului și, s-ar crede, chiar în inima Dreptei Frății.

A ti își pierduse somnul. Groaza punea stăpânire pe el din ce în ce mai devreme, cam când se dădea stingerea, ba chiar mai înainte, pe când crepusculul își întindea vălurile palide, iar cei suferinzi, obosiți după lunga zi de umblet fără țintă, din saloane pe coridoare și din coridoare pe terase, se îndreptau iarăși către paturile lor, târându-și picioarele, îngânându-și sfioase urări de bine pentru trecerea încă unei nopți. Unii dintre ei nu vor mai fi mâine aici. Yölah e mare și drept, dăruiește și ia înapoi după bunul lui plac.

După care, la munte, noaptea se lăsa atât de repede încât nu mai pricepeai nimic. La fel de neașteptat te frigea gerul, prefăcând respirația în abur. Pe afară, vântul dădea neobosit târcoale, pregătit de orice.

Zgomotele familiare ale sanatoriului îl mai linișteau puțin, chiar dacă îi vorbeau despre suferința omenească și despre asurzitoare alarme ori rușinoasele manifestări ale mecanicii umane, deși tot nu reușeau să acopere bolboroseala fantomatică a muntelui: un ecou îndepărtat, pe care mai mult și-l închipuia decât îl auzea, ce venea din adâncurile pământului, încărcat de miasme și de amenințări. Și chiar așa și era muntele Oua, de la marginea imperiului, lugubru și apăsător totodată prin imensitatea și aspectul său chinuit și prin poveștile care circulau prin văi și urcau până la sanatoriu,

odată cu mulțimea de pelerini care, de două ori pe an, traversau regiunea Sin, făcând de fiecare dată câte un ocol pe la spital pentru a se încălzi și a căpăta ceva merinde pentru drum. Soseau de departe, din toate cele patru zări ale țării, pe jos, în zdrențe și înfierbântați, în condiții deseori periculoase; era ceva minunat, sordid și criminal în poveștile lor sibilinice, cu atât mai tulburătoare cu cât le depănau în șoaptă, întrerupându-se la cel dintâi zgomot pentru a arunca o privire peste umăr. Ca toți ceilalți, și pelerinii și bolnavii erau tot timpul cu ochii-n patru, de frică să nu fie surprinși de supraveghetori, poate chiar de înspăimântătorii Vei, și denunțați ca fiind niște *makufi*, niște propagandiști ai Marii Păgânimi, sectă de o mie de ori blestemată. Ați se bucura să ia legătura cu acești călători de cursă lungă, îi căuta anume, căci în timpul peregrinărilor adunaseră o grămadă de povestiri și descoperiseră o mulțime de lucruri. Țara era atât de întinsă și atât de puțin cunoscută, încât îți venea să te rătăcești prin misterele ei.

Pelerinii erau singurele persoane autorizate să circule pe acolo, și asta nu la libera lor alegere, ci conform unui calendar bine stabilit, pe drumuri marcate, de la care nu aveau voie să se abată, cu opriri prevăzute prin pustietăți, pe platouri aride, prin stepe fără de sfârșit, prin afund de canioane, unde nu era nici țipenie, unde erau numărați, împărțiți în grupuri ca niște armate în plină campanie, care se opresc pentru odihnă în jurul miilor de focuri de tabără, așteptând ordinul de adunare și de plecare. Pauzele țineau uneori atât de mult, încât cei ce se pocăiau încremeneau în mahalale imense și se purtau ca niște refugiați de care toată lumea uitase, fără să știe nici ei prea bine cum își hrăniseră mai înainte visurile. Acest provizorat, care parcă dura la nesfârșit, era o lecție: important nu este scopul, ci oprirea, fie ea și una nesigură, întrucât oferă odihnă și siguranță, relevând astfel inteligența practică a Aparatului și afecțiunea Trimi-

sului pentru poporul său. Soldați apatici și comisari ai credinței beți și neastâmpărați ca niște suricate făceau cu schimbul de-a lungul drumurilor, în punctele nevralgice, ca să supravegheze pelerinii. Nici vorbă să se afle că, într-o zi, ar fi avut loc o evadare ori o urmărire, pelerinii țineau drumul înainte după cum li se spunea, de-abia târându-și picioarele când oboseala puneă stăpânire pe ei și începea să le rărească rândurile. Totul era bine reglat și pus la punct. Nu se putea întâmpla nimic care să treacă peste voința fermă a Aparatului.

Nu se cunosc motivele acestor restricții străvechi. Adevărul este că nimănui nu i-a trecut vreodată prin minte să se întrebe de unde veneau ele, din moment ce armonia domnea de atâta vreme, încât nu era nici un motiv de îngrijorare. Nici măcar boala și moartea, frecvente, de altfel, nu influențau în vreun fel moralul pelerinilor. Yölah e mare, iar Abi e credinciosul lui Trimis.

Pelerinajul era singurul motiv acceptat pentru a umbla prin țară, cu excepția treburilor administrative și comerciale, pentru care agenții dispuneau de permise speciale pe care trebuiau să le vizeze în fiecare etapă a misiunii. Aceste controale, care se repetau la infinit și mobilizau o mulțime de casieri și de funcționari care compostau permisele, nu mai aveau nici ele vreun rost, ținând de sistemul de supraveghere din cine mai știe ce epocă uitată. Țara trecea prin războaie recurente, spontanee și misterioase, fără îndoială, dușmanul se afla peste tot, se putea ivi fie de la est, fie de la vest, precum și de la nord ori de la sud, trebuia să fii mereu la pândă, nu se știa nici cum arată și nici ce vrea. Era denumit Dușmanul, pe un ton apăsător, și era de-ajuns. Se spunea că ar fi fost un lucru rău să-l numești altfel, ceea ce părea absolut legitim și de domeniul evidenței, în definitiv nici nu

ar fi fost înțelept să pui un nume cuiva pe care nu l-a văzut nimeni niciodată. Dușmanul a căpătat o dimensiune fabuloasă și înspăimântătoare. Și, într-o bună zi, pe neașteptate, cuvântul Dușman a dispărut din vocabular. Să ai dușmani ar fi fost o dovadă de slăbiciune, victoria ori este totală, ori nu este victorie. Se vorbea despre Marea Păgânime, despre *makufi*, nou cuvânt însemnând renegați invizibili și omniprezenți. Dușmanul interior înlocuise dușmanul exterior sau invers. După care a venit vremea vampirilor și a incubilor. În timpul marilor ceremonii era amintit un nume ce trezea toate spaimile – Șeitan. Se mai zicea și Șeitan și hoarda lui. Unii au văzut în asta un alt fel de a-i numi pe Renegat și pe ai lui, expresie pe care oamenii o înțelegeau chiar mai bine. Dar asta nu era tot, cine pronunța numele Celui Rău trebuia să scuipe de trei ori pe jos și să spună de trei ori formula consacrată: „Yölah să-l alunge și să-l blesteme!“ Mai târziu, după ce s-a trecut și peste alte piedici, i s-a dat, în sfârșit, Diavolului, Celui Rău, Șeitanului, Renegatului, adevăratul lui nume: Balis, așa că adepții lui, renegații, au devenit bali-sieni. Dintr-odată, s-ar fi zis că lucrurile s-au limpezit și, totuși, oamenii au continuat să se întrebe multă vreme de ce de când lumea se foloseau atâtea nume greșite.

Războiul a ținut mult timp și a fost mai mult decât îngrozitor. Ici și colo, la drept vorbind peste tot (în afara războiului s-au abătut mai multe nenorociri, cutremure și alte involburări ale vremurilor), i se pot vedea urmele păstrate cu pioșenie, aranjate precum operele unor artiști aduse în fața ochilor cu asupra de măsură și cu solemnitate dăruite publicului: șiruri de blocuri despicate, pereți ciuruți, cartiere întregi îngropate sub dărâmături, carcase eviscerate, cratere gigantice transformate în gropi de gunoi fumegânde sau în smârcuri infecte, grămezi halucinante de fiare contorsionate, sfâșiate, topite, în care se pot citi anume semne și, pe alocuri, întinse zone interzise, mai multe sute de *kilosiccas* sau de

şabiri pătrați, prevăzute cu palisade grosolane în locurile de trecere, smulse de unde s-a nimerit, teritorii goale, măturate de vânturi înghețate sau fierbinți, unde par a se fi petrecut lucruri ce depășesc puterea de înțelegere, hălci de soare căzute pe planetă, vrăji ținând de magia neagră care ar fi dezlănțuit focurile iadului, ce altceva, căci totul – pământ, piatră, lucruri făcute de mâna omului – e vitrificat până-n adânc, iar magma aceasta scânteietoare emite un sfârâit pulsant care-ți zbârleşte părul, face să-ți huruie urechile, iar bătăile inimii o iau razna. Fenomenul atrage curioșii, care se îngămădesc în jurul acestor oglinzi uriașe, distrându-se să vadă cum părul ia poziția de dreptți ca la o paradă, pielea li se înroșește și se umflă văzând cu ochii, iar picături mari de sânge curg șiroaie din nas. Faptul că ființele care populează aceste regiuni, oameni și animale, suferă de boli nemaîntâlnite, că progeniturile lor vin pe lume cu toate diformitățile cu puțință și că toate acestea nu au căpătat nici o explicație nu sperie pe nimeni, toți continuă să-i mulțumească lui Yölah pentru binefaceri și să-l preamărească pe Abi pentru iubitoarea lui intermediere.

Așezate în locul potrivit, câteva panouri de informare explicau că, după războiul denumit Șar, Marele Război Sfânt, distrugerile se întindeau cât vedeai cu ochii, iar morții, noii martiri, se numărau cu sutele de milioane. Ani de-a rândul, decenii întregi, în timpul războiului și multă vreme după, bărbați voinici au fost folosiți pentru a aduna cadavrele, a le căra, a le așeza în grămezi, a le incinera, a le acoperi cu var nestins, pentru a le înghesui în tranșee nesfârșite, a le îndesa în afundurile minelor părăsite, ale grotelor închise apoi prin dinamitare. Un decret al lui Abi a făcut legale, la nevoie, aceste practici atât de îndepărtate ale ritualului funerar al poporului drept-credincios. Multă vreme erau la mare căutare meseriile de strângător și de incinerator de cadavre. Orice om dotat cu mușchi și rezistent și fizic, și psihic li se

putea dedica cu normă întreagă sau ocazional, între sezoane, însă, până la urmă, nu rezistau decât cei cu adevărat vâjnoși. Aceștia treceau dintr-o regiune în alta împreună cu ucenicii și cu sculele lor, târgi pe roți, frânghii, scripeți, felinare și, în cazul celor mai bine echipați, un animal de tracțiune, fiecare obținea concesiuni după puterile lui și se puneau pe treabă. În memoria celor bătrâni a rămas imaginea acelor coloși austeri și pașnici, umblând până la mari depărtări, pe cărării și prin trecători înguste, cu șorțul de piele groasă bătându-le coapsele masive, trăgând după ei căruțuri grele, încărcate, urmați de ucenici și, uneori, de familiile acestora. Duhoarea îi urma, le-o lua înainte, se strecura peste tot, iz greșos de carne putrezită, de grăsime arsă, de var nestins peste care se toarnă apă, de pământ murdărit, de gaze chinuitoare. Cu vremea, voinicii aceștia au dispărut, țara s-a însănătoșit, nu au mai rămas decât câțiva bătrâni taciturni și înceți, care se aciuseră prin niște maghernițe din jurul spitalelor, ospiciilor sau cimitirelor. Întristător sfârșit pentru acești eroici măturători de moarte.

În ce-l privește pe Dușman, acesta pur și simplu dispăruse. Nu s-a descoperit niciodată nici o urmă a trecerii lui prin țară, a ticăloasei lui prezențe pe fața pământului. Victoria asupra acestuia a fost „totală, definitivă și irevocabilă“, conform declarației oficiale. Yölah rezolvase situația, iar poporului său, mai credincios decât oricând, îi dăruise supremația pe care i-o promisese încă de la începuturi. Se impusese și o dată, fără a se ști nici cum, nici pentru ce, dată care se încrustase în minți și apărea pe plăcile comemorative așezate în apropierea vestigiilor: 2084. Să fi avut vreo legătură cu războiul? Poate. Nu se preciza dacă era legată de începutul sau de sfârșitul unui anume episod al conflictului. Oamenii căutau diverse explicații, care mai de care mai subtile, ce aveau legătură cu sfințenia vieții lor. Numerologia ajunsese sport național, se aduna, se scădea, se multiplica, se

combinau în fel și chip cifrele 2, 0, 8 și 4. O vreme s-a susținut că 2084 era pur și simplu anul nașterii lui Abi sau acela al iluminării sale prin lumina divină care îl pătrunsese pe când intra în al cincizecilea an al vieții. Fapt este că nimeni nu se mai îndoia că Dumnezeu îi dăruise un rol nou și unic în istoria omenirii. Pe vremea aceea, țara, care nu avea alt nume în afară de „țara drept-credincioșilor“, a fost botezată Abistan, un nume minunat, întrebuițat de oficiali, de Onorabili și de Sectarii Dreptei Frății și de agenții Aparatului. Oamenii de rând rămăseseră la vechea denumire de „țară a drept-credincioșilor“, așa că în conversațiile obișnuite, uitând de riscuri și de pericole, o scurtau zicându-i „țară“, „acasă“ ori „la noi“. Cam asta e mentalitatea celor de rând, nepăsătoare și prea puțin inventivă, nu văd mai departe de lungul nasului. S-ar zice că este vorba despre o formă de politețe: altundele își are stăpânii lui, a-l privi înseamnă a-i viola intimitatea, a rupe un pact. Numele de abistanez, abistanezi la plural, avea ceva oficial, apăsător, care ducea cu gândul la neazuri și la chemări la ordine, dacă nu cumva chiar în fața justiției, așa că locuitorii vorbeau despre ei înșiși zicându-și „oameni“, convinși că era de-ajuns pentru a se recunoaște între ei.

Cu altă ocazie, data a fost pusă în legătură cu aceea a fondării Aparatului și, mai înainte, cu a Dreptei Frății, congregația celor patruzeci de demnitari aleși de Abi personal dintre drept-credincioșii cei mai devotați, după ce el însuși fusese ales de către Dumnezeu ca ajutor în lucrarea uriașă de a conduce poporul celor întru credință și de a-l aduce în întregime în viața cealaltă, în care fiecare avea să fie luat la întrebări despre propriile fapte de Îngerul dreptății. Li se spunea că sub acea lumină umbră nu ascundea, ci revela. În decursul cataclismelor care veneau ca niște replici, unele după altele, i s-a dat Domnului un nume nou: Yölah. Vremurile se schimbaseră, conform Promisiunii primordiale,

se născuse o altă lume, pe un pământ purificat, consacrat adevărului, sub privirile lui Dumnezeu și ale lui Abi, deci totul trebuia redenumit, rescris, în așa fel încât noua viață să nu fie în nici un chip murdărită de Istoria trecută și, de acum, caducă și bună de șters, de parcă n-ar fi existat nicicând. Dreapta Frație i-a conferit lui Abi umilul, dar atât de explicitul titlu de Trimis, concepând pentru el un salut sobru și emoționant, care spunea „Abi, Trimisul, fie binecuvântat“, fiecare sărutându-și apoi dosul palmei stângi.

Circulasera o mulțime de povești, însă în timp s-au stins și ordinea s-a restabilit. Istoria a fost rescrisă și pecetluită de mâna lui Abi. Vremurile din vechime lăsaseră prin cotloanele memoriilor epurate numai fășii și fum, ce hrăneau delirurile bătrânilor atinși de demență. Pentru generațiile Noii Ere, datele, calendarul, Istoria nu aveau nici o importanță, nu mai mult decât urma vântului pe cer, prezentul era etern, astăzi era mereu de față, doar în întregimeea sa timpul e în palma lui Yölah, care știe toate lucrurile, le hotărăște semnificația și o transmite cui dorește.

Oricum ar fi, 2084 era o dată fondatoare pentru țară, chiar dacă nimeni nu știa cu ce avea legătură.

Chestiunea era astfel și simplă, și complicată, fără însă a fi absurdă. Candidații la pelerinaj se înscriau pe o listă pentru un anume loc sfânt, ales de Aparat, și așteptau să fie chemați să se alăture unei caravane gata de plecare. Așteptarea ținea un an ori întreaga viață și nu se putea reveni asupra cererii, în caz de deces fiul cel mare moștenind certificatul de înscriere, nu însă și următorul fiu și niciodată ficele: sfințenia nu se divide și nici nu-și schimbă sexul. Urma o sărbătorire grandioasă. Asceza se continua prin fiu, iar onoarea familiei era astfel întărită. Milioane și milioane de oameni din întreaga țară, din toate cele șazeci de pro-

vincii, de toate vârstele și condițiile sociale, numărau zilele care îi despărțeau de marea plecare, de Zibi, Ziua binecuvântată; în unele regiuni se încetățenise obiceiul adunării, o dată pe an, în mulțimi imense, care se flagelau aprig cu cnuturile, prilej de bucurie și vacarm, ca pentru a spune că suferința nu era nimic în comparație cu fericirea de a putea spera în Zibi; în alte regiuni, oamenii se adunau în vestite jamboree, în timpul cărora se așezau în cerc, în poziția lotus, genunchi lângă genunchi, și îi ascultau pe bătrânii candidați, extenuați, dar păstrându-și nădejdea, povestindu-și îndelungatul și preafericitul calvar numit Expectativă. Fiecare frază era însoțită de încurajări din partea unui maestru de ceremonii înarmat cu o portavoce puternică: „Yölah e drept“, „Yölah e răbdător“, „Yölah e mare“, „Abi te susține“, „Abi e cu tine“ etc., încurajări reluate de zece mii de glasuri gătuite de emoție. După care, umăr la umăr, se rugau cu toții, psalmodiau cât îi ținea gura, cântau ode scrise de mâna lui Abi, apoi luau totul de la capăt până la epuizare. Și sosea clipa necruțătoare în care se tăiau gâturile oilor și boilor grași, cireadă după cireadă. Erau chemați cei mai iscusiți hingheri din regiune, fiind vorba despre un sacrificiu deloc ușor: a tăia gâtul nu însemna a ucide, ci a proslăvi. Apoi, toată acea carne trebuia friptă. Flăcările se vedeau de departe, aerul se încărca de grăsime, iar minunata aromă a cărnii puse pe jar se răspândea să gâdile tot ceea ce, pe o rază de zece *şabiri*, era purtător de nas, rât, bot sau cioc. Era un soi de orgie nesfârșită și vulgară. Cerșetorii dădeau năvală, noian electrizat atras de miros, nu rezistau abundenței de cărnuri din care se scurgea un suc amețitor, o beție cruntă puneă stăpânire pe ei, căzând pradă unor manifestări străine de religie, dar, cu toate astea, voracitatea lor era bine-venită, altfel ce s-ar fi făcut cu atâta carne sfințită? Lepădarea ei ar fi fost un sacrilegiu.

Pasiunea pentru pelerinaj era întreținută de neconținute campanii care foloseau reclame, predici, serbări populare, concursuri și diferite manipulări, toate instrumentate de atotputernicul Minister al Sacrificiilor și Pelerinajelor. O familie străveche, preasfântă și mult iubită de Abi deținea monopolul Treieratului, *musim*, pe care îl exercita în spiritul dreptății, cum stă bine religiei, „Nici prea puțin, nici destul“ fiind deviza sa comercială, cunoscută până și de copii. Și alte profesii gravitau în jurul sacrificiilor și pelerinajelor și tot atâtea familii nobile se străduiau să le ofere cele mai bune condiții. În Abistan nu exista o altă economie în afara celei religioase.

Aceste așa-zise campanii se întindeau de-a lungul întregului an, înregistrând un vârf de activitate vara, în perioada Siamului, săptămâna sfântă a Abstenenței absolute, care coincidea cu întoarcerea pelerinilor din îndepărtatele și minunatele lor călătorii într-unul dintre cele o mie și unu de locuri deschise pelerinajului de-a lungul și de-a latul țării, locuri sfinte, pământuri sfinte, mausolee, meleaguri ale gloriei și ale martiriului pe unde poporul drept-credincios repurtase sublime victorii asupra Dușmanului. Un îndărătnic hazard aranjase astfel lucrurile: ținuturile cu pricina se aflau toate la celălalt capăt al lumii, departe de drumurile bătute și de aglomerație, ceea ce făcea ca pelerinajul să devină o îndelungată și imposibilă expediție care lua ani de zile, țara era traversată dintr-o parte într-alta, pe jos, pe căi anevoioase și singuraticе, și de cele mai multe ori pune sub semnul întrebării revenirea acasă a celor bătrâni ori bolnavi. Însă tocmai acesta era adevăratul vis al celor care candidau la pelerinaj, să moară pe drumul sfințeniei, de parcă și-ar fi spus că, în definitiv, nu ar fi fost atât de bine să atingă perfecțiunea în timpul vieții, căci asta l-ar fi obligat pe alesul cu pricina la atâtea sarcini și îndatoriri, încât cu siguranță, la un moment dat, le-ar fi trădat, pierzând dintr-odată câștigul atâtor ani

de sacrificiu. Și-apoi cum oare altfel decât având purtări ca ale puternicilor zilei un biet sfințișor s-ar fi putut bucura de perfecțiune într-o lume de o asemenea imperfecțiune?

Nimănui, nici măcar unui singur credincios nu i-a trecut prin cap că aceste pelerinaje periculoase erau o modalitate eficientă de a mai îndepărta din orașe mulțimile excedentare și de a le oferi astfel o minunată moarte pe drumul împlinirii personale. Tot așa, nimănui nu i-a trecut prin cap că Războiul Sfânt urmărea același scop: să transforme niște credințioși inutili și amărâți în glorioși și profitabili martiri.

Se înțelegea de la sine că sfânta sfintelor dintre toate sfintele era căsuța făcută din pietre rostogolite de pe munte, în care Abi văzuse lumina zilei. Cocioaba era printre cele mai vrednice de plâns dintre dărăpănături, însă miracolele care avuseseră loc aici fuseseră mai mult decât nemaipomenite. Nu exista abistanez care să nu aibă acasă o reproducere a sfintei colibe. Fie că aceasta era din carton, din lemn, din jad sau din aur, toate erau dovada dragostei pentru Abi. Deși nu semnalase nimeni fenomenul, oamenii nici nu băgaseră de seamă, la fiecare unsprezece ani numita căsuță își schimba locul în conformitate cu un ordin secret al Dreptei Frății, prin care era organizată rotația prestigiosului monument, preocupați fiind de a se face dreptate tuturor celor șaizeci de provincii ale Abistanului. Un program la fel de puțin cunoscut, unul dintre cele mai discrete ale Aparatului, pregătea cu multă vreme înainte locul de primire a căsuței, educând vecinii pentru rolul de viitori martori istorici, care urma să aducă la cunoștință pelerinilor ce însemna pentru ei să trăiască în apropierea unei colibe unice în univers. Cei veniți să se pocăiască îi răsplăteau fără a se zgârci la aclamații, lacrimi și mici daruri. Comuniunea era totală. Fără martori care să o povestească, Istoria nu există, cineva trebuia să înceapă narațiunea, pentru ca alții să o poată sfârși.

Sistemul stufos al restricțiilor și interdicțiilor, propaganda, predicile, obligațiile cultului, succesiunea rapidă a ceremoniilor, inițiativele personale care contau atât de mult în notarea și acordarea de privilegii, toate acestea la un loc creaseră o stare de spirit anume în rândul abistanezilor, perpetuu preocupați de o cauză despre care habar nu aveau cum și în ce fel pornise.

Populația și candidații la Zibi nu ar fi ratat pentru nimic în lume întâmpinarea pelerinilor întorși acasă, după absența îndelungată, cu nimbul sfințeniei proaspăt dobândite, sărbătorirea, îmbuibarea lor cu tot soiul de dulciuri, sperând să obțină câte ceva de la ei, vreun obiect, un smoc de păr, o relicvă oarecare. Aceste comori erau neprețuite pe piață. Mai mult, de la dragii de pelerini aflai tot felul de minunății, căci ei erau ochii care văzuseră lumea și ajunseseră până în locurile cele mai sfinte.

În urzeala de activități de zi cu zi și de sfinte taine, Expectativa era o încercare prin care candidații treceau cu o crescândă bucurie. Răbdarea e celălalt nume al credinței, calea și scopul, iată cea dintâi învățătură, având aceeași greutate ca ascultarea și supunerea, calitățile unui adevărat dreptcredincios. Era necesar, de asemenea, ca în tot acest timp, clipă de clipă, zi și noapte, sub privirile oamenilor și ale lui Dumnezeu, să rămâi un merituos printre merituoși. Nu se cunoaște cazul nici unui om ajuns la Expectativă care să fi supraviețuit măcar un singur minut rușinii de a fi fost retras de pe lista atât de glorioasă a candidaților la pelerinaj în Locurile sfinte. Era aici o absurditate pe care Aparatul o întreținea, fiindcă nimeni nu cedase vreodată, nimeni nu murise de rușine, toată lumea știa că poporul dreptcredincioșilor nu avea ipocriți în rândurile sale, după cum se știa și că vigilența Aparatului era infailibilă, că aceia care s-ar fi strecurat pe nedrept ar fi fost eliminați încă înainte de a le fi dat prin cap să păcălească pe cineva. Intoxicările, pro-

vocărilor, propaganda, acestea erau buba, căci poporul avea nevoie de certitudini și de încurajare, nu de zvonuri false și nici de amenințări voalate. Aparatul mergea uneori mult prea departe în manipulare, era în stare să facă orice, inventa chiar falși dușmani pe care apoi se străduia până la epuizare să-i dibuie, iar în cele din urmă ajungea să-și elimine propriii prieteni.

Ati făcuse o adevărată pasiune pentru acești aventurieri de cursă lungă, dar îi asculta arătându-se dezinteresat, pentru a nu-i speria și pentru a nu alarma nici spionii, însă, purtat de aripile propriului elan, îi întreba lacom, în felul copiilor, punctând cu „de ce“-uri și „cum“-uri insistente. Cu toate astea, nu-și folosea setea de a afla, trecând prin crize subite de neliniște și de mânie. Undeva anume exista un zid care nu te lăsa să vezi dincolo de acele bârfe, de ceea ce povesteau acești bieți rățăcitori aflați în libertate supravegheată, condiționați să-și împrăștie himerele de-a lungul și de-a latul țării. Lui Ati îi părea rău că se îndoiește, însă bănuia că respectivele deliruri le fuseseră puse în gură de cei care, de la depărtare, din inima Aparatului, le controlau bietele creiere. Ce metode mai bune decât nădejdea și miracolul pot subjuga popoarele în credința lor, întrucât cel care crede se teme, iar cine se teme crede orbește. Numai că această cugetare o va face mai târziu, în toiul chinului, când, pentru el, se va pune problema ruperii lanțului care leagă credința de nebunie și adevărul de frică, pentru a scăpa din ghearele nimicului.

În întunericul și învâlmășeala din încăperile uriașe și suprapopulate, îl învăluiau dureri stranii și apăsătoare, îl făceau să se cutremure precum caii din grajd simțind în noapte pericolul dând târcoale. Spitalul părea că adăpostește moartea. Panica nu întârzia să-și facă apariția și-l hăitua până-n zori, retrăgându-se abia când lumina zilei alunga

umbrele colcăitoare ale nopții, iar schimbul de dimineață intra în acțiune, în vacarm de cratițe și de zarvă. Muntele îl înspăimântase dintotdeauna, era om de oraș, născut în căldura promiscuității, or aici, pe patul de suferință, transpirând și gâfâind, simțea că e la bunul-plac al acestuia, strivit de imensitatea și de tăria lui, apăsător de emanațiile lui sulfuroase.

Cu toate acestea, muntele îl vindecase. Când sosise la sanatoriu era într-o stare dezastruoasă, tuberculoza îi golea vinele, scuipa sânge în cheaguri mari, tusea și febra îl scoteau din minți. În doar un an, se întremase de bine, de rău. Aerul rece era ca un foc aprig ce carboniza fără milă viermișorii care-i devorau plămânii – astfel își împodobeau bolnavii discursul, deși știau foarte bine că răul venea de la Balis Renegatul și, în ultimă instanță, numai voința divină hotărâște cum trebuie să se așeze lucrurile. Infirmierii, oameni aspri de munte, prea puțin cizelați, gândeau la fel și, chiar dacă, la ore fixe, distribuiau pilule grosolan pregătite și decocturi grețose, nu uitau să reînnoiască talismanele văzute cu ochi buni, când răul își făcea simțită prezența. Cât despre medicul care trecea ca vântul, o dată pe lună, fără să spună cuiva vreo vorbă, cel mult pocnind din degete, nimeni nu îndrăznește nici măcar să arunce o privire spre el. Nu era din popor, ținea de Aparat. Cei care-l întâlneau bolboroseau niște scuze și se făceau nevăzuți. Administratorul azilului îi deschidea drumul șfichiindu-l aerul cu o nua. Ati nu știa nimic despre Aparat, doar că are putere asupra a tot și a toate în numele Dreptei Frății și al lui Abi, al cărui portret uriaș era agățat pe toți pereții, de la un capăt la altul al țării. Ei, iar acest portret, trebuie spus, era chiar actul de identitate al țării. În fapt, se reducea la un joc de umbre, un soi de chip în negativ, ce avea în centru un ochi magic, ascuțit ca un diamant, dotat cu o conștiință în stare să perforeze blindajele. Se știa bine că Abi era un om dintre cei mai neînsemnați, însă nu era un om ca toți ceilalți, era Trimisul lui Yölah, tatăl drept-credin-

cioșilor, șeful suprem al lumii, în sfârșit, era nemuritor prin mila lui Dumnezeu și dragostea omenirii; și, dacă nimeni nu l-a văzut, asta era pur și simplu pentru că lumina lui era orbitoare. Nu, nu, într-adevăr era mult prea de preț, și a-l expune privirilor celor de rând ar fi fost de neconceput. În jurul palatului său din mijlocul cetății interzise așezate în centrul Qodsabadului, erau masate sute de oameni înarmați până-n dinți dispuși în bariere concentrice etanșe, încât nici măcar o muscă nu ar fi putut trece fără permisiunea Aparatului. Zdrahonii erau selecționați încă de la naștere și pregătiți cu minuție de către Aparat, nu ascultau decât de acesta, nimic nu-i putea distra, deturna, întoarce din drumul pe care porniseră, nici un fel de milă nu le putea înfrâna cruzimea. Era greu de spus dacă mai erau ființe omenеști, creierul le fusese îndepărtat încă de la venirea pe lume, așa se explica înfiorătoarea lor încăpățănare și privirea fixă. Oamenii de rând, care denumesc întotdeauna perfect ceea ce nu le depășește înțelegerea, îi numeau Nebunii lui Abi. Se presupunea că erau originari dintr-o îndepărtată provincie din sud, dintr-un trib uitat de lume, dar pe care un pact fabulos îl lega de Abi. Și acestui trib poporul îi pusese un nume cât se poate de potrivit: leg-abi, adică legiunea lui Abi.

Dispozitivul de securitate era excesiv astfel încât unii credeau că acei roboți de neclintit nu păzeau decât un cuib gol, ca atare nimic, deci pur și simplu o idee, un postulat. Era și acesta un soi de joc cu misterul. La acele niveluri de ignoranță, fiecare își adăuga partea lui de divagație, însă cu toții știau că Abi era omniprezent, se afla simultan aici și acolo, într-o capitală de provincie și în alta, în palate identice păzite în același stil ermetic, de unde răspândea lumină și viață către poporul lui. Aceasta este puterea ubicuității, care face din orice punct centru, și astfel, zi de zi, mulțimi înflăcărâte soseau în procesiuni, în jurul celor șaiszeci de palate, pentru

a-i aduce minunate dovezi de devotament și daruri îmbelșugate, fără a-i cere altceva în schimb decât, atunci când vor muri, dreptul la paradis.

Ideea de a fi reprezentat astfel, cu un singur ochi, a aprins discuții, s-au avansat ipoteze: unii au afirmat că era chior din naștere, alții că ajunsese astfel din cauza suferințelor îndurate, s-a mai spus și că pur și simplu un ochi în frunte era semn al destinului profetic, dar s-a și susținut cu aceeași fermitate că era vorba despre o imagine simbolică, ce făcea trimitere la spirit, la suflet, la mister. Difuzat la o asemenea scară, în sute de milioane de exemplare anual, portretul ar fi putut provoca nebunie în masă, ajungându-se la sațietate, dacă arta nu l-ar fi dotat cu un magnetism extraordinar de puternic, emițând astfel niște vibrații bizare, care umpleau spațiul tot așa cum cântecul vrăjit al balenelor saturează oceanele în anotimpul dragostei. Încă de la prima vedere, trecătorul era subjugat, apoi imediat se simțea fericit, apărat, iubit, înălțat, dar și strivit de măreția acestuia și de nemai-pomenita violență pe care o insufla. Turme umane se formau în fața portretelor uriașe și amplu iluminate de pe fațadele impunătoarelor clădiri ale administrației. Nici un artist din lume nu ar fi putut concepe o asemenea minunăție, iar aceasta fusese înfăptuită de Abi însuși, inspirat de Yölah, iată adevărul așa cum era el învățat de toți, de la o vârstă fragedă.

Într-o zi, cineva scrisese ceva într-un colț al unui portret al lui Abi. Un cuvânt de neînțeles, mângălit într-o limbă necunoscută, o scriere străveche, de dinainte de cel dintâi Război Sfânt. Oamenii nu au fost numai intrigați, dar se și așteptau să urmeze un mare eveniment. După care a apărut zvonul că acel cuvânt fusese tradus în biroul cifrurilor din subordinea Aparatului: în *abilimbă*, misteriosul înscris se citea în felul următor: „Bigaye vă privește“. Ceea ce nu

însemna nimic, dar cuvântul era sonor, chiar simpatic, așa că a fost de îndată adoptat de popor și iată-l pe Abi botezat drăgăstos Bigaye. Nu mai auzai decât Bigaye-n sus, Bigaye-n jos, preaiubitul Bigaye, Bigaye cel drept, Bigaye clarvăzătorul, și asta până-n ziua în care un decret al Dreptei Frății a interzis utilizarea cuvântului sub amenințarea pedepsei capitale. La puțin timp după aceasta, comunicatul cu numărul 66710 din *ȘtiF*, *Știri de pe Front*, anunța triumfător că infamul ce mângălise fusese descoperit și executat pe loc, împreună cu toată familia și cu toți prietenii, numele fiindu-le șterse din registrele stării civile încă de la cea dintâi generație. S-a lăsat liniștea peste întreaga țară, dar mulți și-au pus, în sinea lor, această întrebare: oare de ce cuvântul interzis fusese ortografiat în respectivul decret *Big Eye*? De unde provenea greșeala? De la cel ce transcrisese știrea în *ȘtiF*? De la directorul său, Onorabilul Suc? Sau de la altcineva? Doar nu provenea chiar de la Duce, de la Marele Comandor, șeful Dreptei Frății, și încă și mai puțin de la Abi: doar el a inventat *abilimba*, și nici să fi vrut nu ar fi putut comite vreo greșală, de nici un fel.

Fapt e că Ati a mai prins ceva culoare-n obraji și a mai pus câteva kile. Însă expectorația era tot groasă, respira greu, gema și mai și tușea, însă nu mai scuipa sânge. Muntele nu putea face mai mult, viața era grea, în țară era penurie, privațiuni peste privațiuni umpleau viața de zi cu zi, am putea spune. În mod firesc, te prăbușeai de cum intrai pe ușa vieții. Declinul era rapid, oricât de sus ai fi urcat pe munte și oricât de adânc ai fi pătruns în oraș. Sanatoriul era punctul terminus pentru multă lume, pentru bătrâni, copii, persoane cu deficiențe grave. Așa sunt cei săraci, resemnați până la capăt și nu au grijă de ei decât atunci când viața îi uită. Felul lor de a se înfofoli în *burnis*, mantie largă de lână, ce devenea impermeabilă de la atâta jeg, petică într-o mie de

locuri, avea ceva funebru și grandios, ai fi zis că se înfășurau într-un lințoliu regal, gata să urmeze moartea pe loc. Nu și-o scoteau nici ziua, nici noaptea, de parcă s-ar fi temut să nu fie surprinși fără ea în clipa fatală și să plece în moarte goi și acoperiți de rușine, moarte pe care, de altfel, o așteptau fără frică și o întâmpinau, s-ar zice, cu o familiaritate neprefăcută, smerită. Iar moartea nu șovăia, lovea și-aici, și-acolo, și dincolo și tot așa. Cei care i se rugau îi deschideau apetitul, făcând-o și mai flămândă. Plecarea dintre cei vii trecea neobservată, căci nu aveau pe nimeni care să-i plângă. Căci nu de bolnavi duceau lipsă, oricum soseau mai mulți decât plecau și nu se mai știa pe unde să-i cazeze. Un pat nu rămânea neocupat prea mult timp, cei suferinzi, care dormeau pe niște paturi improvizate, de-a lungul coridoarelor, într-un curent îngrozitor, și-l disputau aprig. Înțelegerile la care cădeau din timp nu erau niciodată respectate, pentru a asigura o succesiune pașnică.

Și, pe lângă lipsuri, mai erau și greutatea drumului, care te făceau să uiți de tot. Hrana, medicamentele, furniturile necesare administrării sanatoriului erau transportate din oraș cu camioanele – niște mastodonți diformi, plini de desene de sus până jos, de aceeași vârstă cu muntele, care nu se temeau de nimic, cel puțin până la primele urcușuri pe stânci, unde aerul devenea prea rarefiat pentru pistoanele lor uriașe –, apoi în spinările oamenilor și ale catârilor, și unii, și ceilalți la fel de curajoși și de rezistenți, cățărători emeriți, însă de-abia se mișcau: ajungeau și ei când puteau, în funcție de starea vremii, a potecilor și a trecerilor peste prăpăstii, de cheful pe care-l aveau și de bețele-n roate pe care unele triburi le puneau de obicei pentru a bloca totul, cu efect imediat asupra deplasării pe drumuri.

Prin acești munți aflați la capătul lumii, fiecare pas era o provocare, iar sanatoriul se afla în punctul cel mai îndepăr-

tat al acestei fundături a morții. În vremuri de mult uitate, unii s-ar fi putut întreba de ce trebuia mers până în creierii munților, și în frig și dezolare, pentru a izola tuberculoșii care nu erau mai contagioși decât alți bolnavi: leproșii se târau peste tot, prin țară, la fel și ciurmații și cei cărora încă li se mai zicea apucații de fierbințeala frigurilor, care, e adevărat, își aveau perioadele și zonele lor de proliferare. Nimeni nu murise vreodată pentru că intrase în contact cu ei ori li se încrucișaseră privirile. Principiul contagiunii nu a fost întotdeauna corect înțeles, nu mori când sunt ceilalți bolnavi, ci doar când ești chiar tu. În fine, cam așa stau lucrurile, fiecare epocă își are spaimile ei, venise rândul tuberculozei să poarte stindardul de maladie supremă, care seamănă groaza în rândul populației. Roata se învârtise, alte boli îngrozitoare își făcuseră apariția, ruinaseră regiuni pline de viață și umpluseră cimitirele, apoi se retrăseseră, dar sanatoriul rămăsese tot acolo, măreț în veșnicia-i minerală, iar fizicii și alți bolnavi de plămâni erau trimiși în continuare acolo, în loc să fie lăsați să moară acasă la ei sau măcar nu la o așa mare depărtare, printre alți suferinzi. S-ar fi stins astfel focul, înconjurați de cei dragi, dar, în schimb, erau îngrămădiți pe acoperișul lumii, unde își așteptau umiliți moartea, hărțuiți de frig, de foame și tratați inuman.

Se mai întâmpla și ca unele caravane să dispară pur și simplu, cu tot cu oameni, animale și mărfuri. Uneori dispăreau și soldații însărcinați cu protecția caravelor. După câteva zile de căutări, erau descoperiți în fundul vreunei prăpăstii, cu gâturile tăiate, mutilați, pe jumătate devorați de șacali și de vulturi. De puști, nici urmă. Nimeni nu zicea nimic, dar unii pricepeau că acea caravană o apucase pe drumul interzis și dăduse să treacă frontiera. Asta gândeau bătrânii, iar privirile lor erau atât de grăitoare. *Cine-a vorbit?* Atmosfera devenea dintr-odată apăsătoare, bătrânii se împăștiau tușind, de parcă și-ar fi cerut iertare că au vorbit

prea mult, pe când cei tineri ciuleau brusc urechile. Gândurile le puteau fi auzite de la depărtare, într-atât de tare li se izbeau în căpățâni.

Drumul interzis!... Frontiera!... Care frontieră, care drum interzis? Lumea noastră nu este așadar întreaga lume? Nu suntem noi la noi acasă peste tot, cu binecuvântarea lui Yölah și a lui Abi? De ce-ar fi nevoie de bariere? Înțelege cineva ceva din toate astea?

Vestea a aruncat sanatoriul în brațele stuporii și descurajării, bărbații se biciuiau după obiceiul din regiunea din care proveneau, se dădeau cu capetele de pereți, își sfășiau pieptul, urlau ca loviți de moarte: faptul acela era o erezie care i-ar fi distrus pe drept-credincioși. Ce lume ar mai fi putut exista dincolo de așa-zisa frontieră? Mai puteai da, pe acolo, măcar de o rază de lumină și de o bucată de pământ pe care să aibă cum viețui vreo creatură a lui Dumnezeu? Ce minte ar fi putut născoci fuga din regatul credinței în neant? Numai Renegatul inspira asemenea idei, sau *makufi*, propagandiștii Marii Păgânimi, care erau în stare de orice.

Dintr-odată, devenea o problemă de stat și dispărea de pe scenă. Marfa pierdută era înlocuită ca sub semnul unei baghete magice cu un minunat supliment, cu dulciuri, cu medicamente scumpe și cu talismane eficiente, iar povestea respectivă se evapora pur și simplu, ba mai mult, apăsarea rapid impresia hipnotică și înverșunată că nimic supărător nu se întâmplase vreodată. Aveau loc mutări, arestări și dispariții, însă nimeni nu le observa, alte ținte le atrăgeau atenția, în regat încă mai mocnea jarul, iar ceremoniile erau nelipsite. Gărzile asasinate urmau să fie ridicate la rangul de martiri, o aflai din *ȘtiF*, din *nadire* (jurnale electronice de perete instalate peste tot) și din rețeaua de *mockbasuri*, în care se predica de nouă ori pe zi că soldații căzuseră pe câmpul de onoare, în timpul unei bătălii eroice prezentate drept „mama tuturor bătăliilor“, asemenea tuturor bătăliilor

reale ori închipuite care o precedaseră și ca toate cele ce o să vină, veac după veac. Nu exista ierarhie între martiri și nici sfârșit al Războiului Sfânt, acesta urmând să fie declarat de către Yölah atunci când îl va zdrobi pe Balis, după cum a fost făgăduiala.

Câteva războaie, câteva bătălii, câteva victorii împotriva cui, cum, când și de ce? erau întrebări care nu existau, nu se puneau și, prin urmare, nu se aștepta nici un răspuns. „Războiul Sfânt, știm, este miezul doctrinei, dar nici el nu este decât o teorie printre alte teorii! Dacă speculațiile s-ar împlini atât de simplu și încă în timpul vieții, nici că ar mai exista credință, vis, dragoste sinceră, iar lumea ar fi condamnată“, astfel își ziceau oamenii, pe când pământul le fugea de sub picioare. Atunci, chiar așa, de ce altceva să te mai agăți dacă nu de incredibil? Căci el e singurul lucru credibil.

Îndoiala aduce spaima, apoi apare nenorocirea. Aici ajunsese Atri, își pierduse somnul și presimțea o teroare de nedescris.

Imediat ce a sosit la sanatoriu, pe la mijlocul iernii trecute, a aflat că o caravană cu tot cu soldații care o păzeau a dispărut. Au fost găsiți ceva mai târziu, în fundul unei râpe, prinși în gheață. Așteptând să se mai potolească vremea, pentru a le transporta în oraș, cadavrele au fost depuse la morgă. În spital era mare agitație, infirmierii alergau în toate părțile cu găleți și măhuri, bolnavii se-nvârteau în grupuri prin curte, aruncând priviri fugare către scara îngustă și întunecată care cobora în spirală spre camera mortuară, cincisprezece *siccas* mai jos, la capătul unui tunel pe alocuri prăbușit, ce șerpuia pe sub fortăreață, săpat direct în stâncă încă de pe vremea când cel dintâi Război Sfânt făcea ravagii prin împrejurimi. Nu se știa unde-i era celălalt capăt, care se pierdea în măruntaiele muntelui. Se poate să fi fost o cale de scăpare sau un biet adăpost, o celulă din străfundurile unei

închisori sau niște catacombe, poate o ascunzătoare pentru femei și copii, în caz de pericol, ori locul unui cult interzis, cum se tot descopereau în acele vremuri prin cele mai ascunse unghere. Acest intestin insalubru era încărcat cu toate grozăviile lumilor de dinainte, de neînțeles și cu atât mai înfricoșătoare cu cât, în unele zile, din fundul puțului răzbăteau la suprafață gâlgâieli lugubre. Temperatura era extrem de scăzută.

Lucru încă și mai hidos, dincolo de rănilor căpătate în cădere, s-a aflat că soldații fuseseră jalnic desfigurați. Nu mai aveau urechi, limbă și nas, sexul le era înfundat în gură, testiculele sparte și ochii crăpați. A fost pronunțat cuvântul „tortură” de către un bătrân agitat, care fie nu îi cunoștea sensul, fie îl uitase ori nu voia să-l spună, ceea ce spori teroarea. A și plecat, mormăind în timp ce se retrăgea: „Să ne rugăm... democ... contra... Yölah să ne apere”. În ce-l privește pe Ati, evenimentul a declanșat un proces insidios, care avea să-l conducă la revoltă. La revoltă împotriva a ce, împotriva cui, greu de spus. Într-o lume imobilă nu există înțelegere, se știe doar dacă te poți revolta împotriva propriei persoane, împotriva imperiului, împotriva lui Dumnezeu, or, de așa ceva nimeni nu este în stare, dar altfel cum să te miști într-o lume înțepenită? Și cea mai adâncă cunoaștere a lumii se pleacă în fața unui grăunte de praf care curmă gândul. O știau și cei care înfruntau moartea în munți, care o luau pe drumul interzis și treceau frontiera.

Nu mai că de ce să treci peste limite, ca să te duci unde?

Și de ce să-i masacreze pe acei amărâți în uniformă, când mai bine i-ar fi luat cu ei sau, pur și simplu, i-ar fi lăsat în voia sorții, acolo, în munți? Cum să reacționezi la așa ceva? Soldaților care fuseseră cruțați de transfugi și se întorseseră le fusese acordată pedeapsa pentru lași, trădători și necredincioși, și își găsiseră sfârșitul pe stadion, în ziua marii rugăciuni, executați în aclamații, după ce fuseseră oferii ca

spectacol, târâți prin tot orașul. O problemă de stat se rezolvă prin dispariția, într-un fel sau altul, a martorilor.

Pentru Ati, acest spital rămas în afara timpului era un factor destabilizator, în fiecare zi afla lucruri îngrozitoare, care, altfel, ar fi rămas invizibile în vacarmul orașelor, dar care, aici, umpleau spațiul, colonizau spiritul care se trezea în mod constant interpelat, strivit, umilit. O explicație era izolarea sanatoriului. În vid, viața devine bizară, nimic nu o mai înfrânază, nu mai știe pe ce să se sprijine sau încotro s-o apuce. Să te tot învârți în jurul propriei persoane, fără a schimba locul, lasă o impresie deplorabilă, iar a trăi prea mult din tine însuși și pentru tine însuși e fatal. La rândul ei, boala ucide multe certitudini, moartea nu se deprinde cu nici un adevăr care se vrea mai important decât ea, așa că aduce totul la zero. Existența unei frontiere îl dezorienta. Prin urmare lumea ar putea fi împărțită, divizibilă, omenirea multiplă? De când asta? Dintotdeauna – bineînțeles, dacă un lucru există, atunci există de când veșnicia – nu poate apărea vreo generație spontană. Asta numai dacă nu cumva e voia lui Dumnezeu care e atotputernic, dar lucrează oare Dumnezeu la împărțirea oamenilor, bucată cu bucată, după cum se ivește ocazia?

Ce mai este și frontiera asta, fir-ar să fie, și ce o fi de cealaltă parte?

Se știe: cerul este locuit de îngeri, iadul colcăie de demoni, iar pământul este acoperit de drept-credincioși, dar de ce ar exista o frontieră la marginea lui? Care să despartă pe cine de cine și de ce? O sferă nu are nici început, nici sfârșit. Ce înfățișare ar avea lumea aceea invizibilă? Și dacă locuitorii ei sunt dotați cu conștiință, atunci știu de prezența noastră și de acel lucru de neconceput, și anume că noi nu știm că ei există altfel decât sub forma unui zvon oribil și incredibil,

reziduu improbabil al unei ere șterse de pe fața pământului? Așadar, victoria asupra Dușmanului, în Marele Război Sfânt, nu a fost chiar atât de „totală, definitivă, irevocabilă“! În realitate, eșecul ne-a urmărit și ne-a acoperit cu praful lui chiar în timp ce sărbătoream încontinuu victoria.

Atunci, unde ne situăm acum? Cu siguranță, în plină calamitate: am fost învinși, deposezați de tot și împinși de partea nefastă a frontierei. Lumea noastră pare a fi cu adevărat aceea a perdanților, a talciocului de după dezastru, înfrumusețarea realității nefiind cu nimic mai mult decât cosmetizarea unui mort ce cade astfel în ridicol. Iar Yölah Atotputernicul și Abi, Trimisul lui, ce fac cu noi, cei de pe această plută în derivă? Cine ne va salva, de unde va veni ajutorul?

Aceste întrebări pluteau în aer, îl suprasaturau, dar Abi nu îndrăznea să le vadă, însă le auzea și suferea.

Uneori, în pofida durității dispozitivului de supraveghere și „purificare“, îndoiala încolțea în unele minți și se strecura în altele. Odată eliberată, imaginația își inventează tot atâtea piste și șarade câte are chef, ajungând departe, doar că aceia care îndrăznesc s-o facă sunt imprudenți și iute reparați. Tensiunea interioară care-i stăpânește electrizează aerul din jurul lor, iar asta e de-ajuns, căci Veii au antene ultrasensibile. A crede că viitorul ne aparține fiindcă știm noi multe este o greșeală frecventă. Într-o lume perfectă, nu există viitor, ci doar trecut și legende articulate într-o poveste a începutului fantastic, fără evoluție, fără știință. Nu există decât Adevărul, unul și veșnic, și mereu alături se află Atotputernicia care veghează asupra Adevărului. Știința, îndoiala și ignoranța decurg din inerenta corupere a lumii care se mișcă, lumea morților și a ticăloșilor. Nici o punte nu este cu puțință între aceste lumi. Asta-i legea, pasărea ieșită din colivie, fie și doar pentru o bătaie din aripi, trebuie să dispară, nu se mai poate întoarce fiindcă va cânta fals și va semăna discordie. Cu toate astea, ceea ce unul a văzut, a

întrevăzut sau cel puțin a visat, un altul, mai târziu, altundeva, va vedea ceva, va întrevedea, va gândi și, poate, acela va reuși să-l scoată la lumină astfel încât fiecare să vadă și să se revolte împotriva morții care s-a strecurat în el.

Din neliniște în întrebări, din mânie în depresie, din reverie în decepție, Ati se rătăcise pe deplin și numai de asta mai era sigur. În întreaga țară, în toate cele șaizeci de provincii, nu se întâmpla niciodată nimic, nimic vizibil, viața era limpede, ordinea sublimă, comuniunea împlinită în sânul Dreptei Frății, sub privirea lui Abi și binevoitoarea supraveghere a Aparatului. Astfel încununată, viața se oprește, căci ce mai are de imaginat, de refăcut, de depășit? Ca urmare, timpul încremenește, fiindcă ce ar mai avea de numărat, iar spațiul la ce-ar mai folosi în deplină imobilitate? Lui Abi îi reușise lucrarea, recunoscătoare omenirea putea înceta să mai existe.

„Credința noastră e sufletul lumii, iar Abi, inima ei care bate”,

„Supunerea e credință, iar credința, adevăr”,

„Aparatul și poporul sunt UNA, după cum Yölah și Abi sunt Una”,

„Îi aparținem lui Yölah și ascultăm de Abi”

etc.

faceau parte din cele nouăzeci și nouă de maxime-cheie care erau învățate de la cea mai fragedă vârstă și care se depăneau tot restul vieții.

Când a fost ridicat sanatoriul, acum multă, multă vreme – un ornament dăltuit în piatră, de deasupra arcadei portalului monumental al fortăreței, amintea o dată, dacă despre o dată era vorba, 1984, înscrisă între două semne cabalistice măcinate de vreme, an care era poate cel al inaugurării, numai că cele câteva rânduri de dedesubt, care fără îndoială

o confirmau și care indicau destinația edificiului, erau într-o limbă necunoscută —, lucrurile nu stăteau deloc rău, conform spuselor unor bătrâni smintiți, dispăruți între timp, însă nimeni nu înțelesese la ce se refereau, în orice caz nimeni nu-și amintea ca aceia să fi reușit să ofere vreo explicație, oricare, doar mersul lumii a fost întotdeauna admirabil și canonic, ieri și azi, la fel și mâine, și poimâine. Uneori, săptămâni și ani de-a rândul, existenței îi lipsea totul, nimic nu punea stavilă nenorocirilor care se revărsau peste orașe și peste vieți, numai că acesta era un lucru normal și drept, trebuia să înveți neîncetat să-ți întărești credința și să sfidezi moartea. Rugile colective, care asigurau ritmul zilelor și al orelor, se ocupau de ce mai rămânea, plasau oițele Domnului într-o preafericită buimăceală, iar psalmodierile ce se difuzau între cele nouă rugăciuni cotidiene, prin neobosite difuzoare agățate în locuri deloc întâmplătoare din sanatoriu, se repercutau din perete-n perete, de pe coridoare-n saloane, înlănțuindu-și la infinit ecourile liniștitoare, spre a menține atenția pe buza abuliei. Fondul sonor se topise atât de profund în substrat, încât nimeni nu-i mai observa dispariția în timpul penelor de curent sau al întreruperii instalației antice de sonorizare, ceva din ziduri ori din subconștientul pacienților îl ducea mai departe, psalmodiind într-o realitate la fel de adevărată precum cea mai palpabilă dintre realități. În privirile absente ale celor ce se rugau strălucea una și aceeași blândă și vibrantă lumină a acceptării, care nu-i părăsea niciodată. Acceptarea, *Gkabul* în *abilimbă*, era, de altfel, numele sfintei religii a Abistanului, dar și titlul sfintei cărți în care Abi consemnase învățăturile divine.

Pe la treizeci și doi, treizeci și cinci de ani, nu mai ținea minte prea bine, Ati era deja un om bătrân. Păstrase ceva din farmecul tinereții și al nației sale: era înalt, zvelt, pielea

albă, arsă de vântul tăios al înălțimilor, îi scotea în evidență verdele cu puncte aurii al ochilor, iar nonșalanța conferea gesturilor lui o senzualitate felină. Dacă-și îndrepta spinarea, închidea gura spre a nu i se mai vedea dinții cariați și se învoia să zâmbească, putea trece drept un bărbat frumos. Cu siguranță că așa fusese cândva, își amintea că asta îl aducea la disperare, întrucât frumusețea fizică este o tară care-l bucură pe Renegat și atrage batjocura și agresiunea. Adăpostite în spatele voalurilor lor dese și al *burniqaburilor*, strânse în fașe și întotdeauna bine păzite în perimetrele lor speciale, femeile nu sufereau prea mult, pe când pentru un bărbat dăruit cu ceva farmec supliciul era permanent. O barbă lăsată să crească în voia ei te-ar fi putut urăți, comportamentul necioplit și îmbrăcămintea ca de sperietoare ar fi putut trezi aversiunea, dar vai de bietul Ati, cei din neamul lui erau spâni și se comportau elegant, iar el în mod deosebit, calități la care se adăuga o timiditate de tinerel, care-i făcea să saliveze pe perversii din preajmă. De copilărie, Ati își aducea aminte ca de un coșmar. De fapt, nici nu se mai gândea la ea, căci rușinea ridicase o stavilă. Abia la sanatoriu, unde bolnavii lăsați de capul lor își dădeau frâu liber celor mai josnice instincte, îi reveniseră în minte acele amintiri. Suferea văzând cum sărmanii puști fugeau și se zbăteau neîncetat, însă hărțuirea era atât de aprigă, încât, până la urmă, abandonau lupta, nemaiputând rezista brutalității asediatorilor și șiretlicurilor lor. Noaptea, le puteai auzi gemetele care-ți sfășiau inima.

Ati simțea cum îl cuprinde disperarea, neputând înțelege cum de era cu puțință ca viciul să prolifereze în egală măsură cu perfecțiunea lumii. Nu îndrăznea să tragă o concluzie contradictorie – virtutea nu câștigă prin dezordine –, era greu de crezut că depravarea era o supraviețuitoare a Tenebrelor de dinainte de a fi adus Abi Lumina, supraviețuitoare

ce se menținea în activitate pentru a-l încerca pe drept-credincios și pentru a-l ține sub amenințare. Schimbarea, fie ea și miraculoasă, are nevoie de timp pentru a se împlini, binele și răul merg mână-n mână până la victoria finală a celui dintâi. Cum se poate ști unde începe unul și unde se termină celălalt? În definitiv, binele ar putea fi doar un înlocuitor al răului, ține de viclenia acestuia din urmă să se înveșmân-teze elegant și să cânte fără greșală, după cum e în natura binelui să fie conciliant până la lașitate, uneori chiar până la trădare. Doar se spune în *Gkabul*, partea a doua, capitoul 30, versetul 618: „*Nu îi e dat omului să știe ce este Răul și ce este Binele, îi e de-ajuns să știe că Yölah și Abi lucrează pentru fericirea lui*“.

Ati nu se mai recunoștea, îi era frică de acest altul care-l invadase, care se dovedea atât de imprudent și devenea zi de zi tot mai îndrăzneț. Îl auzea sugerându-i întrebări și șoptindu-i răspunsuri de neînțeles... și-l asculta, ciulea urechile, îl soma să precizeze, să conchidă. Dialogul îl epuiza. Îl îngrozea gândul că va ajunge să dea de bănuît, că se va descoperi că era un... nici nu îndrăznea să pronunțe cuvântul... necredincios. Nici nu pricepea acest cuvânt vrednic de dispreț, care nu era pronunțat de teamă ca nu cumva să se materializeze, căci simțul comun se construiește pe lucruri familiare pe care le tot repeți fără să te mai gândești la ele... Ne... cre... din... cios, abstracțiune evident mincinoasă, niciodată, dar absolut niciodată în Abistan nu a fost cineva obligat să creadă, și niciodată nu s-a încercat nimic pentru a fi câștigată adeziunea sinceră a cuiva, pur și simplu fiecăruia i se impunea comportamentul de credincios perfect și asta era tot. Nimic din felul de a vorbi, din atitudine sau din îmbrăcăminte nu trebuia să te deosebească de portretul-robot al drept-credinciosului perfect, așa cum l-a închipuit Abi sau vreun locotenent inspirat al Dreptei

Frății, însărcinat cu îndoctrinarea. Individul era format astfel încă din prima copilărie și, înainte ca germenii pubertății să apară și să scoată la iveală în mod crud adevărurile de netăgăduit ale condiției umane, deja devenise un credincios perfect, incapabil să-și imagineze că ar fi putut exista un alt fel de a trăi această viață. „*Dumnezeu e mare, are nevoie de devotați perfect supuși, urăște încrezuții și pe cei preocupați de propria persoană*“ (*Gkabul*, titlul doi, capitolul 30, versetul 619).

Însă cuvântul îl supăra cel mai mult. A nu crede înseamnă să refuzi o credință în cadrul căreia ești înscris din oficiu, dar, și gândul ăsta nu-i dădea pace, omul nu se poate elibera de o credință decât sprijinindu-se pe o alta, așa cum dependența de droguri se tratează tot cu droguri, adoptând-o de mai-nainte, inventând-o la nevoie. Însă cum și-n ce fel s-o faci din moment ce, în lumea ideală a lui Abi, nu exista nimic care ar fi putut-o îngădui, nici o opinie cu care să concureze, nici o bănuială de posibil postulat pentru a prinde măcar vârful cozii cine știe cărei idei rebele, pentru a-ți închipui continuarea ei, pentru a construi o poveste care să se poată opune vulgatei. Toate piste clandestine au fost contabilizate și eliminate, mințile sunt reglate cu strictețe după canonul oficial și supuse controlului în mod regulat. Sub imperiul Gândirii unice, a nu crede este de neconceput. Și atunci, de ce Sistemul interzice necredința, din moment ce știe că așa ceva e imposibil, făcând totul pentru ca lucrurile așa să și rămână?... Și, dintr-odată, a avut o intuiție, căci planul era atât de limpede: Sistemul nu vrea ca oamenii să creadă! În asta consta planul ascuns, întrucât, atunci când crezi într-o idee poți să crezi și în alta, în opusul ei, de pildă, și să descoperi argumentele pentru a o combate pe cea dintâi ca fiind doar o iluzie. Dar, pentru că este ridicol, imposibil și periculos să le interzici oamenilor să creadă în ideea care li se impune, propoziția logică a fost transformată în interdicția

de a nu crede sau după cum o spune Marele Orânduitor cu alte cuvinte: „Nu încerca să crezi, riști să te rățăcești într-o altă credință, interzice-ți doar să te îndoiești, spune-ți și repetă că adevărul meu e unic și drept, și așa o să-l păstrezi mereu în suflet, și nu uita că viața și bunurile tale ale mele sunt“.

În infinita sa cunoaștere a șiretlicului, Sistemul a înțeles din vreme că ipocrizia formează credinciosul perfect, și nu credința, care, prin natura ei opresivă, poartă în propriu-i siaj îndoiala, și chiar revolta și nebunia. Și a mai înțeles că adevărata religie nu poate fi nimic altceva decât bigotism bine pus la punct, ridicat la rang de monopol și menținut printr-o omniprezentă teroare. „Detaliul fiind esențial în practică“, totul a fost codificat, de la naștere până la moarte, de la răsăritul la apusul soarelui, viața credinciosului perfect este un neîntrerupt șir de gesturi și de cuvinte ce trebuie repetate negreșit, fără a-i lăsa libertatea de a visa, de a ezita, de a reflecta, eventual de a nu crede, și poate chiar de a crede. Lui Ati i-a fost greu să ajungă la o concluzie: așadar, a crede nu înseamnă a crede, ci a înșela; a nu crede înseamnă a crede în ideea opusă și, prin urmare, a se înșela pe sine, a face din propria idee dogmă pentru un altul. Lucru adevărat în lumea Gândirii unice... dar, oare, și în lumea liberă? Ati a dat înapoi în fața acestei dileme, nu cunoștea lumea liberă, pur și simplu nu-și putea închipui ce legătură ar putea exista între dogmă și libertate, și nici care dintre cele două ar fi mai puternică.

Ceva se frânăsese în mintea lui și nu înțelegea ce. Era, totuși, conștient că nu mai voia să fie omul care fusese până atunci, în lumea care, dintr-odată, i se părea oribil de ticăloasă și de jengoasă, își dorea metamorfoza ce se amorsa prin durere și rușine, chiar dacă l-ar fi ucis. Înțelegea foarte bine că omul care fusese, credinciosul devotat, murea acum, iar

în el se năştea o altă viaţă. Viaţă care i se părea îmbătătoare, deşi era sortită pedepsei dure, lui cuvenindu-i-se strivirea şi blestemul, alor lui ruina şi surghiunul, întrucât, şi asta era limpede ca lumina zilei, nu avea nici o posibilitate de a scăpa din această lume, îi aparţinea cu trup şi suflet dintotdeauna şi până la sfârşitul vremurilor, când nimic nu avea să mai rămână din el, nici un fir de praf, nici o amintire. Nici măcar nu ar fi putut-o contesta în tăcere, nu avea nimic să-i reproşeze, în fond, nimic să opună, iar lumea în care trăia era aşa cum era conform propriei naturi. Cine ar fi putut-o contesta, cine i-ar fi putut aduce cine ştie ce atingere şi, de altfel, cum să o fi făcut? Nimic nu o afecta, din contră, totul o făcea mai puternică. Aşa se născuse, supremă şi maiestuoasă, indiferentă faţă de lume şi de omenire, după cum îşi doreau nebunia şi colosala ambiţie a promotorilor ei. Aceasta era explicaţia, era după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu din care totul pleacă şi în care totul se întoarce, binele şi răul, viaţa şi moartea. De fapt, nimic nu există, nici măcar Dumnezeu, ci doar ea singură, această lume.

Evident, absolut sigur, Aparatul urmează să dea de el şi să-l ştergă de pe faţa pământului, fără îndoială asta urma să se întâmple în curând, însă poate că de multă vreme s-a pus în mişcare maşinăria, dintotdeauna, aşteptând doar clipa potrivită pentru a lovi, ca o mătă care se prefăce că doarme pe când şoarecele crede că a scăpat cu faţa curată. Nu era decât o celulă într-un organ, o furnică în furnicar, or, o disfuncţie într-un punct anume e resimţită instantaneu de întreg corpul. Răul care-l înnebunea atinsese probabil cumva, fie şi vag, Sistemul în profunzimile acestuia, fuseseră schimbate pe undeva semnale neobişnuite, duse apoi mai departe de instinct, de vibraţii ale unor coarde ori de fluxul mental al Veilor, declanşând automat în centrul nervos procedurile localizării perturbării, ale verificării şi ale unei analize de o infinită complexitate, care vor pune în funcţiune, la

rândul lor, alte mecanisme tot atât de complexe de corecție, ajustare și, dacă este cazul, de distrugere, după care va urma reinițializarea și uitarea, pentru a preîntâmpina reminiscențe prejudiciabile și eventuale accese de nostalgie și totul, până la cel mai mic grăunte de informație, va fi codat și arhivat într-o memorie lentă, infailibilă, pentru a fi rumegat iar și iar, la infinit, în așa fel încât din acest rumegat să se nască regulamente suverane și învățături practice care vor întări dispozitivul astfel încât viitorul să nu fie altceva decât o replică fidelă a trecutului.

În prima parte a Cărții lui Abi, în capitolul 2, versetul 12, stă scris:

„Revelația este una, unică și universală, nu cere nici adaos, nici revizuire și nici credință, iubire sau critică. Doar Acceptare și Supunere. Yölah e atotputernic și-l pedepsește aspru pe cel înfumurat“.

Și, mai departe, în partea a 42-a, capitolul 36, versetul 351, Yölah adaugă: *„Înfumuratul va fi ajuns de fulgerele mâniei mele, se va smulge răul din el, va fi nimicit, ars, cenușa îi va fi împrăștiată în vânt, iar ai săi, înaintași și urmași laolaltă, vor avea parte de un sfârșit dureros, căci nici moartea nu îi va apăra de răzbunarea mea“.*

În fond, spiritul nu este decât un mecanism, o mașinărie oarbă și rece tocmai din cauza extraordinarei sale complexități care îi impune să afle totul, să controleze totul și să sporească fără încetare ingerința și teroarea. Între viață și mașinărie se găsește întreg misterul libertății, de care omul nu se poate atinge fără a muri și pe care mașinăria îl transcende fără a accede la conștiință. Ati nu era liber și nu avea să fie niciodată, dar, hrănindu-se pur și simplu cu dubiile și cu spaimele sale, se simțea mai adevărat decât Abi, mai mare decât Dreapta Frăție cu tot cu tentacularul ei Aparat, mai viu decât masa inertă și agitată a credincioșilor, fiindcă ajun-

sese la conștiința stării în care se afla și tocmai în asta consta libertatea, în a înțelege că nu suntem liberi, dar că deținem puterea de a ne bate până la moarte pentru a fi. I se părea de domeniul evidenței că adevărata victorie rezidă în luptele dinainte pierdute, dar duse până la capăt. În virtutea acestei convingeri, a înțeles că moartea care avea să-l atingă îi va aparține lui, nu Aparatului, că va decurge din propria voință, din propria revoltă interioară, că nu va fi niciodată o sancțiune adusă unei devieri sau unei încălcări a legilor Sistemului. Aparatul îl poate distruge, îl poate șterge de pe fața pământului, îl poate face să dea înapoi, îl poate reprograma în așa fel încât să ajungă să adore supunerea până la nebunie, dar nu îi va putea lua niciodată ceea ce nu cunoaște, nu a văzut nicicând, nu a avut nicicând, nu a primit nicicând și nici nu a dat, lucru pe care, cu toate acestea, îl urăște mai mult decât orice și-l hăituiește fără încetare: libertatea. O știe prea bine, tot așa cum omul știe că moartea e sfârșitul vieții – lucrul acesta insesizabil în esență, care îi e renegare și sfârșit, dar, totodată, și justificare –, Sistemul neavând alt țel decât să împiedice apariția libertății, să înlănțuie oamenii și să-i ucidă, așa cum i-o cere interesul, dar îi e și unică bucurie în această existență mizerabilă. Sclavul care știe că e sclav va fi întotdeauna mai liber și mai mare decât stăpânul său, fie el și împăratul lumii.

Și Ati murea astfel, purtând în suflet visul libertății, și-o dorea, era o necesitate, întrucât știa că niciodată nu ar fi putut avea mai mult de atât, că a trăi într-un asemenea sistem nu însemna a trăi cu adevărat, ci doar a te răsuci în gol, pentru nimic, pentru nimeni și a muri la fel cum se dezintegrează lucrurile neînsuflețite.

Inima îi bătea atât de tare, încât i s-a făcut rău. Bizară senzație: cu cât îl invadea mai tare frica și i se strângea ghem în stomac, cu atât devenea mai puternic. Și cât de viteaz se

simțea! Ceva se cristaliza în adâncul inimii lui, un mic grăunte de curaj adevărat, un diamant. Descoperirea, fără să știe să o descrie altfel decât printr-un paradox, că merita să mori pentru viață, căci fără ea nu suntem decât niște morți care nicicând nu au fost altceva decât morți. Înainte de a muri, dorea să-și trăiască viața care irumpe din întuneric, fie și doar cât o străfulgerare.

Oricum, nu era departe de moarte, fiindcă era dintre cei care parcă o căutau, la fel ca toți aceia care încălcau regulile Dreptei Frații. Pentru greșelile grave, se întâlneau cu durii care pretindeau execuții spectaculoase, considerând că poporul avea dreptul la aceste clipe de intensă comuniune, prin sângele care țâșnea în valuri și teroarea purificatoare care exploda ca un vulcan. Astfel, credința îi era întărită, reînnoită. Nu cruzimea îl inspira, nici vreun sentiment ticălos, pur și simplu credea că lui Yölah omul trebuie să-i dăruiască tot ce e mai bun atât în privința urii față de dușman și a iubirii față de ai săi, cât și în recompensarea binelui și în sancționarea răului, și în înțelepciune, și în nebunie.

Dumnezeu este înflăcărat, a trăi pentru el este exaltant.

Numai că toate acestea, se convinsese căci era limpede, erau cuvinte care îi fuseseră gravate în memorie încă de la naștere, automatisme cu efect întârziat inserate în genele sale și permanent perfecționate de-a lungul anilor. Și, dintr-odată, a avut revelația realității profunde a condiționării care făcea din el și din fiecare o mașinărie mărginită și mândră de propria condiție, un drept-credincios fericit de propria orbire, un zombi cufundat până peste cap în supunere și slugărnice, care trăiește fără rost, din simplă obligație, din inutilă datorie, o ființă meschină, capabilă să ucidă întreaga omenire doar pocnind din degete. Revelația l-a iluminat, făcând să apară acea ființă ascunsă ce îl domina dinlăuntru și împotriva căreia dorea să se revolte... și, de fapt, nu dorea

cu adevărat. Contradicția era flagrantă și indispensabilă, era miezul însuși al condiționării! Credinciosul trebuia menținut neîncetat în acel punct în care supunerea și revolta sunt într-un raport de-a dreptul de iubire: supunerea este infinit mai savuroasă atunci când recunoști posibilitatea de a te elibera, dar pentru același motiv rebeliunea se dovedește imposibilă, ar fi prea multe de pierdut, viața și împărăția cerurilor, și nimic de păstrat, căci libertatea în deșert sau în mormânt nu e decât o altă închisoare. Fără această complicitate, supunerea ar fi doar o stare difuză ce nu ar permite trezirea în credincios a conștiinței absolutei lui insignifiante, încă și mai puțin a generozității, a atotputerniciei și a infinitei compasiunii a suveranului său. Supunerea zămislește revolta, iar revolta își găsește rezolvarea în supunere: este nevoie de el, de acest cuplu indisolubil, pentru a exista conștiința de sine. Aceasta este calea, binele nu poate fi cunoscut decât dacă e cunoscut și răul, și invers, în virtutea principiului care afirmă că viața nu există și nu acționează decât în și prin opoziția forțelor antagoniste. În fiecare dintre noi zace un spirit șiret și bizar, care ia în considerare viața, binele, pacea, adevărul, fraternitatea, blânda și liniștitoare perezitate și le împodobește cu toate calitățile, dar nu le caută, și asta cu câtă pasiune, decât prin moarte, distrugere, minciună, viclenie, dominație, perversiune, agresiune brutală și nedreaptă. Și astfel contradicția dispare în confuzie, dezacordul dintre bine și rău încetează, nemaifiind altceva decât două fețe ale aceleiași realități, tot așa cum acțiunea și reacțiunea sunt una, la egalitate, spre a asigura unitatea și echilibrul. A o suprima pe una ar însemna să o suprimi și pe cealaltă. În lumea lui Abi, binele și răul însă nu se opun, ci se confundă, întrucât nu există viață care să le recunoască, să le dea nume și să le constituie dualitatea, sunt una și aceeași realitate, cea a non-vieții sau a morții-viață. În aceasta constă întreaga credință, problema binelui și a răului, din punct de vedere moral, este una secundară și inutilă, definitiv

eliminată, binele și răul nu mai sunt decât niște stâlpi lipsiți de semnificația proprie stabilității. Adevărata sfântă religie, Acceptarea, *Gkabulul*, în aceasta constă și doar în aceasta: în a afirma solemn că nu există alt Dumnezeu în afara lui Yölah și că Abi este Trimisul său. Restul ține de lege și de tribunalul care o aplică, iar acestea vor face din om un credincios supus și prompt, și din mulțimi, cohorte neobosite, ce vor executa tot ce li se va cere, cu mijloacele care li se vor pune la dispoziție, strigând într-un glas: „Yölah e mare, iar Abi e Trimisul lui!“

Cu cât îi subestimezi pe oameni, cu atât aceștia se văd pe ei înșiși mai mari și mai puternici. Abia în ceasul morții descoperă, buimaci, că viața nu le-a dat nimic, fiindcă nici ei nu i-au dat nimic.

Dar ce mai contează părerea lor, vampirizați cum sunt de un sistem față de care se dovedesc a fi atât apărători, cât și victime? Prădători și pradă, inseparabili în absurd și nebunie. Nimeni nu le va spune că, în ecuația vieții, binele și răul au fost inversate și că, până la urmă, binele a fost înlocuit cu un rău mai mic, nu li se mai lasă o altă cale, stabilit fiind că societatea omenească nu se poate conduce decât prin rău, un rău mereu mai mare, pentru ca nimic și niciodată, nici din afară și nici dinăuntru, să nu o mai amenințe. Și astfel, răul care se opune răului devine bine, iar binele este modalitatea perfectă de a susține răul și de a-l justifica.

„Binele și Răul sunt ale mele, și nu vă este dat vouă să faceți deosebirea între ele, trimit și pe unul, și pe celălalt pentru a vă arăta drumul adevărului și al fericirii. Vai de cel ce nu răspunde la chemarea mea. Căci eu sunt Yölah atotputernicul“, stă scris în Cartea lui Abi, titlul cinci, capitoul 36, versetul 97.

Ar fi vrut să discute cu cineva despre ceea ce-l frământa. În această etapă, în care înainta pe drumul pierzaniei, i se părea necesar să-și pună gândurile în cuvinte și să le dea glas, să asculte ironiile, criticile, poate și încurajările. Nu doar o

dată a fost ispitit să înceapă o conversație cu un bolnav, un infirmier, un pelerin, dar s-a oprit la vreme, ar fi trecut drept nebun sau ar fi fost acuzat de blasfemie. Un singur cuvânt și lumea avea să se prăbușească. Veii ar fi sosit neîntârziat, gândurile necurate erau de-a dreptul nectar pentru ei. Știa foarte bine în ce măsură oamenii erau provocați să denunțe, doar se dedicase și el cu ferveare acestei activități la serviciu, în cartierul în care locuia, împotriva vecinilor și a celor mai de încredere dintre prieteni. Drept care fusese bine notat și nu doar o dată aplaudat de Zira, Zilele Răsplătirii, și citat în *Eroul*, renumita și preaonorabila gazetă a CJB, Credincioșii Justițieri Benevoli.

Pe măsură ce zilele și lunile se scurgeau, pierduse înțelesul noțiunilor familiare, care parcă nu mai sunau la fel. Dincolo de constrângerea socială și de mecanismul polițienesc, care mențineau credința pe drumul drept, totul se descompunea, binele, răul, adevărul, minciuna nu mai aveau limite, oricum nu cele cunoscute, căci altele își făceau apariția, ca un filigran. Totul este vag, totul este îndepărtat și periculos. Te pierzi pe când te cauți.

Izolarea sanatoriului îngreuna totul, mizeria se aduna, în doctrinarea slăbea. De fiecare dată exista un motiv care împiedica desfășurarea cursurilor, precum și a binefăcătoarelor ședințe de scandare și a rugăciunilor atât de odihnitoare, până la sacrosancta Rugăciune de Joi: ba erau de vină bolnavii care lipseau la apel, ba o avalanșă ori o alunecare de teren care bloca drumul, ba viitura luase un pod, ba fulgerul sectionase un cablu, ba învățătorul de la școală căzuse într-o râpă când se întorcea din oraș, ba directorul plecase pentru a ocupa o funcție mai înaltă, ba crainicul își pierduse vocea, ba portarul nu-și găsea cheile, ba era vorba despre foame, despre sete, despre o epidemie, penurie, hecatombă, despre o mulțime de nimicuri, dar peste care nu se putea trece.

Depart de tot și de toate, nimic nu funcționa pe acolo, iar calamitățile aveau cale liberă. Fiecare era abandonat sieși, nelintit ca o stâncă, copleșit de lipsuri, își dădea seama că e prea mult, se poticnea, trezindu-se printre suferinzi demni de milă, ce se priveau unii pe alții cum mureau, povestindu-și durerile, rătăcind de la un perete la altul, iar noaptea, în patul înghețat, pierdut fiecare în întuneric ca o plută în largul oceanului, întorcea pe toate fețele, ca să se încălzească, amintiri fericite, mereu aceleași, ce căpătau astfel semnificații obsedante. Parcă voiau să vestească ceva anume, plecau, se-ntorceau, se îngrămădeau unele peste altele. Uneori, pentru câteva clipe fugare pe care încerca să le prelungească, derulând iar și iar filmul, adăugând peripeții și culori, fiecare simțea că se întorcea de undeva, de departe, că există într-o oarecare măsură, că este cineva acolo, în eter, care dorește să ne vorbească, să ne asculte, să ne ajute, un suflet caritabil, un prieten dispărut, un confident. Există, prin urmare, niște lucruri în viața aceasta care ne aparțin, și nu ca niște bunuri obținute imoral, ci ca un adevăr, ca un sprijin. Să te lași fără teamă în brațele încrederii este o adevărată fericire.

Puțin câte puțin își făcea apariția o lume necunoscută, prin care circulau cuvinte stranii, nemaiauzite vreodată, întrevăzute, poate, ca un soi de umbre care străbăteau prin mulțimea de zvonuri. Pe Ati îl fascina un cuvânt care deschidea porțile unui univers de frumusețe și de nesfârșită dragoste, în care omul era un zeu ce făcea minuni din gândurile sale. Era o nebunie, tremura numai închipuindu-și acel lucru care nu doar că părea cu puțință, dar îi și spunea că numai el este real.

Într-o noapte, s-a auzit murmurând de sub pătură. Sunele ieșeau de la sine, ca forțând trecătoarea dintre buzele strâne. La început a rezistat, ținut de frică, apoi s-a relaxat și a ciulit urechile la propriile-i cuvinte. Un soi de descărcare electrică l-a străbătut. I s-a tăiat respirația auzindu-se repe-

tând cuvântul care-l fascina, pe care nu-l folosisese niciodată, pe care nu-l cunoștea și căruia îi sughița silabele: „Li... ber... ta... te... li... ber... ta... te... li-ber-ta-te... li-ber-ta-te... libertate... libertate...” Poate chiar l-a urlat pentru o clipă? Să-l fi auzit ceilalți bolnavi?... Cum să afle? Era un strigăt interior...

Horcăitul cavernos al muntelui, care îl teroriza încă de la sosirea în sanatoriu, a încetat dintr-odată. Eliberat de frică, vântul a devenit o boare, mirosea plăcut a aer de munte aspru și euforic. O melodie veselă urca din adâncul hăurilor către creste. Ati o asculta încântat.

În noaptea aceea, Ati nu a închis un ochi. Era fericit. De acum putea dormi și visa, bucuria îl sleise, însă prefera să rămână treaz și să-și lase imaginația să zburde. Era o fericire ce nu avea viitor, deci trebuia să profite. Se îndemna singur la calm, la coborârea înapoi, cu picioarele pe pământ, la calcule și la pregătire mentală, întrucât peste puțin timp urma să părăsească spitalul și să se întoarcă acasă, la ceea ce se chema acasă... la el în țară, în Abistan, despre care își dădea seama că nu știe nimic, pe care trebuia să o cunoască cât mai repede pentru a-și oferi o șansă de salvare.

S-au mai scurs încă două luni apăsătoare ca o piatră de mormânt până când infirmierul de gardă a venit să-l anunțe că medicul îi semnase biletul de ieșire. I-a arătat dosarul medical. Acesta conținea două foi mototolite, formularul de intrare și biletul de ieșire, pe care o pană nervoasă adăugase: „De supravegheat”.

Ati simți că i se face rău. Să-i fi auzit Veii visele?

A ti a părăsit sanatoriul cu inima strânsă într-o minunată dimineață de aprilie. Era încă frig de înghețai bocnă, dar în clipele în care se mai înmuia puțin se ghicea ceva din căldura verii care avea să vină, o infimă bănuială, însă de-ajuns pentru a-ți reveni cheful să trăiești și să alergi până îți pierzi suflul.

Era încă noapte, iar caravana era gata de plecare. Nu mai lipsea nimic, poate doar un ordin. Mica ei lume era în formulă completă, la picioarele fortăreței, așteptând răbdătoare, măgarii așezați, doi câte doi, unul cu capul între picioarele celuiilalt, mâncând smocuri de graminee rahitică de munte, hamalii lenevind pe sub streșini și mestecând iarbă magică, gărzile sorbind din ceaiul fierbinte în timp ce-și verificau chiulasele armelor cu o milităroasă voie bună și, deoparte, înfofoliți cu demnitate în șubele lor polare, în jurul unor cărbuni aprinși, comisarul credinței și ajutoarele sale (printre acestea, invizibil și preocupat, un Veu a cărui minte străbătea telepatic împrejurimile) care se puneau de acord, depănându-și mătăniile de călătorie. Între două opinii se rugau cu voce tare la Yölah și, în forul lor interior, la Jabil, spiritul muntelui. Coborârea nu era ușoară, la munte e chiar mai periculoasă decât urcușul, ajutat fiind și de gravitație cădeai cu ușurință pradă ispitei de a te arunca în prăpăstii. Bătrânii drumeți, sibilinici cât încape, le

spuneau neîncetat novicilor că a alerga în direcția hăului e o pornire cu totul omenească.

Pasagerii caravanei se țineau mai la o parte, sub o streășină dărâmată, cu un aer pierdut și tremurând, de parcă ar fi plecat pe nedrept la moarte. Nu li se vedea decât albul ochilor. Respirau sacadat și era limpede că nu se simțeau în largul lor. Erau bolnavii vindecați, care se întorceau acasă, și funcționarii din administrație veniți să rezolve niște hârtii, care nu mai puteau aștepta anotimpul cald. Printre ei se afla și Ati, înfășurat în mai multe *burnisuri* devenite impermeabile de la atâta jeg, sprijinindu-se într-un toiag plin de noroi, ducând cu el o boccea cu lucrurile personale, o cămașă, o cană de metal, o strachină, ceva pastile, cartea de rugăciuni și talismane. Așteptau bătând pasul pe loc. Lumina strălucitoare a cerului imens, care, la orizont, lua parcă foc, le ardea retina, pleoapele le erau grele, obișnuiți cum erau cu viața crepusculară și lentă a sanatoriului. Gesturile, respirația, vederea se readaptau pentru a le permite să trăiască imposibila asceză, agățați în gol, la mai bine de patru mii de *siccas* altitudine.

Ati ar fi regretat infernul de gheață, doar îi datora vindecarea și faptul că îl pusese în fața unei realități despre care nici prin gând nu i-ar fi trecut că poate exista, deși era a lumii lui, iar alta nici nu cunoscuse. Există melodii pe care nu le poți auzi decât în singurătate, dincolo de constrângerile sociale și de supravegherea polițienească.

Învăța să se întoarcă acasă și în același timp își pierdea răbdarea. Printre ai săi și împotriva lor trebuie să se bată, acolo, în acel du-te-vino al zilelor, în talmeș-balmeșul celor ce nu se pot spune, acolo unde viața își pierde simțul lucrurilor profunde și se refugiază în superficial și în părelnic. Sanatoriul îi redase vigoarea și îi deschisese ochii asupra acestei realități la care nici nu te-ai fi putut gândi, și anume

că pe lume mai există și o altă țară și că o frontieră de negăsit și, prin urmare, de netrecut și mortală îl desparte de ea. În ce lume ignoranța poate atinge un asemenea nivel, încât nu mai știi cine locuiește în propria ta casă, în capătul culoarului?

Era amuzant să-ți pui această întrebare care te face s-o iei razna: poate un om să continue să existe dacă este aruncat din lumea reală într-una virtuală? Dacă da, mai poate să moară? Și din ce cauză? În lumea virtuală nu există timp, deci nici necazuri, nici bătrânețe, nici boală, nici moarte. Cu ce te-ai fi putut sinucide? Și-acolo ar ajunge și el virtual, ca noua lui lume? Și va mai ține minte în cealaltă lume viața, moartea, persoanele care se duc și vin, zilele care trec? O lume care oferă astfel de senzații este oare virtuală?...

Dar gata cu toate astea, cu ipotezele, cu jocurile spiritului, doar i-au trecut prin minte de o mie de ori fără a ajunge la vreun alt rezultat în afară de temeri și de migrene. De furii și de insomnii. De rușine și de regrete sfâșietoare. Plecarea în căutarea acelor frontiere și traversarea lor nu mai suporta amânare. De cealaltă parte vom afla ce interzic cu ajutorul unei atât de îndelungate și perfecționate mașinațiuni și vom descoperi, cu groază ori cu bucurie, cine suntem și care ne este lumea.

Își spunea lucrurile acestea și ca să-i mai treacă vremea, căci așteptarea e izvor de spaime și de întrebări.

Dintr-odată, venind de peste tot și de nicăieri, dintr-o vale îndepărtată, un sunet amplu, puternic, rotund și armonios urcă străbătând muntele până la sanatoriu: un cântec măreț și fermecător, ale cărui ecouri se înlănțuiau unduind pentru ca apoi să se îndepărteze în chip bizar, trist și poetic. Lui Ati îi plăcea să-l asculte și să-l urmărească în languroasa lui preumblare către stingerea într-o tăcere siderală. Cât de frumos e cântecul corului munților!

Avangarda, plecată de la sanatoriu în zori, ajunsese la stâncile de jos, cea dintâi oprire, un post multifuncțional, un soi de târg de vechituri, undeva între bazar de deșert, peșteră de șaman și birou administrativ polivalent, înghesuit în fundul văii, la mai bine de douăzeci de *şabiri* în zbor de pasăre. Numai cornul muntelui răzbătea atât de departe. În cazul de față, anunța că era liber și practicabil. Era semnalul așteptat.

Caravana se putea urni.

La fiecare oră, cornurile aflate la următorul rând de stânci ca niște contraforturi răsunau pentru a marca timpul și a călăuzi, iar sirena de ceață a caravanei îi răspundea că timpul, după voia lui Yölah, se scurge în ritmul său, care nu trebuie să depășească rezistența pasagerilor, convalescenți lipsiți de putere și neobișnuiți cu muntele, bieți funcționari ruginiți din cap până-n picioare.

Uriaș moment de emoție la sanatoriu. Îngrămădiți pe terase, pe metereze și pe căile de pază ale fortificațiilor, suferinzii petreceau cu privirea caravana care se îndepărta în ceața aurorei. Îi făceau cu mâna și se rugau și pentru curajoșii călători și pentru ei înșiși, rămași prizonieri ai epuizantei maladii. Livizi cum erau, înfășurați în *burnisurile* bej deschis, scămoșate și cârpite, înconjuțați de o aură de clar-obscur, ai fi zis că sunt o adunare de fantome ce întâmpină sfârșitul a ceva de neînțeles.

Acolo unde drumul cotea, unde dedesubt se căsca o prăpastie, iar deasupra se înălța un pisc, Ati se întoarse pentru a arunca o ultimă privire către fortăreață. Văzută de jos în sus, sub cerul vaporos, vibrând de lumină, era impresionantă în puterea ei hieratică, chiar înspăimântătoare. În spatele ei se ascundea o îndelungată istorie, necunoscută, dar a cărei prezență se simțea. Părea să fi fost acolo dintotdeauna, văzuse multă lume și numeroase popoare dispărând unele după altele. Din acele vremuri nu mai rămăsese aproape nimic,

o atmosferă spectrală încărcată de mistere și de murmure, o anumită vanitate a lucrurilor ascunse și câteva semne gravate în piatră, cruci, stele, semiluni trasate grosolan ori fin stilizate, ici și colo filactere cu niște mângălituri în stil gotic, în alte cotloane desene deteriorate. Toate semnificau probabil ceva anume, nu fuseseră sculptate degeaba, orice detaliu avea cu siguranță un sens al său, și nu s-ar fi încercat ștergerea lor dacă nu ar fi avut o semnificație aparte. În timpul Marelui Război Sfânt, fortăreața se găsisse pe linia frontului care mergea de-a lungul lanțului muntos Oua și fusese inclusă în planurile fiecărei armate, valoarea ei strategică făcând din ea un obiectiv atrăgător, un nod strategic mai întâi în mâinile Dușmanului, apoi în ale poporului drept-credincios... sau invers; pe scurt, a trecut prin mai multe mâini, și nu doar o dată. Fapt e că, până la urmă, a fost cucerită cu vitejie și pentru totdeauna de soldații lui Abi, așa cum o cerea Yölah. O anumită legendă spune că de jur împrejur erau atâtea cadavre, încât ar fi putut umple toate defileele din munții Oua, defilee care, astfel, ar fi putut fi trecute pe uscat. Fapt plauzibil, în definitiv, cifrele comunicate erau astronomice, armele folosite depășind forța soarelui și bătăliile întinzându-se de-a lungul a multe decenii, nici nu se mai știa câte. Ca prin minune, fortăreața a scăpat neatinsă din distrugerea generală. Dacă numai jumătate dintre poveștile care circulă peste tot sunt adevărate, asta înseamnă că oriunde ai pune piciorul în țara asta ai călca pe cadavre. Lucru descurajator, căci nu puteai să nu te gândești că data viitoare când soarta se va schimba iarăși, la rând vom fi noi.

După războiul care a distrus totul și a transformat radical istoria lumii, sărăcia a aruncat pe drumuri sute de milioane de nenorociți, de-a lungul și de-a latul celor șaiszeci de provincii ale imperiului, triburi buimăcite, familii rătăcite sau

ceea ce mai rămăsese din ele, văduve, orfani, handicapați, nebuni, leproși, ciumați, gazați, iradiați. Cine i-ar fi putut ajuta? Peste tot era un iad. Colcăia de bandiți la drumul mare, care formau adevărate armate ce dădeau iama prin ce scăpase neatins în această biată lume. Multă vreme fortăreața folosisese drept refugiu celor ce umblau fără căpătâi și care avuseseră puterea și curajul de a înfrunta pereții munților Oua. Era cam ca o Curte a Miracolelor, veneau oameni din toate colțurile țării pentru a căuta azil și dreptate și dădeau de viciu și de moarte. Se poate spune că nu a existat vreodată o lume mai rea decât aceea.

În timp, ordinea s-a restabilit. Bandiții au fost arestați și executați conform obiceiului din fiecare regiune, mașinăriile de ucis funcționau zi și noapte și s-au mai găsit o mie de moduri prin care au fost perfecționate, dar chiar dacă ziua ar fi avut treizeci și șase de ore, tot nu ar fi fost îndeajuns pentru a asigura nevoia cotidiană.

Văduvele și orfanii au fost cazați pe ici, pe colo și puși să facă mici meserii. Bolnavii și handicapații cerșeau care pe unde putea și, în lipsă de îngrijiri, au murit cu milioanele. Pentru a scăpa de cadavrele care împuteau orașele și satele și provocau multe boli, a fost înființată misterioasa gildă a strângătorilor de morți. Au fost emise legi pentru a reglementa această activitate, iar Dreapta Frăție a promulgat un edict religios care atribuia valoare sacră pentru ceea ce, înainte de orice, nu era decât o problemă de igienă publică și de interes corporatist. Golită, curățată și reparată, fortăreața a fost transformată în sanatoriu, unde au fost practic exilați tuberculoșii. Prin nu se mai știe ce interpretare sucită, lumea s-a convins că aceștia erau cauza tuturor relelor ce se revărsaseră peste omenire. Cu toții s-au mobilizat împotriva lor și i-au alungat din orașe și de pe câmpurile care trebuiau iarăși lucrate. Superstiția dispăruse odată cu dezghețul, însă

practica rămăsese, bolnavii de plămâni erau surghiuniți tot în acele locuri.

Ati învățase multe trăind printre bolnavi și pelerini, care soseau din toate cele patru zări ale imperiului. A afla de la ei numele orașelor din care veneau, ceva din obiceiurile și din istoria lor, a le asculta accentul și a-i vedea trăind de pe o zi pe alta însemna pentru el o surpriză și o formidabilă ucenicie. Fortăreața oferea o viziune globală asupra poporului drept-credincios, în infinita sa diversitate, fiecare grup avea felul lui de a se purta, propriile trăsături pe care nu le observai și la alții. Aveau chiar și o limbă anume, pe care o foloseau doar între ei, în surdină, departe de urechile străine, cu o asemenea poftă, că te simțeai cuprins de dorința de a o învăța și tu. Numai că tainicele consfătuiri încetau pe loc, cei ce le purtau fiind extrem de prudenți. Ati alerga din încăpere în încăpere cu ochii larg deschiși, cu urechile ciulite, cu nasul în vânt, căci fiecare dintre aceste grupuri avea mirosul lui specific și l-ai fi putut urmări pe fiecare fie și doar după miros. Se recunoșteau și după accent, după ținută, după priviri, după cine mai știe ce și, până să fi schimbat două-trei semne, îi vedeai luându-se în brațe, cu lacrimile șiroindu-le pe obraji. Era emoționant să-i vezi cum se căutau unii pe alții, cum, într-o piață înțesată de lume, se adunau prin colțuri întunecate și tot boscorodeau în dialectul lor. Oare ce își puteau spune o zi întreagă? Desigur, vorbe goale, dar asta le ridica moralul. Era ceva măreț, dar mai mult decât incorect, legea te obliga să te exprimi numai în *abilimbă*, în limba sfântă pe care Abi o învățase de la Yölah cu scopul de a uni drept-credincioșii într-o singură națiune, celelalte limbi, rod al întâmplării, fiind fără de rost și despărțind oamenii, închi-zându-i în specificul lor, pervertind sufletele prin plăsmuiri și minciună. Gura care pronunță numele lui Yölah nu se

poate spurca cu limbi barbare, care împrăștie duhoarea respingătoare a lui Balis.

Nu se gândise niciodată la asta, dar, dacă ar fi fost întrebat, ar fi răspuns că abistanezii seamănă unii cu alții, că arată ca el, ca vecinii lui de cartier din Qodsabad, singurele ființe omenеști pe care le văzuse vreodată. Or, iată că, de fapt, oamenii erau infinit mai numeroși și mai diferiți, că, la urma urmelor, fiecare era o lume în sine, inconfundabilă, de nepătruns, ceea ce, într-un fel, anula noțiunea de popor unic și viteaz, alcătuit din frați și din surori gemene. Poporul ar fi, prin urmare, o teorie, încă una, opusă principiului umanității cristalizate în individ, în fiecare individ. Iată un lucru pasionant și tulburător. Atunci ce mai este un popor?

Fortăreața dispăruse în ceață, dincolo de perdeaua propriilor lacrimi. Era pentru ultima oară când Ati o vedea. Și avea să-i păstreze o amintire mistică. În ea descoperise că trăia într-o lume moartă și acolo, în miezul dramei, în adâncul singurătății, avusese viziunea răvășitoare a unei alte lumi, definitiv inaccesibile.

Călătoria de întoarcere a ținut un an sau aproape. A fost întreprinsă din căruțe în camioane, din camioane în trenuri (în regiunile în care drumul-de-fier rezistase războiului și ruginii) și din trenuri iarăși în căruțe, acolo unde civilizația dispăruse din nou. Pe jos ori pe măgari, peste munți abrupti și prin păduri sălbaticе. În care cazuri caravana se lăsa în voia norocului și a călăuzelor, înaintând agățându-se și ea de ce putea.

În cele din urmă, grupul parcursese nu mai puțin de șase mii de *șabiri*, drum presărat cu opriri interminabile în diverse locuri, grevate de nerăbdare și îngrijorare, drum întrerupt de tabere de regrupare, de centre de repartizare, unde mulțimi imense își încrucișau iar și iar pașii, rătăcindu-se și regăsindu-se, adunându-se și pierzându-se în confuzia generală, după care se instala apatia prin care timpul putea fi înfruntat cu înțelepciune. Responsabilii caravanei așteptau ordine care nu mai veneau, camioanele așteptau piesele de schimb de negăsit, trenurile așteptau ca drumul-de-fier să fie reparat și locomotiva repusă în funcțiune. Și când totul era gata, se punea problema mecanicilor și a călăuzelor, se trecea rapid la căutarea acestora, după care toată lumea trebuia să aibă răbdare. Ceva mai târziu, după numeroase avize și miraculoase regăsiri, se afla că respectivii aveau altă treabă. Se auzeau de toate, refrene cunoscute, dar și noi-nouțe: erau plecați să îngroape pe cineva, să viziteze

niște prieteni bolnavi, aveau unele treburi de rezolvat, ceremonialuri de îndeplinit, sacrificii de oficiat, dar, cel mai adesea, era vorba despre micul păcat al abistanezilor, teribil de oportuniști, care alergau după tot soiul de acțiuni de voluntariat pentru a aduna note bune în vederea următoarei Zira, Ziua Răsplății, dând o mână de ajutor cui cerea, fie pentru ridicarea turnului unei *mockba*, fie pentru a săpa morminte ori puțuri, pentru a revopsi o *midra*, a verifica listele de pelerini, a ajuta niște salvatori, a participa la căutarea persoanelor dispărute etc. Certificatul de bună purtare trebuia însoțit de o atestare neautenticată notarial, care trebuia arătată la biroul Zira de cartier, și nu se putea trișa, căci era vorba despre o declarație sub jurământ. Stadiu în care nu mai rămânea decât de găsit înaltul responsabil care să emită documentul de ieșire din tabără. Evident, timpul astfel pierdut nu se mai putea recupera, drumul n-o mai permitea, întrucât era un adevărat calvar trecerea peste vârfurile munților în anotimpul ploios.

Toate acestea luaseră, așadar, un an. Cu un camion zdravăn, șosele în bună stare de la un capăt la celălalt, condiții meteo favorabile, călăuze serioase și o libertate totală de mișcare, cei șase mii de *șabiri* s-ar fi dovedit o nimica toată, ar fi luat cel mult o lună de zile.

Ca toți ceilalți, cu excepția pelerinilor și a responsabililor caravanei, care știau un pic mai multe, Ati nu avea nici o idee despre cum era țara lor. Și-o închipuia imensă, dar ce înseamnă imensă dacă nu o vezi cu ochii tăi și nu o atingi cu mâinile tale? Dar care-i sunt marginile, dacă nu ai ajuns niciodată până la ele? Însuși cuvântul „margini“ dădea de gândit: căci ce e dincolo de ele? Numai Onorabilii, marii maestri ai Dreptei Frății și șefii Aparatului știau lucrurile acestea și toate celelalte, le defineau și le controlau. Pentru ei, lumea era mică, o țineau în palme, aveau avioane și elicoptere pentru a străbate cerul și vedete rapide pentru a

cutreiera mările și oceanele. Pe acestea le vedeai și le auzeai huruind, însă pe ei nu-i vedeai niciodată, nicidecum nu se apropiau de popor, ci i se adresau prin intermediul *nadirelor*, ecranele murale prezente în toate colțurile țării, prin intermediul crainicilor emfatici pe care oamenii de rând îi numeau „papagali“, sau prin glasul extrem de ascultat al *mockbișilor* care, în *mockbasurile* lor spovedeau credințioșii de nouă ori pe zi și, cu siguranță (deși nimeni nu știa cum) prin intermediul Veilor, acele ființe misterioase numite pe vremuri djini, care stăpâneau telepatia, invizibilitatea și ubicuitatea. Se mai spunea că stăpânii posedau, cu toate că nimeni nu le văzuse cu proprii ochi, și submarine și fortărețe zburătoare, mânate de o energie misterioasă, care sondau fără odihnă adâncurile mărilor și ale cerului.

Ceva mai târziu, Ati a aflat că de la un capăt la celălalt al Abistanului, în diagonală, era fabuloasa distanță de cincizeci de mii de *șabiri*. Îl cuprinse amețala. Câte vieți ți-ar trebui ca să străbați o asemenea distanță?

Când s-a hotărât să fie trimis la sanatoriu, Ati era doar pe jumătate conștient. Străbătuse țara, dar nu văzuse nimic, doar fragmente de peisaj, între două leșinuri, între două stări de comă. Își amintea că întreaga călătorie i se păruse interminabilă, iar crizele ajunseseră tot mai frecvente și mai dureroase, îl vlăguiau și nu doar o dată chemase moartea în ajutor. Era un păcat, numai că se zicea că Yölah îi va ierta pe cei care trec prin martiriu.

Călătoriile acestea nu erau nici un lux, viața zilnică a nomadului presupunea desfacerea, aruncarea gunoaielor, cârpirea, împingerea, tractarea, tăierea, sprijinirea, numărarea, demontarea, schimbarea și descărcarea mărfurilor. Se încurajau prin strigăte. Între două corvezi, se dedicau religiei. În rest, pe când peisajul monoton le trecea prin fața ochilor, numărau orele.

Un lucru îl sâcâia, dar, cu trecerea timpului, i s-a impus ca o halucinantă realitate: țara era goală. Nici urmă de suflet viu, de mișcare, de zgomot, doar vântul care mătura drumurile și ploaia care spăla și, uneori, lua totul cu ea. Convoiul pur și simplu se afunda în neant, într-un soi de ceață negru-cenușie, prin care răzbăteau pe alocuri fulgerătoare nervuri luminiscente. Într-o zi, căscând, Ati se gândi că în zorii creației așa trebuie să fi fost, lumea nu exista nici în formă, nici în conținut, iar golul locuia golul. Ati a fost cuprins de un sentiment neliniștitor și tulburător, avea impresia că se întorseseră vremurile originare, când totul era cu puțință, și binele, și răul, când ar fi fost de ajuns să spună „Vreau“ pentru ca lumea să țâșnească din neant și să se supună propriei voințe. Și-ar fi dorit să o exprime, dar se abținu nu atât fiindcă ar fi considerat că dorința lui poate fi auzită, ci întrucât se simțea el însuși în acea stare primară de nehotărâre și fiindcă, odată formulată, dorința aceasta ar fi putut acționa în primul rând asupra lui transformându-l în... broască râioasă, poate, căci primele creaturi apărute pe fața pământului aceste animale fuseseră, vâscoase și pline de bube, născute din dorința ratată a unui zeu lipsit de experiență... Nu trebuie nicicând nici să ispitești viața, nici să o bruschezi, fiindcă este în stare de orice.

De două-trei ori zăriseră la orizont convoaie militare înaintând într-o mișcare de o fermitate hieratică, mecanică și, mai mult decât atât, încăpățânată și hotărâtă, ca acea forță de neînvins care ordonă turmelor uriașe ale savanei să se urnească și să migreze spre viață ori spre moarte, nici nu mai contează, întrucât unicul lucru care are rost este mersul înainte și întâlnirea. Toate acestea lăsau impresia unei misterioase expediții venite dintr-o altă lume. Caravana de camioane grele, încărcate cu tunuri și cu lansatoare de rachete, prin praful din urma ei o interminabilă legiune de soldați împovărați de echipament. Ati nu văzuse niciodată mai

mulți decât poate duce un camion care patrulează prin oraș, să tot fi fost vreo doisprezece, susținuți de o mulțime de milițieni de ocazie, extrem de agitați și neobosiți, înarmați cu macete, cu bețe, cu cnuturi, în timpul marilor ceremonii de pe stadioane, al execuțiilor în masă ori al slujbelor religioase comemorând Marele Război Sfânt, atunci când exaltarea ajungea până la transă, iar ei erau mai mulți decât furnicile în toiul verii. Se duceau sau se întorceau de la război? Care război? Un nou Mare Război Sfânt? Împotriva cui, din moment ce pe acest pământ nu exista decât Abistanul?

Despre realitatea războiului se convinsese în ziua în care văzuse, în depărtare, un convoi militar care trăgea după el o coloană nesfârșită de prizonieri, mii de prizonieri legați câte trei. De la o asemenea distanță era imposibil să distingi detalii care ar fi permis să le ghicești identitatea și, oricum, care ar fi putut fi aceea? Bătrâni, tineri, bandiți, păgâni? Erau și femei printre ei, fără îndoială, se putea observa după anumite semne, umbrele acelea erau îmbrăcate în albastru, culoarea *burniqaburilor* prizonierelor, și urmau coloana la distanța de patruzeci de pași prescrisă de Sfintele Scripturi, în așa fel încât nici soldații, nici ocnașii să nu le poată vedea și nici să nu fie izbiți de mirosurile lor sălbatice și de damful insuportabil al friicii și sudorii.

Întâlniseră chiar și pelerini în șiruri la fel de impresionante, umblând liniștiți și scandând versete din Cartea lui Abi, dar și sloganuri ale călătorilor: „Sunt pelerin și ca pelerin pășesc, ehei, ehei!“, „Pe pământ pășim și-n cer ne dorim, viața merge înainte, știm!“, „Încă un *şabir* și încă o mie, n-ai de ce păli, fachirilor rușine să le fie!“ etc. și, neîncetat, formula care accentuează fiecare frază, fiecare gest al vieții drept-credinciosului: „Yölah e mare, iar Abi e Trimisul lui!“ Cântecelor lor emfatice răsunau, adăugând ecouri tulburătoare tăcerii care apăsa întreaga lume.

Din când în când, sate, cătune invizibile în care oricum nu ajungeau. Îți sărea în ochi că viața nu trecuse niciodată cu adevărat pe acolo, absența și calicia pluteau în aer. La acest nivel al discreției, nimic nu deosebește un sat de un cimitir. Prin preajmă pășteau niște vaci, dar nu se zărea nici un păstor. Or fi avut stăpâni? În uitătura lor blândă stăruia frica aceea cenușie și fadă care vine din gol, din singurătate, din plictis și dintr-o prea mare sărăcie. La trecerea caravanei, au urmărit-o uimite cu privirea. În seara aceea, vor fi dat lapte brânzit.

Însă, orice călătorie are un sfârșit. În cazul lui Ati, a venit după mult timp. Qodsabad nu mai era departe, trei zile în zbor de pasăre. Aproape de capătul drumului, caravanele începeau să bată pasul pe loc, obicei străvechi: erau trimiși cercetași în recunoaștere și o ambasadă care să negocieze o întâmpinare prietenească, se profita de oprire pentru a se reface după oboseala călătoriei, întrucât intrarea în masă în orașul prieten declanșa efuziuni epuizante, se sărbătorea și nu se mai punea geană pe geană. Era important să dai bine și să rămâi vigilent. Și, într-adevăr, la întoarcerea acasă apărea întrebarea: îi vom recunoaște pe-ai noștri, și ei ne vor recunoaște pe noi după atâta amar de vreme?

Ceva care plutea în aer parcă anunța că se apropia un oraș mare, cât vedeai cu ochii peisajul își pierde aspectul sălbatic și măreț, lua culoarea părăsirii, a epuizării și a duhului lucrurilor care se-mput la soare, parcă trecuse la treabă o putere malefică și oarbă, care nimicea totul în jurul ei, viață, pământ, oameni, aruncându-le pe toate zdrobite. Nu exista o explicație anume, decăderea ființa prin ea însăși, hrănindu-se din resturi și vomându-le pentru a se ghiftui din nou și, deși prima centură de mahalale era încă departe, în fața lor, la mai multe zeci de *şabiri*, mizeria era pantagruelică. Ati își amintea cu greu, dar, cu toate că nici în cartierul lui din

Qodsabad aerul nu era mai curat, era totuși respirabil, fiindcă întotdeauna tot mai bine e la tine acasă decât la vecin.

În rândurile caravanei în care Ati fusese îmbarcat la ultimul centru de triere se aflau funcționari care reveneau din misiune, administratori de toate soiurile, studenți aduși de spate, în *burnisurile* lor de școală, niște rochii lungi și negre care se opreau la șase degete deasupra gleznei, sosind în capitală pentru a se perfecționa în anumite domenii foarte fine ale religiei, dar și, puțin mai la o parte, cum se cuvenea nobilimii, o mână de teologi și de *mockbiși* care se întorceau după ce merseseră să se reculeagă pe Abirat, muntele sacru unde lui Abi îi plăcea să se izoleze când era copil și unde, încă de pe atunci, avusese primele viziuni.

Printre ei era și Nas, un funcționar nu mai în vârstă decât Ati, dar plesnind de sănătate, care se întorcea bine bronzat dintr-o misiune de cercetare într-un sit arheologic încă secret, propus pentru a deveni într-o bună zi faimos loc de pelegrinaj. Nu mai rămânea decât de cosmetizat povestea: Nas fusese însărcinat cu adunarea elementelor tehnice care să le permită teoreticienilor de la Ministerul Arhivelor, Cărților Sacre și Memoriilor Sfinte să le pună la punct, să alcătuiască scenariul și să-l lege de istoria generală a Abistanului. Cazul era cu adevărat un miracol, fusese descoperit un sat antic absolut intact. Cum de scăpase neatins din Marele Război Sfânt și de distrugerile care urmaseră acestuia? Cum de nu fusese descoperit mai înainte? Lucru de negândit, căci ar fi însemnat că Aparatul dăduse greș, ba mai rău, că era supus greșelii, de unde ar rezulta că, pe sfântul pământ al *Gkabulului* mai erau unghere și oameni care scăpaseră luminii și jurisdicției lui Yölah. Celălalt mister era că nu fuseseră găsite schelete nici pe străzi, nici în case. Din ce cauză muriseră locuitorii, cine le luase corpurile și unde le duseseră erau întrebări la care Nas trebuia să găsească răspunsul. Într-o seară,

în jurul focului, se scăpase spunând că, printre clericii de la minister se zvonea că un anume Dia, mare Onorabil al Drepteii Frății și șef al puternicului Departament al Anchelelor asupra Miracolelor, se hotărâse să pună mâna pe sat în folosul propriei legende, pentru a avea și el un pelerinaj personal de primă importanță. Nas trecuse la treabă cu pasiune, dar și cu o spaimă crescândă, întrucât vedea bine că se afla pe terenul unor mize considerabile și al unor rivalități de o infinită complexitate între clanurile Drepteii Frății. Într-o zi, uitând de orice prudență, îi mărturisise lui Ati că săpăturile scosese la iveală obiecte susceptibile să revoluționeze chiar bazele simbolice ale Abistanului.

Privirea lui Nas o atrăsese pe a lui Ati, privire de om care, ca și el, făcuse tulburătoarea descoperire că religia se poate construi pe contrariul adevărului și, prin aceasta, poate ajunge paznic înverșunat al minciunii originare.

CARTEA 2

În care Ati își regăsește cartierul din Qodsabad, prietenii, munca, iar rutina zilnică îl face să uite repede sanatoriul, necazurile și gândurile întunecate care îi invadaseră spiritul bolnav. Atâta doar că ceea ce e făcut e bun făcut, lucrurile nu dispar numai fiindcă te îndepărtezi de ele, în spatele aparențelor se află invizibilul cu misterele și cu amenințările lui obscure. Hazardul coordonează totul, ca un arhitect care-și realizează opera, cu artă și cu metodă.

Ati și-a revenit și după boală, și după incredibila călătorie. Dacă mai rămăseseră câteva sechele, acestea nu erau deloc vizibile, tenul ca de ceară, obrajii livizi, un mic rid aici, o mică necroză dincolo, un fel de trosnet al articulațiilor, şuierături neașteptate țâșnite din gâtlee, nimic grav, oricum nu ieșea în evidență în comparație cu cei din jur. Vecinii și prietenii îl întâmpinaseră călduros și îl însoțiseră ca o neprețuită suită personală în tot ceea ce avusese de rezolvat. Reinserția înseamnă alergătură, așteptări, hârțoage de depus și de luat, înțelegeri de inventat, și-n toate astea te mai și pierzi câteodată. Dar, până la urmă, firele se reînno-daseră, Ati ajunsese în sfârșit acasă, iar viața își reluase cursul normal. De fapt, ieșise în câștig, fusese suplinitor într-o vagă regie municipală, iar acum se trezise la primărie, într-un post sensibil, biroul de licențe, în care se eliberau aceste documente importante pentru comercianți; îi revenea atribuția, sub supravegherea unui șef, să legalizeze copiile și să le arhiveze. La acest nivel de răspundere avea dreptul și obligația de a purta brasarda verde cu diagonală albă a edililor de bază și, în timpul rugăciunilor de la *mockba*, avea un loc rezervat în cel de-al optulea rând. Dacă înainte locuise într-o cameră dintr-un subsol umed, care puțea a șobolani și a ploșnițe, de unde i se trăsesese și tuberculoza, acum i se repartizase o mică garsonieră simpatică, pe terasa însorită a unui bloc vechi, dar care rezista încă. Pe vremea când apa mai curgea prin

țevi și aducea bucurie în mijlocul familiilor, fusese un fel de spălătorie prin care treceau vântul și porumbeii și în care femeile urcau să-și spele rufele, pentru ca apoi, așteptând să se usce la soare, se distrau uitându-se la lumea bărbaților care mișunau trândavi la picioarele imobilului, în praful străzilor, conclav care până la urmă a fost descoperit de un comitet civic, locul fiind luat cu asalt, rechiziționat prin decizia celor de la Bailli, descântat și dat unui învățător cinstit, care, meșterind și astupând crăpăturile, își făcuse din încăpere un cuibușor primitiv. Acesta tocmai decedase și nu lăsase nimic în urma lui, nici familie, nici amintiri, doar niște manuale de școală și senzația că fusese o persoană ștearsă. Solidaritatea era o datorie între drept-credincioși și conta în special în notarea lor lunară, dar la aceasta se mai adăugau și afecțiunea și admirația: în cartier, Ati trecea drept erou, a învinge teribila tuberculoză și a te întoarce viu de la o asemenea depărtare era o încercare demnă de un credincios care dobândise mila lui Yölah, așa că a fi favorizat era de la sine înțeles. Puținul pe care îl povestise despre sanatoriu, despre climă și despre călătorie fusese de ajuns pentru a-i lăsa încremeniți pe colegi și pe vecini. Pentru cei care niciodată nu ieșiseră din pielea propriei spaime, altundele era un abis. Mai târziu, mult mai târziu, avea să afle că mareața lui promovare nu ținuse nici de simpatia celorlalți, nici de încercările prin care trecuse, cu atât mai puțin de bunăvoința lui Yölah, ci doar de recomandarea unui agent al Aparatului făcută în numele atotputernicului Minister al Sănătății Morale.

După care a venit pe nesimțite uitarea și totul s-a evaporat în bolboroseli și-n tăcere. Obligațiile religioase, activitățile parareligioase și ceremoniile aferente lăsau prea puțin timp pentru visare și taclale, pe care pur și simplu cu toții le respingeau. Și asta nu fiindcă s-ar fi temut într-atâta să nu fie muștrați, depistați și scanați de către Vei ori luați deo-

parte de Credincioșii justițieri benevoli sau de Milițienii voluntari, dacă nu chiar dați pe mâna poliției și a justiției, dar, fără glumă, asta le era conformația profundă, se plictiseau repede de ceea ce îi distrăgea de la obligațiile religioase și parareligioase și, până la urmă, îi făcea să piardă puncte și îi expunea răzbunării lui Yölah. Lucru care lui Ati îi convenea și nu nădăjduia nimic altceva decât să-și reia din plin viața de bun credincios, să intre în armonie cu ceilalți, căci nu avea nici puterea, nici curajul de a fi un necredincios angajat.

A trecut la treabă cu seriozitate și plin de zel atât în activitatea de la primărie, cât și în aceea de la *mockba* din cartier, iar în cea de voluntariat chiar se autodepășea, sărind de la un șantier la altul, fără măcar a mai apuca să-și șteargă fruntea de sudoare. Nimic nu era mai bine decât să muncească din greu pentru a uita de tot și de sine, fiindcă era ceva ce nu-i dădea pace, ceva care îl obseda. Chiar și frânt de obo-seală, tot nu-l ajungea somnul, așa că își prelungea cât mai mult cu puțință serile de studiu de la *mockba*, ceea ce-i umplea de mândrie pe *mockbiși*, pe repetitori și pe incantatori. Ati le-a explicat că în decursul perioadei petrecute la sanatoriu rămăsese în urmă cu studiul, întrucât preotul spitalului și suplinitorii acestuia lucrau cât de mult puteau, dar le lipseau evident și știința, și priceperea, când se împotmoleau alunecând în povești și în magie, dacă nu cumva chiar într-o mare de greșeli și în erezie. Se adăugau boala și chinurile, moartea care prăda tot ce-i ieșea-n cale, foamea și frigul, dorul de casă, toate îngreunând mintea și împiedicând-o să priceapă cum se cuvine.

În rest, Ati făcea tot ce-i stătea-n puțință pentru a se eschiva și pentru a se sustrage de la alte îndeletniciri. Tot ce-l bucura pe vremuri – lucruri cu care se mândrea – acum îi întorcea stomacul pe dos: spionarea vecinilor, ocărârea trecătorilor distrați, pălmuirea copiilor, biciuirea femeilor,

să se strângă, împreună cu alții, în mulțimi compacte și să treacă, furtunos, prin cartier pentru a oferi spectacolul fervorii populare, asigurarea serviciului de ordine la marile ceremonii de pe stadioane și ciomăgirea celor neatenți, mâna de ajutor dată călăilor în executarea pedepselor. Nu putea uita că la sanatoriu intrase pe teritoriul interzis, făcându-se vinovat de cruntă necredință, de crima de a gândi, de a visa să se revolte, să fie liber și să trăiască o viață nouă dincolo de graniță. Presimțea că, într-o bună zi, această nebunie va ieși la iveală și-i va pricinui multe necazuri. În realitatea palpabilă, era periculos să ai o cât de mică ezitare, trebuia să mergi pe drumul drept și să te ții statornic de partea bună a umbrei, fără a trezi nici un moment vreo bănuială, căci atunci nimic nu ar mai fi oprit mașinăria inchiziției, iar cel ce dădea dovadă de slăbiciune avea să se trezească pe stadion, înconjurat de toți acoliții lui, descoperiți până la ultimul.

Ceea ce altădată îndeplinea firesc presupunea acum adevărate eforturi, iar răul câștiga teren. Nu mai știa cum să spună „Yölah e drept“ sau „Mă-nchin lui Yölah și lui Abi, Trimisul lui“ și să pară și adevărat, cu toate că propria credință era intactă, știa ce e de făcut și ce nu, știa deosebirea dintre bine și rău conform adevăratei credințe, dar, vai, îi lipsea ceva anume pentru a fi așa cum trebuia, poate că emoția, stupoarea, emfaza ori ipocrizia, da, cu siguranță acel extraordinar bigotism fără de care credința nu ar avea cum să existe.

Însă ceea ce spiritul respingea nu era atât credința, cât strivirea omului sub credință. Nu își mai aducea aminte pe ce căi ale ideilor se convinsese că omul nu exista și nu se descoperea decât în și prin revoltă și că aceasta nu era adevărată decât dacă se întorcea în primul rând împotriva religiei și a armatei de reprezentanți ai acesteia. Poate că se gândise chiar că adevărul, divin ori omenesc, sacru ori profan, nu era veritabila obsesie a omului, ci că visul lui, prea uriaș pentru a-l cuprinde în toată nebunia pe care o trăia, era să inventeze

umanitatea în care să locuiască tot așa cum un rege locuiește în palatul său.

Cu vremea, Ati s-a mai liniștit și s-a instalat pe deplin în rutina la care visase. Ajunsese în sfârșit un credincios ca toți ceilalți și nu-l mai pândeau nici un pericol. Regăsise plăcerea de a trăi de pe o zi pe alta fără a mai fi îngrijorat de ziua de mâine, și bucuria de a crede fără a-și pune întrebări. Nu e cu puțință revolta într-o lume închisă, din care nu există ieșire. Adevărata credință stă în abandon de sine și în supunere, Yölah e atotputernic, iar Abi e paznicul infailibil al turmei sale.

Iată de ce, liniștit și grav, Ati a aflat într-o dimineață că Samo, Comitetul de Sănătate Morală, urma să treacă a doua zi pe la primărie pentru inspecția lunară a personalului și că era și el convocat, ca toți ceilalți. Se simțea cu adevărat reintegrat în comunitatea drept-credincioșilor. Până atunci fusese ținut la distanță, dispensat de spovedanie și de demonstrațiile de cucernicie: se considera că în convalescență nu era pe deplin stăpân pe mijloacele sale, că ar fi putut cădea pradă delirului și, prin urmare, ar fi putut jigni divinitatea și pe reprezentanții acesteia fără voia lui. La întoarcerea de la sanatoriu se decisese ca, în așteptarea însănătoșirii complete, să fie prezent la *mockba* din cartierul lui, aceasta urmând să dea raportul unității locale a Samo. În Cartea lui Abi, mai multe versete insistau asupra necesității ca drept-credinciosul să fie stăpân pe vorbele sale, pentru ca judecarea lui să fie valabilă.

Inspecția periodică era, pentru a spune astfel, un adevărat sacrament, un eveniment important în viața credinciosului, era un act liturgic la fel de important precum Cezura pentru băieți, Rezecția pentru fete, cele nouă rugăciuni zilnice, Marea Rugăciune de Joi, Siamul, cele opt zile sfinte ale Abstenenței totale, Zira, Ziua Răsplății care onora drept-credincioșii meritorii, precum și Așteptarea de cursă lungă sau Zibi, incredibila Zi Binecuvântată în care puteau fi

văzuți fericiții aleși pentru pelerinaj luând drumul Locurilor sfinte. Și nu pentru a fi „notați“ de către cei de la Samo, oamenii nu vedeau astfel lucrurile, ci participau alături de acesta la consolidarea armoniei generale, sub lumina lui Yölah și prin perfectă cunoaștere a *Gkabulului*, căci Yölah știe ce e drept și necesar. Inspecția era așteptată cu nerăbdare. Rezultatul, o notă de la unu la șaizeci, însoțit de observații pertinente, era consemnat într-un carnet verde cu bară mov, numit Livretul Valorii, Liva, pe care fiecare îl purta la el de-a lungul întregii vieți. Era documentul de identitate morală pe care oricine îl prezenta cu mândrie, cel care stabilea ierarhii și deschidea drumuri.

În fiecare unitate administrativă, Inspecția se făcea o dată la cincisprezece luni. O mulțime de lucruri depindeau de ea: în primul rând salariul (în funcție de notă, fie creștea, fie scădea cu jumătate), avansarea profesională, accesul la prestațiile sociale, atribuirea unei locuințe, bursele de studiu pentru copii, indemnizația de naștere, bonurile de masă, înscrierea pe listele pentru pelerinaj, nominalizarea la Zira și tot soiul de alte privilegii în funcție de statutul fiecăruia. Obținerea a șaizeci de puncte din șaizeci era miracolul la care visa oricine. Laureatul ar fi devenit un mit viu, dar – naivii ambițioși nici nu se gândeau la asta – o asemenea recunoaștere ar fi făcut din el o curiozitate și ar fi ajuns să fie plimbat dintr-un loc în altul până la epuizare. Însă înainte de toate, invidioșii l-ar fi bârfit îngrozitor, considerându-l un renegat. Inspecția evalua credința și morala credinciosului și, în secret, oferea informații utile diferitelor servicii ale Aparatului. Latura „autocritică“, dacă se dezvolta cum trebuie, provoca uneori derapaje emoționale ce declanșau mărturisiri spontane care ar fi putut genera minunate vânători de vrăjitoare. Pe scurt, nota era o cheie universală, care deschidea și închidea toate ușile. Dacă vreun defunct avusese note excelente de la un capăt

la celălalt al vieții, familia putea solicita canonizarea lui. Nimeni nu obținuse vreodată așa ceva, dar procedura exista și toată lumea era încurajată să recurgă la ea printr-o publicitate susținută, dirijată de Societatea Generală a Pompelor Funebre, monopol planetar deținut de către un membru influent al Dreptei Frății, Onorabilul Dol, de altfel director al Departamentului Monumentelor Istorice Naționale și al Bunurilor Imobiliare ale Statului. Argumentul de forță era că un sfânt omologat, aparținând unei familii anume, asigura paradisul pentru toți membrii acesteia și posibilitatea de a-l vedea într-o bună zi pe Abi în persoană sau, cel puțin, umbra sa în spatele unei perdele. O înmormântare de clasa întâi, oferită nominalizaților la canonizare, costa de o mie de ori cât funeraliile unei mari notabilități și cine mai știa câte zerouri ar fi trebuit adăugate în comparație cu îngroparea unui muncitor de rând, deci dacă beatificarea ar mai fi fost rentabilă pentru cei care ar fi urmat să o asigure, dar și pentru gropari.

Dacă nota era proastă șase luni la rând și dacă starea de sănătate a respectivului nu era cauza evidentă a degradării, problema trecea sub jurisdicția unei alte instituții, Core, Consiliul de Redresare. Iar cel decăzut dispărea, după ce era convocat cu toate formele legale. Despre numitul consiliu nu se știa nimic, dar toți se gândeau deseori la el, era ca moartea pe care cei vii n-o cunosc și nu pot spune nimic despre ea, iar cei care o cunosc nu mai fac parte din această lume pentru a o putea explica. Cât despre cel dispărut, acesta era imediat șters din liste și din amintiri, spunându-se cu milă ori cruzime „l-a luat Core, e-n mila lui Yölah“ sau „Core l-a eliminat, Yölah e drept“, după care se întorceau cu toții la îndatoririle lor religioase. A nu ști alungă frica și simplifică traiul.

Totalitar cum era, dacă nu cumva tocmai datorită acestui fapt, Sistemul era perfect acceptat, întrucât era inspirat de Yölah, pus la punct de Abi, aplicat de Dreapta Frăție și supra-

vegheat de infailibilul Aparat, în sfârșit revendicat de poporul de credincioși pentru care era o lumină pe calea Realizării finale.

Core, alcătuit din doi *mockbiși* și un agent al Aparatului, era condus de un rector care făcea parte dintre Onorabilii Drepteii Frății, persoană ce superviza domeniul de activitate sau regiunea respectivă. Unul dintre cele mai importante comitete era acela care evalua personalul din administrație. În capitală, se bucura de o aură specială și de o foarte bună organizare, animând un șir nesfârșit de subcomitete, care își multiplicau activitatea prin diferitele servicii și cartiere ale orașului. Acestea erau cunoscute prin codurile care li se atribuiseră. Cel care activa în cartierul lui Ati, S21, în sudul Qodsabadului, era cunoscut și drept Comitetul S21. Avea reputația de a fi inflexibil, dar și de a fi infailibil de corect. Președintele lui era bătrânul Hua, rectorul emerit. În tinerețe, fusese un celebru luptător pentru credință.

Ati era foarte emoționat să se găsească din nou în atmosfera Sfintei Examinări, care, din multe puncte de vedere, era o simplă formalitate (nu trebuia decât să răspundă la anumite întrebări inutile și să mărturisească mici derapaje), întrebări care însă puteau produce surprize, iată de ce în fața lor erai liniștit și mândru, dar și, totodată, încordat și îngrijorat. Comitetul a sosit cu mare pompă, într-o berlină antică de cea mai bună calitate, condusă de un agent al Aparatului, încadrată de o escadră pedestră de milițieni atletici, și a fost întâmpinat de către înalții responsabili ai primăriei, în aclamațiile mulțimii și ale personalului adunat în piațeta din față. Ati nu cunoștea pe nici unul dintre membrii Comitetului. Era și normal, aceștia se schimbau la fiecare doi ani, pentru a se evita ca Inspecția să fie influențată de legătura prelungită dintre judecători și judecați, or Ati lipsise mai bine de doi ani.

În timp ce judecătorii își făceau treaba în sala de festivități, transformată în centru de interogatoriu, cei care urmau a fi examinați se pregăteau. Ici se revedeau extrasele alese din *Gkabul*, colo se făcea schimb de informații despre starea țării, furnizate de *nadire* și ziare, mai ales de *ȘtiF*, dincolo se pregăteau argumente, se repetau sloganuri, se șlefuiau idei, se lustruiau fraze, se spuneau rugăciuni, discutau străbătând încăperea în lung și-n lat, câte unul moțăia în vreun colț, înfășurat în *burnis*. Era ca-n noaptea de dinaintea atacului, fiecare își aștepta rândul, dar fără a fi cu adevărat îngrijorat, doar se știa că nouă gloanțe din zece erau oarbe.

Ati se plimba de la un grup la altul, încercând să se uite peste umerii celorlalți și să prindă câte ceva în vacarmul de pe coridoare.

Și i-a venit și lui rândul. Fiind nou angajat la primărie, fusese lăsat la urmă. A fost introdus de către primar în persoană, coborât acum la rangul de ușier, numai că și el fusese cândva un *mockbi*, deci cunoștea importanța fiecărui lucru din desfășurarea acestei operațiuni. Examinatorii stăteau la o masă așezată pe un podium. Pe un pupitru îmbrăcat în mătase se afla un exemplar din *Gkabul* deschis la pagina 333, unde se putea citi capitolul „Calea Realizării finale” și, mai ales, versetul 12: *„Am statornicit comitete alcătuite din cei mai înțelepți dintre voi, pentru a vă judeca faptele și a vă cerceta inimile, astfel încât să vă păstreze pe calea Gkabulului. Fiți adevărați și sinceri cu ei, căci sunt trimișii mei. Vai de cel care va încerca să înșele ori să mintă, căci eu sunt Yölah, știu totul și pot totul”*.

Pe masă erau îngrămădite dosarele angajaților primăriei, așezate în ordinea vechimii.

Judecătorii aveau priviri de judecători și glasuri pe măsură, care puteau trezi frica, numai că ființele lor degajau și un fel de căldură omenească, impresie care, fără îndoială, se

datora vârstei înaintate a președintelui și aerului blând al asesorilor. Deasupra *burnisului* din lână fină, purtau steaua verde cu dungă stacojie a judecătorilor Comitetului pentru Sănătate Morală. Rectorul Hua purta o bonetă plușată, neagră ca antracitul, care îi scotea în evidență albul imaculat al smocurilor de păr. După ce și-a aruncat ochii peste dosarul numitului Ati, aici de față, a spus:

— În primul rând, ascultă-mi prinosul și rugile și fii martor al smereniei mele. Mă-nchin la tine, Yölah cel drept, cel puternic, și la Abi, minunatul tău Trimis. Slavă vouă până la sfârșitul vremurilor în nesfârșirea universului, fiți binecuvântați mesagerii Dreptei Frății și răsplătiți pentru credința voastră. Mă rog la tine, Yölah, să ne dai puterea și înțelepciunea de a duce la bun sfârșit misiunea pe care tu ne-ai încredințat-o. Așa să fie, după legea ta.

După o pauză, i s-a adresat astfel lui Ati:

— Ati, Yölah fie cu tine în această încercare a adevărului. Te vede și te ascultă. Ai două minute pentru a-i dovedi că ești cel mai devotat dintre credincioși, cel mai cinstit dintre muncitori și cel mai frățesc dintre tovarășii tăi. Știm că ai fost multă vreme bolnav, departe de casă, că ai rămas în urmă cu studiile și cu timpul dedicat rugăciunii. De data aceasta vom fi înțelegători, după cum ne-o poruncește Yölah și după cum o face zi de zi Abi, Trimisul lui. Vorbește și nu te rătăci în laude deșarte, căci Yölah detestă cuvintele sforăitoare. După pledoaria ta, îți vom pune întrebări de finețe, iar tu vei răspunde pur și simplu prin da sau nu.

Asesorii îl aprobă dând din cap.

Preț de o clipă, lui Ati i-a trecut prin minte gândul nebun că nu avea de dovedit nimic nimănui, însă realitatea înconjurătoare era de-a dreptul copleșitoare pentru a o putea uita. Și, de altfel, cum ar fi putut merge împotriva educației sale de credincios supus? Așa ceva nimeni nu ar fi știut cum s-o facă. A tras adânc aer în piept și a spus următoarele:

— În primul rând, îmi alătur și eu umilele mele prinosuri și rugă către Yölah cel atotputernic și către Abi, minunatul său Trimis, iar pe dumneavoastră, bunii mei judecători, vă salut respectuos.

Mare rector, învățători respectați, Yölah e înțelept și drept și așezându-vă în funcții atât de înalte își arată dragostea față de dumneavoastră. Aducându-mă în fața dumneavoastră, arată cât sunt de neînsemnat și de neștiutor. Multe m-ați învățat, în doar câteva cuvinte: că Yölah este un învățător îngăduitor – care v-a mângâiat cu mila lui după cum o dovedește generozitatea dumneavoastră în ceea ce mă privește –, că Abi e un model viu pe care e de-ajuns să-l imiți pentru a fi un credincios perfect, un muncitor cinstit și un frate pentru fiecare membru al comunității. Iată-mă aici, întors teafăr de la sanatoriul din Sin, după marea încercare a călătoriei, iar asta lui Yölah i-o datorez. M-am rugat la el zi de zi, clipă de clipă, iar el m-a auzit și m-a sprijinit întru totul. La fel a făcut și la Qodsabad, unde am fost primit ca un credincios adevărat, un frate sincer și un muncitor cinstit. Din acest motiv cred că sunt ceea ce-mi cereți să dovedesc, dar știu și că mai am drum lung de bătut pe calea îmbunătățirii. Cum îmi judec eu propria persoană nu are mare însemnătate, dumneavoastră trebuie să mă judecați pentru a face din mine slujitorul perfect al lui Yölah și Abi, sub comanda luminoasă a Dreptei Frății.

Comitetul era impresionat, însă Ati nu-și dădea seama prea bine dacă fusese convingător sau doar elocvent.

Președintele Hua interveni iarăși:

— În rapoartele lor, *mockbișii* din cartier și șeful tău de la primărie arată că ești foarte dedicat studiului. O faci din ambiție, din ipocrizie sau din alt motiv?

— Fiindcă asta mi-e datoria, venerabili învățători, pentru a fi la zi cu obligațiile mele religioase și în armonie cu frații mei. Căci boala m-a ținut prea mult timp departe și de îndatoriri, și de prieteni.

Asesorul care reprezenta Aparatul a insistat privind bănuitor:

— Studiul întărește credința. Crezi oare că se poate face același lucru, găsimu-ți motive pentru a denigra credința? Cel care se apropie de idolul său o face pentru a-l iubi încă și mai mult, sau pentru a-l mângâia și apoi a-l ucide ca pe un trădător?

— Învățătorule, nu pot crede că există asemenea oameni, *Gkabulul* este o lumină care lasă în umbră și cel mai arzător soare, nici o minciună nu se poate ascunde de ea, nimic n-o poate stinge.

— Prietenii și colegii tăi cred același lucru?

— Sunt convins, învățătorule, doar văd în fiecare zi că sunt adevărați credincioși, fericiți că trăiesc pe calea cea adevărată și își pot crește copiii conform principiilor Sfântului *Gkabul*. Sunt mândru să fiu alături de ei.

— Răspunde prin da sau nu, i-a reamintit președintele.

— Da.

— Dacă vreunul dintre ei și-ar neglija îndatoririle, ne-ai spune?

— Da.

— Adică... L-ai pedepsi așa cum se cuvine dacă ar fi condamnat de un judecător?

— Vreți să spuneți... să-l... omor?

— Vreau să spun ce-am spus: să-l pedepsești.

— Păi... da.

— Ai ezitat... De ce?

— Mă întrebam dacă aș ști cum s-o fac. Pedepsa trebuie aplicată cu sfințenie, or, mâinile mele nu sunt chiar atât de abile.

Rectorul Hua continuă:

— Acum ai un minut pentru a-ți face autocritica. Te ascultăm... Și nu uita că suntem cu ochii pe tine.

— Nu știu ce să spun, venerabili judecători. Sunt un om neînsemnat, iar defectele mele sunt cele ale oamenilor

neînsemnați. Sunt fricos, nu atât de milos pe cât aş vrea şi, uneori, mă las purtat de lăcomie. Boala care m-a torturat atâta vreme mi-a agravat slăbiciunile, iar lipsurile mi-au sporit pofta de mâncare. Studiul şi voluntariatul cărora le dedic tot timpul meu mă ajută se redevin stăpân pe mine însumi...

— Bine, bine, te poţi retrage. Îţi vom da o notă bună pentru a te încuraja pe drumul credinţei şi străduinţei. Du-te mai des la stadion pentru a învăţa să pedepseşti trădătorii şi femeile rele, printre ei se găsesc cu siguranţă adepţi ai lui Balis Renegatul. Învăţă să te bucore să-i pedepseşti. Aminteşte-ţi că a crede nu e îndeajuns, trebuie totodată să şi faci ceva, numai aşa credinciosul este unul adevărat, puternic şi curajos.

Şi, ridicându-se, adăugă:

— A face înseamnă a crede de două ori, iar a nu face nimic înseamnă a nu crede de zece ori, nu uita, stă scris în *Gkabal*.

— Vă mulţumesc, venerabili învăţători, sunt slujitorul lui Yölah şi al lui Abi şi slujitorul vostru devotat.

Ati nu a închis un ochi toată noaptea, filmul Examinării derulându-i-se la nesfârşit prin minte. Era filmul unui viol consimţit la care avea să fie supus în fiecare lună a fiecărui an, de-a lungul întregii sale vieţi. Aceleaşi întrebări, aceleaşi răspunsuri, aceeaşi demenţă pusă pe treabă. Care-ar fi scăparea? Nu vedea alta în afară de aceea de a se arunca de pe acoperiş cu capul înainte.

Ati nu s-a mai gândit la asta. De a doua zi, viaţa la primărie şi-a reluat cursul de parcă nici nu ar fi existat ziua dinainte. Puterea obişnuinţei, ce altceva?... Ceea ce se repetă întră în harababura rutinelor invizibile şi se uită. Cine mai bagă de seamă că respiră, clipeşte, gândeşte? Oare un viol consimţit, repetat zi de zi, lună de lună, întreaga viaţă ajunge o

legătură de dragoste? O fericită dependență? Sau cel care acționează iar și iar, întotdeauna, este principiul ignoranței? Și într-adevăr, de ce ne-am putea plânge dacă habar nu avem că există, dacă nimic nu este al nostru? Ati ar fi vrut să stea de vorbă cu cineva despre asta, cu șeful lui, de exemplu, un bătrân uitat de vreme, dar acesta avea alte treburile, cum ar fi să-i reamintească să termine cu duplicatele dosarelor din luna precedentă și să le arhiveze în ordine, punându-l pe fiecare în cutia lui.

Lui Ati i-a dat prin cap că scopul Inspecției era de fapt de a nu scăpa oamenii din ghearele fricii, dar abia ce a formulat ipoteza că a și respins-o, nimănui nu părea să-i fie frică nici de viol, nici de gândul că ar fi putut fi ridicat de cei de la Core și, de altfel, nimeni nu căuta să-i sperie, nici comitetele, nici milițienii, grija tuturor și a fiecăruia fiind aceea de a-i fi pe plac lui Yölah. Însemna să nu fi priceput chiar nimic, în definitiv nici oile care se duc spre abator nu sunt mai lipsite de grijă față de propria soartă decât oamenii care merg la Inspecția Morală. Cu adevărat Yölah era cel mai puternic.

Dintr-odată, Ati și-a dorit să afle pe unde ajunsese cu reintegrarea, era oare încheiată, abia începută ori definitiv imposibilă?

A ti se împrietenise cu un coleg de birou, un bărbat rafinat care fusese pentru el o adevărată călăuză prin hățișurile primăriei. Îl chema Koa. Știa totul, putea totul, stăpânea arta de a le spune oamenilor exact ceea ce doreau să audă, așa că toți se bucurau să se afle în compania lui. Nu i se refuza nimic. Corupția era la ordinea zilei în primărie, și prin urmare Koa și-o asumase drept conduită ce nu putea da greș. Învățase să trăiască din apnee în apnee, fără să lase să se vadă că-i lipsea aerul și fără a-l deranja să-i vadă pe cei din jur scărpînându-se și gâfâind ca niște câini. L-a învățat și pe Ati arta lui care l-a scăpat pe loc de arsurile la stomac. „Totul ține de respirație“, i-a spus Koa văzându-l surâzând mulțumit. E mai simplu să nu-ți faci dușmani când ești împreună cu alții, astfel fiecare îi asigură celuilalt spatele. Zicea: „Când ești între lupi, urla cu ei sau te prefaci că urla, să behăi este ultimul lucru care ar trebui să-ți treacă prin cap“. Koa însă avea, ce e drept e drept, și un mare defect sufletesc, era amabil, o amabilitate de nevindecat dublată de o incurabilă candoare, pe care își închipuia că o poate ascunde sub masca unui cinism înverșunat. Astfel, apărea cineva care-i plângea pe umăr pentru a obține degrabă ceea ce, de la ceilalți colegi, nu s-ar fi putut scoate decât plătind scump și așteptând îndelung. Lucrul respectiv strica piața și-i ruina colegii, dar, cum Koa le spunea exact ceea ce își doreau să audă, nu se supărau pe el, era doar rugat încă o

dată, și asta pentru ultima dată, să aștearnă pe hârtie cererile lor care să ajungă la ușile potrivite, iar asta se întâmpla înainte ca petenții să apuce să verse cea dintâi lacrimă.

Pe măsură ce zilele și discuțiile se adunau, Ati și Koa și-au descoperit o pasiune comună: misterul *abilimbii*, limba sfântă născută odată cu Sfânta Carte a lui Abi și care devenise limbă națională exclusivă și omnipotentă. Visau să pătrundă respectivul mister, convinși că acesta era cheia unei înțelegeri revoluționare a vieții. Urmând propria cale, fiecare ajunsese la ideea că *abilimba* nu era o limbă de comunicare ca toate celelalte, întrucât cuvintele care legau oamenii între ei treceau prin modulul religiei care le golea de sensurile intrinseci, încărcându-le cu un mesaj infinit de răvășitor, cuvântul lui Yölah, și că, prin aceasta, deveneau un izvor colosal de energie, care emitea un flux ionic de amplitudine cosmică, acționând asupra universurilor și lumilor, dar și asupra celulelor, genelor și moleculelor individului, pe care le transformau și le polarizau conform proiectului original. Nu se știa cum altfel decât prin incantație, repetiție și privarea de liberul schimb dintre oameni și instituții, această limbă crea în jurul credinciosului un câmp de forțe care îl izolau de lume și, în principiu, îl făceau să nu mai audă nici un sunet care să nu fie cel al melodiei siderale și fermecătoare a *abilimbii*. Până la urmă, aceasta făcea din el o ființă diferită, care nu mai avea nici o legătură cu omul natural, născut din întâmplare și dintr-o combinație, pentru care nu avea decât dispreț și pe care și-ar fi dorit să-l strivească sub călcâi dacă nu îl putea modela după chipul și asemănarea lui. Ati și Koa considerau, în acest sens, că, transmițând omului religia, limba sfântă i-a transformat fundamental nu doar ideile, gusturile și micile obișnuințe, ci chiar întregul trup, privirea și modul de a respira, astfel încât omul care locuia în el să dispară, iar credinciosul

născut din ruinele acestuia să-și clădească trup și suflet în noua comunitate. În consecință, nu va mai avea niciodată, nici măcar mort sau distrus, vreo altă identitate decât aceea de credincios întru Yölah și Abi, Trimisul său, și astfel urmașii lui, până la sfârșitul vremurilor, vor avea respectiva identitate chiar dinainte de a se naște. Poporul lui Yölah nu se va mărgini la vii și la dispăruți, căci va număra milioane și miliarde de credincioși care vor apărea de-a lungul veacurilor viitoare și vor alcătui o armată la scară cosmică. Încă o problemă îi însuflețea pe Ati și pe Koa: dacă existau alte identități, atunci care erau acestea? Și încă două, subsidiare: ce este omul lipsit de identitate, care încă nu știe că trebuie să creadă în Yölah pentru a exista, și ce este, în definitiv, ființa omenească?

Ati se arătase interesat de aceste probleme încă de la sanatoriu, de când îndoiala începuse să-și croiască drum în el, de când își văzuse coreligionarii trăind într-o totală prostrăție puținul timp care le mai rămăsese de trăit. Ce făcea oare dintr-o persoană pătrunsă de esența divină o larvă rudimentară și oarbă? Aceasta era o bună întrebare. În asta constă oare puterea cuvintelor? Fapt e că în acea fortăreață medievală, acolo, la capătul lumii, pe unde treceau frontiere de neimaginat, zgomotele vieții și ale lucrurilor aveau un subînțeles bizar, alcătuit din străvechi taine nedezlegate și din violență potolită, subînțeles care transforma în timp bolnavii în fantome răătăcitoare, care pur și simplu levitau puțin deasupra pământului, hoinăreau prin labirint gemând și respirând cu greu și dispăreau ca prin farmec între două fulgere sau în preajma unei umbre difuze. În timpul atât de frecventelor întreruperi de curent, Ati a realizat că difuzoarele continuau să difuzeze melodia, doar că aceasta nu mai venea din vreo memorie magnetică sau de la un magnetofon providențial, ci din capetele oamenilor, unde cuvintele încărcate de magie

ale rugăciunilor și ale scandărilor repetate la nesfârșit se încrustaseră în cromozomi și le modificaseră programul. Sune-
tul înscris în gene trecea din corp în pământ și din pământ
în pereții care începeau să vibreze și să moduleze aerul în
funcție de frecvențele rugăciunilor și ale incantațiilor, grosi-
mea pietrelor adăugând recviemului un ecou ca de dincolo
de mormânt. Aerul însuși fusese transformat într-un soi de
ceață dulceagă și iute, care se răsucea prin țevăria fortăreței
și acționa asupra pacienților și a celor ce se pocăiau mai bine
decât un halucinogen puternic. Parcă toată această lume
improbabilă și obscură ar fi trăit în miezul unei rugăciuni
pentru morți. Iată forța mișcării infinitezimale, nimic nu îi
poate rezista, nu-ți dai seama de nimic pe când, mic val
după mic val, angstrom după angstrom, aceasta deplasează
continentele sub picioarele noastre și desenează în adâncuri
perspective fantastice. Observând fenomenele care depășesc
puterea de înțelegere, Ati a avut revelația faptului că limba
sfântă era de natură electrochimică, fără îndoială cu o
componentă nucleară. Limba aceasta nu se adresa spiritului,
ci îl dezintegra și, din ceea ce rămânea (un precipitat vâcos),
construia drept-credincioși amorfi sau homunculi absurzi.
Cartea lui Abi o spunea, în modul său ermetic, în titlul I,
capitolul I, versetul 7: „*Când Yölah vorbește, nu spune cuvinte,
ci naște universuri, iar aceste universuri sunt perle de lumină
ce răspândesc lumină, prinse de jur împrejurul gâtului său. A-i
asculta cuvântul înseamnă a-i vedea lumina, înseamnă a te
transforma în aceeași clipă. Scepticii vor cunoaște damnarea
veșnică și, cu adevărat, aceasta a început și pentru ei, și pentru
urmașii lor.*“

Koa parcursese o altă cale. Urmase mai întâi studii apro-
fundate de *abilimbă* la Școala Cuvântului Divin, institu-
ție prestigioasă destinată celor mai merituoși, iar Koa fusese
printre cei dintâi, întrucât defunctul lui bunic era faimosul

mockbi Kho de la Marea Mockba din Qodsabad, ale cărui predici au rămas celebre, iar magnificele formulări-șoc (de pildă, remarcabilul strigăt războinic: „Să murim pentru a trăi fericiți“ a fost adoptat de atunci de armata abistaneză ca deviză pe blazonul ei) ridicaseră nenumărate contingente de buni și eroici milițieni, toți morți ca martiri în timpul precedentului Mare Război Sfânt. Koa, pe care-l chinuia încă o anume revoltă juvenilă împotriva figurii opresive a bunicului, a plecat după absolvire ca profesor de *abilimbă* într-o școală dintr-un cartier mărginaș ruinat, și acolo, ca într-un laborator de campanie care i s-ar fi pus la dispoziție, a putut verifica *in vivo* forța limbii sfinte asupra trupurilor și sufletelor elevilor născuți, totuși, și educați într-una dintre limbile vulgare și clandestine ale zonei. Deși totul în mediul lor părea să-i sortească afaziei, decăderii și rătăcirii în dezbinare, se preschimbau în drept-credincioși înflăcărați, rupți de dialectică și deja judecători unanimi ai societății după numai un biet trimestru în care studiaseră *abilimba*. Puii abia ieșiți din găoace, urlători și răzbunători, se declarau gata să pună mâna pe arme și să ia lumea cu asalt. În fapt, nici fizic nu mai erau aceiași, ci semănau cu ceea ce aveau să fie după două sau trei îngrozitoare războaie sfinte, masivi, cocoșați, plini de cicatrice. Mulți considerau că știau deja destule și nu mai aveau nevoie de școală. Cu toate acestea, Koa nu le spusese o vorbă despre religie și țintele ei planetare și celeste, nu îi învățase nici măcar un verset din *Gkabul*, dacă nu punem la socoteală obișnuitul „*Yölah e mare, iar Abi e Trimisul lui*“, care, de fapt, nu era pentru oamenii fericiți decât o modalitate grandilocventă de a da bună ziua. De unde, atunci, acest mister? Koa își mai punea o întrebare, mai personală: pe el, de ce nu l-a afectat respectivul mister, pe el care era născut în *abilimbă* și în spiritul *Gkabulului*, cunoscându-le pe amândouă în profunzime, pe el, al cărui străbun fusese un virtuos al manipulării mentale a maselor? În primul rând, trebuia să decidă care dintre cele două întrebări era

mai periculoasă. Înțelegea în sfârșit că, atunci când aprinzi un fitil, trebuie să te aștepti să se întâmple ceva. Chiar dacă nu se vede, există o continuitate sigură pe calea ideilor și a organizării lucrurilor, un glonț tras de la fereastră înseamnă un mort la celălalt capăt al străzii, iar timpul care trece nu e gol, ci face legătura între cauză și efect. În cea din urmă zi a anului școlar, bietul Koa a demisionat de parcă viața i-ar fi fost în pericol printre acei elevi, s-a întors în oraș și a început să caute un loc de muncă stabil, care să-i aducă și ceva bani. Nu izbutise să cunoască secretul limbii, nu îl va cunoaște niciodată, dar era clar că avea o putere imensă.

Ce să fi ajuns elevii aceia? Niște *mockbiși* buni și cinstiți, martiri elogiați, milițieni admirați, cerșetori profesioniști, vagabonzi și hulitori a căror cursă în viață s-a încheiat pe un stadion? Koa habar nu avea, niciodată nu știa ceea ce avea să se petreacă, în acele mahalale în ruină erau lumi deosebite, împrėjmuite de ziduri și de prăpăstii, iar populația li se schimba de mai multe ori într-o singură viață. Fiecare își lua porția de boală, de mizerie, de războaie, de calamități, de nenoroc, nefiind scutiți nici măcar micii descărăreți pe care reușita îi ducea de cealaltă parte a baricadei, la dușman, toți mureau până la urmă, dar, cum se întâmplau destule și de partea cealaltă, și acolo fiind imigranți, persoane mutate dintr-un loc în altul, exilați, surghiuniți, refugiați, transfugi, chiar și ratați, nu-ți mai puteai da seama de nimic, acești extratereștri semănând enorm unii cu alții, fie că erau de aici, fie de aiurea. Ca peste tot, atât la oameni cât și la cameleoni, indivizii luau culoarea zidurilor și asta era înfiorător, căci pereții erau coșcoviți sau mâncați de vreme. Când vorbea astfel, Koa își arăta latura cinică.

Cei doi buni prieteni își desfășurau activitatea în mai multe direcții. Frecventau cu asiduitate *mockba*, studiind *Gkabulul*, ascultându-l pe *mockbi* comentând legendele

Abistanului de o mie de ori umflate, analizând enoriașii care intrau în catalepsie imediat ce crainicii îi invitau la rugăciune prin formula „Slavă lui Yölah și lui Abi, Trimisul lui“, formulă repetată în cor de repetitori și de pioasa masă, totul într-o atmosferă de intensă reculegere și de discretă suspiciune. Toată povestea parcă ar fi fost o imensă scamatorie, cu cât te uita mai mult, cu atât pricepeai mai puțin. Principiul incertitudinii guverna drept-credincioșii, uneori nu mai știai dacă erau vii sau morți și nici ei înșiși, în clipa aceea, nu mai făceau deosebirea.

Studiau și acasă, când la unul, când la celălalt, ori de câte ori era posibil să înșele vigilența comitetelor civice de cartier, numite Civicele, care dețineau puterea absolută de a se prezenta peste tot pe unde bănuiau că s-ar desfășura noi activități. Iar a sta la taclale după muncă era chiar una dintre cele mai necuvenite, numai Șeitan ar fi putut inspira o asemenea trândăvie. *Burnisurile* verzi ale acestora, cu dungă galben fluorescentă, se vedeau de departe, însă puteau recurge la șiretlicuri pentru a-i surprinde pe cei care, la rândul lor, le pândeau sosirea, și de aici sentimentul de teamă care puneă stăpânire pe locuitori chiar și atunci când întorceau de două ori cheia în broască. „În numele lui Yölah și al lui Abi, deschideți, suntem comitetul civic cutare sau cutare!“, iată genul de chemare pe care nimeni nu-și dorea s-o audă vreodată. Nimeni nu știa cum să oprească mașinăria: convocările la interogatoriu, după care te trezeai într-o zi pe stadion, gata să încasezi vâna de bou și ploaia de pietre.

Trebuie precizat că acele Civice erau comitete de vigilență alcătuite din cetățeni și agreeate de autoritate (în cazul de față de către Serviciul de Morală Publică al Ministerului Moralei și Justiției Divine și de către Biroul Asociațiilor Civile de Autoapărare ale Ministerului Forței Publice), care aveau ca scop sancționarea comportamentelor deviate din

cartier și asigurarea poliției drumurilor și justiției de proximitate. Unele dintre acestea erau apreciate, precum Civicele moravurilor, altele detestate, precum Civicele contra celor fără ocupație. Existau o mulțime, majoritatea efemere, sezoniere, fără să aibă cu adevărat un obiect al activității. Aveau și un loc de adunare, cazarma Civicilor, unde se odihneau, se antrenau și de unde începeau raidurile prin cartier.

Ținând cont de toate acestea, Ati și Koa preferau să se ducă după cumpărături de ocazie prin mahalalele devastate, în care încă mai plutea o brumă de libertate, prea puțină însă pentru a fi și eficientă, or, era nevoie cu adevărat de mult, pentru a ataca secrete cu un asemenea prestigiu de nezdrun-cinat. Ceea ce însemna fără discuție revoltă în stare pură, iar cei doi ajunseseră la punctul în care se gândeau pur și simplu să se mute într-o bună zi în ghetourile morții, acele enclave îndepărtate unde supraviețuiau populații de demult, rămase, împotriva a tot și a toate, agățate de vechile lor erezii dispărute până și din arhive. „*Le-am dat viață, iar ei mi-au întors spatele, întâlnindu-se cu dușmanul meu, cu Șeitan, cu ticălosul de Balis. Mare îmi este mânia. Îi vom împinge dincolo de zidurile înalte și vom face totul pentru a-i vedea murind în cel mai groaznic chip*“, stă scris despre ei în Cartea lui Abi.

Numai că părea imposibil să pătrunzi în acele teritorii, militarii patrulau fără odihnă de-a lungul pereților drepți, care le închideau ermetic, și deschideau focul fără somație. Ba mai trebuia să treci și de câmpul de mine, și de bariera de arici de antiinfanterie care izolau ghetoul, despărțindu-l de oraș, să scapi de radare, de camerele de supraveghere, de turnurile de urmărire, de câini și, lucru de neconceput, de Vei. Nu era vorba numai de a izola drastic un teritoriu nesănătos, ca prin declararea unei carantine, ci de a proteja drept-credincioșii

de miasmele mortale ale lui Șeitan, așadar armelor grele li se alătura puterea incommensurabilă a rugăciunilor și a blestemelor.

Totuși, existau filiere prin care se putea ajunge în ghetou. Acestea erau opera Ghildei, clanul negustorilor care aprovizionau ilegal, așadar la un preț foarte ridicat, ghetourile printr-o rețea stufoasă de galerii subterane, apărute, după câte se spunea, de niște troglodiți chitinoși, de o ferocitate fără margini. În cele din urmă, cei doi prieteni au făcut pasul. Oricum, odată ajunși în acel punct, ce altceva să mai facă? Băgaseră în asta toate economiile lor, până la ultimul *didi*. Ati, care era lipsit de resurse după doi ani de neputință forțată, fusese nevoit să vândă câteva relicve obținute de la pelerinii întâlniți pe muntele Sin.

Și-au înființat o firmă sub nume fals, în biroul lor de la primărie, și apoi s-au prezentat negustorilor la agenția locală a Ghildei, manifestându-și intenția de a face afaceri profitabile cu ghetoul. Într-o seară, chiar după rondul supraviețuitorilor, s-au pus în mișcare și au ajuns repede în fața unui puț de mari dimensiuni, camuflat cu abilitate, săpat în curtea din spate a unei case pe jumătate dărâmate, în vecinătatea unui cimitir străvechi, vestit pentru zvonurile care circulau pe seama lui. Aici îi aștepta un homuncul perfect nictalop care i-a băgat imediat într-o nacelă, a apăsă pe butonul unei sonerii, a manevrat două leviere și iată că vehiculul a început să coboare vertiginos în pântecul pământului. După vreo zece ore, după o mie de ocoluri printr-un furnicar ciclopic, trecând pe sub fortificații și pe sub câmpul minat, au ieșit la suprafață, în ghetoul zis al Renegaților, cel mai întins din țară – credincioșii mai sensibili leșinau numai la auzul acestui nume, iar autoritățile făceau crize de isterie. Era dimineața și soarele strălucea deasupra ghetoului. Enclava se întindea pe mai multe sute de *șabiri* pătrați, la sud de Qodsabad, dincolo de locul numit „Cele șapte surori ale dezolării“, un lanț

de șapte mameloane strâmbe și prăpăstioase care se învecinau cu cartierul lui Ati. Renegații, cărora lumea le zicea regiși, își numeau propria lume Hor, și pe ei horși (care se pronunță *hur*). Koa considera că vocabulele cu pricina țineau de declinarea lui *hu*, cuvânt aparținând dialectului *habile*, un idiom antic pe care încă îl mai balmăjeau vreo câteva zeci de vorbitori în hinterlandul de la nord de Qod-sabad și pe care Koa îl studiasse puțin. *Hu* sau *hi* însemna ceva de genul „casă“, „vânt“, ba chiar „mișcare“. Hor ar fi fost deci casa deschisă ori teritoriul libertății, iar horșii, locuitorii libertății, oameni liberi ca vântul sau oameni ce se lăsau în voia vântului. Koa își amintea că aflase de la un bătrân indigen *habile* că îndepărtații lui strămoși se închinau la un zeu numit Horos sau Horus, pe care și-l reprezentau ca pe o pasăre, ca pe un vultur imperial, imaginea ființei libere ce zboară în bătaia vântului. Cu vremea și cu erodarea lucrurilor, Horos a devenit Hors, care a dat Hor și *hu*. Numai că omul respectiv nu știa de ce în acele timpuri șterse din memorie cuvintele puteau avea două silabe, precum *Horos*, ba chiar trei, precum *ha-bi-le*, dacă nu chiar patru sau mai multe, până la zece, pe când în ziua de azi toate limbile vorbite în Abistan (clandestin, e cazul să o reamintim) nu cuprindeau decât cuvinte de o silabă, cel mult două, inclusiv *abilimba*, limba sfântă cu ajutorul căreia Yölah așezase Abistanul pe planetă. Dacă i-o fi dat cuiva prin minte că, odată cu trecerea timpului și evoluția civilizațiilor, limbile aveau să se lungească, să-ți îmbogățească semnificațiile și silabele, iată că se întâmpla exact pe dos: se scurtaseră, se diminuaseră, se redusaseră la câteva serii de onomatopee și de exclamații, de altfel și acestea prea sărace, care sunau ca niște strigăte și răgete primitive, care nu-ți permiteau absolut deloc să dezvolți gânduri complexe și nici să ai acces, pe această cale, la universuri superioare. La sfârșitul sfârșiturilor va domni o tăcere apăsătoare, ducând întreaga povară a

lucrurilor dispărute de la începutul lumii și pe aceea încă și mai chinuitoare a lucrurilor care nu au mai apucat să vadă lumina zilei din lipsa cuvintelor potrivite pentru a le numi. Aceasta a fost o reflecție pasageră, inspirată de atmosfera haotică a ghetoului.

Chiar dacă nu ține de subiect, ar trebui spuse câteva cuvinte pentru Istorie: se povesteau multe despre ghetouri și contrabandă. Se dorea ca totul să pară încurcat pentru a împiedica orice acțiune. Se zicea că în spatele Ghildei se profila umbra Onorabilului Hoc de la Dreapta Frăție, director al Departamentului pentru Protocol, Ceremonii și Comemorări, un personaj important care administra, superviza și stabilea ritmul vieții în întreaga țară, precum și a fiului său, Kil, cunoscut ca unul dintre cei mai întreprinzători comercianți ai Abistanului. În anumite medii se zvoinea chiar că ghetourile ar fi fost creația Aparatului. Teza era că un regim absolutist nu ar fi putut exista și nu s-ar fi putut menține decât dacă ar fi controlat țara până în cele mai intime gânduri ale ei, lucru irealizabil întrucât, în pofda a tot ce s-ar putea inventa în domeniul controlului și al repressiunii, într-o bună zi un vis va reuși să prindă contur și apoi să evadeze, iar atunci va lua naștere o opoziție acolo unde te-ai aștepta mai puțin, întărită în lupta clandestină, iar poporul, care, în mod firesc, își îndreaptă simpatia către cei care combat tirania, o va susține în momentul în care victoria i se va părea o ipoteză credibilă. Pentru a-și conserva absolutismul puterea o va lua înainte și va crea ea însăși respectiva opoziție, apoi o va susține prin adevărați opozanți pe care tot ea îi va naște și îi va forma, la nevoie, și cărora le va induce preocuparea de a se apăra de propriii lor opozanți, ultrași, disidenți, locotenenți ambițioși, prezumtivi moștenitori grăbiți să încheie socotelile, care vor țâșni de peste tot, ca prin minune. Câteva crime cu autor necunoscut, ici și colo, vor ajuta la întreținerea mașinii de război. A fi propriul

tău dușman este garanția victoriei în fața oricăror lovituri. Cu siguranță, operațiunea era greu de pus la punct, însă, odată pornită, va continua să meargă mai departe de la sine, toți vor crede în ceea ce le va fi dat să vadă și nimeni nu va scăpa de sub imperiul suspiciunii și al terorii. Și astfel, mulți își vor pierde viața în urma unor lovituri care îi vor lua pe nepregătite. Pentru ca oamenii să creadă și să se agațe cu disperare de credința lor este nevoie de război, de un război adevărat, care face foarte mulți morți, care pare că nu se mai termină, și de un dușman care ori este invizibil, ori este peste tot și nicăieri.

Dușmanul absolut împotriva căruia Abistanul ducea război sfânt după război sfânt încă de la Revelație avea deci o vocație și mai importantă, căci permisesse religiei lui Yölah să ocupe cerul și pământul, cât erau ele de întinse. Nimeni nu-l văzuse vreodată, dar, cu toate acestea, exista și în realitate, și teoretic. Dacă avusesse chip, nume, țară, graniță comună cu Abistanul, asta fusese în timpurile întunecate de dinaintea Revelației. Cine să fi știut din ce era alcătuit? *ȘtiF* relatează în fiecare zi despre acest război prin comunicate impresionante, pe care oamenii le citeau și le comentau cu lăcomie, însă, cum abistanezii nu plecau niciodată din cartierele lor, iar țara nu avea hărți pe care să poată fi localizate zonele de luptă, unora li s-ar fi putut părea că respectivul război nu e ceva real decât în comunicatele din *ȘtiF*. Era frustrant, dar pomul se cunoaște după fructe, așa că realitatea războiului le apărea prin monumentele comemorative care se ridicau peste tot, amintind de marile bătălii și având înscrise numele soldaților căzuți ca martiri. Numele celor dispăruți, cărora, uneori, li se descopereau cadavrele ici și colo, în câte-o râpă, râu, cimitir, erau afișate la primării și *mockbasuri*. Bilanțul era groaznic și spunea multe despre dragostea poporului față de religia sa. Prizonierii aveau o soartă dureroasă, se credea că armata se aduna în taberele ei, unde cei prinși erau uciși pe loc. Negustorii povesteau

că zăriseră pe drumuri cohorte nesfârșite formate din captivi, ce se îndreptau către cutare ori cutare dintre aceste destinații. Ati putea depune și el mărturie că văzuse soldați strangulați, aruncați prin prăpăstii și, pe drumul de întoarcere, spectacolul înfiorător al unei coloane fără sfârșit de prizonieri târați de o brigadă motorizată a armatei.

Nimeni nu se îndoia că soldații abistanezi capturați de Dușman aveau și ei aceeași soartă. Întrebarea care nu le dădea pace era următoarea: unde oare i-ar fi putut duce Dușmanul și cum reușea să acționeze atât de discret?

Războiul Sfânt avea tare multe mistere.

Ghetoul și Renegații erau, în schimb, realități concrete și doar la asta foloseau, la controlul strict al credincioșilor în viața lor de zi cu zi. Pentru a păzi cum se cuvine cotețul cu găini trebuie să ai o vulpe prin preajmă. Dezordinea care domnea acolo era, de fapt, o formă de apărare și se dovedea a fi atât de bine pusă la punct, încât nu băga de seamă nimic. Puteai, fără a fi șicanat de Civici, să arzi gazul pe stradă, să oprești pe câte cineva și să stai la taclale, să-ți scoți *burnisul*, să uiți de ora rugăciunii, să intri într-unul dintre acele locuri cu umbră și zgomot, necunoscute în Abistan, unde pentru un *didi* sau un *ril* și se ofereau băuturi calde precum *ruful* sau *likul*, ori excelente băuturi reci, dintre care unele, foarte apreciate de consumatori, ca *zitul*, îți puteau arde vederea sau creierul. În aceste locuri exista mereu, în fund, dincolo de o grămadă de coșuri și de saci ori de o perdea jengoasă, un coridor sau o scară îngustă și întunecoasă care te puneă pe gânduri, întrebându-te unde ar fi putut duce.

Poate că aceste libertăți nu foloseau la mare lucru, dar erau extrem de atrăgătoare. Uluitor era faptul că regșilor, care se bucurau de o atât de mare autonomie în harababura lor, le plăcea să se ducă la Qodsabad, Ur conform terminologiei lor toponimice, pentru a-și expune produsele și obiectele vechi, foarte apreciate de notabilități, și a aduce în schimb

hrană pentru familii. Și ei o luau tot prin tunelurile Ghildei și plăteau călăuze. Aparatul îi vâna fără milă și era de la sine înțeles că persoanele prinse aveau să-și afle sfârșitul pe stadion, în joia următoare, după Marea Rugăciune. Execuția era un spectacol pe cinste, care deschidea festivitățile. O poliție specială, Antiregși, fusese creată în vederea acestui scop, poliție care știa să recunoască acele fantome, să le urmărească și să pună mâna pe ele, după cum se cuvenea. Se constatare că aceste ființe despărțite de viața sălbatică și de tâlhărie reacționau mult mai puternic decât drept-credincioșii prea încorsetați de obișnuințele extrem de numeroase și de severe. Lucrul acesta nu se spunea, căci ar fi distrus o legendă și ar fi adus atingere securității statului, dar se părea că Veii, a căror putere era infinită, nu puteau identifica semnătura mentală a regșilor, care se confunda cu a liliecilor, ale căror unde ultrasonice foarte puternice saturau radarul Veilor și îl ardeau. Ba mai rău, fluxul mental al regșilor, dacă era îndreptat contra unui Veu, îi putea provoca sângerări dure-roase, în orice caz umilitoare pentru niște ființe atât de sensibile emoțional, reputați maeștri ai invizibilității, ubicuității și telepatiei. Acestea erau însă doar presupuneri, subiecte de conversație, întrucât nimeni nu văzuse vreodată vreun Veu și încă mai puțin unul căruia să-i curgă sânge din nas sau din urechi. Fapt este că nevinovatele chiroptere făceau periodic obiectul unui masacru uriaș, la care populația participa activ pentru a elibera cerul de undele lor, atâta doar că natura le înzestraseră cu o altă aptitudine remarcabilă: se reproduceau fulgerător. Așadar, în amurg, când micii vampiri se trezeau și plecau la vânătoare, ieșeau și horșii din ghetou și inundau Qodsabadul, unde erau așteptați de complici și de clienți, pentru a se întoarce acasă în zori, când liliecii ghiftuiți se întorceau și ei în grole lor. Este de înțeles de ce horșii veneau acest animal.

Armata își avea rolul ei în exterminarea regșilor, artileria, elicopterele vechi și dronele bombardau în mod regulat

ghetoul, mai ales în timpul marilor comemorări, când populația Qodsabadului, adunată în *mockbasuri* și pe stadioane, era ațâțată la maximum. Și despre asta se spuneau tot soiul de lucruri: elicopterele armatei își aruncau încărcătura la întâmplare, pe terenuri virane mai degrabă decât în centrul ghetoului, unde se găseau locuințele și adăposturile, bombe și obuzele nu ar fi fost încărcate după normative cu praf de pușcă și ar fi făcut doar zgomot, răniți și câțiva morți, dar nimic mai mult etc., nu formulările lipseau. Explicația era că Ghilda milita pentru distrugerea simbolică a regșilor, conform spiritului de blândețe exprimat de *Gkabul*. Desigur că existau pe acolo creaturi abominabile, păgâne și murdare, dar și clienți buni, prizonieri practic ai oribilelor ghetouri, a le apăra viața nu era deci ceva rău – pleda Ghilda prin toate locurile pe unde se știa ascultată. Între comerț și religie înțelegerea este întotdeauna posibilă, fiindcă nu merge una fără cealaltă. Iar de aici nu mai era decât un pas până la a conchide că Ghilda se tocmea cu șefii armatei și îi avertiza pe regși despre raidurile care se pregăteau împotriva lor. Ecuația era complexă: Abistanul avea nevoie de regși pentru a supraviețui, după cum avea nevoie să-i ucidă pentru a exista.

Ghetoul din Qodsabad avea un farmec al lui chiar dacă era într-o stare înfiorătoare, nici o clădire nu mai stătea în picioare, păduri de cârje și de atele adunate aiuritor mențineau cu greu echilibrul. Peste tot se vedeau mormane de moloz ce vorbeau despre proaspetele prăbușiri sau despre altele mai de demult, și în ambele cazuri despre nedrepte nenorociri. Copii zdrențăroși se jucau cățărându-se și scormonind printre dărâmături sperând că vor da peste ceva de vânzare. Mizeria își găsisse acolo regatul, în multe locuri gunoaiile se îngrămădeau până la înălțimea acoperișurilor, în altele formau un covor gros în care te cufundai până la genunchi. Mormanele întrecuseră orice limită de multă vreme, nu mai puteau fi nici evacuate, nici arse (ghetoul ar fi dispărut

atunci în fum cu tot cu populația sa), așa că se strâneau în aer liber, luate pe alocuri de vânt, și astfel ghetoul se ridica pe propriile-i dejecții și grămezi. Întunericul domnea peste tot, zi și noapte. În absența curentului electric, efectul sinistru era sporit de blocaje, de îngustimea străzilor, de urbanismul haotic, distrugerii, mugetul alarmelor, bombardamentele neașteptate, orele grele petrecute prin adăposturi și tot ce mai prolifera prin orașele asediate. Toate acestea întunecau viața și o înfrânau. Totuși, nu conta, exista vitalitate, o cultură a rezistenței, o economie a descurcăreților, o mică lume care se mișca neobosită, găsindu-și metodele de a supraviețui și de a spera. Viața nu se scurgea de la sine, ci căuta, se agăța de orice, inventa, înfrunta tot soiul de provocări și o lua de la capăt atât cât era omeneste posibil. S-ar fi putut spune multe despre ghetou, despre realitățile și misterele sale, despre atuurile și viciile lui, despre drame și speranțe, dar lucrul cu adevărat extraordinar, niciodată vizibil în Qodsabad, era acesta: prezența femeilor pe străzi, recunoscutibile ca fiind femei, și nu umbre fugare, așadar nu purtau nici măști, nici *burniqaburi* și, evident, nici bandaje pe sub cămăși. Mai mult, erau libere să se miște, îndeletnicindu-se cu treburile zilnice chiar și pe stradă, în ținute neglijente, de parcă ar fi fost la ele acasă, făceau comerț la piață, participau la apărarea civilă, munceau cântând, tăifăsuiau în pauze și se bronzau sub soarele anemic al ghetoului, întrucât se îngrijeau de aspectul lor. Ati și Koa au fost atât de impresionati în clipa în care o femeie s-a apropiat de ei pentru a încerca să le vândă ceva, încât au lăsat privirile în pământ și-au început să tremure din toate încheieturile. Asta era pur și simplu viața dată peste cap și nu știau cum să se poarte. Dându-și seama de unde veneau, fiindcă stângacii ăștia din Abistan nu știau să vorbească decât în *abilimbă*, femeile le vorbeau în dialectul lor, o bălmăjeală suierătoare, însoțindu-și cuvintele cu gesturi precise, agitând într-o mână obiectul de vânzare, cu cealaltă indicând pe degete numărul de *rili*

care ar fi trebuit numărați pentru a-l cumpăra, aruncau priviri sарcastice celor din jur ca și cum ar fi cerut aplauze. Întrucât conversația nu putea merge mai departe, Koa epuizându-și stocul de dialecte prinse din zbor în timpul călătoriilor lui lingvistice prin mahalalele devastate, cei doi prieteni au cumpărat ce s-a putut, evitând ulterior să se lase abordați de femei și cu atât mai puțin de puștii care se pricepeau să jumulească fraierii mai repede decât le-ar fi luat mamelor lor să taie gâtul unui pui.

Limba sfântă era înțeleasă în ghetou numai de câțiva regși care negociau cu reprezentanții Ghildei și obișnuiau să treacă în Qodsabad pentru micile operațiuni de contrabandă. Numai că tot ce știau se limita la lexicul comercial exprimat prin cifre și gesturi. Marea masă nu pricepea o iotă, limba sfântă nu exercita nici un efect asupra regșilor, chiar dacă le-ai fi turnat întreg *Gkabalul* în urechi. S-ar înțelege de aici că nu acționa decât asupra credincioșilor? Așa ceva nu e admisibil, *Gkabalul* este universal, iar Yölah este stăpânul universului în deplinătatea lui, după cum Abi îi e unicul Trimis pe pământ. Surdul este cel care nu aude.

Am păstrat pentru sfârșit, întrucât e înspăimântător chiar și pentru credincioșii liberi de prejudecăți (dubitativi, să zicem), faptul că zidurile erau acoperite de graffiti desenate cu un cui, cărbune sau... ce oroare, cu excremente umane, care-și băteau joc de Abistan, de credințele și de practicile de acolo, toate scrise într-una dintre limbile folosite în ghetou. Nu lipseau nici desenele obscene, care vorbeau de la sine. Pe alocuri, graffitiurile de pe pereți erau în *habile*, idiom pe care Koa îl putea descifra, blasfemii în stare pură: „Moarte lui Bigaye“, „Bigaye e un bufon“, „Bigaye, regele orbilor, sau prințul tenebrelor?“, „Abi = Bia!“ (în *habile*, *bia* avea sensul de: „șobolan purtător de ciumă“ sau „om sucit“ (*sic!*)), „Trăiască Balis“, „Balis va învinge“, „Balis erou, Abi zerou“, „Yölah e vânt“. Ati și Koa se străduiau să uite cât mai repede

astfel de orori, căci existența acestei amintiri avea să fie semnalată Veilor imediat ce se vor fi întors în Qodsabad, sonarele acestora aveau să-i descopere pe loc. Prietenii noștri tremurau de frică.

Locuitorii Qodsabadului erau convinși că în acest ghetou al morții se ascundea Balis de când Yölah îl alungase din ceruri. Cea mai mare spaimă a abistanezilor, în primul rând a celor din Qodsabad, era că Balis și armata lui vor scăpa din ghetou și se vor răspândi pe pământul sfânt al Abistanului. Sigur că nu-i vor putea face nimic lui Abi, care se bucură de înalta protecție a lui Yölah, fără a mai pune la socoteală invincibila lui Legiune, însă vor pricinui mult rău oamenilor de rând. Până la urmă, aveai impresia că toate aceste trupe din jurul ghetoului, toate controalele și așa-zisele bombardamente făcute să masacreze, fără a uita de ridicola blocadă, urmăreau mai mult să liniștească bunul popor al Abistanului decât să împiedice revărsarea regșilor peste Qodsabad. Aparatul stăpânea arta de a face un lucru în locul altuia, lăsând să se creadă că realitatea era exact invers.

Să ne amintim că ideea lui Ati și Koa era să înțeleagă ceva din lucrurile confuze de care le erau pline capetele: *ce legătură este între religie și limbă? Poate fi concepută religia fără o limbă sfântă? Ce e mai întâi, religia sau limba? Ce face dintr-un om un credincios: cuvântul religiei sau muzica limbii? Religia își construiește un limbaj special din nevoia de sofisticare și de manipulare mentală, sau limba, atingând un nivel ridicat de perfecționare, își inventează un univers ideal și fatalmente îl sacralizează? Este întotdeauna valabil postulatul conform căruia „Cine are o armă sfârșește prin a o folosi“? Altfel spus, este intrinsec direcționată religia către dictatură și asasinat? Numai că nu era vorba despre o teorie generală, căci întrebarea precisă suna astfel: *oare abilimba a creat Gkabalul, sau invers?* Simultaneitatea era de neînchipuit,*

oul și găina nu apar în același timp, unul trebuie să fie înaintea celuilalt. În cazul dat, nu putea fi vorba despre întâmplare, totul în istoria *Gkabulului* arată că în momentul zero a existat un plan ale cărui ambiții erau în creștere. Alte întrebări: *ce se poate crede despre limbile vulgare, ce inventaseră și cine le crease? Știința și materialismul? Biologia și naturalismul? Magia și șamanismul? Poezia și senzualismul? Filozofia și ateismul? Și ce înseamnă toate acestea? Știința, biologia, magia, poezia, filozofia au vreo legătură cu subiectul? Nu au fost ele în egală măsură proscrise de Gkabul și ignorate de abilimbă?*

Și-au dat seama că preocuparea lor, pe lângă faptul că era inutilă și neliniștitoare, mai era și periculoasă. Dar ce poți face atunci când nu ai nimic de făcut decât lucruri inutile și zadarnice? Și inevitabil periculoase.

Și cu siguranță așa și era, și-au zis atunci când s-au găsit iarăși, la o sută de *siccas* sub pământ, în labirintul ciclopic al galeriilor subterane și, câteva ore mai târziu, în casa veche, prăbușită, de la marginea cimitirului, la sud de „Cele șapte surori ale dezolării“, în momentul în care cucuvelele și liliecii răspândeau în tăcere pe cer umbre fugare. În asemenea situații, în crepusculele cenușii și reci, lumea întreagă pare a se afla în pericol de moarte iminent.

Întoarcerea în lumina Qodsabadului a însemnat ușurare, angoasă și o mare mândrie. Pe de o parte, cazul era banal: cei doi prieteni dăduseră o fugă până în ghetou, lucru pe care agenții Ghildei îl făceau zilnic pentru a-și încasa beneficiile, pentru a înregistra noile comenzi și, în trecere, pentru a tachina pământul renegaților, tot așa cum, din celălalt sens, micii contrabandiști din ghetou veneau zilnic în Qodsabad pentru a-și desface marfa și a mai fura ceva găini. Pe de altă parte, cazul era unul extraordinar, Ati și Koa depășiseră în timp și spațiu bariera, frontiera interzisă, trecuseră

din lumea lui Yölah în cea a lui Balis, și asta fără ca cerul să se prăbușească peste ei.

Cel mai greu pentru cei doi, și la lucru, și în cartier, avea să fie să se comporte normal și să reușească să păcălească judecătorii de la Inspecția Morală și pe Civici, deși totul în ei, felul de a fi, de a respira, trăsnea de acum a Greșală. Li se impregnase în *burnisuri* și în sandale mirosul unic și de neînălăturat al ghetoului.

Din odiseea în lumea interzisă aduseseră cu ei patru lecții răvășitoare: 1) Sub zidurile care despărțeau zonele se întindeau tuneluri care le legau. 2) Ghetourile sunt locuite de ființe umane născute din ființe umane. 3) Frontiera este o erezie inventată de credincioși. 4) Omul poate trăi fără religie și poate muri și fără ca un preot să fie prezent.

Răspunsul a fost pus în legătură cu o străveche enigmă: cuvântul Bigaye, care produsese un asemenea șoc atunci când fusese descoperit mângălit de o mână necuviincioasă pe unul dintre cele zece miliarde de postere ale lui Abi, fixate pe pereții din Abistan, era folosit în mod curent în ghetou. Vinovatul era cu siguranță un reg, care, înainte de a se întoarce acasă, ținuse să lase o urmă a infiltrării lui în Abistan. Omul arestat și executat fusese fără îndoială un biet anonim ridicat la întâmplare de pe stradă. Prin comparație, Koa a înțeles că Bigaye era un cuvânt dintr-un argou provenit din *habile*, care însemna ceva de genul „Marele frate“, „Bătrânul șnapan“, „Bunul tovarăș“, „Marele șef“. Expresia „Big Eye“, folosită conform decretului Dreptei Frății, nu era prin urmare corectă, în orice caz nu exista în nici una dintre limbile din Abistan sau din ghetou, dar era posibil să fi avut vreo legătură cu o limbă străveche dintre cele care s-au stins pe vremea Șarului, cel dintâi Mare Război Sfânt, când dispăruseră în întregime populațiile din nord, ostile *Gkabulu-lui*. Ati dedusese de aici că textul gravat în piatră, deasupra podului mobil de la sanatoriu, fusese scris în respectiva

limbă, întrucât fortăreața data din acea vreme, dacă nu chiar de mai înainte, și că simbolul „1984” indica poate altceva decât o dată. La drept vorbind însă, ar fi fost imposibil să ajungă la o concluzie, deoarece noțiunea de dată, precum și aceea de vârstă erau inaccesibile abistanezilor pentru care timpul este unul singur, indivizibil, imobil și invizibil, începutul e totuna cu sfârșitul, și sfârșitul cu începutul, iar astăzi este tot astăzi. Totuși, exista și o excepție: 2084. Acest număr era prezent în toate mințile ca un adevăr etern, deci ca un mister intangibil, dar atunci, existând un 2084 în imobilitatea imensă a timpului, el și numai el, cum ai putea să plasezi în timp ceea ce este veșnic? Măi să fie, chiar n-avea nici cea mai mică idee!

Ati și Koa și-au spus, în taină, că într-o bună zi ar trebui să se întoarcă în ghetou pentru a afla mai multe.

CARTEA 3

În care apar noi semne pe cerul Abistanului, adăugând noi legende Legendei, miracol care l-a incitat pe Ati să întreprindă încă o călătorie marcată de mistere și de nenorociri. Prietenia, dragostea, adevărul sunt resorturi puternice, care te ajută să mergi înainte, dar ce pot face ele într-o lume guvernată de legi neomeneste?

Vestea a venit ca un trăsnet, străbătând cerul adormit al Abistanului. Ce nebunie, același lucru întors la ne-sfârșit pe toate fețele! Informația a făcut de o mie de ori înconjurul țării într-o biată săptămână ce are numai șapte zile, cu ajutorul *nadirelor*, al jurnalelor, al lui *ȘtiF*, al *mock-bișilor* mobilizați douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru, ca să nu mai vorbim de crainicii care nu-și menajau nici gâtleurile și nici megafoanele. La ordinul lui Abi, Onorabilul Duce, Mare Comandant al Dreptei Frății, a decretat patruzeci și una de zile de neîntreruptă bucurie. Gigantice rugi colective și ceremonii închinat divinității au fost organizate pentru a-i mulțumi lui Yölah pentru minunatul prezent pe care-l dăruise poporului său. S-a lansat o subscripție publică pentru a-i aduce drept ofrandă un preafrumos sipet, obținându-se astfel, în numai o săptămână, echivalentul întregului buget de stat. Oamenii ar fi dat chiar și mai mult, dacă un decret guvernamental nu le-ar fi cerut cumpătare, căci trebuia să mai rămână puțin și pentru celelalte.

Dacă înlăturai tot ceea ce vocile instituționalizate adăugaseră informației pertinente, adică mai multe mii de pagini explicative în presa scrisă și sute de ore de docte comentarii prin *nadire*, dădeai de miezul chestiunii: *fusesse descoperit un nou loc sfânt de primă importanță!* După câteva lucrări neînsemnate, finanțate prin subscripție, acesta avea să fie deschis

În scurt timp pentru pelerinaj, se anunța într-un mod răsunător, dând naștere unui val de entuziasm popular și unei mișcări considerabile în domeniul afacerilor. Se vehicula uluitoarea cifră de douăzeci de milioane de penitenți încă din primul an, treizeci în al doilea și câte patruzeci în următorii. Se rezervau locuri pentru viitorii zece ani. Înflăcărarea cuprinsese totul, oamenii se agitau, prețurile o luaseră razna, mai ales cele ale *burnisurilor*, desagilor, bocancilor și toiegeilor, penuria devenea amenințătoare. Era pe cale să se ivească o nouă eră.

Și asta nu era tot: istoricii religiei, doctorii în Drept și Marii *Mockbiși* urmau să aibă mult de lucru în deceniile următoare, își ascuteau deja penele și strângeau hârtie, fiindcă era nevoie să rescrie istoria Abistanului și a *Gkabulului*, să-și revizuiască discursurile fondatoare, și chiar să retușeze capitolele Cărții Sfinte. Abi însuși recunoscuse că memoria lui putea da greș, doar ducea o viață atât de trepidantă, atât de complexă, avea în grijă o întreagă planetă, iar Yölah era deosebit de pretențios.

Noul loc sfânt nu era unul oarecare, căci prezenta elemente inedite și schimba unele perspective. Un exemplu printre multe altele: în versiunea obișnuită a *Gkabulului*, Qodsabad era centrul Istoriei, or, adevărul era altul, Qodsabadul nu existase înainte de Revelație, pe acele meleaguri se ridica un megalopolis numit Ur, actualul ghetou al orașului, iar Abi locuia în altă regiune. Abia mai târziu, adus de treburi comerciale, a venit să se stabilească în Ur. Noua versiune a Cărții Sfinte trebuia să integreze faptul că Abi se ascunsese timp de mai mulți ani în miraculosul cătun, după ce fugise din Ur, amenințat fiind de conducătorii orașului corupt, închinat lui Balis și Dușmanului. În acele vremuri, Balis se mai numea Șeitan, iar Dușmanul nu era decât un dușman oarecare, nu avea încă aura mitică din prezent, fiind un conglomerat de popoare degenerate și barbare ale căror pământuri se chemau Înaltele Regiuni Unite ale Nordului,

Lig în *abilimbă*. Poate că ar fi fost de-ajuns să aștepte să dispară de la sine, sfârșitul lor oricum ar fi fost extrem de trist, numai că purtau în ele răul care ar fi putut aduce atingere și perverti drept-credincioșii. Exact în acel sat, ducând o viață nouă modestă, Abi a început să audă și să facă auzit mai departe mesajul unui nou zeu, Yölah, care pe vremea aceea se numea Dumnezeu. Mesajul său era luminos și se putea rezuma la un slogan: „Dumnezeu e totul și totul e în Dumnezeu“. Era un minunat mod de a spune că nu exista alt zeu în afară de Dumnezeu. Să ne amintim că Abi însuși purta un alt nume, nu se știe care, atunci când și l-a preschimbat în Abi, care înseamnă Părintele iubit al credincioșilor, și asta în clipa în care Dumnezeu l-a recunoscut drept unic fiu al său și ultim mesager.

Abia atunci când recolta de prozeiți a atins un număr suficient de mare pentru a declanșa o reacție în lanț, care avea să pulverizeze vechea lume, și-a relevat Dumnezeu numele: Yölah, cel prin care domnește dincolo de veșnicie. Și tot în satul acela, într-o noapte, într-o străfulgerare de lumină, l-a învățat pe Abi limba sfântă prin care avea să adune oameni împrăștiți în întreaga lume, pentru a-i conduce pocăiți și recunoscători pe calea *Gkabulului*. L-a mai învățat și că doar credința nu e de-ajuns, oricât de intens ar fi focul tot se stinge la un moment dat, iar oamenii sunt slabi, trebuie cucerii la fel cum șerpilor vrăjesc și trebuie păziți, or, pentru așa ceva este nevoie de o limbă puternică și rezistentă în lucrarea ei hipnotică. Abi a adăugat două sau trei invenții proprii și a botezat acea limbă *abilimbă*. Apoi i-a verificat puterea asupra tovarășilor lui: după numai câteva lecții, bieții păcătoși, înspăimântați că Dumnezeu există și îi vede, s-au transformat în lideri nemaipomenit de carismatici, jonglând cu retorica și cu șiretenia războinică. Koa făcuse și el experiența cu copiii dintr-un cartier mărginaș ruinat și obținuse același rezultat fulgerător, micii ignoranți erau de nerecunoscut după numai o lună de școală. „*Cu ajutorul limbii sfinte, adepții mei*

vor fi învingători până la moarte și nu vor avea nevoie de nimic mai mult decât de cuvintele lui Yölah pentru a stăpâni lumea. Cum au făcut din tovarășii mei conducători de geniu, vor face din ei și soldați de elită, iar victoria va veni imediat, totală și definitivă”, spune el, după cum se relatează în Cartea Sfântă, titlul 5, capitolul 12, versetul 96 și următoarele. Din acel sat, cu doar un embrion de armată, a pornit Șarul, cel dintâi Mare Război Sfânt al *Gkabulului*. Te-ai fi putut întreba cum de Abi uitase tocmai acel refugiu care a hotărât cariera lui și viitorul omenirii, numai că nimeni nu făcea asta, Abi era Trimisul, iar Yölah îl inspira în orice împrejurare.

Mai târziu, când Abi a înființat Dreapta Frăție, transformând-o în cabinet și în instanță supremă a statului, mai presus de toate instituțiile religioase și guvernamentale, a instituit *abilimba* ca limbă oficială universală, decretând orice alt idiom de pe întreaga planetă ca fiind o sălbăticie și un sacrilegiu. Istoria nu spune cine a înființat Aparatul, ce rol are și ce loc ocupă pe eșichier și cine îl conduce, aceia care au cercetat nu au ajuns la nici un rezultat și nu au mai insistat.

Onorabilul Rob, purtător de cuvânt al Dreptei Frății și responsabil al comunicării cu Abi, a explicat prin presă și într-un discurs cu totul emoționant ținut la Marea Mockba din Qodsabad că iubitul Trimis era cu adevărat convins că satul care îl primise frățeste, luându-și riscuri enorme, ținând cont de cât de periculos era ce se întâmpla în Ur, fusese distrus într-unul dintre Războaiele Sfinte și ras de Dușman de pe fața pământului, iată de ce nu a suflat o vorbă până anul acesta, când un înger al lui Yölah l-a vizitat în vis pentru a-i arăta că satul cel bun era în același loc, în picioare, și că încă mai păstra aroma suavă a trecerii lui pe acolo. Uluit de indulgența divină, Abi a ordonat degrabă o misiune de recunoaștere. Și, într-adevăr, satul era chiar în locul respectiv, așa cum i se arătase în vis, cochet, scăldat într-o lumină supra-

naturală. Abi a plâns când i s-a proiectat filmul realizat acolo și când a recunoscut umila locuință pe care locuitorii i-o pusese la dispoziție și extrem de modesta *mockba*, ciudată prin aerul ei păgân, pe care o construiseră bucuroși, după ce el îi convertise la *Gkabul*. În entuziasmul său, l-a grăbit pe Onorabilul Hoc să ordone Ministerului Sacrificiilor și Pelerinajelor să facă tot posibilul pentru ca merituozii credincioși să poată vizita cât mai repede binecuvântatul sat, pentru a se bucura și ei.

Onorabilului Dia, misteriosului Dia, membru atât de influent al Dreptei Frății și șef al Departamentului pentru anchete asupra miracolelor, i-a cerut să facă toate investițiile cuvenite pentru a dovedi că starea de conservare a satului ținea de minune, iar acest fenomen era legat de faptul că Abi petrecuse un timp acolo. Ceea ce Dia a și făcut negreșit. Credincioșii, în unanimitate, au recunoscut miracolul și au solicitat omologarea acestuia. Strada abistaneză și-a demonstrat încă o dată infailibila îngăduință. Ca semn de recunoștință, Abi i-a acordat lui Dia titlul de „Onorabil printre Onorabili” și concesionarea ereditară a pelerinajului în acest loc sfânt. Ceilalți Onorabili și-au arătat imensa lor bucurie, iar el a câștigat astfel teren și a impus revizuirea tuturor alianțelor, drept care lumea Dreptei Frății și a Aparatului a fost, din acel moment, fie pentru, fie contra lui Dia.

Ca încununare a festivităților s-a trecut la executarea câtorva mii de prizonieri – renegați, canalii, desfrânați, inși nedemni. Închisorile și lagărele au fost golite și s-a organizat o interminabilă defilare pe străzi, pentru ca poporul să poată lua și el parte la holocaust. Marele *Mockbi* al Marii Mockba din Qodsabad a inaugurat sfântul carnagiu, sub ochiul concupiscent al camerelor de luat vederi, tăind cu mâna lui gâtul unui bandit sinistru, hirsut și zdrențăros, descoperit într-un azil. Nefericitul avea pielea groasă, așa că bătrânul firav s-a

văzut nevoit să reia operațiunea de vreo zece ori până să ajungă la trahee.

Imediat ce a aflat de descoperirea orașului, Ati a făcut legătura cu situl arheologic unde lucra Nas. Însă nu s-a mirat. Așa cum era relatată de mass-media, povestea nu corespundea decât prea puțin cu ceea ce-i spusese Nas în timpul îndelungatei lor călătorii pe când se întorceau la Qodsabad, știind deci că satul fusese descoperit din întâmplare de către pelerini, nici vorbă de vreun înger care să fi dat de știre: pur și simplu drumul pelerinilor fusese deviat din pricina unor ploi diluviene care inundaseră zone întinse, distruseseră șoselele și indicatoarele, adăugând privilegiștii pustii pericolul. Ocolirea respectivei regiuni îi obligase să treacă prin niște locuri atât de dezolante, că era de neconceput ca niște ființe omenești să se fi oprit cândva pe acolo. Căutând un ungher ferit de vijelie, pentru a se odihni și a-și face rugăciunile, au dat peste sat. Acesta părea viu, zâmbitor chiar, un rid n-avea, ai fi putut crede că locuitorii plecaseră la ceva cumpărături și aveau să se întoarcă îndată. Pocăiții și-au dat repede seama ce se petrece, se găseau într-un sat mort, îmbălsămat parcă, pe care izolarea absolută și climatul uscat îl feriseră de loviturile timpului și ale oamenilor. Era limpede că locuitorii îl părăsiseră în grabă. După anumite semne, mese aranjate, bănci răsturnate în ceea ce părea o *midra*, uși larg deschise, s-ar fi zis că se întâmplase de dimineață, între cea de-a treia și cea de-a patra rugăciune. Când anume? De foarte multă vreme, iată tot ce s-ar fi putut spune, căci plutea în aer ceva ce ținea de antic și de îndepărtat, prin ceea ce au aceste repere spațio-temporale ca nesigur și mistic. Deși poate că senzația de apăsare venea doar din infinita singurătate a locurilor. Nas spunea că, la sosirea în sat, avusese impresia că fusese aruncat într-o altă dimensiune. Pelerinii se hotărâseră să rămână acolo până se potolea furtuna și să profite

pentru a explora surprinzătoarea așezare, iar seara, în jurul focului, și-au amintit vechi legende de mult uitate.

Ajunși în tabără, au povestit, plini de uimire, ce descoperiseră și, pentru a întări cele spuse, au arătat diferite obiecte strânse de prin sit, jucării și alte lucruri mai puțin obișnuite. Însă, măi să fie, ce erau acestea nimeni nu zicea! Cum nu era o problemă ca oricare alta, ofițerul responsabil cu tabăra a confiscat numitele obiecte, a făcut un raport înaintat pe scară ierarhică și, câteva săptămâni mai târziu, o misiune de cercetare de la Qodsabad, condusă de Nas, s-a prezentat la locul cu pricina. O altă misiune, aeropurtată, condusă cu zel de Aparat, trebuia să pună mâna pe toți pelerinii și să-i bage într-o ședință care avea să fie urmată de carantină într-un loc secret. Nici un ziar și nici un *nadir* nu a scris un cuvânt despre caz, despre dispariția misterioasă a locuitorilor satului, despre obiectele ciudate găsite în acel sit sau despre nedreapta izolare a pelerinilor. Comisarul pentru credință, călăuza și gărzile care îi aveau în grijă în momentul părăsirii rutei oficiale au fost aspru pedepsiți, întrucât pelerinajul își avea calea sa consacrată, o anumită lungime și anumite încercări, iar calea ce trebuia urmată cântărea la fel cât scopul propus, locul sfânt, și nici o forță din lumea aceasta nu o putea schimba, nici măcar Abi nu ar fi putut și nici nu ar fi făcut-o.

Așadar, Nas a fost cel dintâi care a examinat obiectele prelevate de pelerini și primul care a intrat în sat. Ceea ce a descoperit l-a pus pe gânduri. Deși Ati l-a bătut la cap mult și bine, Nas a refuzat să mai spună ceva. Cum nu erau prieteni de prea mult timp, nu-și permitea să încalce regula secretului pe care jurase să-l păstreze, impusă de funcția de anchetator al Ministerului Arhivelor, Cărților Sacre și Memoriilor Sfinte. Totuși, într-o seară, în jurul focului, cu privirile pierdute în gol și cu buzele tremurând, a lăsat să-i scape că descoperirea ar fi putut zgudui temelii simbolice

ale Abistanului, caz în care guvernul Dreptei Frății avea să ia măsuri drastice – deportări în masă, distrugeri imense, restricții apăsătoare –, pentru a menține ordinea în inocența ei primordială. Mărturisirea l-a făcut pe Ati să zâmbească, în definitiv un sat nu era altceva decât un simplu sat, o paranteză în deșert, povestea câtorva familii pierdute în drumul spre oraș. Asta este soarta satelor, fie dispar în praful trecerii anilor, fie sunt prinse din urmă de oraș, înghițite dintr-odată, și nimeni nu le plânge prea mult. Numai că Nas subestimase guvernul și nu i-ar fi trecut niciodată prin cap cât de ușor va descoperi acesta soluția ideală: ridicarea satului la rang de loc sfânt, apoi, odată executată manevra, sanctificat și astfel pus în lumină, avea să fie la adăpost de orice privire ipocrită, de orice întrebare care ar fi mirosit a hulire. Sistemul nu se lasă niciodată bulversat de revelarea unui lucru stânjenitor, ci devine mai puternic prin recuperarea aceluia lucru.

La drept vorbind, Nas se gândea la altceva, la destinul dureros care îi aștepta pe martori, sortiți cum erau să dispară unii după alții, și călăuza, și gărzile, și ofițerul răspunzător de tabără, și adjuncții lui. Lăsați de capul lor, pelerinii s-ar fi pierdut în deșert și, peste puțin timp, ar fi pierit. *Nadirele* aveau să relateze tragedia în urma căreia s-ar fi decretat nouă zile de doliu național. Pelerinii au murit ca niște martiri, iar asta e ceea ce contează, se va spune la încheierea ceremoniilor. Și se gândea și la el însuși, martor important care nu doar că văzuse, dar și înțelesese semnificația profundă a celor văzute.

Era inutil să întrebi care era numele satului. Nu se cunoștea – aceasta era, într-adevăr, o pierdere –, fusese șters și înlocuit cu unul abistanez. Dreapta Frăție, reunită în adunare solemnă, l-a botezat Mab, care venea de la *med Abi*, ascunzătoarea lui Abi. Încă de la formarea Abistanului, numele locurilor, al oamenilor și al lucrurilor din epocile ante-

rioare fuseseră suprimate, la fel ca limbile, tradițiile și tot restul, așa suna legea, și nu exista nici un motiv de a face vreo excepție pentru satul acela, cu atât mai mult din moment ce fusese ridicat la rang de loc sfânt privilegiat al Abistanului.

Odată ce a trecut emoția provocată de anunțul descoperirii satului și de explozia de mândrie pentru prietenul său Nas, al cărui nume va rămâne pentru totdeauna legat de acea minune, Ati și-a adus aminte de mai multe lucruri. Și-a amintit că Nas îi spusese că satul nu era abistanez, că nu fusese nici ridicat, nici locuit de abistanezi, erau o mulțime de amănunte care o dovedeau, arhitectura, mobilierul, hainele, vesela. Cele ce păreau a fi o *midra* și o *mockba* erau cu totul altfel concepute decât în Abistan. Documentele, cărțile, almanahurile, cărțile poștale și altele asemenea erau scrise într-o limbă necunoscută. Cine să fi fost oamenii aceia, cărei istorii îi aparțineau, din ce epocă proveneau, cum de sosiseră în Abistan, lumea drept-credincioșilor? Arheologul din el a fost încă și mai uluit de starea de conservare a satului și de absența osemintelor omenesti. Se gândiseră la mai multe ipoteze, dar nici una nu era satisfăcătoare. Prima ipoteză: satul fusese atacat, iar locuitorii lui adunați și deportați Dumnezeu știe unde. Era posibil, însă nu dăduseră peste nici o urmă de luptă sau de jaf; și dacă în bătălie sătenii fuseseră uciși, unde le erau cadavrele? Altă ipoteză: locuitorii plecaseră ei singuri, dar atunci de ce au făcut-o într-o asemenea grabă? Doar liniștea părea să le domine existența.

Ati și Koa au stat multă vreme de vorbă. Nu s-au oprit nici o clipă la ipoteza miracolului, o preferau pe aceea a climatului uscat pentru a explica starea satului și pe aceea, puțin plauzibilă, însă foarte romanescă, ce lămuria absența osemintelor prin posibilitatea ca satul să fi fost încă locuit de câțiva ultimi supraviețuitori. Lucrurile ar fi stat cam așa: dintr-un motiv x, locuitorii au părăsit într-o zi satul; pe drum au pierit ori s-au certat pe unde s-o ia, fapt e că unii dintre

ei, rupți de oboseală și disperați, au făcut cale-ntoarsă și, în casele regăsite, au dus o viață de reclusiune, la cel mai mic pericol ascunzându-se în deșert sau în munți. Auzind în depărtare mulțimea de pelerini sosind în grabă peste ei ca niște ape umflate, bieții naufragiați au strigat s-audă cu toții, de parc-ar fi venit sfârșitul lumii. Dacă așa stau lucrurile, atunci unde-or fi acum, când micul lor port este invadat, ocupat, transformat, păzit ca Sfântul Graal? Au murit oare în deșert? Au dat de vreun mare oraș, cu gândul de a se pierde în mulțime? Fără îndoială, dar ce șansă ar fi avut să păcălească această lume respingătoare și bânuitoare, cum ar fi putut scăpa de administrație, de Civici, de Vei, de spionii Aparatului, de Antiregși, de patrurile armatei, de credincioșii justițieri benevoli, de milițienii voluntari, de judecătorii Inspecției Morale, de *mockbiși* și de supraveghetori, de diverșii denunțatori, de toți acei vecini pe care nici un perete și nici o ușă nu-i descuraja? Naufragiații pierduți în necunoscut știau oare toate aceste lucruri, știau că Bigaye vede totul cu ochiul lui magic și că *nadirele* nu doar difuzau imagini, ci îi și filmau pe cei care se uitau la ele și le captau gândurile? În toate aceste cazuri, finalul era inevitabil, întrucât, cum e ușor de închipuit, nu erau adepți ai *Gkabulului* și vorbeau limbi interzise. Cel mai bine pentru ei și pentru supraviețuirea speciei lor ar fi fost dacă ar fi dat iute de ghetoul cel mai apropiat, în cazul în care mai rămăsese vreunul în regiunea lor. Poate că așa au și făcut, poate descoperiseră un colțișor mult mai izolat decât satul lor și își construiseră acolo un ascunziș invincibil. Ati știa cât de uriașă le era țara și cât de incredibil de lipsită de viață, nimic nu ar fi fost mai ușor decât să te pierzi în ea pe vecie, asta dacă nu ar fi fost norii aceștia de pelerini orbiți de credința lor impetuoasă, care o străbăteau în lung și-n lat.

Aceste gânduri l-au făcut pe Ati să plănuiască să-l viziteze pe Nas la minister, singura adresă pe care i-o cunoștea. I-a

spus și lui Koa, și iată-i pe amândoi proiectând în detaliu vizita. Fiindcă nu ieșiseră niciodată din cartier, lucru interzis de o lege cu atât mai severă cu cât era una nescrisă și nimeni nu îi cunoștea prevederile, habar nu aveau pe unde s-o ia și nici pe cine să întrebe cum se ajunge la acel minister, nu vedeau sub nici o formă cum ar fi reușit să treacă peste obstacolele care aveau să le apară la fiecare colț de stradă. Astfel au realizat că, de fapt, nu cunosc Qodsabadul, nu-și pot închipui cu ce seamănă și nici ce fel de oameni trăiesc în el. Până în acel moment, pentru ei lumea nu era decât o continuare a propriului cartier, or existența ghetoului de necucerit și a satului misterios arătau că Sistemul ascundea fisuri și numeroase universuri tănuite. Pe drumul sanatoriului, Ati observase cât de pustiu era Abistanul, un pustiu apăsător, care părea că vine din murmurele unei multitudini de lumi paralele, făcute să dispară printr-o atotputernică magie. Să fi fost vorba despre spiritul absolutist al *Gkabulului*? Despre gândirea iradiantă a lui Bigaye? Despre suflul purificator al Marilor Războaie Sfinte?

Yölah e mare, iar lumea lui tare complicată.

Mai rămânea de găsit o modalitate de a ieși din cartier și de a ajunge la Ministerul Arhivelor, Cărților Sacre și Memoriilor Sfinte.

Sosise într-un fel vremea bilanțului, Ati și Koa numărau crimele și delictele comise de ei în ultima vreme. Rezultatul nu era strălucit: și dacă luau în considerare numai escapada din ghetou, infernalul ținut al lui Balis și al regșilor, s-ar fi găsit motive să fie trimiși de zece ori pe stadion. Iar aici se puteau adăuga, pentru a pune totul la socoteală, și povestea cu firma-fantomă, intrarea prin efracție, falsul în acte publice, abuzul în funcție, traficul în grup infracțional organizat, tăinuirea și alte mici crime colaterale. Era inutil să spere într-o brumă de înțelegere, primăria, Ghilda, *mockba*, judecătorii de la Inspekția Morală, colegii și vecinii se vor prezenta ca acuzatori înverșunați și vor reclama înșelătoria, lipsa de credință, abjurarea. Pe stadion, mulțimea se va dezlănțui, dorindu-și să calce în picioare cadavrele și să le târască pe străzi până când nu va mai rămâne din ele decât o urmă de carne pe oasele pe care se vor bate câinii. Drept-credincioșii justițiar benevoli își vor face din asta un titlu de glorie și vor dezlănțui în cartier un pogrom care nu se va uita prea ușor.

Cu toate astea, nici o clipă celor doi prieteni nu le trecuseră prin minte gânduri subversive și încă și mai puțin lipsite de credință, pur și simplu își doreau să afle în ce fel de lume trăiau, nu pentru a o combate, ceea ce oricum nu ar fi fost la îndemâna nimănui, fie el om sau zeu, ci pentru a o îndura în cunoștință de cauză și, dacă ar fi fost posibil,

pentru a o vizita. Durerea care poartă un nume este o durere suportabilă, chiar și moartea poate fi considerată un remediu dacă știi să denumești lucrurile. Bine, este adevărat (și o erezie cumplită), cochetaseră cu ideea de a fugi din această lume; act nebunesc, imposibil, căci lumea era atât de întinsă, încât se pierdea în infinit și de câte vieți la rând ar fi fost nevoie pentru a apuca să ieși din ea? Numai că așa stă treaba cu speranța, merge împotriva principiului realității, drept care cei doi au formulat ca postulat adevărul că nu există lume fără de margini, fiindcă în lipsa lor s-ar dizolva în neant, n-ar mai exista, iar dacă se afla pe undeva o frontieră, atunci aceasta putea fi trecută, ba mai mult, trebuia să fie trecută cu orice preț, într-atât era de formidabil cu puțință ca de cealaltă parte să se afle bucata din viață care le lipsea. Dar, Dumnezeu bunătății și al adevărului, cum să convingi credincioșii că nu trebuie să mai insiste în ce privește viața, pentru că ea îndrăgește și alege pe cine vrea ea?

Ati se simțea vinovat pentru că îl trăsesese după el, în himerele lui, pe bunul Koa. Își găsea scuze însă zicându-și că prietenul său era un revoltat înăscut, un aventurier notoriu, care asculta de îndemnurile unei forțe primordiale, ducând cu el o imensă suferință: sângele ce-i curgea prin vine îi ardea inima, întrucât bunicul lui fusese unul dintre cei mai periculoși smintiți ai țării, care furnizase milioane de tineri martiri pentru cele trei Mari Războaie Sfinte din urmă și ale cărui predici criminale erau învățate ca poeziile prin *midrasuri* și *mockbasuri*, trimițând în continuare la moarte numeroși voluntari. Încă din copilărie, Koa nutrise o ură înflăcărată împotriva acestei lumi atât de pline de ea însăși. A dat să fugă de ea, dar fuga nu este de-ajuns, din când în când te mai și oprești, și atunci ești prins, ești încolțit. Ati detesta Sistemul, Koa critica oamenii care slujeau Sistemul, însă nu era același lucru, dar, până la urmă, cum una nu

mergea fără cealaltă, își închipuiau că vor fi spânzurați amândoi cu aceeași funie.

Ajunși aici, cei doi prieteni au simțit nevoia de a-și spune că de-acum trecuseră peste o linie de demarcație, iar a continua să meargă în aceeași direcție însemna să se îndrepte direct spre moarte. Asta pentru a nu acționa orbește. Oricum era un miracol faptul că ajunseseră atât de departe fără a fi fost reperați. Erau protejați încă de propriul statut. Ati era un veteran care supraviețuise tuberculozei și se întorsese din înspăimântătorul sanatoriu de pe muntele Sin, iar Koa purta un nume ilustru și absolvise faimoasa SCD, Școala Cuvântului Divin.

Discutau subiectul, își puneau întrebări, așteptau momentul potrivit, îmbunătățindu-și zi de zi tehnica de camuflaj, treceau iar și iar prin punctele de control fără nici o greutate, știau ca nimeni alții să dea dovezi de pietate și de disciplină civică, *mockbiul* de cartier și judecătorii de la Inspekția Morală îi dădeau drept exemplu. În restul timpului căutau filiere, pândeau informații, analizau ipoteze. Înțelegeau de acum atâtea și-atâtea lucruri, constatau ușurința cu care găsești atunci când te apuci să cauți cu grijă și în ce măsură șiretenia și clandestinitatea dezvoltau creativitatea sau, cel puțin, reactivitatea. Aflaseră deja următoarele: ministerele și înaltele instituții administrative erau toate adunate într-un complex uriaș, situat în centrul istoric al orașului. O știau de mai-nainte, teoretic, dar nu erau convinși. Era vorba despre Abiguv, centrul conducerii lui Abi, în mijlocul căruia trona Kiiba, o piramidă maiestuoasă, înaltă de cel puțin o sută douăzeci de *siccas*, cu o bază de zece hectare, îmbrăcată în granit verde sclipitor cu striatii roșii, absolut hieratică, având în partea de sus a celor patru laturi ochiul lui Abi care proteja orașul, examinând încontinuu lumea prin razele sale telepatice. Acolo era sediul

Dreptei Frății. Nici o mie de bombe nu ar fi făcut-o să se clatine. La baza acestei comasări exista și motivația securității, dar și a eficienței, de ce nu, însă înainte de orice altceva obiectivul era să se arate puterea Sistemului și misterul impenetrabil care îl susținea. Un ordin absolutist se clădise astfel în jurul unui totem indescifrabil și colosal și al unui șef dotat cu superputeri, altfel spus pe ideea că lumea și diviziunile ei nu existau și nu rezistau decât atâta timp cât se învârteau în jurul acestora.

Mai multe zeci de mii de funcționari lucrau aici șapte zile din șapte, zi și noapte, și-n fiecare zi lăsată de la Dumnezeu mai multe zeci de mii de vizitatori, funcționari și negustori sosiți din cele șaizeci de provincii se îmbulzeau la intrarea diferitelor servicii ale administrației pentru a depune cereri, pentru a se înscrie pe diferite liste, pentru a primi chitanțe și atestate. Dosarele ajungeau în interiorul mașinării gigantice pentru o călătorie îndelungată, de mai multe luni sau de mai mulți ani, după care erau trimise în subsolurile cetății, unde erau supuse unui tratament specific, care nu se știa în ce consta. Prietenii noștri auziseră că acele subterane dădeau într-o altă lume cu adevărat insondabilă și că, de acolo, un tunel secret se afunda în măruntaiele pământului, numai Marele Comandor avea cheia de la poarta acestuia și ar fi avut drept scop, în caz de revoluție populară, evacuarea Onorabililor către... ghetoul! Când nu se cunoaște adevărul se spune orice. Or, adevărul era că se întrevedea cu greu probabilitatea unei revoluții și încă și mai puțin ipoteza ca Onorabilii să aibă proasta idee de a se aciuia în ghetoul, deci la dușmanul lor ereditar, din moment ce erau stăpânii lumii, aveau elicoptere și avioane pentru a putea ajunge în cel mai scurt timp în oricare punct al globului și fortărețe zburătoare care cercetau la nesfârșit cerul și erau capabile să distrugă întreaga viață de pe pământ. Unele informații nu

au nici o însemnătate, ci doar distrag atenția. Mult mai probabil tunelul folosea pentru a ajunge la aeroport sau la palatul lui Abi care, pe vremea când Dușmanul era atotputernic și deversa zilnic bombe atomice asupra Abistanului, servise drept refugiu pentru Onorabili și pentru nobilele lor familii.

Într-un număr vechi dintr-o revistă de știință teologică, Ati și Koa au găsit o fotografie a Onorabilului Duc, Marele Comandor al Drepteii Frății, flancat de un areopag alcătuit din mai mulți Onorabili, printre care puternicul Hoc, directorul Protocolului, Ceremoniilor și Comemorărilor, cu toții împopoțonați cu *burnisuri* groase, verzi, brodate cu fir de aur și cu capetele acoperite cu bonete roșii, semn al rangului, în timp ce inaugurară o nouă instituție administrativă, Biroul Efemeridelor Lunare, pe care articolul îl prezenta ca fiind o achiziție inestimabilă pentru supravegherea optimă a ritualurilor Siamului, săptămâna sfântă a Abstenenței absolute. Se adăuga și o amenințare voalată: „Marele Comandor și-a exprimat convingerea că va vedea în sfârșit încetând veșnicele dispute dintre Marii *Mockbiși* ai provinciilor în legătură cu orele de începere și de încheiere a săptămânii sfinte a Siamului“. Amenințarea rămăsese fără consecințe, întrucât Cartea lui Abi era chiar și ea extrem de vagă în privința acestui subiect și impunea, de altfel, observarea vizuală a lunii, metodă prin natura sa supusă erorii, fiind rezervată venerabililor *mockbiși* tot atât de miopi la lumina zilei, pe cât erau de surzi în fața oricărei demonstrații. În articol nu se spunea că aceștia erau încăpățânați ca niște catâri, tonul se dorea respectuos, doar se dădea de înțeles că mai degrabă te înțelegeai cu catârul decât cu *mockbișii*. În plan secund se vedea colosalul complex guvernamental, un conglomerat hibrid ce ținea în același timp de fortăreață militară antică și de oraș nou și devastat, ale cărui turnuri

atingeau norii, aripile și dependențele suprapunându-se în așa fel încât puteai ghici anumite intenții machiavelice. Nu era greu de închipuit cât mister și câtă agitație se ascundeau înăuntru și ce energie pur și simplu incalculabilă era în miezul aceluia reactor ciclopic.

Și mai în spate se zăreau un petic din orașul istoric, ulicioare întortocheate, în pantă, imobile strâmte, aplecate unele peste altele, pereți vetuști, scorojiți, oameni care păreau incrustați în peisaj încă din Antichitate, semne evidente ale unei vieți amărâte. În acest labirint fără sfârșit locuiau funcționarii diferitelor instituții administrative. Era numit Cafu, *casbahul* (fortăreața) funcționarilor. Ca niște furnici devotate reginei lor, aceștia aparțineau trup și suflet Sistemului. Ajungeau la muncă printr-un fascicul de tuneluri iluminate parcimonios, care, înlăuntrul Abiguvului, erau legate de o rețea la fel de complicată de scări ce îi distribuia pe etaje, iar funcționarii nu vedeau astfel, din lumea în care trăiau, decât tuneluri, puncte de oprire și alveole. Era ceva ce amintea de o uzină de război robotizată, care trezea teama, însă garanta punctualitatea. Prin intermediul unui coleg de serviciu – care lucra la salubritate și al cărui unchi fusese funcționar la Ministerul Virtuții și Păcatului, unchi care, într-o zi, în urma unei reforme prost structurate, fusese trimis pe stadion cu încă vreo sută de slujbași, în frunte cu ministrul în persoană și întreaga familie –, Ati și Koa au aflat că fiecare instituție administrativă își avea sectorul ei. Funcționarii de la Ministerul Arhivelor, Cărților Sacre și Memoriilor Sfinte locuiau în sectorul M32. Așadar, acolo trăia Nas.

Au mai aflat și că Marea Mockba, în care Onorabilii slujeau cu schimbul în timpul Rugăciunii de Joi, se găsea în prelungirea Abiguvului și putea adăposti până la zece mii de credincioși. Săptămânal, unul dintre Onorabili, desemnat

de egalii săi conform unui protocol prea complicat pentru a fi înțeles de oamenii de rând, conducea rugăciunea, după care comenta un verset din *Gkabul* legat de actualitate, mai ales de desfășurarea Războiului Sfânt în curs sau a aceluia care se pregătea în secret. Credincioșii subliniau frazele cu puternice și virile aclamații: „Yölah e mare!“, „*Gkabulul* e calea!“, „Abi va-nvinge!“, „Blestemat fie Balis!“, „Moarte Dușmanului!“, „Moarte regșilor!“, „Moarte trădătorilor!“. După care, spălați de păcate, enoriașii se îndreptau grăbiți către marele stadion care putea primi oricâtă lume ar fi venit.

Koa fusese prin acele locuri, dar nu le mai ținea minte. Cum era nepotul unui prestigios *mockbi*, rector al Marii Mockba, și fiul unui strălucit chestor al unei loji sacerdotale ținând de Onorabilul Hoc, Koa locuia în enclava Onorabililor. Acolo privirile îți sunt de stăpân, nu vezi oamenii, nu-i auzi, nu cunoști lumea. La Școala Cuvântului Divin, parte a Kiĭba, în intimitatea lui Dumnezeu și a sfinților, ajunsese să uite că trăia pe pământ – de fapt, nici nu știuse vreodată acest lucru, nimeni nu-i spusese că persoanele din jur erau ființe umane. Numai că într-o zi mai miraculoasă decât celelalte s-a întâmplat să deschidă ochii și să-i vadă pe acei amărâți răsucindu-se de durere sub tălpile lui. Din acel moment nu l-a mai părăsit febra revoltei.

După o îndelungată concentrare, prietenii noștri au ajuns la concluzia că ceea ce a mers o dată are toate șansele să mai meargă și a doua oară. Prin urmare s-au folosit de pretextul unei convocări pentru a se putea duce cu o misiune specială în Abiguv. Și iată-i gata să o ia la fugă pe străzi, ca niște lucrători buni și cinstiți, fericiți că se pot duce să muncească până crapă.

Neprevăzutul a apărut și el. Boccelele erau gata și drumul aproape liber, când Koa s-a trezit convocat la tribunalul sectorului. Mesagerului îi sclipeau ochii și avea nasul umed, întrucât problema era de mare importanță: Koa era invitat la tribunal de Excelența Sa serenisimă grefierul-șef în persoană. La tribunal, un bătrân șobolan imperial cu barbă albă, îmbrăcat într-un *burnis* lustruit de vreme, l-a înștiințat că ABCC, Adunarea celor mai Buni Credincioși din Cartier, l-a ales în unanimitate, în numele lui Yölah și al lui Abi, să fie Țintuitor în procesul unei femei sărmane acuzate de blasfemie de gradul trei, propunere ratificată pe loc de înaltele foruri. După care l-a pus să semneze de luare la cunoștință și i-a remis o copie a dosarului. Era un eveniment important, de când nu mai avusese loc un proces de vrăjitorie, nimeni nu mai nădăjduia să vadă înaintat un astfel de proces, or religia sărăcește și își pierde virulența dacă nimic nu o agresează. Se revitalizează însă tot atât de mult pe stadion și pe câmpul de luptă ca în timpul studiului în tihnă dintr-o *mockba*. Nerușinata cu pricina, o tânără de cincisprezece ani, într-o ceartă între vecini, îndrăznise să afirme, trântind ușa, că Yölah cel drept făcuse o mare greșală dându-i vecini atât de răi. Moment în care cerul parcă a fost zguduit de un tunet. Zgripturoaicele din preajmă au depus într-un glas mărturie împotriva ei, iar Civicii, sosiți în goana mare, au susținut aceleași lucruri. Nu exista

nici un dubiu, au fost de-ajuns cinci minute pentru a se da verdictul, operațiunea nu se prelungea decât din plăcerea de a o vedea dând ochii peste cap și pișându-se pe ea de frică. În drum, i-au arestat și soțul, și pe cei cinci copii care urmau să fie audiați ceva mai târziu de către Comitetul de Sănătate Morală, căci și ei aveau să depună mărturie și să-și facă autocritica înainte de eventualul apel, în caz de nevoie, la Consiliul Îndreptării. Într-un asemenea proces se impunea un imprecator încununat de o preafrumoasă aureolă, cel mai bun, iar Koa era omul potrivit. Numele lui, în primul rând cel al bunicului, îi strălucea ca un far deasupra capului, atrăgând de departe atenția asupra lui. Pentru tribunalul unui cartier mărginaș, a oficia sub o astfel de pecete era o onoare deosebită. Avea să fie un public numeros, cazul era un eveniment, legea avea să triumfe și de data asta, iar credința se va răspândi, așa cum se întâmplase după Kiiba. Hulitoarea aducea noroc, căci în justiție vor fi operate promovări fulgătoare.

„Ce e de făcut?“, aceasta era întrebarea. Cei doi prieteni au stat de vorbă ore-n șir, Koa refuzând să fie părtaș la ceva ce nu era decât un sacrificiu omenesc anunțat. În sinea lui, Ati îi dădea dreptate. Era de părere că s-ar fi putut refugia în ghetou sau într-una dintre acele mahalale devastate în care își propusese pe vremuri să hălăduiască. La drept vorbind, Koa ezita crezând că încă mai era posibil să scape de convocarea tribunalului, exista pe undeva un decret al Dreptei Frății, care stipula că Țintuitorul trebuia să fie un bărbat de vârstă respectabilă, care să fi lucrat cel puțin cinci ani într-o asociație recunoscută de credincioși emeriți, sau care să fi participat la un Război Sfânt, care avea state de serviciu de invidiat ca *mockbi*, repetitor, psalmodiator sau incantator, condiții pe care Koa nu le îndeplinea: nu avea decât vreo treizeci de ani amărâți, nu făcuse niciodată parte dintr-un

corp de ucenici într-ale credinței, nu predase religia și nici nu îndreptase vreo armă împotriva cuiva, prieten ori dușman. Numai că a te prevala de respectivul argument însemna să refuzi să ajuți justiția, deci să aprobi sacrilegiul, iar de aici ar fi ajuns pe stadion, alături de condamnată. „Ce e de făcut?” era într-adevăr o întrebare cât se poate de bună. Ati a propus să profite de întâlnirea cu Nas pentru a-l ruga să intervină în favoarea lui Koa. Fiind descoperitorul celui mai celebru loc sfânt al Abistanului, cu siguranță că ministrul, atent și recunoscător, avea să-și plece urechea și, la ordinul acestuia, Koa ar fi putut fi angajat la minister, iar la respectivul nivel stratosferic ești scutit de corvezi, ignorându-i pe cei de jos. Koa era sceptic. Poate că Nas beneficia de atenția ministrului său, dar asta nu însemna că acela îl și asculta cu atenție, dimpotrivă, ar fi putut înțelege totul exact pe dos.

Koa a pufnit lăsând să-i scape: „Mă vor? Ei bine, o să le dau eu ce le trebuie, o să le arăt eu lor”.

Ati s-a cutremurat, Koa parcă turbase.

Țintuitorul era un personaj-cheie în procesele de vrăjitorie. Acesta nu ajungea la bară pentru a pleda cauza unuia sau altuia, fie el acuzat, societate sau parte civilă, ci pentru a afirma sus și tare mânia lui Yölah și a lui Abi. Și ce om ar fi mai potrivit pentru așa ceva decât vlăstarul răposatului Mare *Mockbi* al Qodsabadului și, totodată, absolvent al mirificei Școli a Cuvântului Divin, pentru a găsi mai bine cuvintele și tonul spre a exprima furia arzătoare a Preaînaltului și a Trimisului lui?

Nu se știa de unde venea cuvântul „țintuitor”, titlul oficial fiind „Martor al lui Yölah”, pe care scepticii îl deformată în „Nebun al lui Yölah”. Cuvântul „țintuitor” provenea fără îndoială din faptul că, odinioară în vremuri demult uitate, stăpânite de Dușman și de hoardele lui Balis, Martorii lui Yölah îi trăgeau sistematic în țeapă pe necredincioși.

Țeapă care, într-adevăr, împunea pe cel supus supliciului tot așa cum vârful icului despică un trunchi de copac. Abonații tribunalului, bazându-se pe imprecățiile respectivilor, le dăduseră un alt nume, mai plăcut, cel de Moș Vaide sau Fratele Vaide, ținând cont că diatribele începeau toate cu „Vai de voi, cei care...!”, „Vai de ei, cei care...!”, „Vai de cei care...!” De fapt, pur și simplu vorbeau ca niște *mockbiși* atunci când cereau Războiul Sfânt. Marii Țintuitori, fiindcă unii erau atât de zeloși încât îl impresionașu până și pe acuzat, erau declarați „Prietenii ai lui Yölah și ai lui Abi”, titlu care le deschidea calea către privilegii nemaipomenite. Grație numelui, cunoștințelor și energiei sale, Koa avea asigurate intrarea triumfală în acel panteon, câștigarea de mulți bani, dar și a respectului, atâta doar că, iată, alesese să fie sărac și rebel, să trăiască, de fapt, într-o veșnică stare de neliniște.

După discuție, cei doi prieteni au hotărât să urmeze prima idee: să plece în căutarea lui Nas și să obțină ajutorul acestuia. În caz de eșec, Koa avea să dispară în ghetou, să-și piardă urma într-o mahala devastată sau... să-și înfrunte destinul și să treacă la atac, după cum îi va fi voia.

Timpu lîi presa, căci audierea era fixată pentru cea de-a unsprezecea zi a lunii următoare. Pica prost, întrucât în respectiva zi înnebunea toată lumea, se sărbătorea ZRC, Ziua anuală a Recompensei Cerești, așa că vor fi mai mulți dezamăgiți decât aleși, tribunalul avea să fie invadat de mulțime, iar drumul până la stadion va colcăi ca niciodată, lapidarea nerușinatei va fi o mizerie, căci va fi sfârtecătă-n bucăți înainte să ajungă la jumătatea drumului. Amestecând tot ce se putea, judecătorii își doreau limpede să sporească dezordinea și dezastrul, pentru a obține un cât mai mare profit, și toți știau care era acesta: să se facă remarcați de un Onorabil, poate chiar de Marele Comandor și, de ce nu, de Abi, și să fie ridicați, într-o bună zi, la rangul de „Prieten al

lui Yölah și Abi“, prim pas către înnobilare. O treaptă mai sus aveai dreptul de a deține fieful tău, curte personală și miliție, dar și extraordinarul privilegiu de a lua cuvântul la *mockba* în timpul marii Rugăciuni de Joi, pentru a ține predici comunității.

Și așa, cu cincisprezece zile înaintea datei fatidice, în zori, la ora la care putea fi auzit crainicul de la *mockba*, cu boccelele pe umăr și înarmați cu documente ștampilate din greu, pentru a face din ei niște funcționari cinstiți, care primiseră o misiune de încredere pentru Ministerul Arhivelor, Cărților Sacre și Memoriilor Sfinte, Ati și Koa au trecut de ultima frontieră a cartierului și, cu inima bătându-le mai să le sară din piept, au luat drumul drept spre Abiguv. Aveau chiar și un plan, schițat de bătrânul Gog, paznicul arhivei, care credea că-și amintește că într-o zi, puțin înainte de cel de-al treilea Război Sfânt, dacă nu cumva imediat după, pe când era ucenicul bun la toate al lui *omdi*, excelența sa Bailli, îl însoțise pe acesta la Abiguv, unde văzuse tot soiul de lucruri minunate, clădiri mărețe ca niște munți de granit, având coridoare interminabile și galerii care se pierdeau în noaptea subteranelor, mașinării imposibil de descris, unele zgomotoase ca un cataclism, altele îngrozitor de stresante, care nu făceau decât să pâlpâie și să zdrăngăne, cronometrând interminabil ceva anume parcă, aparate care triau dosare și rețele de tuburi pneumatice mai complexe decât creierul omenesc, imprimerii industriale care debitau Sfântul *Gkabul* și postere cu Abi în milioane de exemplare și, peste tot, singuri sau în grupuri, foarte mulți oameni extrem de concentrați, ca înghețați în *burnisurile* lor lucitoare, aparținând evident unei specii transcendente. Aveau o înțelepciune rece, deși poate că nu era decât nebulă stinsă, cenușă mocnind. Nu vorbeau, nu se uitau nici în dreapta, nici în stânga, fiecare făcea exact ce avea de făcut. În ei viața era rece, absentă, reziduală în cel mai bun caz, oricum absolut

elementară, se instalase obișnuința care generase un sistem extrem de precis de interacțiuni mecanice. Nu erau decât niște automate care făceau Abistanul să funcționeze, deși poate că habar nu aveau de așa ceva, nu aveau nas care s-o miroasă și nu ieșeau niciodată la lumina zilei, întrucât obligațiile religioase și regulamentul Sistemului le interziceau. Între muncă și rugăciuni abia de le mai rămânea timp să parcurgă tunelurile care îi duceau în camerele lor. Sirena nu suna decât o singură dată, iar convoiul nu mai aștepta nici o clipă. Dincolo de rutina de la care nu se îndepărtau niciodată, erau greoi și orbi. Dacă se poticneau sau se abăteau de la drum, erau retrași din serviciu și aruncați la gunoi sau casați. Neadaptati încă în putere, îi îngrijorau pe colegi, pe vecini și pe apropiați care, la rândul lor, și ei urmau să ajungă niște neadaptati. Cu această modalitate de a preveni contagiunea, rândurile lor se răreau în mare viteză, neliniștea și stângăcia fiind ele însele epidemice. Așa era Abistanul, își urma destinul, credea în Yölah și în Abi, în modul acesta fidel și intransigent care incita la a crede mereu mai puternic, mereu mai orbește.

Rapid, într-o zi sau două, prietenii noștri au căpătat încredere, trecând dintr-o stradă în alta de parcă nu le-ar fi despărțit nici o frontieră, nici o interdicție, nici o regulă de bună vecinătate. Au descoperit cu mirare că oamenii erau într-un fel asemănători cu locuitorii de la ei, din S21, cu o oarecare diferență de accent, care într-o parte era mai cântat, în alta mai gutural ori mai sacadat, nazalizat în alt loc, șuietat ori aspirat, ceea ce releva un imens secret: dincolo de aparenta uniformitate a lucrurilor și a ființelor, în realitate oamenii erau tare diferiți la ei acasă, în familie, între prieteni și vorbeau alte limbi decât *abilimba*, la fel ca în S21. Îi trădau accentul, mirosul, privirea și felul de a-și purta *burnisul* național, însă controlorii autorizați, Civicii, Credincioșii justițiarî benevoli, Milițienii voluntari, patrurilele afiliate

poliției sau ceașii liberi nu aveau cum să audă notele false, fiind ei înșiși din același cartier și aparținând aceleași zone. Veii ar fi fost capabili, doar aveau atâtea puteri, dar oare existau cu adevărat?

Ordinele lor de deplasare, împănate de ștampile cât se poate de oficiale îi apărau, totuși – prudență, prudență – Ati și Koa făceau tot posibilul pentru a avea accentul și felul de a se purta al oamenilor locului, uneori se prefăceau că sunt îngrozitor de bolnavi sau niște idioți care mai erau și cam tari de urechi.

După câte se putea vedea, meritul cu adevărat revenea străzii – un haos viu în care nici frate cu frate nu avea cum să se recunoască. Chemați de peste tot, controlorii cădeau de oboseală încercând să-și facă datoria, alergau de ici-colo, abandonând o pradă pentru a prinde o alta și, până la urmă, în acel coșmar apărea și confuzia.

Ca străini, Ati și Koa atrăgeau privirile cum atrage magnetul cuiele. Iată-i încă o dată agățați de un grup de controlori. Mulțimea s-a strâns degrabă și a format un cerc în jurul lor, fiindcă nu voia să piardă nici o fărâmbă de conversație, suflându-le controlorilor întrebările potrivite. Interogatoriul a rămas absolut convențional, cu tot cu întrebările adiționale, iar Ati și Koa îl cunoșteau pe de rost.

— Hei... hei, voi ăia de colo, străinii... da, voi... Veniți încoace!

— Bună ziua, frați și onorabili controlori.

— Pentru numele lui Yölah, al lui Abi și al Marelui Comandor, fără a-l uita pe Onorabilul din fieful nostru, pacea fie cu ei, cine sunteți, de unde veniți și unde vă duceți?

— Binecuvântați fie Yölah, Abi și Marele nostru Comandor, fără a-l uita pe Onorabilul vostru, suntem funcționari ai statului aflați în misiune de încredere, venim din S21 și ne ducem la Abiguv.

— S21?... Asta ce mai e?

— E cartierul nostru.

— Cartierul vostru?... Și pe unde vine?

— Pe-acolo, spre sud, la trei zile de mers... dar poate că doar la un ceas în zbor de pasăre.

— După câte știu, păsările n-au cartier. În sfântul Qod-sabad nu este decât un cartier, al nostru, H43. Deci veniți din alt oraș. Ce faceți la Abiguv?

— Ducem dosare rezervate, destinate Ministerului Arhivelor, Cărilor Sacre și Memoriilor Sfinte.

— Și ce e Abiguvul?

— Guvernul, Dreapta Frăție și toate celelalte...

Mulțimea vigilantă a intervenit imediat:

— Controlorule, întreabă-i dacă au acte doveditoare și verifică-le, zilele astea au avut loc multe furturi în cartier.

Controlorul a continuat:

— Prezența documentelor, ordinul de deplasare, Livretul de Valoare și cartea de înscriere la *mockba*.

— Pofțiți, bravi și neobosiți controlori... Cartea de înscriere a fost examinată la voi în *mockba* unde ne-am făcut rugăciunea de dimineață și unde ne vom petrece noaptea meditănd și postind.

— Văd că aveți note bune și că stați în primele rânduri la rugăciuni, semn bun.

Mulțimea nu s-a lăsat:

— Atenție, sunt doar niște șmecheri, cere-le să recite din Sfântul *Gkabul*... Și percheziționează-i, pentru numele lui Yölah!

— Bun, hai să vedem: recitați-mi versetul 76 din capitolul 42, titlul 7 din Sfântul *Gkabul*.

— E simplu, spune așa: „*Eu, Abi, Trimisul prin mila lui Yölah, vă ordon să vă supuneți cinstit, sincer și total controlo-
rilor, fie că aparțin Dreptei Frății, Aparatului, Administrației
sau liberei inițiative a fidelilor mei credincioși. Mare va fi*

mânia mea împotriva celor care cu așa ceva se joacă, se ascund ori încearcă să scape. Și așa să fie“.

— Bine, bine... Sunteți niște credincioși buni și cinștiți... Nu aveți ceva bani să ne dați înainte de a vă viza ordinele de deplasare și a vă lăsa să vă urmați drumul? Se acceptă și relicve, dacă pot fi apoi vândute.

— Suntem funcționari și câștigăm puțin, nu vă putem oferi decât doi *didi* și un talisman de pe muntele Sin, care apără de tuberculoză și de frig, dar cu care sigur se poate cumpăra o clătită cu miere ori o caramelă.

Iată ce a însemnat traversarea oraşului Qodsabad, cu prea puţine lucruri bune raportat la imensitatea şi statutul lui de cetate milenară şi de o mie de ori sfântă: istovitoare băi de mulţime, trecerea obligatorie pe la toate *mockbasurile* ieşite-n drum, controale la toate intersecţiile, ceremonii religioase în lanţ, jamboree improvizate ale candidaţilor la pelerinaj, uneori încăierări şi arestări spectaculoase, regşi, nebuni, indivizi căutaţi; de asemenea, spectacole deprimante: condamnaţi târaţi spre stadion, convoaie de prizonieri în drum spre lagărele de concentrare şi ocne; opriri obligatorii în faţa *nadirelor* (dacă, în mod excepţional, pe ecran apărea Marele Comandor). În faţa fotografiilor lui Abi, şi erau cu miile, tradiţia cerea să se recite un mic verset şi să te dai înapoi cu spatele; şi să nu uităm cerşetorii, pe care tot încercai să-i ocoleşti, care mişunau peste tot, iar legea te obliga să-i dăruieşti fiecăruia ceva, oricât de neînsemnat, un *didi*, un colţ de pâine, puţină sare, o relicvă care să poată fi vândută ori, dacă nu, măcar un obiect oarecare pe care să-l poată schimba sau pe care să poată obţine ceva bani.

Ati şi Kola s-au descurcat destul de bine, actele lor false erau mai bune decât cele adevărate. Nu mai conta că mulţimea sărea să-i vorbească de rău, din moment ce puteau convinge autorităţile. Civicii se arătau mai plictisitori decât alţii, chiar că amărăştenii ăştia ar fi trebuit lichidaţi din cauza ignoranţei lor, nu ştiau să citească, nu pricepeau nimic,

trebuia să li se explice, să se lege informațiile între ele, să li se repete și, la fiecare două fraze, să fie felicitați pentru buna și fericita lor evlavie. Prin ordinul lor de deplasare, în care li se comanda să ajungă la Abiguv pentru o problemă de stat, Ati și Koa ar fi avut dreptul să-i ia de sus și să le ceară să măture drumul înaintea lor, dar se feriseră de această facilități, oricând era posibilă o răsturnare de situație, iar răzbu-narea ar fi fost groaznică.

Esențial era să meargă înainte, spre nord, drept către Abiguv, a cărui faimoasă și sclipitoare Kîiba se vedea din cele patru zări ca soarele când răsare. Mai aveau încă trei zile de călătorie.

Cei doi prieteni descopereau orașul fără a pierde nici o fărâma din el. La drept vorbind acesta nu era decât repetarea la infinit a sărmanului lor cartier, dar astfel adunate, în acest mod discontinuu și în atmosfera de început ori de sfârșit de lume, părțile componente erau de o bizarerie absolută. „E mai bine la noi în cartier, fiecare se cunoaște cu fiecare, avem sarcinile noastre și mereu se va găsi cineva care să te îngroape. Acolo cine să te adune de pe drumuri, cine să alunge câinii?...”, le spusese bătrânul Gog cutremurându-se.

Qodsabad era o cetate cum nu s-ar fi putut închipui, o imensă harababură asupra căreia domnea o ordine imuabilă, care nu lăsa nimic la voia întâmplării. Paradoxala aglomere-re lăsa impresia unui dezastru universal definitiv, trans-format de nebunia lucrurilor într-o promisiune de paradis ceresc în care credincioșii regăseau replica exactă a vieții lor de pe pământ. La fel ar fi Războiul Sfânt în toate lumile posibile, și de-ar fi ele Aici-jos și Acolo-sus, fericirea va fi în-totdeauna o aspirație irealizabilă pentru oameni, fie ei îngeri ori demoni. În aceste condiții, credința în Yölah era mai mult decât miraculoasă, era nevoie de puterea unei fantas-tice publicități pentru ca visul și realitatea să ajungă una.

Numai că, odată prins de fantasmagorie, Qodsabadul era și el un cămin ca oricare altul, în care azi te puteai simți nefericit ca un șobolan, mâine fericit ca soarele și, uite-așa, viața trecea fără a fi cu totul dezamăgitoare, fiecare având o șansă din două să moară mulțumit.

Cei doi prieteni nu treceau neobservați, drept care tot drumul curioșii dădeau năvală peste ei și îi sileau să le răspundă mereu la aceleași întrebări, îngrozitor de plictisitoare: „Cine sunteți, fir-ar să fie, de unde veniți, unde vă duceți așa grăbiți?” Oamenii nu pricepeau că este posibil să te depărtezi de casă, de *mockba* ta de cartier și de cimitirul în care sunt îngropați ai tăi numai pentru a pleca la Războiul Sfânt sau în pelerinaj, nu auziseră niciodată vorbindu-se despre un cartier numit S21, nici despre vestitele „Cele Șapte surori ale dezolării” care îl mărgineau și îl despărțeau de ghetoul a cărui reputație o cunoșteau mulți dintre ei. Aceștia locuiau în M60, H42 sau T16... despre care Ati și Koa nu auziseră niciodată vorbindu-se, la rândul lor, și fiecare considera că Sfântul Qodsabad era alcătuit numai din cartierul lui. Prea multe nu le spunea ghetoul, fiindcă nu știau unde este ascuns. Ceea ce îi teroriza erau Balis și blestemații de regi, care furau noaptea copiii credincioșilor pentru a face vrăji cu sângele lor. Cu toate acestea, toți aveau o minunată calitate abistaneză, ospitalitatea, deci era firesc să le propună călătorilor să vină să se roage împreună la ei în *mockba* și să participe la acțiuni de voluntariat pentru a-și spori contul de puncte în vederea următoarei Zira. Dăruiau de mâncare și de băut, iar banii pe care îi cereau în schimb erau doar o formă de politețe, o modalitate a generozității de a răspunde la generozitate. Dar, șiretlic de război ori slăbiciune omenească, în fața autorității își uitau bunele intenții sufletești și erau gata să calce-n picioare străinii cu tot atâta generozitate.

Pe măsură ce înaintau către Abiguv, piramida Kiiba își dovedea fantastica și maiestuoasă amplitudine. Cu fiecare pas în direcția ei mai câștiga doi *siccas* și, nu peste mult, vârful i s-a pierdut în înaltul incandescent al cerului. De la distanța la care ajunseseră, ar fi trebuit să stea cu gâtul la orizontală pentru a-l vedea.

În sfârșit au ajuns, nu mai aveau decât un cartier de străbătut, A19, un spațiu al debandadei precum cele din jurul senioriilor medievale, creaturi costelive trăind unele peste altele în maghernițe strâmte și insalubre în care nici măcar un lepros n-ar fi intrat. Motivația trebuie căutată în istoria bidonvilurilor, dacă aveau una. Trăgeai la periferia unei cetăți, te angajai la niște seniori bogați care își construiau minunate reședințe, ridicau contraforturi și donjoane pentru a fi în siguranță și, odată încheiată treaba, te trezeai rămas pe dinafară, la fel de amărăștean și de fraierit ca mai-nainte, căzut în capcană. Un sclav fără stăpân, ce putea fi mai rău? Unde să te fi dus? Familia se-nmulțise, se creaseră legături cu vecinii de sărăcie, „a pleca înseamnă a muri“, și atunci, printre șomaj, mici treburi pe la câte cineva și contra-banda cu tot soiul de lucruri, provizoriul devenea o cursă lungă, puneai tablă peste tablă, scândură peste scândură, acopereai găurile cu chirpici, în așa fel încât să te simți bine în propria locuință și îți pregăteai copiii pentru a duce mai

departe același trai. A19 era un cartier în stare primitivă, într-o bună zi aveau să fie și locuințe din materiale durabile, străzi cu șanțuri și guri de scurgere, piețe în care se vor organiza târguri și ceremonii, adăposturi pentru vagabonzi și o groază de controlori.

Cei doi prieteni l-au traversat de-a dreptul, uimiți că o pot face fără a fi interpelați ori întorși din drum la fiecare trei pași.

După ce au trecut și de ultimele cocioabe, cetatea guvernamentală sau Cetatea lui Dumnezeu le-a apărut în întregul ei gigantism faraonic. Nimic nu avea dimensiuni omenești, aici se lucrase pentru Dumnezeu – iar Yölah era cel mai mare –, pentru eternitate și pentru infinit. Lucrarea era făcută de oameni, dar depășea puterea omenească de înțelegere. O surpriză le-a tăiat răsuflarea: Cetatea lui Dumnezeu era înconjurată de un zid înalt cât un munte și gros de mai multe zeci de *siccas*! Cum să-l treci, 'Mnezeii...! Gog nu suflase o vorbă despre asta. Memoria arhivistului avea și goluri, iar acesta chiar era unul mare. O altă explicație putea fi că zidul fusese ridicat mai târziu. De la vizita lui Gog în Abiguv să tot fi trecut vreo cincisprezece ani și, oricum, acolo alergase mai iute decât propria umbră, deci tânărul ucenic nu apucase să vadă totul din Bailli, iar acum ajunsese un bătrân ramolit. Se petrecuseră multe de atunci, invazii, Războaie Sfinte dintre care unul, cel nuclear, mamă a tuturor bătlăiilor, provocase în lume o imensă înmulțire a bandiților și a mutanților din întreaga istorie a omenirii, avuseseră loc revoluții grandioase și represii titanice care născuseră milioane de nebuni și de vagabonzi, foamete și epidemii planetare care ruinaseră regiuni întregi și alungaseră din fața lor milioane de nevoiași, avusese loc o schimbare a climei uriașă care făcuse ce mai rămăsese de făcut, bulversând geografia planetei, nimic nu mai rămăsese la locul lui, mările, pământul, munții și deșerturile fuseseră întoarse pe dos de

parcă nu ar fi existat niciodată în decursul erelor geologice și toate acestea în doar o viață de om. Yölah atotputernicul nu mai era de-ajuns, trebuia un zid uriaș pentru a apăra Dreapta Frăție și pe ucenicii ei. De pe vremea când Gog vizitase Abiguvul de plăcere, nu mai rămăsese în viață decât Abi, însă el era Trimisul, era nemuritor și inamovibil. Și Gog, un muritor de rând, aproape de sfârșitul vieții.

Așa stau lucrurile: o problemă tot problemă rămâne până nu i se găsește soluția. Uneori nu e nevoie să o cauți, apare ea singură sau dispare de la sine, ca prin farmec. Asta s-a și întâmplat. Un trecător care ducea o ditamai povara, văzându-i pe cei doi prieteni văitându-se disperați, la picioarele zidului colosal, le-a spus:

— În cazul în care căutați intrarea, pe-acolo e, pe la sud, la vreo trei *şabiri*, dar este foarte bine apărată, iar controlorii sunt chițibușari și incoruptibili. Am încercat și noi... Dacă sunteți grăbiți sau aveți ceva de ascuns, puteți intra printr-o bortă care se află la vreo sută de *siccas* mai la dreapta și care dă în citadela funcționarilor. Pe acolo o luăm și noi ca să le vindem legume și lucruri de contrabandă și ca să cumpărăm de la ei hârtie și autorizații pe care le vindem în tot Abistanul. Ca să pătrundeți în vreun minister sau în Kiiba vă trebuie o chemare sau un ordin de deplasare. Puteți să le cumpărați de la Toz, îl găsiți la el, în dugheana de lângă *mockba*. Îi spuneți că v-am trimis eu, Hou, hamalul, și-o să vă lase mai ieftin ce-i cereți. Orice-ați vrea, orice aveți nevoie la el găsiți. Aici, în A19, puteți circula fără să vă feriți, nu există controlori, sau care sunt, sunt de-nțeles, dar o să dați și peste mulți spioni, aveți grijă. Noroc bun și Yölah să vă aibă-n pază!

În doi timp și trei mișcări, prietenii noștri au parcurs cei douăzeci de *siccas* spre dreapta. Borta chiar acolo se afla. Și

dacă de șoarece era, atunci animalul tare gras trebuie să mai fi fost, dacă nu cumva se lărgise în timp pentru a face loc tărgilor pe roți sau chiar camioanelor, acei monștri antediluvieni care scuipau foc și din care mai rămăseseră doar câteva specimene pe care generații îndărătnice de contra-bandiști reușiseră să le țină ca prin minune în viață.

Cetatea lui Dumnezeu era un ansamblu arhitectonic de neimaginat, labirintic și haotic totodată, și cu asta am spus totul. Dar era și foarte impresionantă, doar între pereții ei se concentra întreaga putere a Abistanului, iar Abistanul era întreaga planetă. După spusele lui Koa, care se pricepea cât de cât la istoria antică, Kiiba Drepteii Frății era copia marii piramide din cea de-a douăzeci și doua provincie, țara Marelui Fluviu Alb. Din Cartea lui Abi credincioșii aflau că ridicarea ei era un miracol făcut de Yölah în vremurile îndepărtate în care nu avea alt nume decât Ra sau Rab. Venise să convingă oamenii de pe Fluviu să renunțe la adorarea idolilor și să nu-l mai iubească decât pe el, și fusese nevoit să facă și câteva minuni pentru a-și dovedi spusele. Zis și făcut. Monumentul a fost ridicat într-o singură noapte, fără zgomot și fără praf. Efectul a fost imediat, stăpâni și sclavi s-au aruncat cu toții la pământ, recitând formula pe care tocmai o învățaseră: „Nu există alt Dumnezeu decât Ra, și noi suntem slujitorii lui“, ceea ce a făcut din ei credincioși liberi care s-au pus să distrugă statuile vechilor zei și lanțurile de falși preoți. Pentru a-i ști subjugăți în timp și pentru a-i liniști în privința viitorului descendenților, le-a promis că le va expedia repede un trimis care le va învăța copiii cele știute și neștiute și îi va ajuta să trăiască în bucuria supunerii.

Ministerele și marile instituții administrative s-au mărit cu timpul, puțin cam dezorganizat, și-n înălțime, și-n lățime,

Abistanul însuși se extindea neîncetat în toate direcțiile, până la marginile cele mai îndepărtate ale planetei. Într-o bună zi, cei din cetate n-au mai avut încotro și au fost nevoiți să recunoască faptul de a nu mai fi rămas nici măcar o palmă de spațiu liber în întreg Abiguvul pentru a deschide căi de acces și a pregăti locuințe pentru funcționari. Numai că asta nu a fost o problemă, au fost rechiziționate satele din jur, integrate incintei Cetății lui Dumnezeu și date funcționarilor recrutați dintre cei mai buni și mai serios pregătiți credincioși ai Abistanului, căile de circulație fiind amenajate subteran. Securitatea cetății a fost gândită după modelul furnicarelor, utilizându-se la nesfârșit principiul labirintului, al obstacolului, al fundăturii, al sasului, al nodului și al trecătorii. Fără un ghid bine pregătit, nu se putea nici intra, nici ieși de aici, fiind imaginat un sistem de transport al personalului care astfel se deplasa cu ușurință între locuință și birou prin tuneluri și cu ascensoare legate direct de coridoarele administrației. Cineva care nu putea fi decât Abi sau Marele Comandor Duc a considerat că astfel funcționarul nici nu mai avea de ce să iasă din Cetatea lui Dumnezeu, unde era la adăpost de nevoi și de influențele exterioare. Lucrurile evoluând prin puterea obișnuinței, a necesității și a tropismului, funcționarii deveneau niște troglodiți și, încet-încet, se preschimbau în furnici. Înfășurați în *burnisuri* negru-luminiscente și însuflețiți de același influx emanând dintr-un centru unic, chiar ar fi putut fi luați drept furnici adevărate.

Cu vorbele lui șovăitoare și arhaice, Gog le explicase că puținul pe care-l văzuse îi lăsase impresia că Abiguvul era o imensă uzină de mistere, ai cărei slujitori habar n-aveau la ce folosea și cum funcționa, fiind în așa fel instruiți încât să execute, nu să înțeleagă. Utilizase un cuvânt necunoscut în *abilimbă* și aproape imposibil de pronunțat, afirmând că Abiguvul era o „abstracțiune“, dar se dovedise incapabil să

le ofere o definiție, fie ea și aproximativă. E greu să le ierți chestia asta bătrânilor, se enervase Koa, cu vârsta trebuie să știi cât mai multe, altfel îmbătrânești degeaba? Numai că așa stau lucrurile, există cultură și cultură, într-una se adaugă cunoștințe, în cealaltă lacune. Multă vreme Gog avusese același coșmar, se făcea că umblă fără țintă printr-un labirint infernal de coridoare, tuneluri și scări bântuite de zgomote ciudate, torturat de senzația că-l urmărește o umbră care uneori i-o lua înainte, iar alteori îi simțea respirația grețoasă pe gât. Se trezea de fiecare dată în același moment: pe când alerga de parcă n-ar fi avut splină printr-un tunel îngust, dintr-odată două grilaje grele cădeau ca un satâr în fața și-n spatele lui, făcând un zgomot infernal. Era prins. Țipa disperat și... se trezea tresărind și plin de sudoare! Amintirea coșmarului era de-ajuns să-i taie respirația.

Ati și Koa au trecut curajoși de zid prin borta de șoarece.

De partea cealaltă se afla o mulțime de oameni, o mulțime simpatică, era zi de târg și funcționarii își făceau aprovizionarea cumpărând legume proaspete care duhneau a pământ poluat și a apă stătută, morcovi piperniciți, cepe hidoase, cartofi zbârciți și un soi de bostani mutanți, plini de bube. Negustorii își strigau marfa, care era perfectă și delicioasă. Târgul se ținea într-un loc îngust de trecere, plin de moloz, între două clădiri cu ziduri oarbe. Intrând și ei în gloată, Ati și Koa rămăseseră de-a dreptul uluiți. Paloarea funcționarilor și absența controlorilor în zonă ascundeau ceva: Chiar Aparatul organizase micul trafic de la marginea cetății, sau îl încuraja, fiindcă permitea funcționarilor să ia o gură de aer și să-și îmbunătățească hrana, cea parcimonioasă și de calitate îndoielnică pe care le-o furniza guvernul, constând într-o făină cenușie, făcută din nu se știa ce, și într-o băutură nealcoolică uleioasă, roșiatică, adusă de cine știe unde. Amestecându-le se obținea un terci roșcat care mirosea a sol de pădure după furtună și a ciuperci otrăvitoare. Ati știa despre ce era vorba, doar era meniul de la

sanatoriu, pe care îl mânca dimineața, la prânz și seara, zi de zi. Tercul nu era chiar atât de nevinovat pe cât părea: conținea produse clandestine, bromură, emolient, sedative, halucinogene și alte substanțe ce aveau rolul de a dezvolta gustul umilinței și al supunerii.

Tercul cu care se hrănea poporul de rând de cinci ori pe zi, *hirul*, era sărac în substanțe nutritive, dar avea un gust bogat și aromat, și se obținea udând puțin făina prăjită cu un lichid verde obținut din apă în care s-au macerat diferite ierburi și s-au adăugat două sau trei substanțe înrudite cu otrava și cu narcoticele. Ce mai conta, oamenilor le plăcea la nebunie și doar asta conta.

Când și când negustorii aduceau produse necunoscute în Abistan precum ciocolata, cafeaua, piperul. Funcționarii se obișnuiseră cu respectivele droguri în schimbul cărora ofereau documente administrative importante. Unii deveniseră dependenți de piper sau de cafea, pe care le mestecau sau le prizau cu nesaț. Acestea se vindeau pe sub tejghea, cu până la douăzeci de *didi* gramul.

Ocazia era minunată și cei doi prieteni n-au ratat-o: profitând de sentimentul de fericire pe care funcționarii îl resimțeau văzând legumele și respirând în aer liber și, pentru ei, îmbătător, l-au abordat pe unul dintre aceștia, care părea ceva mai treaz decât colegii lui:

— Ne-am bucura tare mult dacă am reuși să dăm de un prieten, un om celebru de la Ministerul Arhivelor, Cărților Sacre și Memoriilor Sfinte. Poate că-l cunoașteți, îl cheamă Nas...

Bravul funcționar a tresărit, s-a înroșit și a bâiguit:

— Păăăi... eu... nu... eu... nu-l cunosc..., și s-a uitat peste umăr după care a șters-o fără să-și mai aștepte restul.

Și alții au reacționat la fel, tresărind și luând-o la fugă. Nu le vine ușor să vorbească acelora cărora li s-a tăiat limba

ori le-a fost suprimat lobul vorbirii și al gândirii. Ultimul întrebare s-a contrazis singur:

— Păăăi... eu... n-am auzit niciodată de... eu... nu-l cunosc... A dispărut... cu tot cu familie... nu se mai știe nimic, lăsați-ne-n pace!, și s-a făcut și el nevăzut, fără a se mai întoarce.

Ati și Koa erau distruși, riscurile enorme pe care și le asumeră și extraordinara traversare a Qodsabadului nu folosiseră la nimic. Încălcaseră grav legea, la întoarcere îi aștepta stadionul, iar ei aveau să fie momentul-cheie al spectacolului: judecătorii investiseră mult prea mult în numele lui Koa, deci vor fi umiliți de moarte și se vor răzbuna în cel mai cumplit mod, vor apela din nou la țeapă sau la căldarea cu ulei încins. Prin urmare, întoarcerea în cuibușor nu intra în calcul.

Își repetau pe toate tonurile: „Dispărut!... Dispărut?“ Nu pricepeau cuvântul acela detestabil, îngrozitor: ce să fi însemnat „Dispărut“, că Nas a murit, că a fost arestat, executat, ridicat, că a reușit să fugă? Și de ce? Și mai ce altceva? Adică erau pe urmele lui, era căutat? De ce? Familia unde îi era, la închisoare, într-un cimitir, ascunsă pe undeva? „Dispărută!... Dispărută?“

„Ce e de făcut?“ era o întrebare din ce în ce mai apăsătoare. Fără a ști prea bine pe unde îi purtau pașii, s-au trezit în acea *mockba* semnalată de Hou. Era minusculă, simpatică, țărănească, pardoseala era acoperită cu paie, iar a te ruga acolo era ca și cum ai fi păscut în staul. Dintr-odată au simțit oboseala acumulată străbătând Qodsabadul, aveau nevoie de tihnă și de răcoare pentru a reflecta. Situația era disperată, era imposibil să mai dea înapoi și nu vedeau nici o cale de a merge înainte.

Mockbiul s-a apropiat de ei, pricepând că acei credincioși pe care nu-i mai văzuse pe acolo aveau probleme:

— A trecut Hou pe aici și mi-a vorbit despre voi, văd că sunteți îngrijorați și că nu aveți unde să vă duceți. La noapte puteți să dormiți aici, dar mâine-dimineață, la prima oră, trebuie să plecați. Nu vreau să am necazuri, peste tot mișună spionii. Nu le plac străinii... Cel mai bun lucru ar fi să vă duceți și să vorbiți cu Toz, el ar putea ști cum să vă ajute... Îi spuneți că v-a trimis *mockbiul* Rog și-o să vă ia mai puțin.

Cine să fi fost acel Toz pe care toată lumea li-l recomanda? Mâine se vor duce să vadă și să verifice dacă exista cu adevărat și dacă într-adevăr găsea o soluție pentru orice.

Toată noaptea au stat pe gânduri. *Mockba* dormea dus, prin toate ungherele era câte o umbră înfășurată în *burnis*, călători fără bani, amărâți fără casă, poate și indivizi căutați. O senzație mizerabilă pusese stăpânire pe ei, o frică vâscoasă și dureroasă, fiindcă viitorul era întunecat, tindea către dramă, și unde mai pui greutatea zdrobitoare a misterului, pe care o resimțeau din plin acolo, la poalele monumentalei Kiība a Dreptei Frății. Nu încercaseră niciodată să afle ce era lucrul acela, o instituție cu adevărat utilă sau doar un imens mister prins între patru pereți, la drept vorbind nimănui nu-i păsa dincolo de stricta supunere față de el, oamenii își vedeau de necazurile vieții lor de zi cu zi. Obișnuința șterge ceea ce sare-n ochi. Cei doi prieteni înțelegeau că Dreapta Frăție stăpânea asupra Abistanului într-un fel ciudat, total și laș, omniprezentă și distantă, și că, dincolo de puterea absolută asupra oamenilor, părea a mai deține și alte puteri, necunoscute și misterioase, întoarse către nu se știe care lume paralelă și superioară. Onorabilii erau oameni ca Abi, dar, evident, aflați pe o treaptă mai jos, însă tot nemuritori, omnipotenți, omniscienți. Semizei, până

la urmă. Cum altfel să-ți explici faptul că-și extinseseră puterea lor asupra pământului? De aici totuși decurgea un paradox: dacă erau zei sau semizei, ce să fi căutat printre oameni, aceste ființe insignifiante, pline de purici și de probleme? Păi ce, oamenii se amestecă cu ploșnițele, râmele sau alte biete animale de-o zi? Nu, le strivesc și-și văd de drum. Comparația însă nu este întotdeauna pertinentă, viața este o întrebare, niciodată un răspuns.

Puțin înainte de a ațipi, s-au hotărât să se ducă repede să-l vadă pe faimosul Toz. Dacă într-adevăr știa totul, putea totul, dacă era la dispoziția tuturor așa cum se spunea, atunci îi va ajuta să afle ce s-a întâmplat cu Nas, să se întâlnească cu el, dacă mai era în viață, sau cu familia lui, dacă murise ori era în închisoare. Îl vor ruga și să le găsească un adăpost, ceea ce probabil că nu ar fi fost greu în A19, unde ordinea părea să nu fi fost nicicând instaurată. Koa deținea un obiect care merita să fie plătit în aur și pentru care nici un credincios nu s-ar fi dat înapoi să sacrifice orice pentru a-l avea: o scrisoare trimisă de Abi în persoană bunicului său, prin care îl felicita pentru angajamentul său în favoarea Războiului Sfânt.

Toz era un cameleon, era limpede de la prima privire, putea să ia înfățișarea potrivită cu împrejurarea în care se afla. Pe Ati și pe Koa i-a întâmpinat ca un prieten îngrijorat de soarta vecinilor lui.

— Fratele Hou și *mockbiul* Rog mi-au spus ceva despre necazurile voastre, intrați, intrați, simțiți-vă ca acasă, aici sunteți în siguranță, le-a spus gesticulând.

Îi făcea să simtă că pot avea încredere.

Alt subiect de uimire: Toz nu purta *burnisul* național, fără a fi indecent, doar că era singura persoană pe care o văzuseră îmbrăcată diferit. În Abistan, *burnisul* nu era o simplă haină, ci uniforma drept-credinciosului, pe care acesta o poartă cum își poartă și credința, nu o părăsește niciodată pe una, după cum nu renunță niciodată la cealaltă. Trebuie să vorbim puțin despre asta. *Burnisul* a fost inventat de Abi însuși și pus la punct la începutul carierei lui în calitate de Trimis. Trebuia să se deosebească într-un fel de masa de ignoranți și de păduchioși și să predice cu prestanță și siguranță. Legenda povestește că, pentru a face față mulțimii nerecunoscătoare, care-i cerea să explice cum era cu noul zeu pe care se chinuia să li-l vândă, și-a aruncat pe umeri ce a avut la îndemână, un cearșaf verde cu care a ieșit să-i înfrunte pe acei gură-mare lipsiți de credință. În momentul în care și-a făcut apariția, maiestuos, cu barba lungă, ca de foc, și cu capa fluturând în vânt, mulțimea a fost cucerită pe

loc, s-a transfigurat și, fără s-o mai lungim, l-a recunoscut ca profet. A doua zi, când a ieșit iarăși în fața poporului, pentru a-și continua lucrarea, oamenii l-au întrebat: „O, Abi, unde ți-e dimia? Puneți-o, ca să te putem asculta când ne înveți adevărul“. Așa a început totul, poporul descoperind că haina face călugărul și credința, drept-credinciosul. Mantia improvizată, care se lega la gât cu un șnuruleț și se lărgea până sub genunchi, a ajuns peste puțin timp uniforma Onorabililor, apoi a *mockbișilor*, a reprezentanților autorității și, din aproape în aproape, s-a impus tuturor, bărbați, femei și copii. Pentru a se putea recunoaște cine ce hram poartă, poalele capei au fost împodobite cu trei benzi paralele de culori diferite: prima indica genul, albă pentru bărbați, neagră pentru femei; a doua, funcția, roz pentru funcționari, galbenă pentru comercianți, gri pentru controlori, roșie pentru prelați; a treia, rangul social, inferior, intermediar și superior. În timp, codul a evoluat ținând cont de diversitatea situațiilor, benzilor adăugându-li-se stele, apoi semiluni, pe urmă s-a trecut la bonete, fulare, toci, fesuri, tichii sau scufii, după care a venit rândul sandalelor, al bărbii și al modului de a o purta. Într-o bună zi, după o epidemie de febră care a decimat mai multe regiuni, *burnisul* femeilor a fost lungit până la tălpi și întărit printr-un sistem de bandaje care comprimă părțile carnoase și protuberanțele, fiind completat cu o glugă prevăzută cu un soi de ochelari de cal încorporați, care strângeau bine capul. A fost denumit *burni qab*, *burnisul* femeii, de unde și *burniqab*. Acesta era negru cu o bandă verde pentru femeile măritate, albă pentru fecioare și gri pentru văduve. *Burni* și *burniqab* erau dintr-o țesătură de lână. Cum fiecare primește ce merită, *burnisurile* Onorabililor, numite *burni șik*, erau din catifea, împodobite, aurite, strălucitoare, cu dublură de mătase și pasmanterii din fir de aur, însoțite de o tocă de hermină și sandale din piele de ied de-o zi, cusute cu fir de argint. Ținuta era completată de un

toiag regal din lemn de trandafir, pe care erau incrustate pietre prețioase. Scribii și gărzile erau la fel de bogat pavoazați. Dintr-o singură privire, știai cu cine aveai de-a face. Principiul supunerii conținea principiul uniformizării și pe cel al mărcii recognoscibile. Realitatea era însă puțin diferită, oamenii nu erau chiar atât de disciplinați, iar săracii nu prea aveau gustul culorilor și încă mai puțin pe al strălucirii, drept care *burnisurile* lor cenușii, murdare și cârpite peste tot le erau îndeajuns. Abistanul era o lume autoritară, însă prea puține legi se aplicau cu adevărat.

Toz părea că se simte în largul lui în hainele acelea stranii. Asemenea lucruri nici nu existau în Abistan și le desemna cu niște cuvinte pe care fie le inventase el, fie le găsisese cine știe pe unde: partea de la talie în jos a corpului era băgată în *pantaloni* și până la gât în *cămașă* și *haină*, în picioare avea *pantofi* impermeabili, totul fiind dotat cu nasturi, curele, încrucișat și înnodat. Era de-a dreptul o clovnerie. Pentru a ieși și a umbla pe străzi revenea la normă, se descălța, își sufleca *pantalonii* până undeva sub genunchi, își punea sandalele bune la toate, își arunca pe umeri *burnisul* de negustor prosper și iată că se pierdea din nou în mulțimea anonimă.

Încăperea din spate a magazinului, unde i-a împins grăbit pe cei doi prieteni, era plină ochi cu tot soiul de curiozități aduse parcă de pe altă planetă. Pentru fiecare obiect de acolo găsisese câte un nume și știa la ce folosește. Pe măsură ce conversația, pe care o purta cu ușurință, înainta, le prezenta musafirilor lucrurile acelea, explicându-le că stăteau așezați pe *scaune*, în jurul unei *mese*, că lemnele pictate, agățate de pereți, erau *tablouri* și că dincolo, pe *bufet* și pe *gheridoane*, lucrurile care le încântau ochii erau *bibelouri*. A continuat așa, fără nici o ezitare și fără greșală, spunându-i fiecărui lucru pe numele lui. Cum de ținuse minte

atâtea nume de obiecte necunoscute și încă într-o limbă de care Ati și Koa habar nu aveau? Era un mister. Iar cei doi pur și simplu nici nu s-au străduit să priceapă.

Văzându-le uimirea, Toz le-a explicat prietenos:

— Obiectele de față v-au luat prin surprindere, dar dacă ați ști despre ce este vorba, v-ați da seama că nu este nimic ieșit din comun, așa se trăia în acele vremuri îndepărtate despre care nu vi s-a vorbit niciodată. Cu multă răbdare și mari greutate, am reușit să reconstitui în magazin și în casă o parte din lumea aceea de care mi-e dor, deși nu am cunoscut-o niciodată altfel decât prin... dar poate că nu știți ce înseamnă *cărți*... O să vi le arăt, mi-e plină casa, la etaj, de ele... O să vă arăt și *cataloge* și *prospecte*, sunt minunate și vorbesc de la sine... Nu le arăt decât prietenilor... și, la drept vorbind, pe aici nu am prieteni... O adevărată plăcere egoistă... Când le vând, transmit plăcerea și clientului, apoi caut alte plăceri.

Ati și Koa erau fascinați, Toz era de-a dreptul minunat, iar ei gata să-l asculte întreaga sfântă zi. Nu-și închipuiseră că existau astfel de ființe pe fața pământului. Erau fericiți și flatați, Toz avea tot atâta încredere în ei ca în el și le spunea totul... ca o *carte* deschisă.

Apoi au ajuns și la subiectul vizitei. Din două fraze au înțeles că știa totul și ghicea restul, nu era nevoie să se piardă în explicații.

— Știu că-l căutați pe unul dintre prietenii voștri, Nas pe numele lui, arheolog pe lângă Ministerul Arhivelor, Cărților Sacre și Memoriilor Sfinte. Un băiat strălucit, care a fost însărcinat cu ancheta întreprinsă la Mab, satul în care minunatul nostru Trimis, fie binecuvântat, a primit revelația Sfântului *Gkabul*. La piața neagră de lângă bortă ați reușit să alarmați cu întrebările voastre câțiva funcționari cinstiți, care, firește, au raportat încercarea voastră șefilor, precum

și judecătorilor Sfintei Morale. Din nefericire, nenorociții ăia au fost aspru pedepsiți pentru că s-au dus acolo și v-au mai și auzit întrebările... Informația a circulat din gură-n gură și a ajuns până la mine. Asta este, până la urmă totul ajunge la mine, doar sunt prieten cu toată lumea. Buuun... acum spuneți-mi cum de l-ați cunoscut pe Nas și vorbiți-mi despre voi. Dacă vreți să vă ajut, trebuie să-mi spuneți totul de-a fir a păr.

Ati și Koa nu au stat prea mult pe gânduri. Ati a relatat întâlnirea lui cu Nas, undeva pe drumul de întoarcere de la sanatoriul de pe muntele Sin către Qodsabad și lungile lor discuții despre misteriosul sat descoperit de pelerini. Nas era îngrijorat și spunea lucruri ciudate, pe care Ati nu era în măsură să le înțeleagă bine, și anume că descoperirea însemna pur și simplu negarea Abistanului și a credințelor sale. Koa a continuat spunându-și povestea, revolta împotriva propriei familii de autori de genocide, retragerea inițiată în mahalale devastate și în sate pierdute, escapada lor în ghetoul lui Balis și străbaterea Qodsabadului, care le-a întărit impresia că Abistanul nu exista, iar Qodsabadul nu era decât un artefact, un decor de teatru care ascundea un cimitir, ba, mai rău, le strecurase în minte senzația înfiorătoare că viața murise demult și că oamenii ajunseseră atât de afectați de propria inutilitate, încât nu mai realizau că nu erau decât niște damfuri vagi ale vieții, amintiri dure-roase rătăcind printr-un timp pierdut.

Și au sfârșit cu înfiorătoarea poveste care îi făcuse să plece din cartierul lor pentru a merge să ceară ajutorul lui Nas: desemnarea lui Koa ca Țintuitor în procesul unei femei tinere, mamă a cinci copii, acuzată de blasfemie și care urma să fie trimisă pe stadion.

O bună parte din zi au stat de vorbă, numai că simpla conversație nu era suficientă pentru a spune lucruri care depășesc înțelegerea, așa că au ajuns să filozofeze despre viață

în general, timpul a zburat și li s-a făcut foame. Toz le-a oferit o gustare nemaîntâlnită, alimente pe care nu le cunoșteau, *pâine albă, pateu, brânză, ciocolată* și o băutură amară, fierbinte, căreia îi zicea *cafea*. La sfârșit a scos din *bufet* un coș cu fructe: banane, portocale, smochine și curmale. Ati și Koa au făcut ochii mari de uimire, crezând că astfel de alimente au dispărut de pe fața pământului înainte ca ei să se fi născut și că ultimele recolte erau rezervate Onorabililor. După care Toz a scos din buzunar o mică trusă cu ajutorul căreia și-a confecționat o tijă albă, lungă de patru degete, burdușită de iarbă uscată, pe care și-a pus-o între buze, a aprins-o la capătul celălalt și a început să scoată fum. Mirosul oribil nu le-a făcut greață, dimpotrivă, i-a fermecat. Le-a spus că erau *țigara* și *tutunul*, păcate minore. Era greu să recunoști săvârșirea unui păcat într-o lume în care păcatul era oricum mortal.

Concluzia era limpede: Toz trăia într-un univers aparte care nu avea nimic de-a face cu Abistanul. Dar să fi fost oare abistanez? De unde să fi venit, de unde deținea atâta putere și, în definitiv, ce făcea în acest cartier absolut mediocru, care nu trăia, nu supraviețuia decât din ceea ce Abiguvul arunca din înaltul meterezelor sale? Nu prea părea de încredere, era scund, robust, cocoșat, un gât firav, cu brațe ridicol de mici și să tot fi avut vreo cincizeci de ani puhavi și cenușii. Strălucea doar prin ochi, cultură, inteligență, carismă și aura de mister ce plutea în jurul lui. Și de unde acele calități, s-a născut așa, un geniu care iese astfel înarmat din lampa magică, sau le-a învățat de la viață? În orice caz, erau calități care făcuseră din el ceea ce era, adică regele cartierului.

A rămas tăcut o vreme, cât să fumeze două țigări și să soarbă două cafele, după care s-a întors spre ei și le-a spus pe un ton hotărât:

— Uite ce e de făcut: vă voi instala într-un loc sigur, un antrepozit al meu aflat la doi pași de-aici, timp în care am

să-ncerc să aflu ceva despre prietenul vostru. După, mai vedem.

Apoi, cu o umbră de zâmbet în priviri:

— Ce-mi dați în schimb pentru efort?

Koa a scos din buzunarul ascuns al *burnisului* o cârpă pe care a desfăcut-o, a luat de acolo o foaie de hârtie și i-a întins-o lui Toz. Acesta a citit-o, s-a uitat la ei și a izbucnit în râs. A băgat foaia într-un sertar al mesei și a spus:

— Mulțumesc, este un dar foarte prețios, care îmi va completa colecția de relicve minunate. Bun, acum trebuie să plec, mă văd cu un client... Haideți să vă duc sus... Vă rog să nu faceți zgomot și să nu vă apropiați de ferestre... Mă-ntorc pe seară... La noapte o să vă duc la antrepozit.

Și, imediat, și-a încălțat sandalele, și-a pus *burnisul* și s-a făcut nevăzut în praful străzilor. Era ceva ascuns în gesturile lui, care te făcea să-ți închipui tot soiul de lucruri, dar, în același timp, totul era fin și delicat în fința lui, ceea ce îndepărta bănuielile.

Lăsați singuri, cei doi prieteni au profitat de ocazie pentru a explora locuința misteriosului și simpaticului Toz. Se simțeau pierduți, tot ce vedeau provenea cu siguranță de pe o altă planetă. Cum să le fi zis obiectelor acelora și în ce limbă? La fel ca în camera din spate a magazinului, și aici se aflau o *masă*, *scaune*, un *bufet*, *tablouri* și o mulțime de *bibelouri* haioase. Și alte obiecte cu adevărat bizare. Dacă mai existau astfel de locuințe în Qodsabad, atunci ele aparțineau celor mai bogați demnitari, cui altcuiva?, iar aceștia trebuiau neapărat să cunoască furnizorul, pe Toz, altul asemenea lui nu mai era în tot Abistanul, doar o spusese chiar el. Legea era uniformitatea pentru toată lumea, iar el era miraculoasa excepție care o confirma. Era cu adevărat un mister faptul că un om era diferit în masa compactă. Oamenii de rând habar nu aveau de aceste manifestări de originalitate, trăiau

cu toții la fel, într-o lume ternă, în cartiere ruinate, în imobile dărăpănate, în case obosite, în barăci care stăteau să cadă, cu una sau două camere lipsite de ornamente, cu un colț pentru toaletă, totul făcându-se pe jos, gătitul, mâncatul, dormitul, fiecare deținea un *burnis* pe care îl tot cârpea la nesfârșit, până în ultima zi când se transforma în lințoliu, și o pereche de sandale cărora li se puneau tălpi noi, cât se mai puteau repara. Lucrarea se făcea sub imperiul unui procedeu stupid și, cum nimeni nu știa cum se poate repara ceva vechi cu ceva nou, tot cu din cele vechi se lucra, la fel de vechi, astfel fiecare întreținând răul de unul singur în loc să încerce să-l elimine. Da, dar unde să se fi găsit noi idei într-o lume veche?

Toz s-a întors spre seară, tot pe furiș. Era istovit și îngândurat. S-a prăbușit pe un scaun, și-a pus două cafele și a fumat două țigări pentru a-și reveni. Apoi, luându-i pe nepregătite, pe când cei doi îl priveau fascinați cum dă afară pe nări fumul pe care îl înghițise pe gură, le-a adresat o întrebare ciudată:

— Ați auzit vreodată vorbindu-se despre un anume Democ?

— D... Dimuc? Asta ce mai e?

— O fantomă... o organizație secretă... nimeni nu știe... Se pare că unii au auzit despre ea..., le-a răspuns oarecum sătul de subiect, mai degrabă plictisit și neîncrezător.

Ati și Koa nu pricepeau nimic. Se uitau unul la altul cu mirare, speriați aproape, începeau să înțeleagă că a descoperi lumea însemna a pătrunde în complexitate, a simți că universul e o gaură neagră din care izvorăște misterul, pericolul și moartea, însemna a descoperi că singura care exista cu adevărat era complexitatea căreia lumea aparentă și simplitatea nu-i erau altceva decât ținute de camuflaj. A pricepe era, prin urmare, imposibil, complexitatea va ști să găsească acea simplificare extrem de atrăgătoare care să o împiedice.

În mintea lui Ati se înfiripă un gând încă vag... Îi reve-neau amintiri... sanatoriul... gerul, singurătatea, foamea... și delirul din timpul somnului... Da, acum își amintea... caravanele care dispăreau acolo, sus, aproape de cer, unde se împleteau piscurile și trecătorile dincolo de care nu se știa ce era de fapt... o frontieră... o linie imaginară... soldați torturați și uciși... tăcerea oamenilor... care nu vorbeau despre așa ceva fiindcă nici nu o făcuseră vreodată, fiindcă nu știau nimic și nici nu aveau vreun mijloc de a afla... Totuși, în spatele acestor dispariții, acestor crime, acestei atmosfere încărcate de amenințări inevitabil stătea ceva, cineva... o umbră... o fantomă... o voință... o organizație secretă... Acea să fie... persoana aceea... Democ... Dimuc? Ati era sigur că mai auzise cuvântul sau ceva care-i semăna... dar nu erau decât elucubrații de bolnav... Cineva vorbise despre... demo... democ... demon?... Și mai vorbise și despre tortură... dar nu știa ce însemna acel cuvânt...

La căderea nopții, Toz i-a dus la antrepozitul care nu era nicidecum la doi pași de magazin, după cum îi anunțase, ci la celălalt capăt al cartierului, unde au ajuns printr-un labirint care depășea orice logică omenească. Pentru că labirintul se bazează pe o imensă inteligență, însă nu și în cazul de față, mergeau după cum bătea vântul și drumul era extrem de sinuos... Întunericul îi înfășura strâns pe străzile goale traversate, în depărtare, de câte o umbră fugară. Toz se ghida după propriul instinct. Gata, ajunseseră. Locul acesta lugubru, această uriașă masă întunecată era antrepozitul, un cub cu baza de beton pe care se ridica un ansamblu de table ruginite. Nu se întrezărea decât cerul fără lună și cu doar câteva stele, care totuși lăsau să se vadă câteva cocioabe fantomatice în dreapta și tot atâtea în stânga, strângând ca-ntr-un sendviș o uliță plină de praf pe care hălăduiau familii de pisici și de câini sleiți de foame, scrofuloză și bătați, ca toți câinii și pisicile din Qodsabad. Mai departe ori mai

aproape se auzea ceva magic în tot acest neant apăsător, un țânc plângând sau o femeie cântând un cântec de leagăn. Toz a deschis ușa. Un zgomot metalic, ca un ecou. A scăpărat un chibrit: umbre uriașe au țâșnit din noapte și s-au apucat să danseze nebunește pe pereți. Aerul închis i-a plesnit peste față cu un damf amestecat: putreziciune, rugină, macerare, animale moarte, lucruri devorate de mucegai. A mai scăpărat un chibrit și a aprins o lumânare înfiptă într-un sfeșnic greu. S-a înfiripat o lumină firavă, galbenă și neagră, șovăitoare. Ici și colo se vedeau mobile, cufere, saci, butoaie, oale, mașinării, statui, lăzi ce dădeau pe-afară de lucruri ieftine. În capăt, o scară metalică ducea la mansardă, unde erau două încăperi, în care se intra dintr-una în alta. În cea de-a doua se găseau un coș cu veselă, un cufar lipit de perete, o bancă și, îngrămădite pe o etajeră, niște acoperțuri, într-un colț o găleată plină cu apă și o oală de noapte. Peretele care dădea afară avea un oberliht pe care Toz s-a grăbit să-l astupe cu o cârpă veche.

— Curierul meu, Mu, o să vă aducă de mâncare la căderea nopții. N-o să bage nimeni de seamă acest du-te-vino, știe să se facă nevăzut. O să lase coșul într-un colț de la intrare. Nu stați de vorbă cu el, e surd și cam prostuț. Fiți discreți, nu ieșiți, nu deschideți nimănui, spionii sunt puși pe treabă și ar face ceva bani pe capetele voastre... Cineva i-a ațâțat, vreun *muafal* Aparatului, un comisar de sector... cineva mai de sus, le-a spus după ce i-a aranjat.

Înainte de plecare, a adăugat:

— Aveți răbdare... Trebuie să fim prudenți, problema e delicată... foarte delicată.

Cei doi prieteni au cercetat locul mai mult pe pipăite, fiindcă întunericul nu se lăsa străbătut decât cu mâinile.

Antrepozitul arăta prost, sigur văzuse multe falimente în cariera lui, înăuntru totul se clătina și scârțâia. Vechiturile din el accentuau atmosfera dezolantă. Toz le îndrăgea ca pe

niște comori, în ochii lui doar lucrurile vechi aveau valoare, iar aceasta era direct proporțională cu numărul anilor. Dacă Toz strânsese atâtea, o făcuse pentru a le vinde și dacă le vindea însemna că existau cumpărători, iată un alt mister. „Mister“ era cuvântul care le trecea cel mai adesea prin minte.

În noaptea aceea au dormit mai adânc decât oricând. Prea multă oboseală, încordare, așteptare, prea multe enigme pluteau în aer.

Amintindu-și vremurile morții lente de la sanatoriu, Ați auzea încă în nopți glasuri îndepărtate, un bebeluș plângând și o femeie cu voce caldă care cânta un cântec de leagăn. Viața nu murise de tot, și-a zis prin vis.

Așteptarea părea că va ține o veșnicie. Opt zile interminabile de gol absolut. Cei doi prieteni își rodeau zăbalele întrebându-se clipă de clipă dacă Toz uitase de ei sau dacă nu cumva cercetările lui se împotmoliseră pe undeva. Se mai linișteau la căderea nopții, cam pe la ceasul celei de-a șaptea rugăciuni a sfintei zile, când îl auzeau pe credinciosul Mu intrând pe furiș în antrepozit, lăsând coșul și bidonul cu apă și dispărând fără zgomot. Nu, gazda nu-i uitase, cel puțin în privința pâinii cea de toate zilele. Cum gustaseră deja din plăcerile dure ale Qodsabadului, își puteau închipui cu ușurință ce îndrăzneală presupunea numai să pătrunzi în Abiguv. Să adresezi întrebări mașinărilor aceloră care nicio dată nu știuseră că ar fi putut vorbi dacă ar fi vrut, să te apropii de șefi fără îndoială invizibili și de temut pentru a le fura unele secrete ținea de domeniul imposibilului. Atâta doar că Toz era Toz, și pentru el imposibilul nu exista.

Foarte repede, într-o zi sau două, au învățat să trăiască la fel ca pe vremuri, să se așeze pe scaune fără să amețească, să stea demni la masă, să mănânce fiecare din farfuria lui alimente al căror nume nu-l cunoșteau, nici nu știau dacă sunt comestibile sau otrăvitoare, legale sau ilegale, să bea cafea care-i ținea treji toată noaptea ca niște huhurezi. Cu toate acestea, începeau să simtă teribil lipsa *hirului*, terciul național. Când și când, purtată de câte o adiere ce sufla în

direcția lor, aroma de mirodenii arse urca din ulicioară și le gădila vârfurile nărilor. Întredeschideau atunci oberlihtul, pentru a prinde ceva mai mult, și strănutau pătruși de plăcere. Fumul pleca din cocioaba de peste drum, de unde, uneori, atunci când tăcerea nopții amplifică zgomotele, ajungeau până la ei plânsul unui copil mic și acel cântec blând care-l însoțea.

Într-o dimineață înviorătoare, strălucind de lumină, au zărit-o pe femeia aceea invizibilă, cu voce melodioasă, era la ea, în curtea betonată de zece *siccas* pătrați, cu tot soiul de vechituri, într-un colț, o cisternă de apă, în altul, un bazin, în centru, un cazan pus pe niște pirostirii deasupra unui foc de lemne și lângă perete un copac uscat pe crengile căruia se puneau la uscat lenjeria. Stăpâna casei era trupeșă și avea rotunjimi cât pentru întreaga familie, niște sâni uriași orbitor de albi, în stare să hrănească o liotă de mici Gargantua. Bebelușul, liniștit în privința mâncării și confortului, dormea dus într-un coș agățat de una dintre ramurile de jos ale copacului. Fericita mămică stătea pe vine lângă lighean, lăsând să i se vadă un posterior înfloritor și spăla voioasă rufele. Cu asta se îndeletnicea, cu spălatul scutecelor și al bavetelor, în timp ce cânta o melodioară romantică al cărei refren era cam așa: „Viața ta e viața mea și viața mea e viața ta și dragostea va fi sângele nostru“. În *abilimbă*, rima e bogată, vieții i se spune *vi*, iubirii *vii* și sângelui *vy*. Așadar: „*Tivi is mivi i mivi is tivi, i vii sii nivy*“. Declarația de iubire era adresată lui Abi, să nu ne lăsăm păcăliți, minunatul vers era din Sfântul *Gkabal*, titlul 6, capitoul 68, versetul 412, numai că intenția era de fapt alta, în cazul de față. Credincioasa mamă avea prea multe de făcut pentru a se pierde în ale religiei, viața și fericirea ei erau bebelușul, iar acesta era un plângăcios, care cerea tot timpul ce i se cuvenea. Cei doi prieteni zăriseră odată o umbră fugară plutind într-un *burnis* de cerșetor. Omul se întorcea acasă seara târziu și după felul în care tușea și se sufoca s-ar fi zis că nu avea s-o

mai ducă mult. Persoanele din căsuța aceea întruchipau viața familială, simpatică și tragică totodată.

În altă zi au auzit tiruri de armă. S-ar fi zis că locul se afla la vreo doi *şabiri*, în direcția intrării monumentale a Abiguvului. După care a urmat o explozie (rachetă, bombă, grenadă?) care a zguduit antrepozitul. Mama care își mătura curticica fredonând, nu a ezitat o clipă, și-a ascuns bebelușul între sâinii antișoc și, cu capul aplecat, s-a dus la adăpost în cocioaba pe care și o furtună oarecare ar fi putut-o lua cu ușurință pe sus. Cei doi prieteni s-au gândit la niște regiși care ar fi încercat o incursiune în Abiguv sau, de ce nu, chiar la o posibilă întoarcere a Dușmanului. Au uitat apoi imediat evenimentul, alertele fiind monedă curență în Quodsabad, lipsite de urmări, oamenii știau despre ce era vorba, scopul acestor avertismente fiind de a-i pune pe gânduri pe aceia care nu-și îndeplineau cum trebuia datoria lor de credincioși, amintindu-le ce aveau de făcut. Sub imperiul *Gkabulului*, credința începea prin frică, continua prin supunere, iar turma trebuia să rămână la un loc și să pășească drept către lumină, cei buni neavând nici o datorie față de cei răi.

Plictiseala devenise apăsătoare și nu aveau nimic cu care să-și mai potolească durerea. Cât de uimitor ar fi fost, conținutul antrepozitolui nu putea menține treaz prea mult timp interesul a două minți averse de acțiune și de adevăr adevărat. În lunile care trecuseră, Ati și Koa nu duseseră lipsă de aventuri, de disperare, de întrebări răvășitoare, iar această odihnă forțată, într-un spațiu închis și în întuneric, îi epuiza mai mult decât orice altceva. Îi pândea sindromul ermitului. Trebuia acționat cumva, da, dar cum?

În cea de-a noua zi de reclusiune, pe când își înghițeau cu tristețe hrana, o idee a țâșnit din întuneric atât de euforică, încât au adoptat-o pe loc, așa că la naiba cu prudența

și riscurile: vor ieși să ia aer, ba chiar se vor duce până la poarta principală a Cetății lui Dumnezeu pentru a vedea mai de aproape impresionantul Abiguv, sfânta și nemai-pomenita Kiiba, misterioasă și atât de ademenitoare cu cele patru fețe ale vârfului piramidei, unde, acolo sus, aproape de cerul lui Yölah, ochiul magic al lui Bigaye scrutează fără odihnă lumea și sufletele care o locuiesc. Vor mai vedea și minunata și eleganta Mare Mockba unde slujise timp de trei decenii *mockbiul* Kho, bunicul lui Koa. De acolo vocea lui magică, amplificată de difuzoare puternice, captiva mulțimile, zecile de mii de persoane adunate de jur împrejur, le aducea în stare de transă și pur și simplu le trimitea să moară pentru Yölah. De acolo plecase grosul trupelor din ultimele trei Războaie Sfinte, cu urechile mustind de țipele eroice ale *mockbiului* Kho.

Cei doi prieteni își spuneau că nu bătuseră atâta drum și nu se confruntaseră cu asemenea nebunii bizare fără a-și atinge scopul, doar ajunseseră până aici, nu trebuiau decât să-ntindă mâna, doi sau trei *şabiri*. Acestea fiind zise, le-a revenit în minte un precept scris sub formă de catren, învățat la școala gkabulică și care spunea:

*Să te rogi din inimă la picioarele Kiibeii,
Din suflet să-i juri credință lui Abi
Înseamnă ca-n ceasul morții să-ți răscumperi mii de păcate
mai mari și mai mici.
Și-așa sufletu-ți ușurat îl va întâlni pe Yölah.*

După care Koa și-a adus aminte că, la Școala Cuvântului Divin, colegii lui, cu toții fii de nobili prinți și de negustori extrem de bogați, parodiatori înrăiți, compuseseră după acest catren un refren destrăbălat, care la un moment dat, după ce au fost analizate toate detaliile, le-a adus o mie de lovituri de bici echitabil distribuite:

*Să treci din inimă la tras de cap kițulica,
Din suflet, gol de tot, să te joci la biluțe,
Înseamnă ca-n pragul porții să alungi mii de necazuri
mai mari și mai mici.
Și-așa știuletele-ți ușurat poate-ntâlni la loc teaca lui.*

Au răs și ei, cum să nu râzi? Nu existau nici blasfemie, nici minciună în versurile sprintăre.

S-au strecurat în întuneric ca niște umbre. Undeva, se auzea un câine ce lătra ca turbat, era limpede că-i promitea moartea credinciosului său mic dușman, care, fără îndoială cocoșat la înălțimea potrivită, îi răspundea de la depărtare cu miorlăituri scurte și nevinovate.

S-au apropiat de căsuța care-i fermecase cu plânsetele și cu melodiile de dragoste și au încremenit acolo, ca-ntr-un vis, ascultând zumzetul vieții casnice, simțindu-i căldura binefăcătoare, adulmecând aromele și parfumurile căminului duios.

Toropeala punea stăpânire pe ei, așa că și-au văzut de drum.

Ceva mai departe, sub streășina unei clădiri ruinate, care părea să fie ori să fi fost o *midra* sau un *soku*, o hală, au zărit un grup de oameni stând de vorbă cu o înflăcărare potolită, ducând care un sac, care un coș, care o boccea, care o lădiță pe care le treceau grăbiți din mână-n mână. La zece pași în spatele lor, ici și colo, sprijinite cu spatele de perete, alte umbre, inși însărcinați cu supravegherea locului și securitatea șefilor. Fără îndoială aveau de-a face cu o piață la negru, o întâlnire de profesioniști căliți, negustori, tăinuitori, contrabandiști. Printre ei, regșii erau peste tot, sistematic, aveau simțul afacerilor, bătând întotdeauna palma înaintea celorlalți. Încercuit cum era, traficul ilicit rămânea unica resursă

a ghetoului, iar meseria aceasta se transmitea din tată-n fiu. Cum reușeau însă să vină de la o asemenea depărtare fără a fi prinși? Doar mirosul și privirea de pasăre de noapte îi dădeau de gol din prima.

Cei doi prieteni și-au văzut de drum, nu aveau nici de vândut, nici de cumpărat și nici nu aveau nevoie de necazuri.

Surpriza îi aștepta după un colț, la un *şabir* mai departe. Imagine grandioasă, răvășitoare: iată, în sfârșit, unica, incomparabila Cetate a lui Dumnezeu, Kiiba, Marea Mockba și Abiguvul, atotputernicul guvern al drept-credincioșilor pe pământ. Ce emoție! Aici era centrul lumii și al universului, nucleul tuturor plecărilor și sosirilor, inima sfințeniei și puterii, polul magnetic către care se întorceau popoarele și fiecare om pentru a-și lăuda Creatorul și a se prosterna în fața reprezentanților lui.

În acest loc, atmosfera era de o asemenea intensitate mistică, încât până și un ateu înverșunat și-ar fi pierdut pe loc motivația, credința ar fi pus stăpânire pe el, l-ar fi eliberat de toate ambițiile deșarte și l-ar fi făcut să se arunce în genunchi, cu fruntea-n țărână. Plângând și tremurând s-ar fi auzit mărturisindu-și credința care ar fi făcut din el unul dintre cei mai credincioși dintre credincioși: *Nu există alt Dumnezeu decât Yölah, și Abi e Trimisul lui*. El omul, preafericitul drept-credincios sau nefericitul zombi nu avea loc în respectiva formulă, nu exista în tranzacția dintre Yölah și Abi, care era o afacere privată. Yölah îl crease pe Abi, și Abi îl adoptase pe Yölah sau invers, și totul se oprea aici.

Ati și Koa se simțeau striviți de măreție, totul era colosal, peste măsură, dincolo de dimensiunile omenești. La baza fortăreței se întindea o piață nemărginită, luminată din plin, pe care nici o privire nu o putea cuprinde dintr-odată, pavată cu dale translucide, colorate în toate nuanțele de

verde, de mai bine de o mie de *hectosiccas* pătrați, care purta numele sublim de Piața Credinței Supreme. Intrarea în Cetate se făcea pe sub o arcadă ciclopică, numită Marea Arcadă a Primei Zile, a cărei boltă se pierdea în nori. Coloanele care o susțineau măsurau șaiszeci de *siccas* lățime și trei sute în înălțime până la cheia de boltă și se suprapuneau parțial peste zidul faraonic ce înconjura Cetatea lui Dumnezeu – fabulos sipet conținând Kiiba, Abiguvul și Marea Mockba –, cazărmile prestigioasei gărzi abiguviene și, mai departe, ascunse într-un talmeș-balmeș și legate de cetate prin tuneluri invizibile, locuințele funcționarilor. Întreaga esență a lumii se găsea în acel loc, concentrată între fortificațiile inexpugnabile: veșnicie, putere, grandoare și mister. Altundeva era lumea oamenilor și, poate, într-o zi va exista și aceasta.

Altă surpriză: piața era neagră de-atâta lume, cei doi prieteni nu mai văzuseră nici în vis atâția oameni la un loc. Și așa era, zi și noapte, întreg anul, dintotdeauna. Cei de aici veneau din toate cele șaiszeci de provincii ale Abistanului, turme-ntregi, pe jos, cu trenul, în camioane și, la intrare, erau controlați cu strictețe, numărați și cazați. Mulțimea era repartizată în trei blocuri separate de coridoare delimitate cu bariere metalice, pe unde circulau, ca niște mici regi pe moșiile lor, gardieni înarmați cu bice și *kovsuri*, puști-mitralieră de dinaintea Revelației: primul era blocul pelerinilor (câteva zeci de mii) care veneau să se reculeagă la picioarele Kiibei, înainte de a lua drumul către îndepărtatele locuri de pelerinaj; urma cel al petenților, funcționarilor, negustorilor și simplilor cetățeni (mai multe zeci de mii) încărcăți de dosare, care își așteptau rândul pentru a intra în Abiguv cu scopul de a ajunge la anumite ministere sau instituții administrative; în sfârșit, cel de-al treilea, admirat de gloata de gură-cască și de copii, oprită la marginile pieței, era blocul

voluntarilor (mai multe mii), unii candidând la plecarea imediată pe front, alții veniți să se înscrie pentru următorul Război Sfânt pe care preferau să-l ia încă de la început, pentru a se bucura de el pe deplin. Și peste tot prin preajmă, grăbiți, bombănind și cât se poate de inventivi, pentru a înșela vigilența paznicilor, vânzători de gustări, negustori de apă ori care închiriau pături, spălători, vindecători, puști care vindeau locuri la coadă ori se ofereau să le păzească pe bani, fiindcă așteptarea putea dura săptămâni sau luni de zile. Aici nu existau nici zi, nici noapte, totul mergea ca pe bandă de la un capăt la celălalt al anului. Ca să-și mai omoare timpul, cei prezenți treceau din gură-n gură povești despre bătrânul care stătuse la coadă un an întreg și care, odată ajuns la ghișeu, nu-și mai adusese aminte pentru ce o făcuse. Or, fără motiv, nu aveai cum primi bilet de intrare. Era el uituc, dar nu și prost, așa că și-a licitat locul de la coadă. Și l-a adjudecat un negustor extrem de bogat, care nu-și putea lăsa baltă afacerile mai mult de-o zi. Astfel chivernisit, moșul amnezic și-a cumpărat o casă, s-a recăsătorit pentru a șaptea oară cu o fetiță frumușică, în vârstă de nouă ani, care tocmai avusese prima pierdere de sânge și care i-a dăruit șapte sau unsprezece bebeluși drăgălași, și a trăit fericit până la sfârșitul zilelor. Pe patul de moarte, deși nimeni nu l-a întrebat nimic, și-a amintit într-o străfulgerare ce îl adusese cândva la coada solicitanților: se dusese să se intereseze ce se întâmplase cu cererea sa de locuință... sau de serviciu... sau de ajutor de urgență... veche de-un an... sau poate de zece sau treizeci de ani...

Cei doi prieteni au aflat că mai exista și un al patrulea bloc, la un *şabir* mai la est, într-un loc întunecos și tăcut, blocul prizonierilor, mai multe mii, legați câte o sută, care așteptau să fie binecuvântați și trimiși pe front. Unii erau prizonieri de război capturați de la Dușman, care refuzaseră lagărele morții, aleseseră să se convertească la *Gkabul* și se

întorceau pe front, dar, de data aceasta, de partea cea bună; alții erau condamnați la moarte abistanezi, oameni răi, rebeli, tâlhari de drumul mare care refuzaseră moartea pe stadioane sau în lagăre, alegând să devină kamikaze și să fie trimiși pe front, în linia-ntâi, pentru a se arunca în aer odată ajunși la Dușman. A intra în acest bloc era o favoare care nu se acorda tuturor condamnaților la moarte (niciodată regșilor), ci doar acelor care manifestau o adevărată dorință de a servi Abistanul în numele lui Yölah și al lui Abi, binecuvântat fie numele lor. Asta le-o spusese lui Ati și lui Koa un bătrân gură-cască, adăugând apoi că avusese și el un fiu care scăpase de stadion, ducându-se voluntar pentru a da binețe Dușmanului. „A murit ca un martir, ceea ce mi-a adus o pensioară frumușică și prioritate în magazinele de stat“, mai spusese cu mândrie, izbucnind în râs.

Pe Ati l-a dus gândul cu emoție la prietenul și tovarășul lui de călătorie, la Nas, care trăia aici în grandoare și mister, în neagră nebunie și servitute absolută. Ce ajunsese, pe unde era? Ati se baza pe Toz pentru a afla și a-i veni în ajutor.

Un bărbat s-a apropiat de ei ca un profesionist, ai fi zis că era un traficant cinstit și eficient, de și pe maică-sa ar fi păcălit-o. Se uita la ei de ceva vreme, iar cei doi prieteni îl observaseră la rândul lor. Le-a spus:

— Dacă doriți un loc bine plasat la coadă, am unele excelente pentru voi... Și-o să vă fac un preț bun, așa, ca-ntr-o prietenie.

— Nu-ți face griji, frăție, doar căscam și noi gura pe aici...

— Pot să vă fac rost de documente, să vă înlesnesc întâlniri, produse pe care altfel n-aveți cum să le găsiți și tot soiul de informații...

— Ia să vedem... ce-ai putea să ne spui despre un anume Nas? Lucrează la Abiguv, la serviciul arheologic.

Negustorul de bunuri și servicii a zâmbit de parc-ar fi fost gata să dea la iveală niște secrete ieșite din comun:

— De fapt, ce-ați vrea să știți?

— Ce ne poți spune despre chestia asta.

— Mai clar?

— De exemplu, unde locuiește. Am vrea să-i facem o vizită...

— Dați-mi un avans și întoarceți-vă mâine, când veți primi informația... Dacă mai dați acolo ceva-ceva, vă voi conduce la el sau am să vi-l aduc pe el aici.

Cei doi prieteni s-au plictisit repede de jocul „care e mai șmecher dintre noi“. Era timpul să se întoarcă la antrepozit, pentru a ajunge acolo înainte de răsărit, căci spionii aveau să vină în curând la datorie.

După zece pași, alertați de un al șaselea simț care li se ascușise în decursul periplului lor periculos și absurd de-a lungul și de-a latul Quodsabadului, s-au întors și l-au zărit pe negustorul de servicii gata să-i arate cu degetul unei patrule. Negustorul nu era nici mai mult, nici mai puțin decât un spion și o iudă.

N-au stat pe gânduri nici o clipă și și-au luat picioarele la spinare. Paznicii au acționat prompt și-au început să strige, scoțându-și armele și alergând în toate părțile. Ati i-a șoptit lui Koa:

— Să ne despărțim... Ia-o la stânga și fugi... Ne-ntâlnim la antrepozit... Fugi... Repede!

Labirintul îngust și întunecos din A19 era de partea lor, numai că urmăritorii erau mai numeroși, numărul lor sporind cu întăririle sosite din mulțimea de gură-cască.

Noaptea i-a înghițit la primul colț.

Focurile de armă se auzeau tot mai departe și-apoi... nimic.

Ati a alergat cât l-au ținut puterile, un ceas, două. Picioarele îl dureau îngrozitor, iar plămânii de fost scrofulos îi luaseră foc. S-a făcut nevăzut într-o fundătură îngustă și s-a ascuns în spatele unei grămezi de gunoaie pe care vreo zece cotoi dubioși le păzeau cu strășnicie. I-au suflat la ureche, cu dinții și ghearele la vedere, după care, văzând în ce stare deplorabilă e, au revenit, ca ațipiți, la paza cămării.

O oră mai târziu, Ati a plecat târâș-grăpiș mai departe, mai ocolind, mai rătăcindu-se, și a ajuns la antrepozit în clipa în care la *mockbe* începea să răsunе chemarea credincioșilor la cea dintâi rugăciune a sfintei zile. Era patru dimineața. La celălalt capăt al orașului, noaptea lăsa să se strecoare prima rază de lumină. Ati s-a băgat în culcuș, s-a înfășurat în pătură și a adormit. Nu înainte de a-și spune că nici Koa nu va întârzia să apară și că va fi foarte bucuros să-și revadă prietenul teafăr și nevătămat, trăgând la aghioase de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat.

Soarele încă nu ieşise cu totul din noapte când Toz a dat buzna în antrepozit şi, fără menajamente, l-a scos pe Ati din coşmarul în care se zbătea. Acesta a ţâşnit din culcuş de parcă zece paznici s-ar fi aruncat asupra lui să-i sucească gâtul. Nici nu a avut timp să-şi revină cum se cade că l-a şi apucat disperarea văzând că prietenul lui Koa nu se întorsese, locul fiindu-i gol!

— Trezeşte-te, fir-ar să fie, trezeşte-te odată!, i-a strigat Toz.

Toz nu era genul care să se piardă cu firea, era o minte rece. A-nfipţ mâinile-n gâtul lui Ati şi-a început să-l scuture cu putere. Vocea îi era atât de autoritară, încât şi o întreagă companie de rebeli ar fi stat drepti în faţa lui.

— Stai jos şi spune-mi ce s-a-ntâmplat!

— Păi... că... am ieşit să luăm şi noi aer... şi-am ajuns până la Abiguv...

— Şi uite rezultatul: cartierul e sub stare de asediu, gărzile scormonesc peste tot, iar oamenii se denunţă care mai de care... Numai de-asta n-aveam nevoie...

— Îmi pare rău... Şi Koa... Ştiţi ceva de el?

— Nimic, deocamdată... O să te duc în altă parte, antrepozitul nu mai e sigur... Acum însă nu se poate ieşi, o să te ascund într-o debara pe care am amenajat-o jos, în spaatele unui perete fals, unde camuflez obiectele rare... Diseară sau mâine o să vină cineva să te caute şi o să te conducă

într-o altă ascunzătoare... Îl cheamă Der, îl urmezi fără să pui întrebări... Bun, am fugit, trebuie să iau niște decizii...

— Și Koa?

— Mă voi interesa... Dacă a fost arestat sau ucis de gărzi, voi afla imediat, dacă nu, va trebui să așteptăm... Dacă s-a pîtit pe undeva, până la urmă va da el un semn... Dacă e mort prin vreo groapă, cadavrul îi va fi repede descoperit.

Ati și-a cuprins capul în mâini și a izbucnit în lacrimi. Îi era ciudă pe sine însuși, se făcea vinovat pentru tot, își dădea seama că exercitase o influență nefastă asupra lui Koa și nici măcar nu încercase să-i mai înfrâneze înflăcărarea innăscută. Ba, mai rău, a profitat de naivitatea acestuia și l-a aprins și mai tare cu discursurile lui de sergent recrutor, despre bine și rău, și de justițiar în căutarea adevărului. Cum să-i fi putut rezista? Era un revoltat din naștere, trebuia doar să-și găsească o cauză pentru care să lupte.

Ati se învârtea cuprins de neliniște prin antrepozit. Reperase toate găurile și fisurile din materialele cu care erau înveliți pereții hangarului și, la cel mai mic zgomot, fugea de la unul la altul pentru a încerca să vadă ce se petrecea afară, gata să intre în ascunzătoare. Uitându-se prin oberliht, a zărit o umbră dincolo de fereastra căsuței de vizavi, mai precis silueta unui femei trupeșe. A fost de-a dreptul șocat, întrucât și ea se uita la el și îl arăta cu degetul unei persoane din spatele ei. A făcut un salt înapoi, încercând să se liniștească: fusese doar o părere, o iluzie optică, își zicea, buna mămică era nevinovăția preschimbată în femeie care se îndeletnicea cu treburile gospodărești, i-o fi atras atenția vreo reflectare a luminii în geamul oberlihtului sau poate că-i arăta ceva bebelușului ei ca să-l distreze, vreun nor hazliu, vreo șopârlă alergând pe perete, un porumbel care își curăța cu drăgălășenie penele pe marginea acoperișului hangarului.

A coborât și s-a închis în ascunzătoare, încercând să tragă adânc aer în piept pentru a-și potoli bătaile inimii și pentru a-și stăpâni frica. Își simțea sufletul sfâșiat și tot trupul îi era o rană vie. În scurt timp n-a mai respirat, căzând într-o teribilă letargie.

Și-a petrecut ziua astfel, între somn surescit, moarte profundă și stare de semiinconștiență.

S-a trezit pe când ziua se sfârșea, luând culorile triste ale crepusculului, iar trosnetele hangarului deveneau lugubre și tot mai puternice. A încercat să se ridice, însă membrele nu-l mai ascultau, cuprinse de furnicături, iar spiritul îi era mort, anesteziat de durere.

S-a scurs multă vreme, în timp ce în minte un glas îndepărtat îi repeta fără să se mai sature: *Ridică-te... ridică-te... ridică-te... ridi...* Până la urmă acesta i-a atins un punct sensibil, a întredeschis ochii și o lumină firavă i-a pătruns în creier... O senzație tăioasă îi iradia întregul corp, în timp ce glasul devenea tot mai imperios: *Ridică-te... Ești viu, ce dracu'... fii gata...*

Cu o tresărire de voință s-a ridicat și a început să șchioa-pete de la un capăt la celălalt al hangarului pentru a alunga furnicăturile din membre și a se aerisi.

Dând pe gât dintr-odată cana de cafea rămasă din ajun și-a provocat în întreg creierul o explozie de energie. Avea nevoie să reflecteze, ceva nu se lega. Ba chiar mai multe lucruri.

A revăzut filmul evenimentelor. A înțeles, de la început, cât de neglijenți fuseseră și el, și Koa. Desigur, de acum era evident, Piața Credinței Supreme era extrem de bine supravegheată, având peste tot camere de urmărire și legiuni de paznici și de spioni cu ochii-n patru, nici nu putea fi altfel din moment ce era un spațiu deosebit de sensibil. Pe de altă parte, când ți-ai făcut o obișnuință din a trăi în afara legii și

a religiei, într-o lume încremenită sub tiranie și într-o cucernicie dintre cele mai arhaice, apărea ceva, cât de mic, care nu ținea de normalitate, în alură, în glas, ceva care se vedea, se auzea, ceva care deranja și, din acest punct de vedere, cei doi prieteni se dovedeau cei mai eretici cu puțință și printre cei care respectau cel mai puțin legea. Mai mult, când te mai și interesai de unul ca Nas, pe care legi speciale îl așezaseră printre cei dintâi dușmani ai Abistanului, obligatoriu deveneai dubios și tu însuși un mare dușman al țării. Întrebarea era: negustorul îi remarcase și îi denunțase patrulei, pentru orice eventualitate, sau îi denunțase fiindcă se interesau de Nas? În care caz, urma o întrebare fundamentală: de unde să fi știut de existența lui Nas acel amărât care trăia din bișniță, pe spinarea incredibilelor mulțimi ușor de manevrat ce bântuiau prin preajma Cetății lui Dumnezeu? Doar nu sunt pline străzile de arheologi, iar Nas era și el un funcționar oarecare, dintre cei o sută cincizeci de mii ai Abiguvului. Și încă ceva și mai bizar: cum să fi știut că acesta era amestecat într-o chestiune de maximă importanță, cu statut de secret de stat dintre cele mai bine protejate, care făcuse să fie arestat și ucis ori poate deportat? Nu cumva micul traficant era, în realitate, un polițist cu grad înalt sau cine știe ce mare șef al vreunei celule specializate a Aparatului ori a unei oficine legate de un clan sau altul al Dreptei Frății? Și astfel dăduse un ordin patrulei atunci când îi arătase cu degetul pe Ati și pe Koa, sau individul dăduse dovadă de slugărnice pentru a obține cine știe ce favoare? Se putea și să-i fi urmărit mai demult... Da, desigur... de când ieșiseră din antrepozit... ba chiar mai dinainte, de când ajunseseră la Toz... de când s-au interesat de Nas la târgul de lângă borta de șoarece... și, prin alții, umbre care și-i trecuseră de la una la alta, din cartier în cartier, cât timp ei traversaseră Qodsabadul până să ajungă la el... Ba chiar mai demult... de când făcuseră escapada în

ghetou, denunțați de vreun ajutor al Ghildei sau de vreun reg care lucra, când se ivea ocazia, și pentru antiregși... Sau, în privința lui Ati, încă și mai demult, de la ieșirea lui din sanatoriu și de la sosirea la Qodsabad... unde s-a trezit în mod inexplicabil premiat cu serviciul de funcționar inferior și cu locuința din imobilul acela agreabil... Își amintea perfect că doctorul scrisese „De ținut sub observație“, cuvinte subliniate cu două linii, în josul foii de ieșire. La care se adăuga adevărata întrebare: de ce toate acestea, cine era, pentru ei, Ati, ca să merite o asemenea supraveghere?

Cât despre Koa, acesta era probabil sub urmărire încă din ziua în care plecase din sânul familiei, întrucât numele lui era ca o icoană, un obiect de colecție. Era copilul Sistemului și Sistemul veghează asupra alor săi. Îngerii păzitori erau cu atât mai vigilenți, cu cât îl știau turbulent și pornit împotriva propriei familii, care prospera sub aripa reputației celebrului *mockbi* Kho.

Totul era evident și, dacă deschideai bine ochii, toate lucrurile se legau între ele.

Pe loc se ivea și o altă întrebare, încă mai tulburătoare: cum de aflase Toz atât de repede ce se întâmplase lângă Cetatea lui Dumnezeu din moment ce la ora aceea numai protagoniștii evenimentului fuseseră de față, adică Ati și Koa, mărunțul traficant care îi denunțase și patrula care îi vânase? Cine l-a informat? Denunțatorul, sau patrula? Cum și de ce? Dacă prinderea și uciderea lor era scopul, atunci de ce se așteptase atâta? Și de ce exact acum?

Totul se reducea la o singură întrebare: *Cine era Toz cu adevărat?*

Odată pornită, mașinăria îndoielii nu se mai oprește. În doar puțin timp, Ati s-a trezit asaltat de o mie de întrebări neașteptate. Și pe loc a simțit că-l trec fiori reci, întrucât și-a dat seama ce implicau întrebările: era necesar să ia niște

hotărâri extrem de importante însă nu știa care să fie acestea și nici dacă va avea puterea și curajul de a le pune în aplicare. Fără Koa era pierdut, de luni întregi puneau totul laolaltă, treburile și mințile, de când gândeau și acționau împreună ca doi gemeni de nedespărțit. Singur se simțea groaznic de handicapat, incapabil de a înțelege și de a se mișca.

Apoi, dintr-odată, îndoiala a mai făcut un pas, cu totul neașteptat, demonstrând astfel că nimic nu era sfânt pentru ea, că nu exista nici dispensă, nici excepție, numai că așa ceva era de neconceput, de nepermis, lui Ati îi venea să verse, să urle, să se dea cu capul de pereți... Scârbosul și insidiosul glăscior îi vorbea acum despre... Koa... fratele, prietenul, tovarășul, complicele lui! Îl auzea cum murmură: „Nimic nu ne spune că acest tânăr strălucit nu a primit misiunea de a-ți câștiga prietenia, ceea ce a reușit excelent...” „Păi, cu ce scop, fir-ar să fie? Doar sunt un nimic, sunt Ati, un amărăș-tean care duce o viață de câine într-o lume prea bună pentru el... De ce statul sau mai știu eu cine s-ar obosi pierzând atâta timp și atâtea mijloace ca să mă supravegheze?... Eeei, mai ai ceva de zis?... „Păi, dragă Ati, uituc mai ești... Cu toate că, ții minte, acolo, sus, la sanatoriu, pe acoperișul lumii, ai stat multă vreme pe gânduri... Nici nu se mai știe de cât timp spiritul cercetător și revoltat a dispărut de pe fața pământului, a fost eradicat și nu a mai rămas să plutească pe deasupra mlaștinilor decât cel putred, al supunerii și al intrigii... Oamenii nu mai sunt decât niște oi adormite și așa și trebuie să rămână, nu trebuie deranjați... Or, iată că în deșertul de cenușă care este Abistanul e descoperită o rădăcină plâpândă a libertății, care crește în mintea febrilă a unui ftizic ajuns la capătul puterilor, care rezistă la frig, la singurătate, la spaima abisală a înălțimilor și care, în scurt timp, a inventat o mie de întrebări nelegiuite. Ia aminte că acesta este lucrul cu adevărat important, natura exuberantă a dubiului și pandantul său, întrebările, repunerea în dis-

cuție, întrebări pe care le puneai în jurul tău, aluziv ori fără cuvinte, însă perfect audibile de către cei care nu-și puseseră niciodată vreuna și ale căror urechi virgine erau hipersensibile, or tu îi întrebai pe toți cei din jur, prin cuvinte sau priviri interogative pe care bolnavii, infirmierii, pelerinii, cei ce aveau grijă de caravane și cine se mai găsea să asculte le-au auzit și le-au raportat, consemnate fiind cu scrupulozitate de către biroul de ascultări... ca să nu mai vorbim despre Veii care-ți scormoneau zi și nopțe creierul... Iar buruiana aceasta nu este smulsă pe loc, din contră, devine o problemă arzătoare, trebuie să se afle ce este, de unde vine și până unde poate ajunge... Cei care au ucis libertatea nu știu ce înseamnă libertate și, la drept vorbind, sunt mai puțin liberi decât cei pe care îi încătușează și îi fac să dispară... dar cel puțin au priceput că nu vor înțelege decât lăsându-te să te miști liber, că vor putea învăța doar privindu-te cum înveți tu însuși... Te-ai prins, prietene? Ești cobaiul unei extraordinare experiențe de laborator: imensa tiranie învață pe pielea ta, biet omuleț neînsemnat, ce este aceea libertate!... O nebunie!... Desigur, la sfârșit vei fi omorât, în lumea lor libertatea este o cale a morții, rănește, deranjează, e un sacrilegiu. Nici măcar pentru cei care dețin puterea absolută nu mai este posibilă întoarcerea, sunt prizonierii Sistemului și ai miturilor pe care tot ei le-au inventat pentru a stăpâni lumea, au făcut din ei înșiși paznicii invidioși ai dogmei și slugile zeloase ale mașinăriei totalitare.

Ce e extraordinar în cazul de față este că, într-o bună zi, undeva, în inima Aparatului, cineva, neapărat un funcționar plasat suficient de sus, citind un raport luat la întâmplare din grămada de rapoarte lipsite de orice importanță, pe care mașinăria le primește încontinuu și le arhivează cu tonele pentru orice eventualitate, a putut să-și zică: „Ei, ei, ei... Uite și ceva mai puțin obișnuit!“ Studiind comentariul redactat

de vreun scribălău și întreprinzând o mică anchetă, a ajuns la o concluzie care l-a lăsat cu gura căscată, descoperind un electron liber, lucru de neconceput în cosmosul Abistanului: „Omul ăsta ori e nebun de un soi nou, ori e un mutant, purtător al unui spirit de dispută dispărut de multă vreme, trebuie cercetat mai îndeaproape“. Cum nu era interzis nici să-și dorească binele și nici să se atașeze de propriile descoperiri, i-a intrat în cap ideea de a-și da numele unei noi maladii sufletești, urmând să ocupe astfel câteva rânduri în cărțile de Istoria Abistanului. S-ar fi putut gândi la ceva de genul „erezia lui Ati“ sau „deviația de tip Sin“, întrucât de asta se temea Aparatul mai mult decât de orice, de erezie și de deviaționism.

Mutantul rebel pândit de nebunie și potențial purtător al unei noi boli tu ești, dragul meu Ati, și zău pun pariu că dosarul ți-a ajuns undeva, foarte sus, în ierarhia Aparatului și, de ce nu, chiar a Dreptei Frății. La aceste niveluri nu se duce lipsă de inteligență, ba chiar există în exces, doar că e ațipită, nu au mai fost întoarse pe toate fețele decât lucruri vechi, râncede și prăfuite, or, acum, iată ceva nou care îi va trezi, îi va ațâța, un semn care în urma descoperirii unui sat ce poate revoluționa totul, susceptibil de a nimici adevărurile fondatoare ale Abistanului, a primit de curând o semnificație specială. Până și întâlnirea ta cu Nas fiind ea însăși atât de improbabilă... Ce șanse avea un om neînsemnat ca tine să întâlnească un arheolog eminent ca el, care să-ți mai și facă mărturisiri atât de periculoase? Chestiune cu atât mai bizară cu cât fusese absolut întâmplătoare, ceea ce înseamnă că a fost înscrisă în dinamica profundă a vieții care vrea ca seamănul să se îndrepte către seamă și contrariul spre contrariul lui. Într-o zi ori alta, picătura de apă ajunge în mare și firul de praf în morman sau, altfel spus, avusese loc întâlnirea explozivă dintre Libertate și Adevăr. Așa ceva nu se mai întâmplase niciodată, de când Abi

însănătoșise lumea cu principiul supunerii și al adorației. Lucrul de care Dreapta Frăție s-a temut fără a-l putea numi era aici, în stadiu embrionar, purtat de un bolnav ținut în locul cel mai izolat din Abistan și de un funcționar mai mult decât pregătit pentru ceea ce avea de făcut.

Numai că a gândi un lucru nu înseamnă și a-l crede. Ati lua în derâdere acele idei bolnăvicioase, ipoteze gratuite, elucubrații trase de păr, mult prea improbabile pentru a fi fost cu puțință. Dictatura nu are nevoie să afle, fiindcă știe firesc tot ce trebuie să știe și nu are nevoie de un anume motiv pentru a pedepsi cu asprime, lovind la întâmplare, în asta îi constă forța care maximizează teroarea pe care o inspiră și respectul pe care îl primește. Întotdeauna dictaturile pun la punct procesele după ce dau loviturile, atunci când condamnatul își mărturisește dinainte crima și se arată recunoscător față de cel care-l execută. În cazul de față, nu e de căutat prea departe: Ati și Koa vor fi declarați *makufi*, păgâni afiliați sectei blestemată a lui Balis. Cine ajunge pe stadion e vinovat, întrucât poporul știe prea bine că Dumnezeu nu a împovărat niciodată un nevinovat, că Yölah e drept și puternic.

Se făcuse târziu. Der, agentul lui Toz, nu sosise. Ati a înghițit ce-i mai rămasese din mâncarea din ajun și s-a băgat sub pătură. Cu toate că nu avea pioșenia drept-credincioșilor, s-a rugat din toate puterile lui la Dumnezeul victimelor, dacă așa ceva exista, pentru a-l salva pe dragul lui frate, pe Koa.

Zia s-a scurs între îngrijorare și tristețe. Încă una. Ati relua iar și iar filmul evenimentelor de acum două zile, descoperind de fiecare dată încă un mic grăunte de măcinat. Lucru care nu-l ajuta cu nimic, însă ce altceva să fi făcut, trebuia să-și ocupe cumva mintea, Koa îi lipsea teribil și un presentiment urât îi întorcea mațele pe dos.

Der a sosit la vremea celei de-a șaptea rugăciuni. *Mockbasurile* din cartier urlau și răsunau pentru a strânge credincioșii. Nu se putea întârzia, rugăciunea avea rostul ei, marcând încheierea zilei și începutul nopții, un adevărat simbol.

Der nu era vreun vorbăreț. Nici Mu, cel de dinaintea lui, nu fusese. Nici nu a intrat bine că s-a și apucat să strângă de prin antrepozit tot ce ar fi putut da de bănuît. A șters urmele ca după o lovitură premeditată. A umplut un întreg sac cu posibile indicii, l-a legat bine, l-a azvârlit pe umăr și, după ce a aruncat o ultimă privire, i-a cerut lui Ati să-l urmeze, ca și cum nu ar fi avut habar despre ce era vorba, dar să rămână la cincisprezece, douăzeci de *siccas* în urma lui.

Au mers multă vreme, cu pas întins, evitând să se apropie de *mockbasurile* permanent încărcate de oameni trândăvind, care aveau ei motivele lor de a chema trecătorul să se alăture minunatelor lor conversații. Pe drum și-a aruncat sacul pe una dintre acele grămezi de gunoaie care împodobeau orașul prin locurile cele mai puțin indicate. Ajunși pe strada principală, Der și Ati s-au adăpostit sub una dintre porțile mari

și au așteptat în liniște. În stânga mieunau pisici, în dreapta lătrau niște câini. Pe boltă, luna strălucea fără prea multă convingere, iar ei vedeau fără a fi văzuți. Din case veneau arome de *hir* și de galete calde, care înmiresmau străzile. Fericiți locuitori.

După un ceas, o pereche de faruri a străpuns noaptea, la orizont. Apropiindu-se, vehiculul a dat semnal cu luminile, la care Der a răspuns cu gesturi largi ale brațelor, ieșind în mijlocul drumului. Mașina s-a oprit în fața lui. Silențios, spațios, impunător, automobilul oficial de culoare verde era dotat cu port-fanioane pe aripile din față, arborând însemnele unui Onorabil. Era impunător, căci cine ar fi îndrăznit fie și doar să i se așeze în cale? Șoferul a deschis portiera și l-a invitat pe Ati să intre. Ce onoare, ce onoare de neînțeles! Misiunea lui Der se încheiase, așa că le-a întors spatele și a plecat în noapte fără a scoate o vorbă. Mașina a demarat cu un scârțâit de roți, în trombă. Era pentru întâia oară în viața lui când Ati urca într-o mașină, iar aceasta era dintre cele mai de soi. A zâmbit plin de mândrie, din abisul durerii ajunsese direct la fericirea perfectă a marilor privilegiați, aceea de a merge cu automobilul, dar repede s-a îndemnat să fie calm și modest. Astfel de minunății nu aveau decât oficialii de cel mai înalt nivel din ierarhie și comercianții nemaipo-menit de bogați, ale căror relații cu sinarhia erau clare. Nimeni nu a aflat vreodată de unde veneau aceste mașinării de vis, cine le făcea, cine le vindea, era un secret de nepătruns. Cum nu se știa, se zicea că proveneau dintr-o altă lume, că exista o filieră, ba se mai vorbea și despre niște frontiere invizibile. Cântecul motorului era atât de blând, locurile atât de confortabile, interiorul mirosea atât de plăcut, iar mașina se echilibra atât de bine trecând peste obstacole, încât pe Ati l-a luat repede somnul. A rezistat cât a putut, dar nu prea mult, cufundându-se într-un preafelicat somn, în pofida

îngrijorării care-l încheștase. Unde era oare dus, ce-l aștepta la capătul drumului? Pe cât era Toz de straniu, pe atât era de secretos.

Când s-a trezit, puțin surprins să se vadă zburând ca-n lipsa gravitației, automobilul se deplasa în continuare, iute ca săgeata lui Cupidon, despicând aerul cu grație și voluptate. Să fi tot parcurs vreo sută de *şabiri*.

În depărtare a văzut niște lumini, un gheizer care ajungea până la norii pe care parcă-i aprindea, un adevărat dezmăț, lucru rar la Quodsabad. Electricitatea era raționalizată și atât de scumpă, încât numai marii conducători și negustorii bogați aveau acces la ea, primii fiindcă nu o plăteau, iar ceilalți mulțumită clienților. Aerul era umed și avea un miros lipicios, un amestec de sare și de încă ceva proaspăt și răcoritor. Din străfundurile nopții urca zgometul unei mase de apă lovind pereți și stânci. Să fi fost vorba despre mare, adică într-adevăr aceasta exista și ajungea până aici, să fi fost adevărat că te puteai apropia de ea fără să fii luat de ape sau înghițit de ele? Drumul nu mergea mai departe. Automobilul a intrat pe o poartă gigantică, păzită de o întreagă armată, pătrunzând într-un parc întins, cu arbori măreți, boschete romantice, munți de flori încântătoare, pergole de vis, peluze și heleșteie cât vedeai cu ochii. Pe marginile drumului, magnifice sisteme de iluminat, montate la distanțe regulate, luminau blând umbrele nopții. Roțile scârțâiau pe pietriș (ziua avea să vadă că acesta era roz). Clădirea, iluminată și ea de proiectoare puternice, dispuse inteligent, era colosală, întinzându-se de la un capăt la celălalt al orizontului. De fapt, era vorba despre o construcție centrală, un palat regal numai simetrie și armonie și, de o parte și de alta, totuși la distanța potrivită, nenumărate dependințe, mai mari și mai mici, mai înalte și mai joase, rotunde și pătrate. Printre ele, o superbă *mockba* împodobită cu marmură verde și stucaturi fine. Peste tot, în parc, pe terase, pe acoperișuri sau

din turnurile de observație, gărzi puternic înarmate, civili îmbrăcați în *burnisuri* preotești, dar pe deasupra cu tunici de zale, și militari în armuri. Soldați specializați patrulau cu niște buldogi înspăimântători, de rasă necunoscută, jumătate câini, jumătate lei. Departe, pe o colină împrejmuită cu sârmă ghimpată, era înfipt un stâlp înalt de vreo treizeci de *siccas*, de care era prinsă o impresionantă colecție de obiecte din fier, un fel de tobe, de parabole orientate în toate direcțiile și o enormă structură metalică învârtindu-se pe un ax.

Mai departe era ceva ce Ati, la fel ca zece abistanezi din zece, visase dintotdeauna să vadă: mașini zburătoare. În fața unui hangar imens, aliniat cu grijă, staționau niște avioane (unul mare, altele mijlocii și mici) și tot atâtea elicoptere de mărimi și forme diferite. Nu văzuse astfel de mașinării decât în înaltul cerului, puncte care treceau huruind și, ca mulți alții, nu știuse ce să creadă. Să fi fost într-adevăr mașini, păsări, magie sau holograme? Prieteni sau dușmani? Ceea ce vezi este mereu adevărat, și altfel cum să fi auzit acele zgomote necunoscute? Mai erau acolo încă un hangar, ceva mai modest, și un impresionant parc auto ale cărui autovehicule erau și ele atent așezate, mașini mai mici, berline, camioane și altele specializate. De unde să fi venit tot acel material, din ce lume și prin ce filieră?

Ati nu avea destui ochi pentru a vedea totul. Domeniul era imens, iar mașina mergea repede, știa clar unde trebuia să ajungă. S-a oprit departe de centru, într-o zonă rezidențială care cuprindea două sau trei duzini de case unele mai frumoase decât altele, înconjurate de copaci toaletați artistic. Șoferul l-a invitat să coboare și să-l urmeze în interiorul unui bungalow alb de sus până jos, având numărul 15. Acesta era compus dintr-un vestibul care dădea într-o încăpere centrală spațioasă, o bucătărie, o baie și trei dormitoare în care se intra dintr-un coridor discret, totul dotat luxos și plin de mobilier, tablouri și bibelouri din cele pe care Toz le colecționa

cu dragoste și nostalgie. Ati nu-și închipuise vreodată că ar putea exista asemenea case, nici că ai putea locui și că te-ai simți bine în ele. În Quodsabad nu exista nimic asemănător, de altfel pe oameni poate i-ar fi încurcat, ba chiar ar fi fost nefericiți locuind în așa ceva, căci le plăcea să simtă pământul sub picioare, să aibă vederea liberă și, mai ales, să fie împreună în aceeași încăpere pentru a-și împărți pâinea și *hirul*, pentru a economisi căldura, a se ruga și a trăncăni într-un glas.

Șoferul l-a informat pe Ati că va locui în respectivul pavilion până la noi ordine. În bucătărie așteptau în poziție de drepti doi bărbați îmbrăcați în *burnisuri* albe, croite drept. Nu era greu să-i deosebești, unul era negru, voinic, cu nasul borcănăt și se numea Ank, celălalt era scund, palid, cu ochii alungiți și răspundea la numele de Cro. Șoferul care era alb, elegant, inteligent și se chema Hek, i-a prezentat în grabă, ca pe niște servitori ce erau. În fiecare pavilion erau doi sau trei, la dispoziția invitaților Senioriei Sale. Ank și Cro au aprobat din cap, salutându-l în același mod pe Ati.

— Cine este Senioria Sa? a întrebat cu timiditate.

Șoferul i-a răspuns cu infatuare:

— Senioria Sa este Senioria Sa serenisimul... Onorabilul Bri!

După ce a ronțăit ceva, Ati s-a băgat în pat și și-a petrecut aproape întreaga noapte zbătându-se între spaimele și gândurile lui. Se simțea prins în cursă și se aștepta la tot ce putea fi mai rău. Oboseala l-a învins abia în clipa în care soarele începea să se ivească la orizont. Aproape imediat a fost trezit de cornul de la *mockba*, care suna chemarea la prima rugăciune. Ati încă nu-și venise în fire când Ank a sosit pentru a-i spune că un preot tânăr îl aștepta la intrare pentru a-l conduce la *mockba*. Zis și făcut. *Mockba* era plină de lume. Fiecare stătea la locul lui: demnitarii în primele rânduri, apoi înalții funcționari administrativi și tot așa, până

la ultimul secretar. Servitorii și muncitorii de rând își făceau rugăciunile la locul de muncă, iar soldații, în cazărmi. Își doreau din tot sufletul să nu lipsească fiindcă supravegherea nu înceta niciodată, iar pedeapsa era aceeași pentru toți, o sută de bastoane la fund și chiar mai multe în caz de recidivă. Ati a fost condus în zona invitaților. Rugăciunea de dimineață era importantă, deci trebuia să te grăbești, marca sfârșitul nopții și începutul zilei, un adevărat simbol.

Mai târziu, Ati avea să afle că Senioria Sa serenisimul avea propria *mockba* în palat, alături de sala tronului. Acolo *mockbi* era șambelanul Senioriei Sale, iar adjuncții acestuia asigurau funcțiile de paracliser, crainic, repetitor, incantator, cantor, psalmist. În Joia Sfântă, atunci când nu era obosit, Senioria Sa mergea la *mockba* din campus și conducea personal rugăciunea. Era o onoare deosebită pentru populația domeniului. Nimeni nu lipsea. Când îi venea rândul să conducă Marea Rugă de Joi din Marea Mockba din Qodsabad, cea numită în mod obișnuit Mockba Kho, se ducea până acolo însoțit de un alai uriaș, cu un aparat de securitate impresionant, lăsându-și moșia pradă unei extraordinare disperări. Însă întoarcerea lui, după-amiaza, era o sărbătoare la fel de nemaipomenită. Când Senioria Sa lipsea cu zilele, în special pentru a merge la *Kiiba*, unde cabinetul oficial se întindea pe mai multe etaje, curtea personală și multiplele servicii din subordine, întreg domeniul intra în hibernare și zi și noapte plângea absența stăpânului.

Odată încheiată rugăciunea, preotul l-a condus pe Ati într-o clădire imensă, din vecinătatea palatului regal.

— Aici e sediul guvernului regional condus de Viz, Excelența Sa Marele Șambelan al Senioriei Sale... Ești așteptat de Ram, șeful lui de cabinet și consilier, ale cărui sfaturi sunt foarte ascultate.

În cuvântul „ascultate“ tânărul preot, Bio pe numele lui, strecurase o notă gravă care n-o fi fost tonul cel mai potrivit,

dar poate că lăsa să se subînțeleagă că Ram era mai mult decât ascultat de către șeful lui, că era îndeajuns să înceapă să vorbească pentru a fi ascultat. Au intrat pe o ușă de serviciu, au traversat un lung coridor subteran și au pătruns într-un labirint de scări, de coridoare și de birouri în care clerici bizar de asemănători unii cu alții își vedeau grăbiți de treabă, cu religiozitate, labirint care dădea, la capătul lui, într-un alt coridor, larg, luxos și extrem de silențios, ce ducea la cabinetul Șambelanului. Ati, al cărui simț de observație se ascuțise odată cu experiența pericolului, a remarcat că sistemul de semnalizare în acest loc era scris într-o limbă necunoscută, cizelat cu mare rafinament, plin de înflorituri și de ornamente delicate, cu totul diferit de *abilimbă*, care, la nașterea ei artificială, se dorea un limbaj militar conceput spre a inculca rigiditatea, concizia, ascultarea și iubirea de moarte. Realmente, aici, printre înălțimile Abistanului găseai tot soiul de lucruri bizare. Care să fi fost acestea, atunci, în interioarele Senioriei Sale serenissime și apoi sus de tot, la Marele Comandor? Nu se punea problema să ajungă cu gândul până la Abi, Trimisul, la el totul era numai mister și miracole fără seamăn.

Ati a fost introdus într-o încăpere mobilată cu parcimonie: un fotoliu, un scaun, o masă joasă. Misiune îndeplinită pentru Bio, care s-a retras în vârful picioarelor, zâmbind.

Ati avea ocazia să se așeze confortabil, ceea ce a și făcut, luând loc pe fotoliu și întinzându-și picioarele. Așteptarea a fost îndelungată. Era obișnuit cu o astfel de tortură, îi fusese oferită din plin în ultima vreme. La sanatoriu atinsese o Himalaya a răbdării. Învățase să aștepte, se lăsa în voia propriilor gânduri și încerca să le descifreze, după care urma durerea de cap și pântecul strâns de frică.

Tortura a luat sfârșit în momentul în care un bărbat a intrat în încăpere, un om scund, delicat, cu aer binevoitor, a cărui vârstă era greu de precizat, undeva în jurul a treizeci

de ani. Purta un *burnis* negru, lucru neobișnuit. Ati s-a ridicat imediat. Bărbatul s-a proțăpît în fața lui, cu mâinile în șold, cu o mină care se dorea ironică, l-a fixat îndelung cu privirea și, brusc, i-a spus surâzând:

— Vasăzică, tu ești Ati!...

Și a adăugat bătându-se ușor cu palma peste piept:

— Eu sunt Ram!...

Mai era ceva în adâncul ochilor acestuia, dincolo de manierele plăcute, răceală, cruzime poate, sau pur și simplu vidul care dă privirilor o sclipire neliniștitoare.

— Bun, stai jos și ascultă-mă fără să mă întrerupi! i-a ordonat împingând scaunul spre fotoliu, după care s-a așezat și el, și-a depărtat picioarele și, cu coatele pe genunchi, s-a aplecat către Ati ca pentru a-i face confidențe. Pentru început îți spun așa, fără mânuși, prietenii tăi Nas și Koa sunt morți, e trist, dar așa stau lucrurile. Te rog să te alături strădaniei noastre pentru ca moartea lor să nu fi fost inutilă... Îți voi explica mai târziu ce și cum, mai întâi trebuie să-ți comunic unele lucruri și apoi te las să te gândești la ele. Nas s-a sinucis, așa sună concluzia oficială, se pare că descoperirea satului Mab l-a tulburat profund. I-am ascuns moartea pentru a nu-i îngrijora colegii de muncă, Abiguvul are nevoie de liniște pentru a-și îndeplini dificila misiune. A fost o greșeală, dar oamenii și-ar fi putut închipui cele mai rele lucruri. Nici noi nu știm prea bine de ce s-a sinucis. I-a lăsat soției o scrisoare, dar nici aceasta nu este explicită, afirmă doar că îl chinuiau îndoielile legate de propria credință și că nu ar mai fi putut trăi în incertitudine și prefăcătorie. Fiind un om de mare probitate, a reacționat ca atare. A dispărut într-o bună zi, lăsându-și familia, vecinii și prietenii deosebit de tulburați. S-au făcut cercetări, dar degeaba. Soția lui, Sri, și sora lui, Eto, s-au dovedit deosebit de curajoase și s-au zbatut pentru a înțelege ce s-a întâmplat, numai că drama a ajuns rapid o problemă de stat la cel mai înalt nivel, cel al Dreptei Frății, așa că a intervenit secretul. Ce s-a petrecut în mintea

lui nu vom ști niciodată, într-o zi, pe neașteptate, s-a întors în satul „lui“, nu e clar de ce, pentru a reflecta, pentru a verifica unele lucruri, pentru a-și completa cercetările, pentru a face să dispară anumite elemente, în orice caz acolo, într-una dintre case, i-a fost găsit corpul de către muncitorii veniți să amenajeze situl pentru a putea primi cei dintâi pelerini... S-a spânzurat... iar asupra lui a fost găsită scrisoarea către soție.

În raportul foarte bine documentat pe care i l-a adresat ministrului la întoarcerea din misiunea de cercetare a satului, a emis ipoteza că Mab nu era un sat abistanez, ci aparținea unei civilizații anterioare și mult superioare civilizației noastre, condusă de principii cu totul opuse celor care stau la baza *Gkabulului*, a Sfintei Supunerii. Ba, mai rău, ar fi descoperit indicii care te-ar fi făcut să te gândești că *Gkabulul*, *Gkabulul* nostru exista și pe atunci, așadar înainte de nașterea lui Abi, lui Abi al nostru, Trimisul, ceea ce e imposibil, și că era deja denunțat de toată lumea ca fiind o formă degenerată grav a unei strălucitoare religii pe care, totuși, istoria și vicisitudinile au aruncat-o pe o pantă vertiginoasă care a scos la iveală și a amplificat ceea ce religia aceea putea conține potențial periculos. Se pare că respectivei civilizații *Gkabulul* i-ar fi făcut un asemenea rău, încât a sucombat. Pe întreaga planetă nu mai domneau decât dezordinea și violența și, cu toate acestea, triumful *Gkabulului* nu a adus pacea pe pământ. Dacă un singur cuvânt din acel raport ar fi adevărat, asta ar însemna moartea Abistanului, sfârșitul lumii, ar fi ca și cum noi suntem moștenitorii și continuatorii acelei lumi demente și ignorante. Din toate acestea putem trage concluzia că mintea lui Nas se întunecase, că inversase ordinea lucrurilor, fiindcă nu revelația lui Abi poate fi pusă sub semnul îndoielii, ci credințele din trecut, pe care învățătura lui Abi le-a respins... Problema se vedea de importanță capitală, așa că Marele Comandor a trimis copii ale raportului tuturor Onorabililor, pentru a le cere

păreră... Lucru care a declanșat o adevărată furtună în cadrul Kiiba. Se dorea să se radă de pe fața pământului blestematul acela de sat, să se închidă Ministerul Arhivelor, Cărților Sacre și Memoriilor Sfinte, să se împrăstie personalul de acolo, să fie arestați toți cei care aflaseră povestea... iar tu erai în capul listei, fiind cel care a petrecut cel mai mult timp alături de Nas pe când acesta se întorcea din misiunea de cercetare cu capul plin de idei ciudate, dorindu-și, fără îndoială, să se confeseze cuiva. Numai intervenția personală a lui Abi a stins focul, fiindcă și-a amintit că locuise în satul cu pricina și că acolo primise revelația *Gkabulului* și *abilimba*. Polemica a fost astfel înăbușită, nu și conflictele de interese.

Conform regulilor sfintei noastre religii, rămășițele lui Nas au fost incinerate și cenușa împrăștiată în largul mării... Pentru că s-a îndoit de credința noastră și s-a sinucis, nu putea fi îngropat în pământul Abistanului, sfințit de *Gkabul* și de sângele milioanelor de martiri. După ce ne-am convins că nu fuseseră contaminate de îndoielile soțului și fratelui, i le-am dat de neveste pe soția, Sri, și pe sora sa, Eto, unor drept-credincioși buni și cinstiți, unui funcționar al Abiguvului, respectiv unui comerciant. Zic „am dat“, întrucât decizia a fost luată de Marele Comandor în numele Dreptei Frății. Astăzi, când durerea a trecut, amândouă duc o viață curată și fericită. Vom vedea ce se va putea face, dacă dorești le vei putea întâlni dacă și ele și soții lor vor fi de acord și fără îndoială vor fi, întrucât ai fost prietenul lui Nas... Eto locuiește în zona centrală a Cetății lui Dumnezeu, iar Sri în H46, un cartier liniștit, vecin cu A19.

Ram a făcut o pauză, pentru a-i lăsa lui Ati timp să-și revină, înainte de a-l tulbura și mai mult prin ce avea să spună mai departe.

— Te simți bine? l-a întrebat bătându-l pe umăr.

— Mmm...

— Deci, continui... Cât despre Koa, e dureros ce-ți voi spune, dar a murit în cel mai înfiorător chip... Fugind, a

căzut într-o groapă și s-a înfipt într-un par care i-a sfâșiat șoldul... I s-a scurs sângele într-un soi de bordei în care se ascunsese... Cadavrul i l-au descoperit niște copii, două zile mai târziu. Căinii, plaga aceasta a Qodsabadului, erau pe cale de a-l devora. Ca semn al recunoașterii meritelor Mare-lui *Mockbi* Kho, prieten drag al Senioriei Sale, l-am îngropat aici, în fieful nostru. Te vei putea reculege la mormântul lui.

Toz ne-a informat despre prezența voastră în A19 imediat ce ați luat legătura cu el. Este un membru distins al clanului nostru. Este o persoană mai neobișnuită și preferă să trăiască în mizeria din A19 decât aici, printre egalii și prietenii lui. Cercetările continuă, dar se pare că nu suntem singurii interesați de soarta lui Nas și a voastră, a ta și a lui Koa. Mai mulți Onorabili se tem pentru funcțiile lor sau țin să profite cumva de pe urma acestui caz. Onorabilul Dia, căruia i s-a concesionat ereditar pelerinajul la Mab, nu poate admite nici cea mai mică îndoială legată de sfințenia vreunuia dintre locurile de pelerinaj, și cu atât mai puțin a aceluia unde a luat naștere Revelația. Obține astfel venituri colosale, atât de mari încât amenință echilibrul în cadrul Dreptei Frății, iar aroganța lui nu are limite. A reușit să primească din partea Comandorului Duc, ba chiar și a lui Abi însuși, aprobarea pentru ca toate copiile raportului lui Nas să fie retrase din circuit și arse. La solicitarea lui a fost organizată o Abi Jirga în ținută albă, cu caracter închis. Nu știi ce e asta... E o reuniune solemnă a tuturor Onorabililor, inclusiv a Marelui Comandor, care se ține la Abi, în timpul căreia fiecare jură în fața acestuia, pe Sfântul *Gkabul*, supunere absolută și, cu acea ocazie, că au executat deplin, total și întocmai ordinul de a distruge raportul și de a-i șterge orice urmă, lucru care, cum cred că nu te îndoiești, a avut consecințe supărătoare pentru toți cei care s-au putut apropia de respectivul document. Consider că este o pierdere și o greșeală. A tăcea, a ascunde, a suprima nu este niciodată

soluția potrivită. Presupun că Nas a înțeles că undeva, la vârf, se petreceau anumite lucruri și că risca enorm, așa că pe lângă confuzie a apărut și frica. Poate că Dia a făcut presiuni și asupra ministrului, care și el a murit în împrejurări hai să zicem stranii, și asupra lui Nas, pentru a reveni asupra concluziilor.

Cam asta ar fi cu Dia, numai că nu este singurul care uneltește. Pe unii dintre marii noștri Onorabili, în special pe teribilul și extrem de ambițiosul Hoc, directorul Protocolului, Ceremoniilor și Comemorărilor, deloc nu i-ar nemulțumi să-l vadă pe Senioria Sa Bri, Onorabilul însărcinat cu Binecuvântările și Canonizările și, în consecință, aflat în capul listei succesorilor Marelui Comandor, a cărui sănătate fragilă se deteriorează pe zi ce trece, afectat de această poveste întâmplată chiar în fieful lui, ba mai mult, chiar în A19, unde se află Cetatea lui Dumnezeu, departament căruia, astfel, îi este guvernator și prefect de poliție. Ancheta întreprinsă de cei mai buni polițiști și spioni ai noștri arată că a existat o conspirație, cel care v-a denunțat pe voi unor preținși paznici lucra pentru o organizație care are legătură cu câinele de Dia, dar și cu Hoc și fiul lui, Kil. L-am ridicat prin intermediul uneia dintre cele mai secrete organizații ale noastre pentru ca, dacă i s-ar ivi ocazia, să nu-l împoaște cu noroi pe Senioria Sa. Interogat cu abilitate, a mărturisit totul. Am întărit urmărirea filierei și am multiplicat semnalele de alarmă în așa fel, încât să fim informați în legătură cu tot ce se urzește împotriva clanului nostru. Pe respectivul îl ținem într-un loc secret, ne străduim să-l aducem de partea noastră și-i pregătim încet și cu răbdare o ripostă de care Onorabilul Dia și prietenii lui își vor aminti multă vreme.

Mă rog, acestea sunt probleme interne ale Dreptei Frății pe care nu e nevoie să le cunoști.

Ești ultimul supraviețuitor, prietenii tăi sunt morți, îți înțeleg suferința și groaznica singurătate în care te afli acum.

Trebuie să ne ajuți să ne distrugem dușmanii după cum și noi te-am ajutat să scapi de ei, pentru a pregăti viitorul luminos pe care Abistanul îl va cunoaște atunci când, cu cât mai repede cu atât mai bine, Senioria Sa va fi Mare Comandor al Dreptei Frății cu ajutorul lui Yölah și al lui Abi, fie binecuvântați. Abia cu Senioria Sa, Sfântul *Gkabul* va ajunge cu adevărat unica lumină a lumii și nu vom permite nimănui să atenteze la el cu tot felul de fleacuri și de visuri deșarte. Așa să fie.

— Dar cum aş putea eu să vă ajut?... Nu sunt decât un nimeni... un biet fugar la cheremul primului asasin... Dacă mă veți da pe ușă afară, nu voi ști unde să mă duc... Nici casă nu mai am.

Ram și-a luat o mină misterioasă, superioară și totodată prietenoasă.

— Îți vom spune la timpul și locul potrivit. Du-te să te reculegi la mormântul prietenului tău Koa, du-te să le vezi pe Sri și pe Eto pentru a le transmite condoleanțe (vom avea noi grijă de treaba asta), plimbă-te prin parc și du-te să vezi marea, e la cinci *şabiri* de aici, la numai doi dacă o iei prin parc. Odihnește-te și liniștește-ți mintea, aici ești în siguranță, pe o rază de trei sute de *şabiri* te afli pe domeniul nostru, unde nici o pasăre nu ar putea pătrunde fără să-i dau eu dreptul. Bio, tânărul preot care te-a condus până aici, te va însoți peste tot pe unde e voie... Spune-i ce dorești și va ști ce să facă. Pe curând!

Ajuns la ușă, s-a întors:

— Ceea ce s-a spus în această cameră nu s-a spus nici odată... Nici tu și nici eu nu am mai trăi o zi măcar dacă fie și un singur cuvânt din conversația noastră ar ajunge chiar și pe coridor. Nu uita asta. Yölah să te aibă-n pază!

CARTEA 4

În care Ati descoperă că o conspirație poate ascunde o alta și că adevărul, la fel ca minciuna, nu există decât atât timp cât noi credem în ele. Mai descoperă și că știința unora nu compensează ignoranța altora și că omenirea își reglează întotdeauna ritmul în funcție de cel mai ignorant membru al său. Sub domnia Gkabulului, Marea Lucrare s-a împlinit: ignoranța domină lumea, ajunsă la stadiul la care știe totul, poate totul, vrea totul.

A ti și-a alcătuit programul pe colțul mesei de la bucătărie, sub privirile atente ale lui Ank și Cro. Acesta cuprindea nu mai puțin de șase puncte: 1) Să se reculeagă la mormântul lui Koa; 2) Să se urce într-un avion și într-un elicopter; 3) Să viziteze palatul Senioriei Sale; 4) Să vadă marea și măcar cu degetele să o atingă; 5) Să le întâlnească pe Sri și pe Eto și să le spună cât de mult a ținut la Nas și cât de mult l-a admirat; 6) Să aibă o întrevedere serioasă cu Toz și să-l întrebe, în treacăt, de ce izbucnise în râs atunci când, ca mulțumire pentru serviciile și pentru ospitalitatea lui, Koa îi dăruise scrisoarea de felicitare pe care Abi i-o trimisese bunicului său, *mockbiul* Kho de la Marea Mockba din Qodsabad.

Bio s-a întors a doua zi cu programul adnotat de Ram în josul paginii. Astfel, îi explica faptul că aeroportul și palatul erau locuri deosebit de sensibile: nici nu se punea problema apropierii, nici măcar nu trebuia să se gândească la așa ceva, în zona respectivă se trage fără somație și numai dacă depășește cineva cu un deget grilajul înconjurător. În rest, nici o grijă. Organizarea întâlnirii cu Sri și Eto va lua totuși ceva timp, problema era complicată întrucât, dacă li se va cere soților să autorizeze vizitarea soțiilor, aceștia se vor enerva și se vor întoarce împotriva lor, iar a le solicita întâlnirea doar femeilor, care nu ies niciodată din casele domnilor

și stăpânilor lor, ar fi însemnat să le pună în pericol, fiind nevoite să le spună, să le explice soților cum și de ce un necunoscut care se prezenta drept prieten al soțului decedat, respectiv al fratelui dorea să le vadă pentru a le prezenta condoleanțe, din moment ce doliul trecuse de multă vreme, iar văduva și sora se recăsătoriseră. Însă, încă o dată, nici o grijă, Ram avea un plan dintre cele mai nevinovate cu putință. De asemenea, nici o grijă nici în privința misteriosului Toz, venea pe domeniu în fiecare joi pentru a lua masa cu familia, cu fratele lui mai mare, care nu era altcineva decât Bri, Senioria Sa serenisimă, cu fratele geamăn, care nu era altul decât Viz, Marele Șambelan, și cu nepotul lui, care nu era altul decât Ram, fiul lui Dro, fratele mort în condiții dubioase, acum multă vreme, într-unul dintre cele mai îngrozitoare episoade ale războiului clanurilor. Morți se număraseră atunci cu milioanele în întreg Abistanul, numai că nimeni nu le-a păstrat amintirea, iar istoria nu a consemnat nimic. Într-o zi pacea s-a instaurat din nou, or pacea, inevitabil, șterge memoriile și dă înapoi la zero toate contoarele.

Prin urmare s-au îndreptat spre cimitir, care și el era o zonă sensibilă, întrucât acolo se găseau, bine delimitate și păzite, careul martirilor, cel al înalților funcționari și acela, așezat pe o colină plină de flori, al familiei domnitoare, unde Senioria Sa venea să se reculegă o dată pe lună. În partea populară, accesul era liber. Cimitirul era perfect îngrijit, ceea ce era un semn bun în privința valorilor ce guvernau teritoriul, dar, la drept vorbind, totul era perfect în acest fief, reflectând pur și simplu imaginea pe care Ati și-o făcuse despre paradis. Nu lipseau decât două sau trei lucruri ce țineau de petrecerea timpului liber, chestiuni frivole și alte binefaceri de același gen, interzise în viața aceasta de Sfântul *Gkabal*, însă explicate și promise așa cum se cuvine pentru viața cealaltă.

Mormântul lui Koa se găsea ceva mai la o parte, unde erau îngropați morții care nu făceau parte din clan. Era modest, conform tradiției funerare din această regiune a Abistanului, un tumul pe care era fixată o lespede purtând numele defunctului, în cazul acesta „KOA“.

Ati era emoționat... și avea îndoieli, întrebându-se cine era cu adevărat ocupantul respectivului mormânt, un nume nu înseamnă o identitate, iar o groapă nu e o dovadă. Povestea lui Ram avea asemenea nuanțe de adevăr și de simplitate încât Ati rămânea cu aceleași întrebări fără răspuns. Care să fi fost realitatea? Că raportul lui Nas zguduise Dreapta Frăție se înțelegea de la sine, ipoteza unei civilizații strălucite care să fi devansat perfecțiunea eternă a Abistanului nu era ușor de înghițit, drept-credincioșii considerându-se cei mai buni. Și-apoi, bine, fie, existau interese, animozități, ambiții, vicii, pe scurt tot ceea ce făcea din om o ființă redusă și nedemnă, totuși, sclipitorul Ram știa prea multe lucruri și deținea o putere prea mare pentru a fi fost îngerul salvator care dorea să pară că e. De fapt, avea tot ce îi trebuie conspiratorului perfect, care știe să lege intrigile și să le amestece rafinat, pentru a da dintr-o singură mișcare mai multe lovituri, fără ca măcar să se miște din biroul lui. În cazul de față, ambiția sa, dacă Ati pricepuse bine, era titanică, sperând în același timp să-l distrugă pe Dia, să-l termine pe Hoc, să-i ruineze fiul, pe Kil, să-l împovăreze pe bătrânul patriarh Duc de griji înveninate pentru a-i grăbi sfârșitul și a grăbi succesiunea în beneficiul unchiului Bri și, în viitorul apropiat, al lui însuși, după care, neobosit, să smulgă din rădăcini tot ce ar fi putut constitui o amenințare, fie ea și îndepărtată și marginală, pentru ordinea perfectă a *Gkabulului*. Dacă era vreun ambițios de excepție, care mai deținea și careul de ași al acestui joc fără de sfârșit al intrigii și al morții – cunoașterea, puterea, inteligența și nebunia –, atunci acesta Ram era, și încă, fără nici o îndoială, cel mai bun.

Ati s-a scuturat pentru a-și alunga din minte gândurile prea legate de contingent, după care a îngenuncheat, și-a frecat mâinile de sol pentru a le acoperi de praf și le-a încruciat pe creștetul capului plecat cu umilință, după cum se făcea în timpul mării Rugăciuni din Joia Sfântă, murmurând:

— Oricine ai fi tu, cel din acest mormânt, o, mortule, te salut și-ți urez tot ceea ce lumea de dincolo poate dăruia mai bun oamenilor de bună-credință. Dacă nu ești Koa, după cum cred, iartă-mă că te plictisesc cu vorbele mele... dar trebuie să mărturisesc și să mă ușurez de povara ce mă apasă, așa că permite-i nefericitului care sunt să ți se adreseze ca și cum ai fi Koa... Și dacă, după cum credem aici, defuncții sunt uniți în lumea de dincolo, te-aș ruga să-i transmiți mesajul meu.

Dragă Koa, îmi lipsești și sufăr îngrozitor din cauza asta. Îmi pun tot felul de întrebări despre tine și mi-e greu să cred că ai murit pur și simplu fiindcă ai căzut într-o groapă, cum pretinde Ram, vânzătorul ăsta de gogoși, nu ți se potrivește, căci și trupul ți-era la fel de agil ca mintea... iar curajul nu ți-a lipsit niciodată, fie și grav rănit tot ai fi găsit forța de a te întoarce la antrepozit, iar acolo aș fi făcut totul ca să te salvez... Și încă și mai ușor ai fi putut bate la ușa primei case care ți-ar fi ieșit înainte pentru a cere ajutor... Oamenii nu te-ar fi refuzat, nu a murit chiar totul în ei sub cerul Abistanului... Atâta vreme cât oamenii mai fac copii, se mai adăpostesc sub un acoperiș și aprind focul pentru a se încălzi e semn că viața mai pâlpâie în ei și, prin urmare, și instinctul de a o apăra... Mi-e atât de ciudă pe mine, dragă Koa, doar eu, atunci când am luat-o la fugă, am avut ideea să ne despărțim, crezând că astfel ne vom dubla șansele de a scăpa, or, în realitate, le-am împărțit la doi și ți-am lăsat ție partea urâtă, ar fi trebuit s-o iau eu la stânga și să te las pe tine s-o iei la dreapta... În drumul meu nu a existat nici un obstacol, cu excepția câtorva câini care au venit să-mi adulmece

picioarele... Când am ajuns la antrepozit, văzând că nu ești acolo, ar fi trebuit să plec imediat în căutarea ta... Și, când colo, ce-am făcut?... ticălosul de mine... m-am înfășurat în pătură și m-am culcat... Mi-e rușine, Koa, mi-e rușine, sunt un laș... Te-am abandonat, fratele meu, și din cauza asta ai murit în cine știe ce vizuină de câine sau ucis de asasini profesioniști... Nu încerc să-mi minimalizez greșeala, dar, habar nu am de ce, păstrez în adâncul meu speranța că trăiești pe undeva, prizonier poate, o speranță lipsită de iluzii acum, când încep să aflu un pic ce sunt acești Onorabili care guvernează biata noastră lume... Mi s-a spus că Nas, pe care atât de mult mi-aș fi dorit să-l cunoști, ar fi și el mort... S-ar fi sinucis în satul acela misterios care nu avea nimic de-a face cu sfântul pământ al Abistanului... Nu cred o iotă, Nas era un savant, o minte rece care dorea să afle și să știe și nu se lăsa purtat de visuri și iluzii... A fost asasinat de cei pe care descoperirea lui i-a deranjat... și știa că așa se va întâmpla, doar mi-a spus-o într-o seară, în jurul focului. Cât despre mine, sunt ca un suflet damnat, mort și răătăcitor... Tot e bună la ceva și nenorocirea... aici unde am ajuns, la bunul-plac al clanului Onorabilului Bri, am o mică posibilitate de a afla câte ceva despre moartea ta și a lui Nas... Ar vrea să mă folosească pentru nu știu ce plan al lor, dar vor trebui neapărat să-mi explice despre ce e vorba... Și o vor face fără rezerve prea mari, știind ce sfârșit mă așteaptă... dar ce mai contează soarta mea, lumea asta mă deprimă prea tare, nu mă simt deloc legat de ea și n-o vreau indiferent de preț... O să vin nu peste mult timp după tine, dragă Koa, așa că ne vom continua dincolo, fără a fi pedepșiți, sper, aventurile și imposibila noastră căutare a adevărului. Te îmbrățișez și-ți spun pe curând.

Ati a făcut patru mătăanii, așa cum se obișnuia, s-a scuturat de praf pentru a restitui simbolic pământul pământului și

s-a dus lângă Bio, care îl aștepta în apropiere, întins sub un copac, mestecând fericit coada unei păraluțe.

— Îți mulțumesc, dragă Bio, că ai avut atâta răbdare să m-aștepți... Să plecăm acum, să ne întoarcem în lumea celor vii, despre care suntem siguri că sunt vii, i-am spus prietenului meu Koa ce aveam să-i spun și de acum nu-i rămâne decât să mediteze la cuvintele mele. Întrucât șeful nostru, Ram, este de acord, mă vei duce până la mare... Întotdeauna mi-am spus că există, fără a fi în stare să mi-o imaginez... Crede-mă, e greu s-o faci atunci când în jurul tău nu ai văzut decât nisip, praf și fântâni care abia de dau ceva apă. Mă tot întreb cum de reușiți în întinsul vostru fiec ca apa proaspătă să curgă zi și noapte, risipind-o de parcă ar cădea din cer și nu ar costa nimic.

— Nu e mare lucru, i-a răspuns Bio cu un surâs larg și șmecheresc, am deviat cursul râului, care nu mai curge decât pentru noi, avem cisterne uriașe în care stocăm apa, benzina și tot felul de alte lucruri. Aici viața nu poate înceta niciodată și nu-i lipsește nimic.

— Ce-mi spui mă liniștește, dragă Bio! Haide atunci la mare, să ne grăbim, nu se știe niciodată, s-ar putea să nu ne aștepte!

Au luat-o prin campus, drumul fiind mai scurt. Un drum de doi *șabiri* pe o peluză plină de flori, la umbra pădurii, care nu avea absolut nimic înspăimântător.

Marea începea de la orizont, ai fi zis că izvora din cer și de acolo cobora către pământ. Aceasta a fost cea dintâi constatare a lui Ati și, pe măsură ce înainta către mare, ceea ce nu fusese decât o linie undeva, la orizont, aeriană, indistinctă și tremurătoare se materializa, se întindea, devenea o masă de apă colosală și vibrantă care ocupa întreg spațiul, se revărsa peste acesta, venea către el ca un flux pentru a i se opri *in extremis* la picioare; se simțea încercuit. Era imposibil să-i scape cineva de fascinație și de teroare, marea era suma

tuturor contrariilor, nu era nevoie decât de câteva secunde pentru a te convinge, și atunci resimțeați extrem de puternic că apele ei se puteau schimba într-o clipă, să treacă de la tot ce e mai bun la îngrozitor, de la tot ce e mai frumos la sinistrul absolut, de la viață la moarte.

În ziua aceea, cu ocazia primei vizite a lui Ati, marea era prietenoasă la fel ca bolta azurie care o acoperea și ca vântul jucându-se cu micile ei valuri. Semn bun.

Ati s-a îndreptat curajos către apă, până la marginea ei, acolo unde aceasta dispărea în nisip. Încă un pas și miraculosul contact s-a produs. Sub presiunea greutateii lui, apa și nisipul i se strecurau ca o transpirație printre degetele de la picioare, masându-i-le într-un chip mai mult decât senzual.

Ce să mai fi fost și asta? Totul se mișca, totul se clătina, simțea pământul alunecându-i de sub picioare și capul învârtindu-i-se, în timp ce un început de greață îi întorcea stomacul pe dos, dar, totodată, un minunat sentiment de plenitudine i se împrăștia prin toate ungherele ființei. Era în armonie cu marea, cerul și pământul, ce să fi cerut mai mult de-atât?

S-a întins pe nisipul cald, și-a închis ochii, și-a dăruit chipul razelor soarelui și trupul stropilor aduși de vânt din mare și s-a lăsat în voia reveriei.

Și-a amintit de extraordinarul lanț muntos Oua, de piscurile acestuia, de prăpăstiile lui amețitoare și de coșmarurile pe care le-au trezit în el, teroare în stare pură, dar și sentimentul de exaltare inspirat de incredibila măreție a acelor locuri atât de aspre, ieșite din cele mai adânci neguri ale vremii. Acolo s-a născut în el un răvășitor sentiment al libertății și al puterii, necunoscut până atunci, care, puțin câte puțin, pe când boala îl chinuia și-i decima pe cei din jur, l-a condus către revolta împotriva lumii atât de prigonitoare și de lașe a Abistanului.

Fără îndoială că și marea produsese alte moduri de a conștientiza, de a se revolta. Cine știe cum...

— Dragul meu Bio, e timpul să ne întoarcem, am luat aer și sarea aromată a algelor verzi pentru un an întreg, dacă viața îmi va îngădui acest răgaz. Mă simt pe deplin încărcat și copt așa cum trebuie. Am cunoscut imensa teroare a munților, aflu acum vraja mării și arsura soarelui pe o piele sărată, sunt un om împlinit. Și așa mi s-a făcut și foame, și somn. Mă grăbesc să trec la etapa următoare a programului, adică să întâlnesc două femei pe care nu le cunosc, dar de care m-am îndrăgostit din ziua în care soțul uneia, care a fost fratele celeilalte, mi-a vorbit despre ele. Mi-aș fi dorit să le iau cu mine, să le iubesc și să le protejez pentru totdeauna, numai că Dreapta Frăție, în nemărginitul ei respect pentru viață, le-a dăruit unor necunoscuți, unul dintre ei fiind un funcționar cinstit, prizonier al biroului lui, iar celălalt un negustor nu mai puțin scrupulos, prizonier al magazinului său, aleși dintre cei care știu totul despre onestitate și dragoste. Să mergem, așadar, dragă Bio, și vorbește-mi un pic despre tine, ai și tu o viață a ta, presupun, familie, prieteni, poate și dușmani, cu siguranță visuri din cele ce sunt permise. Mi-ar plăcea să știu la ce se gândește în viața de zi cu zi un angajat al Senioriei Sale.

— Păi, la ce să mă gândesc?

— Nu contează, la un lucru sau altul... la... serviciul tău, de pildă. În ce constă, dacă ești mulțumit, ce o să-i povestești lui Ram despre minunata noastră zi de astăzi etc...

Și-au petrecut după-amiaza povestindu-și viețile. Prin comparație cu cea a lui Ati, care, de la un capăt la celălalt al întinsului și misteriosului Abistan, alerga după necazuri și își mai și trăgea după el prietenii către moarte, viața lui Bio

era străvezie, nu avea nici lățime, nici lungime, nici grosime, nimic de unde s-o apuci, ai fi zis că s-a născut fără rost, iar asta nu-l deranja deloc. Râdea în hohote recitând pe de rost sloganurile fiefului: „Închină-te cu dragoste lui Yölah. Respectă *Gkabulul*. Cinstește-l pe Abi. Slujește-ți Seniorul. Ajută-ți fratele. Și frumoasă va fi viața ta“.

Ram a hotărât astfel: întâlnirea lui Ati cu Sri și Eto se va desfășura în cel mai secret mod cu putință, nimeni nu va trebui nici măcar să bănuiască amestecul clanului Onorabilului Bri în organizarea întrevederii. Altfel, planul pus la cale de el nu ar mai avea nici o însemnătate, ba, mai rău, s-ar putea întoarce împotriva clanului. Al doilea motiv era că Ati era căutat de toate polițiile publice și private din întreg Abistanul și nu ar fi putut face nici doi pași în aer liber fără să fie prins de una dintre acestea sau ucis de alta. Faptul de a se fi aventurat prin toată țara tocmai de la îndepărtății munți Oua, de a fi întreținut relații cu ghetoul, de a fi traversat ilegal treizeci de cartiere ale Qodsabadului pentru a încerca să pătrundă în Cetatea lui Dumnezeu și capacitatea lui de a dispărea într-un loc pentru a apărea într-altul contribuiau la imaginea lui de monstru pervers. Devenise inamicul public numărul unu și toate polițiile și-l doreau ca trofeu, fără a ști din ce cauză ori știind doar o frântură a poveștii, dar ce mai conta, ordinul le fusese transmis.

Popoarele, la fel ca prizonierii dintr-un lagăr de concentrare, sunt extrem de sensibile, și cel mai mic zvon le tulbură. Dacă se aude că va lipsi *hirul* sau va costa un *didi* în plus, țara se și inflamează, dacă se anunță sfârșitul lumii, fără ezitare i se reproșează lui Yölah că și-a părăsit copiii.

În A19 și în interiorul Cetății lui Dumnezeu climatul era încă mai nesănătos, zvonuri și contrazvonuri circulau în

toate părțile. Spioni, propagandiști și pescuitori în ape tulburi puneau presiune pe populația care ajunsese la limită, întrebându-se despre ce era vorba. Marele Comandor, venerabilul Duc, nu spunea nimic și nu mai apărea în *nadire*. Mai trăia, oare? Să fi murit? Ce făcea Dreapta Frăție? Unde era guvernul? Într-o societate închisă între ziduri, aerul e viciat și oamenii se otrăvesc cu propriile miasme. Dușmanul și Balis erau pomeniți în toate discuțiile și, până la urmă, nu se prea mai știa cine era unul și cine celălalt. Furia se dezlănțuise, violentă, năvalnică, insașiabilă, agenții lui Ram, minuțioși, bine puși la punct, lucrau de minune, injectând otrava la momentul potrivit, în locurile cele mai indicate, în doză optimă, era de-a dreptul impresionant, cobaiul reacționa exact ca în testele de laborator. Lucru care te ducea cu gândul la alți răufăcători, Onorabili și miniștri de care se discută cu subînțeleș, fără a-i rata pe Dia și pe Hoc, reputația lor spunea multe despre ei, sau pe ticăloșii de Nam, Zuk și Gou, care spoliau poporul și mințeau rușinos în privința greutății și a compoziției *hirului* cel de toate zilele, nu mai puțin pe orgoliosul Toc, sau pe nebunii furioși cunoscuți ca H3, Hu Hux Hank, Onorabilii Partizani ai Războiului Total, care nu vorbeau decât despre bătălii, batalioane și bombardamente, mai ales Zir și Mos, care își tot întăreau milițiile personale, sporeau numărul taberelor de antrenament și nu scăpau nici un prilej, convinși că întotdeauna războiul era câștigat de cel care îl provoca. Zir scrisese un memoriu psihedelic despre războiul-fulger și visa să realizeze unul la scară mare, cele mai groaznice dureri de cap dându-i-le ghetoul de la Qodsabad, gândul că regșii existau pur și simplu împiedicându-l să trăiască, drept care avea un plan de exterminare a acestuia în doar trei zile, una pentru a îngrozi populația, una pentru a distruge totul, una pentru a ucide răniții și a-i băga în saci, pe când Mos, într-o altă disertație strălucită, susținea ideea că numai războiul permanent și total, fără armistiții, răgazuri ori rezerve, era unicul

conform cu spiritul *Gkabulului*, starea de pace nefiind demnă de un popor purtător al unei credințe atât de puternice. Nu era necesar să se găsească un motiv pentru a lovi. Ce, Yölah are nevoie de justificări când face și desface? Dacă ucide, ucide și are mâna grea, ce face e definitiv și deosebit de crud, iar de sfârșit nu scapă nimeni. Doar o spune Abi în Cartea lui (titlul 8, capitolul 42, versetele 210 și 211): „*Aveți grijă să nu închideți ochii și să ațipiți, doar atât așteaptă Dușmanul. Declarați-i război total, luptați până la capătul puterilor și voi, și copiii voștri, în așa fel încât să nu cunoască niciodată odihna, bucuria și speranța de a se întoarce viu acasă*”. Și, pentru liniștea lui Mos, în foamea-i de război, mai spunea: „*Dacă vă gândiți cumva că nu aveți dușmani, înseamnă că dușmanul v-a strivit și v-a redus la starea de sclavi fericiți cu jugul ce-l poartă. Ați face mai bine să vă căutați dușmanii decât să vă lăsați purtați de gândul că trăiți în pace cu vecinii voștri*” (titlul 8, capitolul 42, versetele 223 și 224).

Toate acestea erau plicticoase și cât se poate de firești, dar, pentru cine avea urechea antrenată și privirea ageră, se simțea ceva nou în concertul de bârfe și contrabârfe. Și dacă tot a venit vorba de noutăți, păi atunci noutăți chiar erau. Se ieșise de pe potecile bătute și se trecuse la gigantic, inimaginabil, imposibil. Bravo, Ram, cu cât e mai umflată, cu atât lovește mai bine. Pentru întâia oară se vorbea despre o ființă mistică, ivită din nu se știa de unde, care nu ar fi fost nici zeu, ca Yölah, nici un contrazeu ca Balis, ci o derutanță ființă solară inteligentă și înțeleaptă, care propovăduia un lucru necunoscut în țara Sfintei Supuneri: revoluția în armonie și în libertate. Respingea brutalitatea hegemonică a lui Yölah și fățarnicia toxică a lui Balis, opunându-le puterea bunăvoinței și a prieteniei. Ce să fi însemnat toate acestea și cine le spunea? Prin mulțime circula un nume, dar nu era prea clar: Democ... Dimuc... Dmoc.

Se vorbea și despre un bărbat, un abistanez dintre cei mai umili, care umbla printre cei mai umili și care ar fi fost cumva heraldul ființei solare, vestind Întoarcerea. „Întoarcerea? Care întoarcere?” întrebau cei din stradă. Întoarcerea timpurilor de odinioară, când alți zei domneau asupra pământului și alți oameni îl locuiau. Viața era grea, fără îndoială, zeii și oamenii nu se înțeleg prea bine și nu fac casă bună, însă niciodată și nimic, pe vremea acelor milenii de suferință și de necazuri, nu a reușit să distrugă speranța. Sperând, și zeii, și oamenii au reușit să reziste propriei lor negări și uneori chiar să facă lucruri frumoase împreună, o minune aici, o revoluție dincolo, o faptă îndrăzneță în altă parte, care, la urma urmei, au făcut ca viața să merite să fie trăită. În vremurile acelea, dacă ajungeai la disperare, se zicea „speranța te face să trăiești”. Întoarcerea ar fi deci întoarcerea speranței? Să zicem revenirea ideii că speranța există și că ne-ar putea, eventual, ajuta să trăim, nu suntem decât oameni, simpli muritori și nu trebuie să cerem prea mult de la viață. Se zicea că mesagerul se numea Ita Abistanezul și că avea deja un prim apostol pe care îl chema Oka Rebelul. Într-o lume născută din religie, orice mesager este un profet și orice însoțitor al său este un apostol care se întoarce de departe, iar oricine își pune întrebări și nu este preocupat decât de mărunțișuri este un eretic.

Neobositul Ram se simțea în largul lui în acest minunat talmeș-balmeș. Era lumea lui pe care visa, plănuia s-o controleze de la un cap la altul. Piese puzzle-ului erau de multă vreme poziționate pentru atacul final, dar mai lipsea micul mecanism de eșapare, care permite declanșarea operațiunilor și asigură victoria. Întâlnirea lui Ati cu Sri și Eto i-l vor oferi. Dacă grăunțele de nisip poate bloca și cea mai perfecționată mașinărie, extragerea acestuia o poate repune de minune în funcțiune. Acesta era principiul metodei lui

Ram, a adăuga ceea ce imobilizează, a înlătura ceea ce blochează, astfel încât proiectul să meargă înainte.

Cabinetul lui lucra la aceasta cu sârg și precizie încă din ziua în care Ari și Koa ajunseseră în A19. Ceea ce Ram știa despre cele două fenomene ambulante era mai nimic: câteva considerații obscure, venite din partea așa-numitului atotputernic Minister al Sănătății Morale și a subcomitetelor sale, câteva avertismente furnizate de una dintre cele o mie și una de pretins infailibile celule de observație civică ale Aparatului – o adunătură de birocrați obscuri care, fișând totul, produceau un vacarm de nedescris –, câteva subînțelesuri extrase din tonele de note înmuiate în sos cucernic, pe care ridicola Inspecție Generală a *Mockbasurilor*, poliția ritului, le înregistra despre starea de evlavie a credincioșilor, la care se adăugau două sau trei indicii scoase din potopul de note emanând de la nu se mai știa care birouri subordonate specializate în nimic etc. Numai că fiecare clan își avea propriile instrumente, concentrate asupra subiectului, unicele de folos. Clanul Bri era bine dotat în acest sens, iar Ram veghea personal la funcționarea perfectă a mecanismului. Nimic nu era lăsat la voia întâmplării, nici măcar un grăunte de nisip. Spre deosebire de celelalte clanuri care își investeau averile colosale în forța brută și în aparat, clanul Bri și-o investea pe a sa în analiză și prognoză, în organizare și eficiență, în activitatea de laborator și testarea în plan real. Ca atare, a înțeles foarte devreme de ce trebuia să-i urmărească pe cei doi descreierați atât de dinamici și să-i împingă în direcția potrivită. Așa au ajuns la Toz, orientați de un trecător nu chiar atât de anonim, căci le spusese că se numește Hou, și de către *mockbiul* Rog, care, dacă te uitați mai bine, semăna mai mult a acar ce îndrumă calea imigranților clandestini decât a sfânt care ține slujbe cinstite. Erau așteptați, iar parcursul le era deja trasat sub forma destinului dorit de Dumnezeu.

Încheierea primei etape. Al naibii Toz, i-a dus cu vorba, i-a încuiat în antrepozit cu promisiunea că-i va ajuta să fugă, iar ei l-au crezut și l-au aplaudat. Ce tare!...

Interesant era că acei doi extravagandanți nu aparțineau nici unui clan, din contră, susțineau Gândirea unică, ba, mai mult, se ofereau pentru voluntariat, erau îndrăzneți și naivi ca niște copii mari. În plus, fiecare deținea câte un atu esențial: unul îl cunoscuse pe Nas și îl auzise vorbind despre existența satului misterios, celălalt era nepotul unui personaj colosal care marcaseră istoria și imaginarul Abistanului, *mockbiul* Kho. Amândoi adăugau planului un fond de teroare mistico-religioasă care putea impresiona și poporul, și judecătorii. Cu astfel de actori, cabinetul putea asambla un orologiu în stare să ofere fiecăruia ora exactă a morții.

Planul de a organiza o întâlnire, în fața unor martori aleși, între Ati și Sri, fără consecințe pentru clanul Bri, necesita intervenția unei a treia persoane care să satisfacă niște condiții delicate: ar fi trebuit să se știe că e legat în secret de clanurile Dia și Hoc, să nu fi avut niciodată nici cel mai neînsemnat contact cu clanul Bri, să-i cunoască pe Nas, Ati și Koa sau cel puțin să fi fost prin apropierea lor, știind destule despre ei și, în sfârșit, să fie un actor talentat. Omul acesta, pasărea aceasta rară, Ram o avea la îndemână, era vânzătorul de servicii din Piața Credinței Supreme, spionul care îi denunțase pe Ati și pe Koa paznicilor lui Dia, al cărui angajat era. Specialiștii în manipularea mentală sfârșiseră prin a-i schimba convingerile și a-l pregăti activ pentru cea dintâi misiune, misiune a misiunilor, în serviciul clanului Bri. Pentru necesitățile scenariului i se spunea Tar, un nume atât de obișnuit, încât cam mirosea a fals, comerciant prosper și ambițios ale cărui birouri și antrepozite erau în H46. Ar fi avut și o soție pe care o chema Nef, Ore, Șa... sau mai bine Mia, nume de femeie plină de calitate, și totodată hotărâtă, crudă și manipulative.

Planul, întocmit până la ultima virgulă, consta în a-i pune în relație de afaceri pe negustorul Tar cu negustorul Buk. Cel din urmă, specializat în fabricarea lighenelor și a veselei din tablă pentru bucătăriile colective, era soțul lui Sri. În ziua Z, Tar s-a dus la acesta pentru a-i propune să-i cumpere întreaga producție pe următorii zece ani, negociind un preț ca între prieteni, el însuși contractând deja pe aceeași durată aprovizionarea cu respectivele lucruri a unei societăți aparținând, în asociație, lui Dia și lui Kil, firmă având ca obiect de activitate vânzarea și închirierea cantinelor și a materialelor pentru bucătăriile ambulante către organizațiile de pelerinaj și jamboree (toate funcționând sub pavilionul lui Dia sau al unui clan aliat, însărcinat cu treieratul, al cărui celebru slogan comercial era, dacă vă mai amintiți, „Nici prea puțin, nici destul“), precum și către batalioanele armatei și milițiilor clanurilor și ale șefilor locali. Surprins de propunerea picată ca din cer, Buk va dori cu siguranță să-l invite pe Tar să sărbătorească înțelegerea și, nu peste multă vreme, vor ajunge prieteni de nedespărțit, cum știu să fie oamenii de afaceri atunci când sunt un pic cam grăbiți. La nevoie, Tar va forța mâna și își va spori ocaziile de a-l vizita. Se vor invita unii pe alții cu întreaga familie, ca-ntr-o prietenie, își vor face cadouri. Eto și bărbatul ei vor fi de asemenea invitați și vor veni dacă vor reuși să obțină permisul de ieșire din Cetatea lui Dumnezeu. Mia va fi întruchiparea blândeții cu Sri și Eto. În punctul de maxim al relației de afaceri și între familii, Tar le va prezenta pe vărul lui (rol atribuit lui Ati) venit să-i viziteze cu drag, dar și din interes profesional. Astfel, le va explica faptul că tatăl lui este un negustor de succes, aflat în legătură cu grupul Kil și, ocazional, cu grupul Dia. Într-o discuție separată, înlesnită de Mia, Nor îi va spune lui Sri că a fost prieten cu Nas, pe care l-a cunoscut pe vremea când făcea cercetări în satul misterios descoperit de pelerini și că fostul ei soț a venit într-o zi să-i încredințeze un raport, rugându-l să-l păstreze până la

noi ordine, însă acestea nu au mai venit niciodată. De când a aflat de ciudata dispariție a prietenului său, Nor se tot întreba ce era de făcut cu acel document și uite că, întâmplător, a aflat din gura lui Tar că soția prietenului și partenerului lui de afaceri Buk era văduva lui Nas. Ce bizară și minunată coincidență! Și aici urma să se desfășoare ceea ce planul urzise cu atâta finețe: Nor îi va remite raportul lui Sri sfătuind-o să nu vorbească cu nimeni despre el, conform dorinței lui Nas, eventual cu excepția cumnatei Eto. Nu va uita nici de promisiunea pe care și-o făcuse – de a-i mărturisii cât de mult îl admirase pe Nas, un om de bine de la care a învățat despre acea extraordinară stare de spirit care îi impune să spui adevărul indiferent cât te-ar costa, altfel aceasta ar putea fi luat drept minciună, și de a denunța minciuna indiferent de riscuri, altfel aceasta ar putea fi luată drept adevăr. Nu îi va spune și că i se pare frumoasă, fermecătoare, nu se face așa ceva în casa soțului.

Și așa se va încheia reprezentația și misiunea pentru Ati, va ține două ore, așadar cina de la Buk, dintre care două minute de convorbire între patru ochi cu Sri, timp suficient pentru a-i înmâna numitul raport ascuns într-un cadou rar, o *sila*, o piesă de mătase din Abistanul de Sus.

Ati nu va ști și că filmul avea o continuare dintre cele mai întunecate și, drept încheiere, un război mondial. Odată terminată cina, remis raportul și schimbate salutarile de la revedere, va fi scos din H46 și adus în tabăra Senioriei Sale.

În al doilea episod, într-o atmosferă de adânc mister, se va auzi o voce tremurând de sfânta mânie și semnalând lumii întregi inimaginabila infamie comisă de doi mari seniori ai Abistanului, răsfățați de Abi și de Marele Comandor. Aceasta va aduce dovada că șerpilor de Dia și de Hoc erau capii unui incredibil complot împotriva Dreptei Frății și, imensă și teribilă blasfemie, împotriva lui Abi și a lui Yölah

însuși. Ticăloșii au trădat Abi Jirga, păstrând pentru ei o copie a raportului lui Nas, după care, mânați de planurile lor întunecate, l-au răpit pe bietul arheolog căruia i-au modificat raportul, strecurând în el concluzii după bunul lor plac, și l-au ucis în chiar satul unde Abi a primit Sfânta Revelație. După care l-au asasinat pe Koa, demnul nepot al *mockbiului* Kho. Vocea nu s-a mărginit doar la fapte, ci a dezvăluit și originile și consecințele acestora: Dia și Hoc plănuiau nici mai mult, nici mai puțin decât distrugerea Abistanului, în chipul cel mai înspăimântător, punând la îndoială adevărul *Gkabulului*. Aceasta era dovada absolută că erau în slujba Dușmanului și a lui Balis.

Nimic nu i-ar fi putut salva pe Dia și pe Hoc și nici unul dintre ai lor nu avea cum scăpa de moarte. Vor fi conduși cu sutele pe stadioane și cu miile în lagăre, în lagărele de concentrare pentru regi, care vor fi mulțumiți să vadă că nu sunt singurii din lume urâți, ba poate chiar se vor simți fericiți că îi au drept tovarăși de căruță pentru călătoria din urmă. Marele Comandor Duc va fi chemat să-și facă *akiri* cu demnitate în Piața Credenței Supreme ori să se sihăstrească în deșertul cel mai neprimitor pentru a-și ispăși greșeala de a fi apărut atât de prost Dreapta Frăție, lăsând doi șerpi să murdărească Kiiiba și să pângărească *Gkabulul*.

Vocea va adăuga oftând că Senioria Sa Bri nu ar fi permis nicicând așa ceva, fiindcă știe că adevărul este adevăr, iar ordinea care îl susține nu trebuie niciodată să se șubrezească, nici măcar o clipă, altfel nu mai este ordine și nu va mai fi vreodată, ci dezordine și esență a minciunii.

În realitate, cu câteva mici diferențe, lucrurile s-au petrecut după cum au fost prevăzute în scenariu. Nici nu s-a întors bine Ati în campus, că o scrisoare anonimă a informat autoritățile, dintre care unele fuseseră deja sensibilizate de personalități eminente și discrete, manipulate de Ram, că

raportul lui Nas circula prin țară ca otrava unei trădări, inoculată în sângele poporului, și că în spatele acestei crime stăteau Onorabilii Dia și Hoc, plus complicii lor. O a doua scrisoare expediată de la o adresă la fel de imposibil de găsit a furnizat anchetatorilor elemente evidente, pe care totuși nu fuseseră în stare să le descopere singuri, prin care li se făcea cunoscut că raportul fusese înmănat lui Sri de către Nor, un complice al lui Tar, și că Nor îl primise de la un om al lui Dia, rugat pasămite să o facă de Nas, înainte de dispariția lui. Textul dezvăluia planul lui Dia și al lui Hoc de a pune mâna pe putere și de a se proclama Comandor și, respectiv, Vicecomandor. Se mai preciza cu un oarecare dispreț că idioții amintiți nu erau decât niște unelte, pioni ai unui plan apocaliptic conceput și înfăptuit de către Dușman și Balis, în așa fel încât, în final, Abi să fie înlocuit cu Democ, Dreapta Frăție cu o adunare a reprezentanților și, în timp, să facă din abistanezi, sinceri adoratori ai lui Yölah, niște vulgari balisieni, nișteeretici, niște oameni liberi.

Cabinetul lui Ram a repetat de mii de ori scenariul și a operat în teren toate aranjamentele necesare. Tar trecuse deja la treabă și, în momentul acela, negocia cu Buk cumpărarea câtorva mii de braser, marmite, lighene și alte ustensile mari de bucătărie. Lista celor care trebuiau să dispară era deja alcătuită, iar executanții, gata să treacă la acțiune: unul dintre ei (Mia?) era însărcinat să-l ajute pe Tar să se sinucidă, lipindu-i țeava armei de tâmplă în chiar ziua înmănării raportului către Sri; cea dintâi verigă a lanțului era necesar să dispară pentru ca ultima să fie ferită. Acesta era începutul sfârșitului și, peste puțin timp, clanurile aveau să pornească un război îndelungat și necruțător.

În context, Sri avea să fie supusă inevitabil pericolului. Ați, care se învinovăța că și-a lăsat fratele, pe Koa, să moară,

nu ar fi putut totuși să se învinovățească vreodată că i-a făcut și ei vreun rău. Însărcinându-l să-i înmâneze raportul lui Nas, Ram l-a asigurat că femeia se va bucura să primească testamentul defunctului ei soț. De asemenea, trebuia acționat într-un mod discret și firesc pentru a nu-l supăra pe actualul soț. Logic, nu? Ati nu avea să mai fie acolo când organele vor veni să interogheze cuplul și să declanșeze o operațiune vastă de arestări în întreg Abistanul, la toate nivelurile, de la cei mai mari seniori până la cele mai neînsemnate slugi.

Niciodată în istoria omenirii, dacă nu cumva în negura vremurilor străvechi, nu a mai existat razie de așa proporții, operată într-un timp atât de scurt. Odată ce a prins viteză, mașina va ajunge rapid la faza industrială, să arestezi și să extermini atâta lume nu va mai fi o simplă preocupare a poliției, problema logisticii se va impune de la sine și va decide cursul evenimentelor.

Ati nu va ști niciodată că filmul în care apărea și el pentru scurt timp urma să aibă o continuare și un final de asemenea dimensiuni colosale. Naivitatea, la fel ca prostia, este o stare permanentă. Ati nu și-a pus nici o clipă aceste întrebări care și unui copil i-ar fi sărit în ochi, crezând că stratagema imaginată de Ram nu avea decât un unic scop, să-i permită să o întâlnească pe Sri fără a trezi bănuieli soțului, pentru a-i prezenta condoleanțe și, pe lângă aceasta, pentru a-i înmâna raportul lui Nas, după cum dorea Ram. Cum de se afla raportul în posesia lui Ram? Onorabilul și respectabilul Bri să fi păstrat o copie, mințind Abi Jirga? Atunci de ce să se despartă de un document pe care îl ascunsese atâta vreme și care, după spusele lui Ram, ar fi putut revoluționa lumea? Și chiar era autentic documentul ce trebuia remis lui Sri? La ce concluzii puteai ajunge citindu-l? Și de ce tocmai pe el l-au ales pentru a-l înmâna? Cine să fi fost cu adevărat Tar, cel care îl condusesese la Buk și care, la masă, se purta de parcă

ar fi fost veri? Părea cumva cunoscut, lucru care făcea cu atât mai legitimă întrebarea. În spatele minunatului *burnis* de negustor prosper parcă s-ar fi ascuns un ticălos de nimic.

Explicația ar fi putut consta în faptul că dispariția lui Koa și cea a lui Nas îi distruseseră lui Ati sistemul de auto-apărare, moartea lor anunțând-o parcă pe a lui, căsătoriile lui Sri și Eto nimicindu-i speranța tainică de a-și pune viața și puterea în slujba protejării văduvei și copilului rămas orfan.

Ank și Cro erau deosebit de mândri că pot sluji o celebritate. La întoarcerea din H46, Ati a fost primit de Ram pentru o întrevedere îndelungată, în timpul căreia i s-au transmis felicitările Marelui Șambelan și încurajările Senioriei Sale. Ati le merita din plin acceptând să înmâneze raportul lui Nas văduvei lui, în așa fel încât clanul să nu fie direct implicat.

— Ne încurca foarte tare povestea asta, i-a mărturisit Ram, ne-ar fi pus rău cu Abi Jirga și cu Dreapta Frăție. Senioria Sa nu cunoștea subiectul și nici Marele Șambelan, nu sunt preocupați de chestiuni secundare, aceasta este sarcina mea, însă pur și simplu am primit două rapoarte, cel oficial pe care l-am restituit la cererea Marelui Comandor și încă unul, trimis nu se știe de cine, poate de un funcționar distrat ori de vreun prieten discret care ne dorea numai binele, document cu care nu știam ce să facem... Cum să-i fi explicat prezența la noi?... Ce și-ar fi zis prietenii noștri din Dreapta Frăție, care au atâta încredere în noi?... L-am fi putut distruge, dar oare ar fi fost potrivit, căci era vorba despre un obiect rar, un raport de cercetare arheologică întreprinsă într-un sit unic, o piesă de patrimoniu dintre cele mai prețioase, în același timp ultimul și singurul exemplar, celelalte fiind arse în prezența lui Abi, a Marelui Comandor și a tuturor Onorabililor... De aici s-a născut ideea firească de a-l înmâna văduvei ca pe un testament, ca pe o amintire

pentru ea și pentru urmași... În sfârșit, totul e bine când se termină cu bine, de-acum avem sufletul împăcat.

Ram deținea arta de a face totul simplu și limpede, iar această chestiune a celui de-al doilea raport căzut din cer cu parașuta și trimis mai departe pe ușa din dos chiar avea nevoie să fie clarificată.

Conform etichetei, Ati, ca străin de clan și persoană de extracție modestă, fără fief, fără avere, fără funcție importantă, nu putea fi primit la nivel înalt. Senioriei Sale și Marelui Șambelan le părea rău, nu era o formă de dispreț, era vorba doar de respectarea regulilor, de altfel Ati nu-și dorea onoruri, deși i-ar fi plăcut să se apropie de aceste personaje teatrale, să le vadă cum stăpânesc lumea, să le admire minunatele palate pe care și le închipuia pline ochi de po-doabe grele și luxoase. Sau poate că, dimpotrivă, erau nemăsurate în magnifică și exuberantă simplitate.

Un timp au filozofat despre vremurile grele, umblau multe zvonuri care mâhneau poporul, ce nu găsea nici un motiv de bucurie în ele. Erau de acord asupra acestei stări de fapt. Fiindcă, într-adevăr, plutea în aer, mai râncedă și mai acră decât oricând, o atmosferă de sfârșit de lume care oricum bântuia Abistanul de la nașterea lui. Erau amândoi de acord că astfel de dereglări nu erau ceva superficial, că țineau de natura profundă a lucrurilor, dar oare vorbeau, și unul, și celălalt, despre aceleași lucruri? Referindu-se la viitor pe un ton apăsător, Ram l-a lăsat să înțeleagă că țara va scăpa în curând de vechile ei nenorociri și se va transforma substanțial, iar Noul Abistan va avea nevoie de oameni noi și, în acest context, Ati, dacă dorea, putea ocupa un loc de invidiat în sânul clanului, având un profund simț al libertății și al demnității care caracterizează înalții slujitori ai statului. Ati tăcea. Clătina doar din cap și își mușca buzele reflectând la cele spuse. Până la urmă, ce-și dorea, ce spera? Își întreba

și inima, și mintea... dar nu se ivea nici un răspuns... doar câteva ecouri din copilărie, evident de nerealizat... Și-a ridicat brațele spre cer... Nu găsea nimic, nu voia nimic... La drept vorbind, mai degrabă și-ar fi dorit să înapoieze Abistanului ceea ce îi dăruise, doar nici serviciu nu avea, nici casă, nici identitate, nici trecut, nici viitor, nici religie, nici obiceiuri... chiar nimic... cu excepția necazurilor pricinuite de administrație și a amenințărilor cu moartea din partea clanurilor... Poate că se va potoli o vreme, cât timp se va duce să respire aerul liber al cerului și să adulmece aromele afro-diziacie ale mării. Se simțea în stare să iubească marea cu adevărat, cu o reală pasiune, în pofida capriciilor și trădărilor ei. Ram era prea optimist crezând că Abistanul se va transforma. Poate la Paștele cailor, când mânăjii o să necheze-n *abilimbă*. Realitatea era că nimeni și nimic nu-l va putea transforma, Abistanul e în mâna lui Yölah, iar Yölah este nemișcarea însăși. *Ceea ce stă scris stă scris* era scris în Cartea lui Abi, Trimisul lui.

Ram l-a rugat să se mai gândească.

— Ne vedem mai târziu, am multe de făcut, schimbarea nu va întârzia să apară, i-a spus ridicându-se, apoi a adăugat, bătându-l pe spate: Ar fi mai bine să nu riști ieșind din campus... Aici ești la tine acasă.

Glumea, dar în ochi avea o sclipire extrem de dură, iar vocea îi suna ca un cântec de luptă.

În acea dimineață, Ank și Cro veniseră amândoi în camera lui pentru a-i spune că Bio era la ușă, aducând o veste nemaipomenită:

— Excelența Sa Toz îți face onoarea de a te invita să-i vizitezi muzeul, l-au anunțat într-un glas.

— Muzeul?... Asta ce mai e?

Bieții de ei, habar n-aveau... la fel ca Ati care auzea pentru întâia oară cuvântul. Nu făcea parte din *abilimbă*

întrucât, conform unui recent act normativ promulgat de înaltul comisariat pentru *abilimbă* și *abilingvizare*, pe care îl conducea Onorabilul Ara, lingvist eminent și feroce adversar al multilingvismului, sursă a relativismului și necredinței, substantivele comune provenind dintr-o limbă străveche, aflată încă în uz, trebuiau să aibă, după caz, ca prefix sau sufix particulele *abi* sau *ab*, *yol* sau *yo*, *gka* sau *gk*. Cum totul aparținea religiei, ființele și lucrurile, dar și substantivele, s-a decis să fie și ele marcate cumva. „Muzeu“ era fie o excepție, ceea ce edictul prevedea și tolera pentru încă o vreme, fie provenea dintr-o limbă străveche, prohibită, dar care circula încă prin unele enclave, ici și colo, pentru care nu exista nici breviar, nici dicționar. Se mai întâmpla ca, în viața privată, să vorbească fiecare cum dorea, în pofida riscului de a fi denunțat de copii, de servitori sau de vecini, or fieful era tot ce se putea mai privat și mai suveran.

— Și de ce ar fi așa extraordinar? Pe Toz îl cunosc, am băut cafeaua la el acasă, în A19, și am locuit la el în antrepozitul întunecos pe care nu-l știți fiindcă nu ieșiți niciodată din fief, le-a răspuns Ati trăgându-și *burnisul*.

— Păi... păi... n-a invitat niciodată pe nimeni la el în muzeu... Doar o dată, la început, la inaugurare, pe frații lui, pe Senioria Sa, pe Marele Șambelan și pe nepot, pe stăpânul Ram, care conduce totul, pe nimeni altcineva de atunci... pe nimeni, niciodată...

Ei da, devenea interesant.

Bio era încă mai nerăbdător, bietul trepăduș închipuindu-și că s-ar putea pierde în umbra lui Ati pentru a intra odată cu acesta în muzeu și a vedea în sfârșit ce se petrecea pe acolo de atâția ani. În campus se vedeau mereu niște camioane care se duceau ori plecau de la muzeu, livrau lăzi, luau ambalaje, aduceau și duceau muncitori din orașe îndepărtate, care, cât ținea lucrarea, munceau în interior fără a scoate nasul pe-afară.

Invidia plutea în aer. Traversând domeniul, Ati observa oameni de o politicoasă curiozitate, ale căror priviri spuneau: „Ce noroc ai, o, tu, străinule, vei vedea ceea ce noi nu vom vedea niciodată... Și de ce tu, nu noi, care aparținem clanului?...“

Bio și Ati au mers cu pas hotărât un ceas întreg, ceea ce le-a cam îngreunat picioarele, străbătând un teren întins aparținând tehnicienilor de la centrala electrică și de la stația hidraulică, l-a informat mândru Bio, apoi o zonă industrială care numai de ateliere zgomotoase și trepidante nu ducea lipsă, trecând pe lângă un teren viran perfect închis, unde armata Senioriei Sale făcea manevre și se antrena, teritoriu care ar fi putut cuprinde, conform unui calcul matematic al lui Bio, cel puțin trei sate, pentru a ajunge în sfârșit pe un imens spațiu verde, în mijlocul căruia se ridica o superbă clădire albă, înconjurată de o peluză impecabilă. Mai târziu, Ati a aflat chiar de la Toz că era vorba despre copia de cinci ori mai mică a unui vechi muzeu, prestigios și uriaș numit Luvru sau Lufru, care fusese prădat și ras de pe fața pământului în timpul celui dintâi Mare Război Sfânt, urmat de anexarea de către Abistan a Ligii, adică a Înalțelor Regiuni Unite de Nord. Și că singura țară care rezistase forțelor Abistanului, condusă de un dictator smintit numit Big Brother, care își aruncase în luptă întreg arsenalul nuclear, fusese Angsoc... sau Ansok, dar, până la urmă, și aceasta căzuse și fusese înecată în propriul ei sânge.

Toz era acolo, pe jumătate în capul oaselor, pe jumătate întins într-o ciudățenie de scaun făcut dintr-un soi de prelată prinsă între patru bucăți de lemn. Ati l-a auzit numindu-l simplu: „șezlong“. O fi plăcut să stai în așa ceva? Trebuie să încerce și el. Toz surâdea cu o anume maliție, iar privirile lui păreau a spune: „Îmi pare rău, v-am cam făcut-o și ție, și lui Koa, însă, după cum vezi, intenția n-a fost rea“. Ochii

i s-au încețoșat și un fel de rictus amar i-a apărut pe chip. Ati a priceput că se gândea la sărmanul Koa și că, într-un fel, îi era ciudă pe sine pentru ce se petrecuse.

L-a bătut pe umăr pe Ati și l-a împins spre intrare:

— Bun venit în Muzeul Nostalgiei!

Cu un singur gest a trimis înapoi umbra bietului Bio care se răsucea în fel și chip pentru a putea strecura măcar o privire prin deschizătura ușii grele. Ce-ar fi putut vedea? Nimic, un vestibul larg, alb de sus până jos și absolut gol. Ușa i-a fost trântită în nas.

— Intră, dragă Ati, intră... fii bine-venit... Te-am invitat în grădina mea secretă pentru a-mi cere iertare că v-am înșelat cumva... dar și, trebuie să-ți mărturisesc, fiindcă am nevoie de tine... Călătoria în timp și în paradoxal la care te invit mă va ajuta în propria-mi căutare de sine, întrucât am ajuns într-un punct în care mă îndoiesc de tot și de toate începând cu mine însumi. Hai să ne așezăm o clipă... da, aici, pe jos... Țin să te pregătesc pentru ceea ce urmează să vezi... Muzeu nu știi ce înseamnă, fiindcă astfel de lucruri nu există în Abistan... Așa ni s-a născut țara, cu ideea absurdă că tot ce exista mai înainte de evenimentul relevării *Gkabulului* era fals, vătămător și că deci trebuie distrus, șters, uitat, la fel și celălalt, dacă nu se supune *Gkabulului*. Muzeul este, într-un fel, refuzul acestei nebunii, este felul meu de a mă revolta împotriva ei. Lumea există și cu, și fără *Gkabul*, să o negi ori să o distrugi nu o suprimă, dimpotrivă, absența ei îi face amintirea încă mai puternică, mai prezentă, vătămătoare pe termen lung, în cazul acesta, fiindcă poate conduce la idealizarea, la sacralizarea respectivului trecut... Dar, în același timp, și poate o vei simți și tu, muzeul este un paradox, o mistificare, o iluzie la fel de dăunătoare.

A reconstitui o lume dispărută este întotdeauna, în același timp un mod de a o idealiza și o formă de a o distruge pentru a doua oară, fiindcă o scoatem din contextul ei pentru a o

replanta într-un altul, și astfel o facem să încremenească în nemișcare și tăcere sau o punem să facă și să spună ceea ce poate că nici nu a făcut, nici nu a spus. În aceste condiții, a-l vizita este ca și cum te-ai uita la un cadavru. Poți să-l privești cât vrei, să te ajuți de fotografiile respectivului om de pe vremea când trăia, să citești tot ce s-a putut scrie despre el, însă niciodată nu vei avea cum să simți viața care a clo-cotit în el și în preajma lui. În muzeul meu vei găsi multe obiecte dintr-o anumită perioadă căreia contemporanii îi ziceau secolul douăzeci, dispuse după funcțiile lor și după modul în care erau utilizate, vei vedea și reproduceri răsco-litoare, din ceară, ale unor bărbați și femei surprinși în viața lor de zi cu zi, reconstituită până în cele mai fine detalii, numai că mereu va lipsi ceva, mișcarea, respirația, căldura care astfel lasă tabloul să fie și să rămână doar o natură moartă. Oricât de bogată ar fi, imaginația nu poate dărui viață... Astfel, de pildă, șezlongul pe care m-ai găsit așezat ori întins mai adineauri și care ți-a trezit uimirea. La vremea lui, s-a născut dintr-o anumită concepție asupra vieții... Dacă ți-aș vorbi despre vacanțe, despre petrecerea timpului liber, despre diletantism și despre superioritate în relația cu natura pusă în serviciul oamenilor, dacă ai ști ce înseamnă și dacă ai putea simți toate acele lucruri în profunzimea lor, abia atunci ai vedea șezlongul așa cum era într-adevăr, nu doar o prelată întinsă între patru bucăți de lemn, după cum cu siguranță l-au privit ochii tăi.

M-aș bucura ca, după ce vom vizita muzeul, să-mi spui, dacă vei vrea, ce ai simțit, ce gânduri ți-au inspirat scenele pe care le vei observa. Personal, mă uit la ele de atâta vreme, încât s-a creat o anumită distanță între noi, dacă nu cumva a existat dintotdeauna... Uneori am impresia că vizitez un cimitir întâlnit în drum, văd morminte, citesc nume, dar nu știu nimic despre acești morți, despre oamenii care erau, nimic despre locul și timpul în care au trăit.

Nu trebuie să uiți că toate aceste lucruri sunt strict interzise și de către religie, și de către guvernul nostru, motiv pentru care am construit muzeul aici, în fief, și nu în A19 unde locuiesc în mijlocul poporului... Din acest motiv mă ocup de comerțul de talcioc și, mai discret, de cel de antichități, spre marea supărare a fraților mei, Bri și Viz, care consideră că mă cobor mult sub rangul meu, și a tânărului, inteligentului și foarte ambițiosului meu nepot, Ram, căruia îi mai dau și eu de lucru, preocupându-se de siguranța mea și de facilitarea activităților economice, însă eu mă prefac că bag de seamă, pentru a nu-l obliga să facă eforturi și mai mari... Toată lumea mă crede nașul lui A19 când, în realitate, zbirii controlează totul în jurul meu. Mulțumirea mi-o găsesc în comerțul de talcioc și în cel cu antichități, care mi-au permis să evaderez din Abistan și să-mi pun cu discreție la punct proiectul de a aduce secolul douăzeci într-un muzeu. Să mergem așadar să-ți începi vizita în trecut, sacrilegiu și iluzie... Te voi aștepta la celălalt capăt, nu vreau să te influențez.

Muzeul cuprindea o înșiruire de săli mai mult sau mai puțin spațioase, fiecare consacrată câte unui episod din viața omenească, pe care, poate că din toate timpurile, oamenii le-au identificat drept lumi în sine, etanșe și independente unele de altele, ceea ce îl făcuse pe Toz să despartă sălile prin uși încuiate, ale căror chei erau ascunse pe undeva prin talmeș-balmeșul sălii anterioare. Pentru a trece în încăperea următoare, la următorul episod de viață, trebuia să găsești cheia și nu dispuneai de prea mult timp, căci viața înseamnă mișcare, nu te așteaptă. Astfel, Toz dorise să-și pună vizitatorul (dar cine altcineva să fi fost dacă nu el însuși?) în starea naturală a omului care habar nu are care îi este viitorul, dar îl caută încontinuu, sub presiunea timpului.

Cea dintâi sală povestea despre graviditate, naștere și prima copilărie. Or, chiar în timpul travaliului te-ai fi crezut, sala de nașteri era de un realism strigător la cer, mai că auzai țipele mamei și primele scâncete ale bebelușului. Pe rafturi speciale, pe mese ori direct pe jos puteau fi văzute obiectele specifice acestei faze a vieții, leagăn, oliță, landou, premergător, zornăitori și jucării... Pe pereți, tablouri și fotografii prezentau viața cotidiană, copii jucându-se, mâncând, dormind, îmbăindu-se, desenând sub privirile părinților.

Sălile următoare erau consacrate adolescenței și maturității, prezentate în diferite medii, epoci, meserii ori circumstanțe. Una dintre ele l-a impresionat în mod deosebit pe Ati, acolo putând fi văzută, dând dovadă de un realism captivant, macheta unui câmp de bătălie răvășit, tranșee pline de mocirlă, incredibile încâlceli de sârmă ghimpată, arici antiinfanterie, soldați istoviți țâșnind la atac. Tablourile și fotografiile surprindeau și alte aspecte ale războiului, orașe distruse, carcase fumegânde, prizonieri descărnați în lagăre de concentrare ce jucau mai degrabă rol de cimitire, mulțimi buimace, pe drumuri, fugind din calea dușmanului.

Într-o altă sală erau expuse echipamente de sport și pentru petrecerea timpului liber, în timp ce fotografiile de pe pereți prezentau un cinematograf, un patinoar, un zbor cu dirijabilul și unul cu parapanta, un stand de tir, un circ etc. Jocul, performanța, senzațiile tari erau sarea și piperul acelei perioade. Cum aceste lucruri dispăruseră din Abistan de la Victorie și de la Marea Curățenie, Ati se întreba de unde și cum și le putuse procura Toz. Și cu ce preț.

O încăpere era dedicată instrumentelor de tortură și de ucis, o alta activităților economice, comerciale, industriale, de transport. În sala vecină se găsea o instalație simpatcă, iar Ati și Koa mai văzuseră unele destul de asemănătoare în ghetoul regșilor, o tejghea, un băiat sprinten ca un acrobat alergând printre mese, oameni care consumau liniștiți, niște

imbecili mândri de tatuajele, mustățile și de brațele lor cu mușchii umflați, de cărători de mobilă, strigând după femei prietenoase și, în fundul încăperii, aceeași scară îngustă ce se pierdea în penumbră și mister. Pe perete o acvaforte care evident folosise drept model acelei instalații. Pe o ilustrată lipită pe perete puteai citi în limba franceză: „Bistrou franțuzesc: tâlhari de mahala, ca pe vremuri, glumind cu femei ușoare“.

Gravura era semnată: „Léo le Fol (1924)“. Un obiect din Belle Époque.

Penultima sală era consacrată bătrâneții și morții. Moartea era una, în schimb ritualurile funerare erau numeroase și diferite. Ați nu a întârziat mult aici, căci nu-l încânta vederea sicriilor, dricurilor, crematoriilor, camerelor funerare și a unui schelet anatomic care părea amuzat de întreaga situație.

Ați nu și-a dat seama cum a trecut timpul, niciodată nu mai făcuse o asemenea călătorie, un întreg secol de descoperit și de trezit întrebări. Parcurgând acest drum își amintea de ceea ce simțise în interminabila călătorie de-a lungul Abistanului, de la Sin la Qodsabad. Un muzeu viu întins pe mai multe mii de *şabiri*, o înșiruire fără sfârșit de regiuni, locuri cu nume păstrate de demult, deșerturi, păduri, ruine, tabere pierdute, despărțite de frontiere invizibile, dar, simbolic, tot atât de ermetice precum niște porți cu lacătul pe ele (mai ales atunci când uita să-și stampileze viza de drum). Această mare varietate de popoare, cutume, locuințe, ustensile, unelte de muncă a schimbat puțin câte puțin modul în care Ați vedea Abistanul și propria sa viață. Ajuns la Qodsabad, era un alt om, nu mai recunoștea pe nimeni și ceilalți nu-l mai știau decât din ce se mai vorbea pe ici, pe colo, era omul cu ftizia, miracolul de pe muntele Sin, protejatul lui Yölah. Oare asta se așteaptă de la un muzeu? Să povestească

viața ca pe o carte, să o mimeze pentru plăcerea vizitatorilor, să transforme oamenii? Niște obiecte, tablouri, fotografii, o anume punere în scenă aveau cu adevărat puterea de a modifica viziunea oamenilor asupra vieții și a lor înșiși?

La sfârșitul călătoriei, Ati l-a găsit pe Toz într-o imensă încăpere goală. Acesta i-a explicat simbolistica: Ati intrase în muzeu printr-o sală goală și ieșea printr-una la fel, ceea ce însemna imaginea vieții prinse între două neanturi, neantul de dinainte de creație și neantul de după moarte. Viața este înghesuită între aceste borne, nu dispune decât de propriul ei timp scurt, tăiat în felii, fără altă legătură între ele decât cele pe care omul le duce cu el de la un capăt la celălalt al contractului lui cu existența, amintiri nesigure ale ceea ce a fost și așteptări vagi ale celor ce vor fi. Trecerea de la una la alta nu este explicită, rămâne un mister, într-o bună zi minunatul bebeluș, somnoros înrăit, dispare, lucru care nu alarmează pe nimeni, făcându-și apariția un copilăș neastâmpărat și curios, un drăcușor în toată legea, fapt ce n-o surprinde deloc pe mama care se trezește rămasă cu doi sâni grei și inutili. Apoi vor interveni și alte substituiri furișe, un om plinuț și îngrijorat va lua locul pe nepregătite tânărului zvelt și zâmbitor și, la rândul lui, ca prin magie, individul bântuit de migrene va lăsa locul unui bărbat cocârjat și taciturn. Abia la sfârșit apare și mirarea, când un mort cald încă înlocuiește bătrânul rămas fără glas și rece, înțepenit în scaunul din fața ferestrei. E transformarea pe care nimeni nu și-o dorește, dar care, uneori, este totuși bine-venită.

„Ce repede trece și viața asta, n-apuci să-ți dai seama de nimic“, se va spune pe drumul spre cimitir.

Toz și Ati și-au petrecut după-amiaza filozofând cu prinși de tristețe. Lui Toz îi era dor de o lume pe care nu o cunoscuse, dar pe care considera că a reconstituit-o corect ca natură moartă și căreia, de acum, ar fi vrut să-i dea viață.

Care-i era folosul? Au căzut de acord să considere că întrebarea nu avea rost, doar vidul era esența lumii, și totuși acest lucru nu împiedica lumea să existe și să se umple de tot soiul de nimicuri. Este misterul cifrei zero, care există pentru a spune că nu există. În această privință, *Gkabulul* era răspunsul perfect, absolutei inutilități a lumii neputându-i răspunde decât absoluta și odihnitoare supunere a ființelor în fața neantului. Neant ești, neant rămâi și țărâna-n țărână se-ntoarce. Din punctul lui de vedere, Ati privea subiectul altfel, ajungând la ideea că sfârșitul lumii începea încă de la naștere, primul țipăt al vieții fiind și cel dintâi horcăit al agoniei. Cu trecerea vremii și acumularea suferințelor se convinsese că un rău cu cât dura mai îndelung, cu atât mai repede se apropia de capăt și cu atât mai devreme viața își începea un nou ciclu. Nu se punea problema așteptării cu mintea ghiftuită de întrebări, ci a accelerării procesului, murind cu nădejdea că o nouă viață va fi, totuși, mai demnă de a fi suportată decât să trăiești cu disperarea de a te vedea murind.

Au convenit cu onestitate că marea nenorocire a Abistanului era *Gkabulul*, care oferea omenirii supunerea față de ignoranța sanctificată, ca răspuns la violența intrinsecă a vidului și, împingând servitutea până la negarea de sine, până la pur și simplu autodistrugere, refuza revolta ca modalitate de inventare a unei lumi pe măsura omului, care, cel puțin, l-ar apăra de nebunia înconjurătoare. Într-adevăr, religia e remediul care ucide.

O vreme, Toz fusese interesat de istoria *Gkabulului*. Însă, cum se născuse în el, nu-l vedea, *Gkabulul* era aerul pe care îl respira, apa pe care o bea, îl purta în minte cum îți porți *burnisul* pe umeri. Numai că încă de mic nu s-a simțit bine așa, la școală a descoperit că învățământul public era o calamitate, izvor al tuturor calamităților, ceva insidios, imparabil și implacabil, la fel ca moartea, care făcea din el, cu

entuziasta sa participa, un mic director de conștiințe compulsiv și agresiv, înghițind povești de groază și legende infantile, recitând versete abracadabrate, sloganuri obtuze și anateme insultătoare și, ca exercițiu fizic, un perfect executant de pogromuri și de linșaje de toate felurile. Nu-i mai rămâneau nici timp, nici atenție pentru celelalte, pentru materiile facultative: poezia, muzica, olăritul, gimnastica. Ca fiu de Onorabil, frate de Onorabil și, poate, într-o bună zi, Onorabil el însuși, era menținut în acea stare de orbire a conducătorului suprem, sigur de ceea ce face și de mașinaria care-l servește. Apucându-se să studieze puțin *Gkabulul* pentru a face corecțiile necesare și a se reeduca, și-a pierdut de fapt speranța, *Gkabulul* nu era făcut să-l ridice pe cel căzut în necaz, ci mai degrabă o greutate care să-l tragă mai bine la fund, iar școala nu era bună de nimic, biata bătrână doamnă îi învăța și ea ce i se dădea să-i învețe și o făcea cum trebuie, dovadă că rari erau supraviețuitorii. Era prea târziu, *Gkabulul* își răspândise hipnoza în trupul și sufletul profund al poporului și domnea asupra acestuia ca stăpân absolut. Unica și adevărata întrebare era de câte secole va fi nevoie pentru a-l scoate de sub imperiul vrăjii.

Ca și cum nu ar fi fost cine știe ce, deschidea un drum interzis, mergând pe el până la capăt. Nu exista decât unul singur, la drept vorbind, cel care se întorcea în timp. *Gkabulul* colonizase prezentul pentru secolele următoare, așadar nu se putea scăpa decât înainte de apariția lui, în trecut. Înainte de noi, oamenii nu erau cu toții așa, fiare mărginite și ipocrite. Se mai pierdea el pe drum, istoria însăși se pierdea prin tot soiul de hățișuri, nu exista o cale validă, toate fuseseră tăiate și șterse. Istoricii cei mai căliți știau cum să ajungă până în anul 2084, nicidecum mai departe. Cum altfel, în lipsa sfintei ignoranțe și a trecerii în totală apatie a creierelor, ar fi putut fi convinse aceste biete popoare că înainte de nașterea Abistanului nu exista decât universul necreat și imposibil de cunoscut al lui Yölah? Treaba era

dintre cele mai simple, trebuia aleasă o dată anume și oprit timpul în clipa respectivă, oamenii erau deja morți și încremeniți în neant, deci vor crede ce li se va spune, așadar își vor ovaționa renașterea din 2084. Aveau de ales: fie trăiau conform calendarului *Gkabulului*, fie se întorceau în neantul original.

Descoperirea trecutului aproape că-l ucisese pe Toz. Oricât de cultivat ar fi fost, habar n-avea că existase anul 2083 și nici că te-ai fi putut întoarce mai departe de acesta, în timp. Un pământ rotund este o dramă amețitoare pentru cel care îl vede plat și mărginit. Întrebarea „Cine suntem?” devenise dintr-odată „Cine eram?”, puteai pe neașteptate să te imaginezi cu totul altfel, acoperit de tenebre și de mizerie, oricum ceva se spărsese, piatra de temelie care susținea universul, așa că iată-l pe sărmanul Toz aruncat în aer, trăind ca o fantomă printre fantomele antice. Nimeni nu știe cum să reazeze timpul în curgerea sa liniară și coerentă dacă aceste principii au fost încălcate astfel. Nici Toz nu știa, rămânând pierdut undeva, între ieri și azi.

După îndelungi cercetări și multe eforturi, într-o bună zi a reușit totuși să forțeze bariera timpului și să ajungă până în secolul douăzeci. Fusese un miracol, întrucât un dreptcredincios nu poate scăpa, de-a lungul vieții lui, de fenomenala atracție a *Gkabulului*. S-a simțit ca fermecat descoperind că, în fond, orice om care deschide ochii aude ca prim adevăr: și înainte lumea a fost tot lume, și după tot lume va fi. A descoperit un secol extraordinar de bogat, din care nu lipsea nimic, căci erau sute de limbi, zeci de religii, țări din belșug, la fel culturi, contradicții, nebunii, libertăți fără stavile, pericole insurmontabile, dar și o sumedenie de speranțe, mecanisme rodate, observatori benevoli pândind derapajele, refuznici căliți, oameni binevoitori pe care eforturile nu-i descurajau, ci, dimpotrivă. Viața era exuberantă

și vorace și-n bine, și-n rău și aici, în secolul acesta, chiar a dovedit-o. Un singur lucru i-a lipsit, simpla modalitate mecanică de a cucerii stelele.

A descoperit și premisele, percepute de toată lumea din timp, însă minimalizate, relativizate din cauza spiritului greoi, a fricii, a cine știe căror calcule, a stării aerului sau pur și simplu fiindcă aceia ce trebuiau să dea alarma erau lipsiți fie de acuitate, fie de glas, premisele așadar pentru ceea ce avea să fie lumea peste puțină vreme, dacă nu urma să se facă ceva pentru a pune lucrurile în ordine. A văzut astfel sosind anul 2084, a urmărit Războaiele Sfinte și holocausturile nucleare. Și a văzut cum se naște, încă mai puternică, arma absolută, pe care nu este nevoie nici să o cumperi, nici să o fabrici, îmbrățișarea strânsă a unor întregi popoare încărcate de o violență înspăimântătoare. Totul era vizibil din casa previzibilului, dar nimeni nu sta să-i asculte pe cei care spuneau „Niciodată nu trebuie să se întâmple așa ceva“ și repetau „Niciodată să nu se mai întâmple“. Ca în 14, ca în 39, ca în 2014, 2022, 2050, totul o lua de la capăt. Numai că de data asta, în 2084, s-a potrivit. Vechea lume a încetat să mai existe și noul Abistan își începea domnia eternă asupra planetei.

Ce e de făcut atunci când, privind trecutul, vezi pericolul dând năvală peste cei care ne-au precedat în istorie? Cum să-i avertizezi? Cum să le spui contemporanilor tăi că nenorocirile dezlanțuite de ieri vor da în curând și peste ei? Cum să-i convingi când religia le interzice să creadă în propria moarte, când sunt convinși că locul în paradis le este rezervat și îi așteaptă ca un apartament într-un palat?

Cu uimire a descoperit originile *Gkabulului*. Nu era vorba despre o generație spontanee. Pur și simplu nu era vorba despre nimic miraculos, nici de vreo creație a lui Abi cel instruit de Yölah, după cum tot învățăm cu seriozitate și

gravitate din 2084 încoace, de fapt *Gkabulul* venea de departe, din dereglarea internă a unei religii străvechi care, cândva, adusese mândrie și bucurie nenumăratelor triburi ale deșertului și câmpiilor, dar ale cărei resorturi și roțițe se spărseseră din prea violenta și discordanta utilizare operată de-a lungul veacurilor, stare agravată de absența depanatorilor competenți și a călăuzelor atente. *Gkabulul* se născuse din această lipsă de grijă a unei religii care, la rândul ei ca sinteză și chintesență a religiilor ce o precedaseră, se dorea viitor al lumii.

Care e bolnav și slab e la bunul-plac al unor șnapani. Adunați într-o clică numită „Frații mesageri“, niște aventurieri care mirosiseră sfârșitul apropiat prin preajmă, s-au hotărât să creeze o nouă religie pe ruinele celei vechi. Bună idee, vor lua ce mai rămăsese de forță în cea dintâi și vor adăuga la cea nouă. Aceasta va atrage mulțimile prin nouitatea discursului, a jocului tactic, a marketingului comercial și agresivității militariste. Succesorii s-au descurcat mai bine, au reexaminat vechile simboluri, i-au inventat pe *Abi* și pe *Yölah*, au scris *Gkabulul*, au construit *Kiiba* și *Cetatea lui Dumnezeu*, au pus bazele *Dreptei Frății* și-au acordat titlul de *șik*, care înseamnă *Onorabil* (pentru a se delimita de neciopliții de *Frați mesageri*). Odată dotați cum trebuie cu simboluri puternice și armată bine pusă la punct, au rupt legăturile cu vechea religie care nu mai folosea la nimic și avea să moară odată cu ultimii moși și babe și câțiva savanți răătăciți, care încă mai credeau în miracolul *Învierii* și al posibilității unei *Eterne tinereți*. Se pune mai degrabă problema de a provoca uitarea și de a hăitui nostalgia care s-ar fi putut dovedi periculoși, dacă le-ar fi dat prin cap să învie morții.

— Sigur că rămâne o ipoteză de lucru, întotdeauna au existat multe secrete și intoxicații în religii și în strategiile militare care, la drept vorbind, sunt două fațete ale aceleiași

chestiuni... Trebuie să ne mai gândim la toate astea, a adăugat Toz.

Ati realiza prezența unui sentiment straniu în sinea lui, fără să mai simtă nici un interes pentru o întrebare care totuși îl preocupase atât de mult. Ceea ce Toz îi spusese despre cercetările lui în materie de istorie și reflecțiile acestuia despre viață erau în sine răspunsul. Dacă oricum s-a hotărât să o adreseze, a făcut-o pentru că tot se ivise ocazia și nici că avea să mai apară alta altcândva.

— Toz, fără îndoială ai citit raportul lui Nas... Poți să-mi spui ceva despre el?

— Mdaaa... nu știu ce să-ți spun... Sunt secrete de stat pe care se presupune că nu ar trebui să le știu, doar nu am nici o funcție oficială, sunt doar fratele Senioriei Sale... și, la drept vorbind, e extrem de complicat... de fapt, uite cum stau lucrurile: raportul nu există... Nici nu a existat vreodată un raport al lui Nas, nu e decât un document fictiv dintr-un plan fictiv... scris pe parcurs. La întoarcerea din misiune, Nas, care era conștient de pericolul reprezentat de descoperirea satului, a susținut un raport oral, între patru ochi, în fața ministrului său și, după cum îmi închipui, acesta i-a ordonat să nu sufle nimănui nici o vorbă... Va mai vedea el, va reflecta, așa probabil că i-a zis. După care Nas a dispărut și abia din acel moment a început să se discute despre un raport... apoi despre *raport*... și, cum se întâmplă deseori, pe măsură ce se discută despre o idee, aceasta devine realitate... Și-a apărut raportul Nas... numit chiar *Raportul Nas*... Iar în jurul lui s-a creat o legendă... Stadiu în care chiar trebuia analizată povestea, așa că după acel raport care nu exista s-au făcut copii care au fost transmise Onorabililor în vederea deliberării în cadrul Dreptei Frății... Raportul respectiv, scris nu se știe de cine din cadrul Dreptei Frății ori a Aparatului, relatează nici nu contează ce... Satul ar fi

fost o bază înaintată a Dușmanului, faimosul Democ s-ar fi ascuns acolo, niște eretici ar fi fondat în același loc o comunitate în slujba lui Balis etc. M-am dus și eu în satul acela împreună cu un grup de experți trimiși în misiune de Marele Comandor pentru a clarifica situația... Bri m-a desemnat pe mine pentru comisia în care fiecare clan a ținut să-și plaseze un reprezentant. Sub conducerea lui Tat, șeful de cabinet al Marelui Comandor, am redactat un raport tehnic, el însuși pus sub semnul secretului absolut, care a devenit, de fapt, *Raportul Nas*. Fără a trăda ceva din el, îți voi spune că în satul acela am descoperit lucruri cu adevărat tulburătoare, ai fi zis că adăpostise o comunitate care experimentase un mod de viață și de administrație reglate conform liberului-arbitru al fiecăruia. Chestiune de neînțeles pentru mulți dintre noi, care nu pricepeau cum poate exista organizare fără o prealabilă unitate în jurul unui șef, al unei religii și armate. Toată istoria asta arată drama Abistanului, am inventat o lume atât de absurdă, că trebuie noi înșine să-i semănăm zi de zi tot mai tare, numai pentru a ne regăsi locul din ajun, pe scurt, în final am inventat un raport prin care să indicăm ce ne speria, lucru de care nu mai voiam să auzim vreodată. Istoria ne trage după ea, în nebunia ei. Cealaltă consecință dramatică este că problema a împărțit Dreapta Frăție și a modificat raporturile de forțe din sânul ei ceea ce, automat, înseamnă război.

După ce au filozofat și comentat din greu actualitatea, cei doi exploratori ai sufletului abistanez și-au pus unica întrebare adecvată: „Și acum ce e de făcut?”

Toz are un plan schițat de multă vreme: își va continua cercetările, convins că vor fi de folos cândva. Atunci când oamenii de bine vor ști să se recunoască între ei și să se mobilizeze, vor da și de materialele pe care el s-a străduit să le strângă. În restul timpului, își va ajuta nepotul, pe Ram,

care, dincolo de aerele lui de complotist incorrigibil, care și-ar dori să fie calif în locul califului de-acum, este în realitate un reformist, așadar un adevărat revoluționar care chiar își înfăptuiește reformele, nu doar le ridică imnuri de slavă. Împărtășesc amândoi asupra mai multor puncte: eliminarea Dreptei Frății, demantelarea Aparatului, deschiderea Cetății lui Dumnezeu, transformarea Kii-bei în muzeu multimi-lenar, distrugerea mitului absurd că a existat un Abi, care încă trăiește, care e veșnic, trezirea oamenilor, înființarea unei adunări a reprezentanților și a unui guvern care să răspundă în fața acestuia, iată câteva șantiere care îți provoacă exaltarea. Poate că poporul va muri, acesta ține la zeii și la nenorocirile lui, dar copiii rămân, iar ei sunt inocenți, deci vor învăța rapid un alt fel de a visa și de a se lupta, și pe ei îi vom chema să salveze planeta și să combată vitejește vânzătorii de iluzii. Există pericolul ca Ram să ajungă un calif înfricoșător, însă el știe asta, și și-ar mai dori să poată administra o tranziție care să scoată la lumină competitori perseverenți și pricepuți... Ideea este că toți vor să ajungă pe locul califului, așa că se vor neutraliza, și prin urmare vor fi nevoiți să se înțeleagă între ei pentru a putea continua să facă afaceri profitabile, vor înțelege în cele din urmă că a pierde nu înseamnă obligatoriu a muri asasinat, și nici a câștiga, a-l ucide neapărat pe celălalt... Și nu trebuie împiedicați să viseze, dimpotrivă... Cei mai periculoși sunt cei care nu visează, care au suflet de gheață.

...

Toz continua să-și expună ideile. Erau minunate și realiste, dar irealizabile, o știa și el. Însă încerca să se convingă singur. Revoluția la care visa Ram va sfârși într-o baie de sânge și nimic nu se va schimba, Abistanul e Abistan și Abistan va rămâne. Onorabilii și fiii lor care deja se văd Onorabili în locul Onorabililor lor tați visează și ei și complotază pentru a fi califi în locul califului. Cine va accepta

să lase locul celui mai bun? Doar toți sunt mai buni decât cel mai bun dintre ei și fiecare e geniul așteptat de popor.

S-a oprit dintr-odată, conștient că vorbea atât de mult fiindcă, în fond, nu avea nimic de spus și, de fapt, nu credea o vorbă din tot ce spusese. A întreat:

— Tu, Ati, ce vrei să faci?

Ati nu se gândise la asta, însă și-a dat seama că știa ce-și dorea de multă vreme, de mai multe luni... Încă din timpul sejurului în sanatoriul de pe muntele Sin nu a încetat o clipă să viseze la asta. Știa că nu e o alegere bună, ci o alegere irealizabilă, iremediabilă, care îl va conduce la o teribilă deziluzie, la suferințe supraomenești și la o moarte sigură... dar ce mai conta, era alegerea lui, alegerea libertății.

Toz îi aștepta răspunsul:

— Da, spune-mi... ce vrei să faci, unde vrei să te duci?

— Dragă Toz, crezi că Ram mă va lăsa să părăsesc fieful... înainte de victoria revoluției?

— Da, cu siguranță... Îți garantez.

— Crezi că dacă l-aș ruga să mă lase undeva, în Abistan, o va face?

— De ce nu, dacă nimic din dorința ta nu îi va pune planurile în pericol. Și în cazul acesta voi face tot posibilul ca să accepte...

Ati a tăcut pentru o clipă, apoi a continuat:

— Mai spune-mi ceva, Toz... acum puțină vreme ne-ai întreat, pe mine și pe Koa, dacă îl cunoaștem pe Democ... care-ar exista fără să existe sau invers... La rândul meu aș vrea să-ți pun o întrebare asemănătoare...

— Mi-aduc aminte... te-ascult.

— Ai auzit vorbindu-se despre... Frontieră... Ai văzut-o?...

— Frontiera?... Care... aha, Frontiera... da, știu despre ce este vorba... se vorbește despre ea cum le spui despre lup copiii care nu sunt cumiți, e o glumă, o păcăleală pentru a descuraja contrabandiștii, clandestinii, vagabonzii care umblă de colo-colo fără autorizație... Li se spune că pe acolo își va face apariția într-o zi Dușmanul și le va suci gâtul...

— Există însă șanse, fie și una la mie, ca acea Frontieră să existe?

— Nici măcar una la un milion... Doar știi bine că pe această planetă nu există decât Abistanul...

— Chiar așa?

— Bine... s-ar putea ici-colo să mai existe câte o insulă, de exemplu, care să fi scăpat jurisdicției Abistanului...

— Și mai sunt și ghetourile... Personal l-am văzut pe cel de la „Șapte Surori ale Dezolării...” I s-o fi zicând lui ghetou, dar e o țară... mică, dar tot țară, iar poporul ei este alcătuit din bărbați și din femei vii, nu din lilieci mutanți... Iar acolo chiar există o Frontieră extrem de bine păzită... ca să nu mai zic de Frontiera frontierelor, care închide ermetic și izolează Cetatea lui Dumnezeu... nici de cele care separă fără rost cele șaizeci de cartiere ale Qodsabadului și cele șaizeci de provincii ale Abistanului...

— Dragă Ati, toate astea nu înseamnă nimic, nici cât o picătură de apă din mare, anacronisme, prostii, demonstrații de incompetență ale Aparatului, care tot jucându-se cu focul s-a intoxicat pe el însuși și s-a apucat să împartă tot teritoriul... Cât despre regși, sunt... adică... tot din Abistan fac parte... poporul și Sistemul au nevoie de ei, astfel de fantasmе sunt necesare pentru a dirija ura și furia, pentru a întări ideea de rasă superioară, pură, strâns unită, amenințată de paraziți. Chestie veche de când lumea... De fapt, la ce te gândești? Ah, da, mă tem că am înțeles... dar asta e pur și simplu o nebunie!

— Da, despre asta este vorba, dragă Toz... aş vrea ca Ram să mă lase într-un loc anume de pe muntele Sin, din lanţul muntos Oua... într-un colţ în care Frontiera are cea şansă dintr-un milion să se găsească... Aşa că, dacă printr-o minune totuşi ar exista, o voi găsi şi o voi trece... şi voi vedea cu ochii mei secolul douăzeci pe care l-ai reconstituit cu atâta grijă...

— Păi, e o adevărată nebunie... Cum poţi crede aşa ceva?

— Am o mie de motive să cred şi asta fiindcă Abistanul trăieşte clădit pe minciună şi nimic nu a scăpat de falsificare or, după cum a modificat istoria, tot atât de bine putea inventa o nouă geografie. Pe nişte oameni care nu ies niciodată de la ei din cartier îi poţi face să înghită tot ce vrei... Şi cred în Frontieră din ce în ce mai mult de când te-am cunoscut, Toz... Tu ai crezut cu adevărat în acest secol douăzeci al tău, pe care l-ai resuscitat, uite-l, e aici, minunat, spilcuit, în acest muzeu miraculos... Cunoşti acest secol, ai observat că locuitorii lui deţineau ştiinţa, tehnologia şi anumite calităţi care, în pofida oricăror rezerve, le-au permis să-şi apere pluralismul şi să trăiască astfel chiar şi sub imperiul durerii... Apropo de tehnologie: Abistanul nu duce lipsă de ea. De unde o veni, din moment ce noi nu o fabricăm?... Şi-atunci, nu-i aşa că pe undeva există o frontieră pe unde ajunge până la noi?... Crezi deci, dragă Toz, că în Abistan există oameni de bine care, într-o bună zi, se vor putea recunoaşte între ei şi se vor mobiliza pentru a-şi salva patria şi sufletul... Faci parte dintre ei şi mulţi gândesc ca tine în acest biet A19, atât de apropiat, şi totuşi atât de îndepărtat de Cetatea lui Dumnezeu... Atunci eu, la rândul meu, de ce nu aş crede că oamenii secolului douăzeci nu au dispărut chiar toţi în Războaiele Sfinte, în holocausturi, exterminări în masă, convertiri forţate?... De ce nu aş recunoaşte în mine încă un om bun, care s-a recunoscut ca atare

și care se mobilizează pentru a stabili, pentru a restabili legătura dintre lumea noastră și cealaltă lume?... Chiar așa, de ce nu, dragă Toz, de ce nu?... Știu, fiindcă am aflat la fața locului, în sanatoriul de pe muntele Sin că, uneori, caravane întregi dispar dincolo de acea... Frontieră... Dacă doar s-ar fi răătăcit, până la urmă ar fi regăsit calea și s-ar fi întors, nu-i așa?... Dacă această poveste a Frontierei a fost inventată pentru a speria copiii și contrabandiștii, nu cumva s-a întâmplat așa știindu-se că lucrul respectiv chiar există? Și poate c-a mai rămas măcar vreo bucățică pe undeva, prin hotarele înghețate ale munților Oua... Vreau să încerc această aventură: odată ajuns până aici, e unica alegere pe care o pot face... Pentru mine, viața în lumea noastră e încheiată și vreau și sper să încep o alta de cealaltă parte.

Toz tăcea. Când i-a răspuns, buza de jos îi tremura:

— O să-l rog pe Ram... Da, o voi face, voi face tot ce pot pentru a-l convinge. Când vei ajunge de partea cealaltă, într-un fel sau altul îmi vei da de veste și mă vei ajuta să-mi completez muzeul... și, cândva, poate chiar voi reuși să-i dau viață.

S-a lăsat o tăcere și mai lungă, dar Ati a spart-o pe neașteptate:

— Dragă Toz, ca să nu mor prost, spune-mi, te rog, repede trei lucruri: în primul rând, de ce ai izbucnit în râs când Koa ți-a oferit scrisoarea pe care Abi i-a adresat-o *mockbiului* Kho pentru a-l felicita că a trimis atâția tineri la moarte?

— *Mockbiul* Kho ne-a fost prieten de familie și îi cunoșteam cu toții nemăsurata apetență pentru glorie. A umplut pur și simplu întreaga țară cu acea scrisoare pe care și-a scris-o singur și i-a dat-o Marelui Comandor pentru a-l ruga pe Abi s-o semneze. Pe baza activității lui și a acestei recu-

noașteri, Bri, ca Onorabil însărcinat cu Harul și Canonizările, l-a propus spre beatificarea pe care cu certitudine o va obține zilele astea, numai că astfel de demersuri merg mai degrabă încet. Altceva?

— Cum de-ai aflat atât de repede că am fost atacați de paznicii din Piața Credinței Supreme? Întrebarea asta nu-mi dă pace.

— După cum ți-am mai spus, Ram a organizat un întreg sistem de supraveghere în jurul meu, astfel încât toți cei care se apropie de mine sunt scanăți și respinși violent la cel mai mic dubiu. Aș putea spune că erați protejații mei, așadar erați supravegheați... de cine, nu știu... de vecină, de soțul ei, de factotumul meu Mou, de altcineva? Der, agentul meu, a venit să mă trezească pentru a-mi anunța catastrofa în care v-ați aruncat ca niște inconștienți.

— Care este limba extrem de rafinată, utilizată în birourile Marelui Șambelan?

— Așadar ai remarcat-o?... Bravo!... Este limba în care era scrisă cartea sfântă de dinaintea *Gkabulului*... o limbă foarte frumoasă, bogată, sugestivă... Întrucât avea tendințe către poezie și retorică, a fost înlăturată din Abistan, preferându-i-se *abilimba*, care impune respectarea datoriei și supunere. Concepția ei a fost inspirată de novlimba din Angsoc. Când am ocupat această țară, conducătorii noștri din vremea respectivă au descoperit că extraordinarul ei sistem politic se baza nu doar pe arme, dar și pe forța fenomenală a limbii ei, novlimba, o limbă creată în laborator, care avea puterea de a anihila în locutor voința și curiozitatea. Liderii noștri de atunci au luat ca bază a filozofiei lor cele trei principii care ghidaseră punerea la punct a sistemului politic din Angsoc: „Războiul înseamnă pace“, „Libertatea înseamnă sclavie“, „Ignoranța înseamnă putere“. La acestea au adăugat încă trei principii de la ei: „Moartea înseamnă viață“, „Minciuna înseamnă adevăr“, „Logica înseamnă absurd“. Acesta este Abistanul, demență curată.

Bri și Viz îmi reproșează nostalgia pentru secolul douăzeci, dar ei sunt nostalgici ai acestei limbi și ai farmecului ei... Li se întâmplă să scrie poeme și să le spună în familie... Dar, atenție, informația aceasta este secret de stat, nu trebuie să părăsească fieful... Ești mulțumit?

— Nu în întregime, dar mai trebuie să păstrăm câteva secrete și pentru viața cealaltă, dacă există și dacă măcar acolo ai voie să te exprimi.

EPILOG

În care vom afla ultimele vești din Abistan. Acestea au fost adunate pe diferite căi media: Vocea Kiībei, Nadir I – Stația Qodsabad, ȘtiF, gazeta CJB intitulată Eroii, Vocea mockbasurilor, Frăția Civicilor, Revista armatelor etc. Este indicat să fie privite cu cea mai mare circumspecție, mass-media abistaneze fiind înainte de toate instrumente de manipulare mentală în serviciul clanurilor.

Informația a fost dată în premieră de *Vocea Kiibei*. De fapt, relua comunicatul lui Ras de la biroul prezidiului Drepteii Frății:

Cabinetul Sfintei Kiība a anunțat în această dimineață că Exce-lența Sa Serenisimul Onorabil Duc, Mare Comandor al drept-credincioșilor, președinte al Drepteii Frății, stăpân exclusiv al senioriilor răspândite în cele șaizeci de provincii ale Abistanului, s-a simțit puțin rău, motiv pentru care va absenta un timp.

Pe perioada absenței sale, interimatul la Comandatura Drepteii Frății va fi asigurat de Senioria Sa Onorabilul Bri. Din ordinul expres al lui Abi, Trimisul, fie binecuvântat, și al Drepteii Frății reunite în plen, toată lumea, popor și instituții, este chemată să-l asculte întocmai și să facă totul pentru a-i ușura sarcina.

Semnat: Pentru Dreapta Frăție reunită în ședință extraordinară și pentru delegatul ad-interim al Comandorului drept-credincioșilor, Onorabilul Bri și șeful de cabinet, Subonorabilul Tat.

O săptămână mai târziu, *Nadir I* – Stația Qodsabad a transmis următoarea informație pe fondul unei imagini fixe care prezenta un stadion pe care se desfășura o execuție în masă:

Aflăm, sub rezerva confirmării din partea Ministerului Moralei și Justiției Divine, că două sute cincizeci de criminali ar fi fost condamnați la moarte prin decret religios emis de Marele Juriu al Drepteii Frății. Felicitări străluciților agenți ai Aparatului care au știut să-i scoată din bârlog și să-i demaște într-un timp atât de scurt. Dacă cererea de grațiere trimisă Marelui Comandor

ad-interim, Senioria Sa Onorabilul Bri, va fi respinsă, atunci vor fi decapitați după Marea Rugăciune de Joi, pe diferite stadioane ale capitalei. Conform unei surse apropiate de Kîiba, acești criminali ar fi colportat cel mai de neînțeles, cel mai demn de dispreț și cel mai ridicol dintre zvonurile apărute vreodată pe pământul sacru al Abistanului, și anume că, în urma unei subite agravări a stării de sănătate, Marele Comandor Duc ar fi fost evacuat noaptea, cu avionul prezidențial, într-un loc necunoscut desemnat prin insignifiantul cuvânt „Străinătate”, unde s-ar putea bucura de îngrijiri specializate care în Abistan nu se cunosc și nici nu sunt posibile. Ce rușine! Ce mai e și Străinătatea asta, unde e, cine e? Nici un abistanez nu ar ezita o clipă măcar să aplice el însuși acestor periculoși *makufi* sentința corectă pronunțată de Marele Juriu. În unanimitate, poporul îl roagă pe Marele Comandor să respingă cu tot disprețul apelul la clemență. Decapitarea este și așa o dovadă de prea mare indulgență, astfel de persoane nocive trebuind mai degrabă să fie trase în țeapă, rupte în bucăți și aruncate în apă clocotită. Fie ca Yölah să-i redea sănătatea Marelui nostru Comandor Duc și să vegheze asupra celei a Marelui Comandor ad-interim Bri.

Într-o ediție recentă, *ȘtiF* relatează următoarea informație:

Conform unei surse apropiate de Ministerul Războiului și Păcii, lupte înverșunate se desfășoară în acest moment în zonele deșertice din sud-estul Abistanului. Informatorii noștri consideră că luptele implică miliții libere, controlate de anumite cercuri care au mai mult sau mai puțin legătură cu membrii ai guvernului. Să confirme oare respectivele lupte zvonul care circulă de la o vreme, conform căruia a început conclavul Dreptei Frății în vederea alegerii unui nou Comandor? Conform unei alte surse, situația este încă mai complicată: Dreapta Frăție ar fi divizată și ar ține două conclavuri în două locuri secrete. Se înțelege că, în aceste condiții, armata, pe care toată lumea o acuză de toate relele, rămâne în taberele și cazărmile ei. De cine să asculte, în definitiv, din moment ce primește ordine contradictorii? În următoarea ediție, vom oferi informații decisive pe care reporterii noștri speciali le obțin chiar în aceste clipe din partea unui personaj esențial din cercurile puterii. Acestea ne vor confirma, fără îndoială cu mai multe detalii, ceea ce un manipulant de la aeroportul Dreptei Frății ne-a dezvăluit în noaptea aceasta, la câteva minute după închiderea ediției, și

anume că o echipă medicală desemnată de cabinetul Dreptei Frății tocmai se îmbarcase într-un avion cu reacție pentru a ajunge la acea Străinătate de care se vorbește atât de mult în acest moment, pentru a constata decesul Marelui nostru Comandor și pentru a-i aduce în țară augustele rămășițe pământești. Fie ca Yölah să-l priimească în raiul lui.

Revista armatelor oferă următorul comunicat (nesemnat) al Statului Major General:

În fața revărsării nehibzuite de zvonuri care pun în pericol stabilitatea Abistanului, Comandamentul General al armatei ține să precizeze că armata se află în serviciul guvernului și al Dreptei Frății ca instituții supreme ale țării, reunite sub autoritatea Marelui Comandor ad-interim, Onorabilul Bri. De asemenea, dezmințe ferm știrea că lupte grele au loc în diferite regiuni ale planetei, oricare ar fi acestea, serviciile de informații ale armatei neobservând nimic altceva în afara obișnuitelor confruntări, uneori excesive, dintre lideri locali, ciocniri între forțele noastre armate și contrabandiști, încăierări între rebeli și forțele de ordine sau reglări de conturi între bande rivale de delincvenți. Statul Major General cheamă fiecare cetățean să-și regăsească stăpânirea de sine și să rămână doar în serviciul Dreptei Frății, sub conducerea luminată a Onorabilului Bri, Comandor ad-interim al drept-credincioșilor.

Din *Frăția Civicilor*, mizerabila cârpă a ALC (Asociația Liberă a Civicilor), s-a putut pescui următoarea poveste lungă și bizară. Cunoscut fiind nivelul de crasă ignoranță a scribălăilor de la numita fițuică, e limpede ca lumina soarelui că textul a fost scris de către o fantomă de serviciu a casei.

Un anume Afr, cerșetor fără ocupație, căruia Civicii în repetate rânduri i-au aplicat corecții corporale fără însă a se fi îndreptat vreodată, s-a prezentat la cazarma Civicilor din districtul opt, cartierul H46, pentru a raporta că alaltăieri a zărit un transfug căutat de mai multe săptămâni, la el în cartier, în S21, un anume Ati. Punându-l pe gânduri faptul de a-l fi văzut atât de departe de cartierul din care și el se trage, l-a urmărit. Era alături de un necunoscut, un bărbat impunător. L-a văzut intrând în casa unui negustor cinstit, tinichigiul Buk. Împins de firea lui nestăpânită și pusă pe ciordeli,

Afr s-a furișat în grădina casei și, pe fereastră, a văzut o scenă ciudată, transfugul Ati stând la taclale cu cinstita nevastă a tinichigiuului, căreia i-a dăruit un cadou învelit într-o minunată bucată de mătase. Cum soțul nu se afla în încăpere, a bănuir că este vorba despre crimă de adulter. Se și vedea cu dublă recompensă la următoarea Zira, și pentru a fi reperat și semnalat un transfug căutat, și pentru a fi surprins o crimă de adulter. Civicii, care știu totul întrucât trăiesc în mijlocul populației și se bucură de deplină încredere a acesteia, au vrut să scoată la lumină toată povestea, însă transfugul Ati și complicele lui dispăruseră. Convocat și somat să dea explicații, domnu' Buk a țișat că e o escrocherie, povestind că Tar i s-a recomandat drept un negustor bogat venit să-i propună să-i cumpere întreaga producție de marmite și lighene pe zece ani, astfel încât să poată onora contractul cu o societate aparținând Onorabilului Dia și că la cina pe care a dat-o pentru a sărbători încheierea cu succes a afacerii, Tar venise cu un văr de-al lui, care era în trecere prin H46, pe nume Nor, nu Ati.

Civicii au înaintat raportul forurilor în drept, dar, ca de fiecare dată, nici mulțumiri nu au primit, nici explicații despre urmarea informațiilor oferite. Ceva mai târziu, aflând că doi indivizi dubioși s-au strecurat în Cetatea lui Dumnezeu și că unul dintre ei a fost omorât în A19 de către paznici liberi, au făcut legătura cu transfugul și complicele lui și, într-un raport complementar trimis autorității, au emis ipoteza că escrocii din H46 și bandiții din A19 sunt aceleași persoane și că, prin urmare, li s-ar părea eficient să transmită dosarul Civicilor din A19. Ceea ce au și făcut, numai că aceștia din urmă nu au putut merge mai departe pe firul investigației, întrucât cadavrul bărbatului ucis de paznici dispăruse. Fără cadavru, nu există nici crimă, nici caz, cât despre celălalt individ, parcă se volatilizase. Mai trebuie semnalat, pentru a ne exprima astfel regretul, că în A19 prerogativele Civicilor au fost drastic limitate prin edictul emis de Onorabilul Bri, guvernator și prefect al poliției de cartier.

Iată unde a ajuns siguranța în țara noastră: un transfug periculos care aleargă dintr-un cartier în altul, un tinichigiu cinstit care este escrocat de doi falși negustori, un individ doborât de paznici necunoscuți și al cărui cadavru dispare în clipa în care se dorește să fie făcut să vorbească, deși a fost văzut și încă foarte bine de copiii care se jucau pe un teren viran, complicele lui care s-a evaporat fără urmă... și înaltele autorități care nu fac nimic, nu

decretează starea de urgență, nu organizează nici razii, nici hăitași și nici nu arestează pe cineva. Frumoasă mai e justiția din Abistan. De te-ntrebi la ce bun să mai fii Civic în țara asta?!

Cât privește *Vocea mockbasurilor*, aceasta a publicat un apel la vigilență mai degrabă alarmant. Iată ce spune:

Asistăm în ultima vreme la un fenomen nou și îngrijorător: persoane venite nu se știe de unde se răspândesc prin întreaga țară solicitând mai multă ortodoxie în practicarea sfintei noastre religii. Pentru moment nu dau iama decât prin micile *mockbasuri* care sunt prea puțin sau deloc supravegheate, dar e limpede că devin tot mai îndrăznețe și se strecoară prin toate fisurile de care numai Dumnezeu știe că Abistanul nu duce lipsă. E clar că aceste maimuțe savante au un stăpân care le-a dresat foarte bine, căci țin toate același discurs, aproape cuvânt cu cuvânt. Din păcate tinerii noștri credincioși par a le aprecia diatribele care îi cheamă să pună mâna pe arme și să omoare oameni de treabă. S-a descoperit cu groază că acești demoni duc cu ei bombe gata să explodeze, pe care le acționează imediat ce sunt descoperiți și încolțiți. Această apărare diabolică face imposibilă orice anchetă care ar permite să știm cine sunt, de unde vin și pentru cine lucrează. Asociația *mockbișilor* își îndeamnă membrii, mai ales pe aceia care slujesc în micile *mockbasuri*, să-și sporească vigilența și să anunțe poliției în modul cel mai discret cu putință care sunt cei pe care îi bănuiesc că ar face parte din această hoardă infernală. În sfârșit, cheamă CJB, Credincioșii Justițari Benevoli, să-și întărească influența din stradă asupra tinerilor, altfel văzându-se silită să le retragă autorizația de funcționare ca poliție religioasă în spațiile publice. Va fi de ajuns să o facă doar acasă, cu propriii copii. Nu e de ajuns să ai o mătă care să se plimbe și să se spele prin casă, mai trebuie să prindă și șoareci.

Eroii, gazeta Credincioșilor Justițari Benevoli, reia articolul din *Vocea mockbasurilor* dându-i replica.

Vocea mockbasurilor ne îndeamnă să fim vigilenți. Bine, asta pricepem și noi. Am aflat că se petrec tot felul de lucruri fără știrea noastră. Numai că *Vocea...* nu afirmă doar atât, că nu am fi fost atenți, ci ne acuză că am lăsat răul să prolifereze, așadar că suntem complicitii unu așa-zis complot împotriva sfintei noastre religii,

reproșându-ne nouă, unor simpli credincioși care ne folosim timpul pentru a ne ajuta concetățenii, poliția religioasă și Inspekția Morală, că nu luptăm contra terorii pe care această hoardă își dorește să o instaureze în țara noastră. Ar trebui, oare, să mai fim și militari și polițiști? Știm ce datorăm onorabililor noștri *mockbiși*, dar, în cazul de față, spunem nu afirmațiilor din jurnalul lor, care le este purtător de cuvânt întrucât se numește *Vocea mockbasurilor* sau vocea *mockbișilor*, ceea ce e același lucru, acuzându-i pe aceștia, la rândul nostru, că le-au lipsit și vigilența și seriozitatea, fiindcă, în definitiv, cine predă populației sfânta noastră religie? *Mockba*, deci ei! Cine evaluează nivelul moralei credincioșilor în cartiere și districte? Iarăși *mockba*, deci tot ei! În sfârșit, cine are legitimitatea de a declara *rihadul* și de a lansa o vastă operațiune de asanare a moravurilor și a sufletelor? Aceeași *mockba*, așadar tot ei! Au făcut-o? O fac? O vor face? Răspunsul la toate cele trei întrebări este nu. În care caz îi rugăm să ne scutească de acuzații gratuite. Ceea ce facem, facem benevol, ne sacrificăm zi și noapte pentru religia noastră și dorim ca acest lucru să fie recunoscut și respectat. Cine are urechi de auzit să audă!

O foaie gratuită multiplicată la roneo, publicată de un negustor bogat din regiunea Sin, din care câteva exemplare circulau prin țară mulțumită conducătorilor de caravane, relatează o mică poveste asemănătoare basmelor din munți:

Gărzile civile dintr-un sat al clanului Dru au raportat că un elicopter cu însemnele Onorabilului Bri a fost zărit făcând manevre în împrejurimile pasului Zib, la nord-vest de celebrul sanatoriu de pe muntele Sin. Nu știam ca Onorabilul Bri, acum Marele nostru Comandor ad-interim, Yölah să-l binecuvânteze și să-l aibă în pază, să fi avut vreun interes prin regiune. Altfel, i-am fi aplaudat prezența printre noi și i-am fi sprijinit frățeste și cu tot respectul afacerile. Însă nici vorbă de așa ceva, elicopterul nu a făcut decât să se învârtă pe ici-colo și apoi să lase pe un platou un bărbat încărcat cu tot ce trebuie pentru viața pe înălțimi. În zilele următoare, gărzile l-au văzut, l-au întrevăzut, l-au zărit îmbrăcat într-un mod ciudat, să zicem ca în vremurile vechi, alergând ba printr-un loc, ba printr-altul, de parcă ar fi căutat ceva anume, o pistă pierdută, o ruină legendară, un pasaj secret, poate chiar drumul interzis. Intrigați de comportamentul lui, membrii clanului Dru au trimis un

grup de tineri care să urce și să-l întrebe ce era cu el, să-l ajute dacă avea nevoie, să-l alunge dacă nutrea intenții rele. Numai că aceștia nu l-au găsit pe nicăieri, pur și simplu dispăruse. L-au căutat în continuare și au trimis vorbă despre el până în satele cele mai izolate. Însă nimic, absolut nimic. Sătenii au ajuns până la urmă la concluzia că bărbatul acela venise să caute faimoasa Frontieră și că, dacă nu murise în fundul vreunei prăpăstii sau luat de vreun torent, surpare, alunecare de teren, avalanșă, atunci poate că a găsit ce căuta sau a plecat acasă cu coada-ntr-o picioare. Tinerii râdeau, în timp ce-și beau ceaiul în jurul focului, pe când începuse din nou să cadă o zăpadă deasă, ce ștergea orice fel de urmă omească. Obligați să se oprească, povesteau cum și ei înșiși, și părinții lor căutaseră inutil acea frontieră mitică. Acum sunt convinși că nu există, oricum în nici un caz pe la ei, mai degrabă, poate, de cealaltă parte a trecătorii, spre sud-est, pe teritoriul clanului Bud sau Raq, dincolo de piscul Gur sau oriunde în altă parte, întrucât cei din clanurile Bud și Raq sunt și ei aproape siguri că frontiera aceea ar trece pe la cei din clanul Dru sau pe dincolo, pe sus de tot, pe la clanul Sher, cel care își împarte cerul cu vulturii.

Povestea aceasta a Frontierei este dintre cele mai stranii. Dacă Frontiera nu există, lucru de altfel sigur, legenda ei în schimb există și merge mai departe. Străbunii strămoșilor noștri din negura vremurilor și ei vorbeau despre ea, iar acolo, sus, pe vârfurile munților, pe acoperișul lumii, frontiera este cea care desparte binele de rău. Nomazii și contrabandiștii știu foarte bine că nici o frontieră nu desparte un munte de altul, o trecătoare de alta, un nomad sau un contrabandist de altul. Frontiera este cea care îi leagă pe unii de ceilalți. Dacă, uneori, caravanele dispar, iar altele sunt atacate și decimate, ei știu foarte bine cine sunt răspunzători: chiar conducătorii caravelor, cei care au uitat de legile divine pentru a se deda la furturi și la crime.